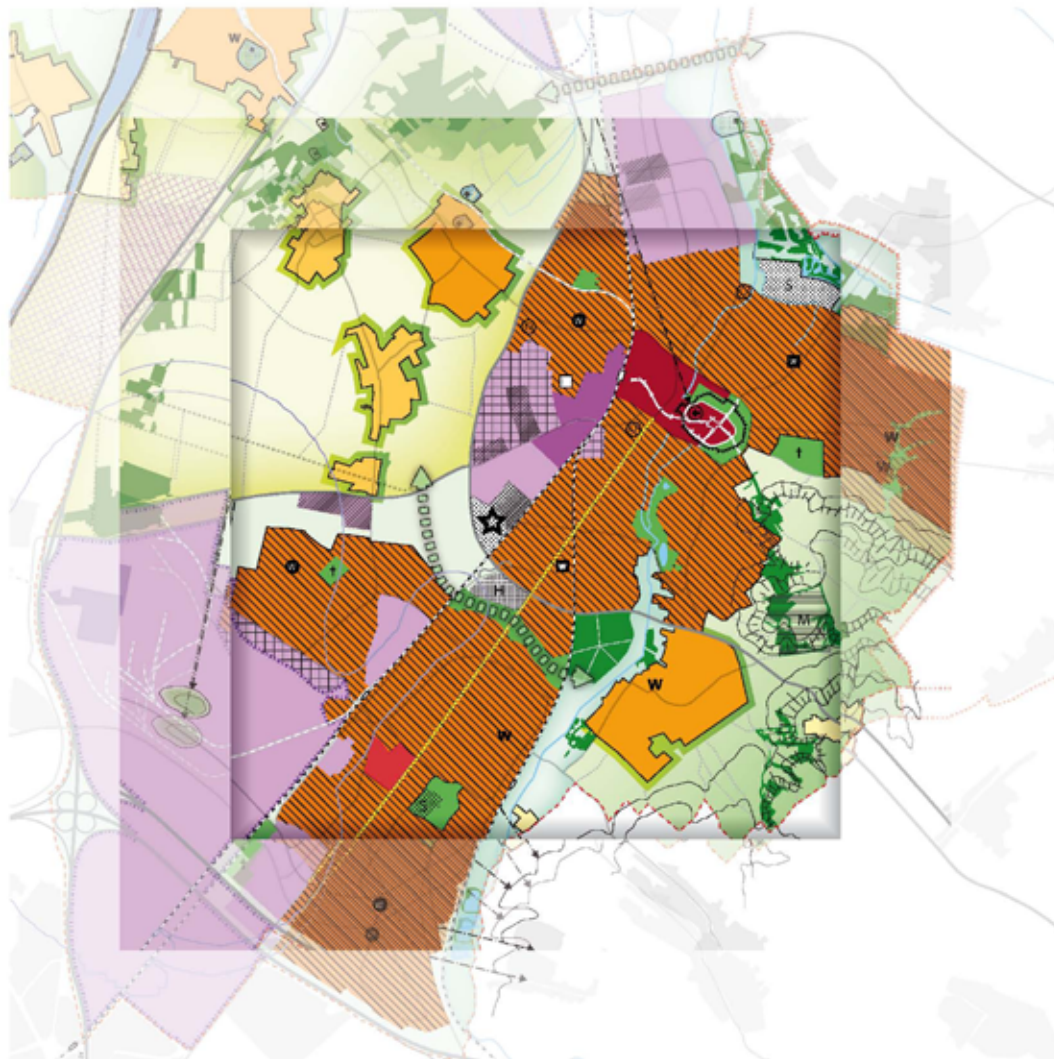

STRUCTUURVISIE

Sittard-Geleen

STRUCTUURVISIE

Sittard-Geleen

INHOUD

LEESWIJZER	7	4.3 Laag 3: de occupatie (hoog-dynamisch)	54
SAMENVATTING	9	5 BESCHRIJVING BESTAANDE SITUATIE	59
1 INLEIDING	17	5.1 De bestaande situatie van de ondergrond	61
1.1 Sittard-Geleen kort in beeld	19	5.1.1 Reliëf, geomorfologie en bodemgesteldheid	61
1.2 Doel van de structuurvisie	22	5.1.2 Landschap en stedelijk groen	63
1.3 Functie, status en procedure van de structuurvisie	23	5.1.3 Water	65
2 OPGAVEN, WENSEN EN AMBITIES	25	5.1.4 Archeologie en cultuurhistorie	67
2.1 Structuurvisie op basis van vigerend beleid	26	5.2 De bestaande situatie van de netwerklaag	77
2.2 Stadsvisie 2016	26	5.2.1 Goederenvervoer	77
2.3 Regiovisie	27	5.2.2 Personenvervoer	79
2.4 Ontwikkelingsagenda Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg	28	5.3 De bestaande situatie van de occupatielaag	83
2.4.1 Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg	28	5.3.1 Wonen	83
2.4.2 Visie, streefbeelden en kernthema's	29	5.3.2 Economie	84
2.5 Provinciaal Omgevingsplan Limburg	30	5.3.3 Sociale veiligheid	85
2.6 Nota Ruimte	31	5.3.4 Voorzieningen	85
3 KADERS VOOR DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	33	5.3.5 Recreatie en vrijetijdseconomie	89
3.1 Inleiding	35	6 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE ONDERGROND	91
3.2 De lagenbenadering	35	6.1 Groen, natuur en landschap	93
3.3 Belangrijkste ruimtelijke kenmerken van Sittard Geleen	35	6.1.1 Vigerend beleid	93
3.3.1 Ontstaan van de ruimtelijke structuur	35	6.1.2 Het landschappelijk gebied	93
3.3.2 Ruimtelijke ontwikkelingen en modellen	42	6.1.3 Agrarisch cultuurlandschap	95
4 VISIE OP DE RUIMTELIJKE STRUCTUUR IN 2020	49	6.1.4 Stedelijk groen	95
4.1 Laag 1: de ondergrond (laag dynamisch)	51	6.1.5 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	95
4.2 Laag 2: de netwerken (middel dynamisch)	53	6.2 Water	96
		6.2.1 Vigerend beleid	96
		6.2.2 Water als landschappelijk element	96
		6.2.3 Stedelijk water	97
		6.2.4 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	97

6.3	Archeologie en cultuurhistorie	99	8.2.5	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	129
6.3.1	Vigerend beleid	99	8.3	Sociale veiligheid	131
6.3.2	Behoud erfgoed	99	8.3.1	Vigerend beleid	131
6.3.3	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	101	8.3.2	Een veilige leef- en woonomgeving.	131
6.4	Bodem, geluid, lucht en externe veiligheid	103	8.3.3	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	131
6.4.1	Vigerend beleid	103	8.4	Voorzieningen	132
6.4.2	Bodem	103	8.4.1	Vigerend beleid	132
6.4.3	Geluid	105	8.4.2	Wijkwinkelvoorzieningen	132
6.4.4	Lucht	105	8.4.3	Maatschappelijke voorzieningen	132
6.4.5	Externe veiligheid	107	8.4.4	Cultuur	134
6.4.6	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	109	8.4.5	Sport	137
			8.4.6	Voorzieningen voor de jeugd	138
			8.4.7	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	139
			8.5	Recreatie en toerisme	141
			8.5.1	Vigerend beleid	141
			8.5.2	Recreatie en toerisme	141
			8.5.3	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	141
7	RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE NETWERKLAAG	113	9	UITVOERINGSPARAGRAAF	143
7.1	Vigerend beleid verkeer en vervoer	115	9.1	Inleiding	145
7.2	Goederenvervoer	115	9.2	Projecten	145
7.3	Personenvervoer	115	9.3	Ontwikkelopdrachten regiovisie	147
7.4	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	115	9.4	Beleidsvoornemens	148
			9.5	Bestemmingsplannen	149
			9.6	Wet voorkeursrecht gemeenten	149
			9.7	Kostenverhaal	149
8	RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE OCCUPATIELAAG	119		Literatuurverwijzing	152
8.1	Wonen	121			
8.1.1	Vigerend beleid	121			
8.1.2	Krimp en de woningmarkt	121			
8.1.3	Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid	123			
8.2	Economie	125			
8.2.1	Vigerend beleid	125			
8.2.2	Werkgebieden	125			
8.2.3	Economische versterking door hogere kwaliteit	126			
8.2.4	Sterke en zwakke elementen, kansen en bedreigingen voor Sittard-Geleen	126			
				Colofon	154

LEESWIJZER

Voor u ligt de eerste structuurvisie voor Sittard-Geleen. Dit document schetst het ruimtelijk beeld van Sittard-Geleen en maakt inzichtelijk welke ruimtelijke ontwikkelingen zijn aangezet voor de toekomst. De voorliggende structuurvisie is gebaseerd op vigerend beleid en geeft hiermee een helder beeld van de lange termijn ambities en doelen voor Sittard-Geleen. De uitvoeringsparagraaf in dit document geeft weer hoe de visie tot realisatie komt.

Een kort en bondig overzicht vindt u in de samenvatting. Hierin staat op hoofdlijnen waar de structuurvisie voor staat en wat de ruimtelijke visie is van Sittard-Geleen.

In de daaropvolgende 4 hoofdstukken schetsen we een integraal beeld van de ruimtelijke structuur van Sittard-Geleen:

Hoofdstuk 1 (inleiding) geeft een kort beeld van Sittard-Geleen. In dit hoofdstuk vindt u verder het doel, de functie, de status en de totstandkomingprocedure van de structuurvisie.

Hoofdstuk 2 (opgaven, wensen en ambities) geeft een overzicht van de meest relevante beleidsstukken waaruit de voorliggende structuurvisie gedestilleerd is. Dit betreft zowel het beleid van de gemeente, als van andere bestuurslagen. Verder geeft dit hoofdstuk een korte samenvatting van de voor Sittard-Geleen meest cruciale wensen en ambities vanuit de Stadvisie, Regiovisie, de ontwikkelingsvisie Stedelijk Netwerk, het POL en de nota Ruimte.

Hoofdstuk 3 (kaders voor de ruimtelijke ontwikkeling) schetst de kaders voor de ruimtelijke ontwikkeling. Om de veelheid aan informatie te kunnen verwerken, hebben we gebruik gemaakt van de lagenbenadering (ondergrond, netwerk, occupatie). We beginnen met de ontstaansgeschiedenis van Sittard-Geleen van 1860 tot nu. Deze periode vormt de basis voor de huidige ruimtelijke situatie. In een integraal ruimtelijk model schetsen we vervolgens een beeld van de huidige ruimtelijke structuur en lichten deze per laag nader toe.

Kern van **hoofdstuk 4 (visie op de ruimtelijke structuur in 2020)** is de structuurvisiekaart. Op deze kaart geven we de belangrijkste ruimtelijk structurerende elementen weer. Zo is in

één oogopslag te zien wat de visie van Sittard-Geleen is op de ruimtelijke ontwikkeling. In de tekst lichten we de elementen per laag kort toe. Een gedetailleerde toelichting op de (inpassing van de) verschillende beleidsvelden, staat beschreven in de volgende hoofdstukken.

In hoofdstuk 5 t/m 8 geven we een uitgebreide onderbouwing van de huidige ruimtelijke situatie van Sittard-Geleen en van het beleid op de verschillende ruimtelijke beleidsvelden:

Hoofdstuk 5 (beschrijving bestaande situatie) beschrijft de bestaande ruimtelijke situatie van Sittard-Geleen in kaarten en woorden. De laag van de ondergrond geeft een overzicht van het reliëf, de geomorfologie, de bodemgesteldheid, het landschap en stedelijk groen, het water, en de bewoningsgeschiedenis van Sittard-Geleen vanaf de Steentijd tot de huidige tijd (archeologie en cultuurhistorie). De netwerklaag beschrijft de belangrijkste logistieke netwerken voor goederen- en personenvervoer. De occupatielaag geeft een overzicht van het gebruik van de stad, met als thema's wonen, economie, sociale veiligheid, voorzieningen, en recreatie en vrijetijdseconomie.

Hoofdstuk 6 (ruimtelijke ontwikkeling in de eerste laag); hoofdstuk 7 (ruimtelijke ontwikkeling in de tweede laag) en hoofdstuk 8 (ruimtelijke ontwikkeling in de derde laag) beschrijven het vigerende beleid op de diverse vakgebieden in kaarten en woorden. De tekst omschrijft de vigerende beleidsstukken en vat de meest essentiële delen van het beleid samen. De kaarten vertalen dit naar een ruimtelijk beeld. Onder het kopje "strategische opgaven en te ontwikkelen beleid" geven we aan welke aspecten van beleid nog worden uitgewerkt naar de toekomst toe, en signaleren we strategische opgaven voor de toekomst.

Hoofdstuk 6 (ruimtelijke ontwikkeling in de eerste laag) geeft een overzicht van het beleid op het gebied van groen, natuur en landschap; water; archeologie en cultuurhistorie; en bodem, geluid, lucht en externe veiligheid.

Hoofdstuk 7 (ruimtelijke ontwikkeling in de tweede laag) schetst het beleid op het gebied van verkeer en vervoer.

Hoofdstuk 8 (ruimtelijke ontwikkeling in de derde laag) geeft een beeld van het beleid op het gebied van wonen, economie, sociale veiligheid, voorzieningen, en recreatie en vrijetijdseconomie.

Hoofdstuk 9 geeft tot slot aan hoe Sittard-Geleen de structuurvisie tot realisatie wil brengen:

Het laatste hoofdstuk van de structuurvisie is **hoofdstuk 9, uitvoeringsparagraaf**. Hier vindt u de hoofdlijnen van concrete, fysieke uitvoeringsprojecten waarmee we de ontwikkelingen vanuit de structuurvisie realiseren. Dit hoofdstuk bevat ook de lopende ontwikkelopdrachten om te komen tot besluitvorming over verdere gebiedsgerichte ontwikkeling en het beleid dat de komende periode verder uitgewerkt wordt. Tot slot vindt u hier nog een overzicht van een aantal juridische instrumenten waar de structuurvisie de basis voor legt (bestemmingsplannen, Wet Voorkeursrecht Gemeenten, en verhaal van kosten).

SAMENVATTING

Middenweg

Voor u ligt de eerste structuurvisie voor Sittard-Geleen. Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Vanuit deze wet is de gemeente verplicht om zo spoedig mogelijk voor het gehele grondgebied een structuurvisie op te stellen. De voorliggende structuurvisie is het eerste integraal ruimtelijk plan voor de totale gemeente Sittard-Geleen sinds de herindeling in 2001. Het is een samenvoeging van alle bestaande ruimtelijke ambities en doelen van de gemeente Sittard-Geleen, op basis van het vigerend beleid. De visie is ook gebaseerd op hoofdlijnen van nationaal en regionaal beleid dat doorwerkt binnen de gemeente, en op beleid dat is opgesteld samen met andere overheden – zoals de regiovisie Westelijke Mijnstreek. Al met al is een stapel nota's van zo'n meter hoog samengevat in een integrale visie van ruim honderd pagina's.

Enkel vigerend beleid

In de voorliggende structuurvisie zijn géén nieuwe beleidsvoorstellen opgenomen. Dit heeft meerdere redenen. Allereerst is het al een aanzienlijke klus om al het bestaande beleid van voor en na de herindeling te integreren tot één integrale ruimtelijke visie voor de totale gemeente. Daarnaast geeft een structuurvisie op basis van vigerend beleid een helder beeld van de lange termijn ambities en doelen.

Dynamisch en continu proces

Deze structuurvisie is daarmee een basisdocument van waaruit een continu proces kan plaatsvinden van bezinning en reflectie op ontwikkelingen in en rond de stad. Anno 2010 is de structuurvisie geen statisch strategisch beleidsdocument dat eens per tien jaar opnieuw wordt opgesteld. Het is een belangrijk instrument dat de strategische ambities en doelen van de gemeente helder heeft in het dynamisch proces van ruimtelijke ontwikkeling. Het herijken van visie en uitvoeringsprogramma kenmerkt zich door een continuïteit in proces, meestal nauw afgestemd op de cycli in de bestuurlijke organisatie. Elke nieuwe coalitieperiode zou de visie herijkt kunnen worden op basis van monitoring en trends.

Status

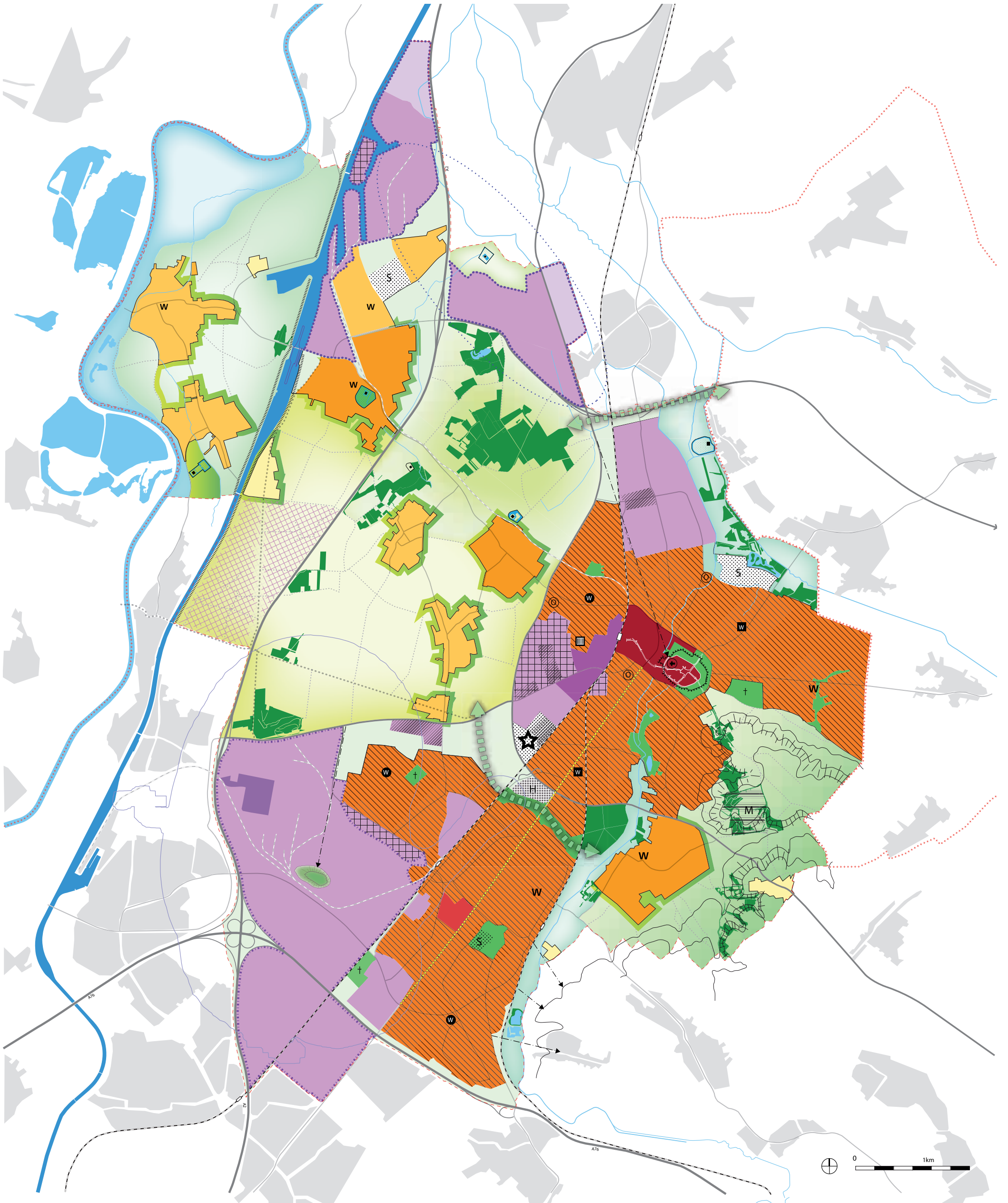
Met de structuurvisie legt de gemeente haar ruimtelijke visie vast. Voor de ontwikkelingen binnen de gemeente is het een bindend instrument. Voor burgers is de structuurvisie niet rechtstreeks bindend (zoals een bestemmingsplan). Wel vormt de structuurvisie het kader voor op te stellen bestemmingsplannen, projectbesluiten en voorbereidingsbesluiten.

Procedure en betrokkenheid van de burgers en maatschappelijke organisaties bij het opstellen van de structuurvisie

De voorliggende structuurvisie is gebaseerd op een integratie van het vigerende ruimtelijke -vaak sectorale- beleid. Ten tijde van het opstellen van dat vigerende beleid is er al afstemming geweest met burgers en maatschappelijke organisaties. Het opstellen van deze eerste structuurvisie Sittard-Geleen heeft daarom de fasen van ontwerp, met de mogelijkheid voor indienen zienswijzen bij inspraak, naar definitief plan doorlopen en is uiteindelijk door de gemeenteraad vastgesteld.

Visie en uitvoering

De voorliggende structuurvisie bestaat uit een visierapport met een uitvoeringsparagraaf. In de uitvoeringsparagraaf wordt weergegeven hoe de visie tot realisatie komt.

STRUCTUURVISIEKAART SITTARD-GELEEN

Structuurvisiekaart

Kern van de structuurvisie is de structuurvisiekaart. Op deze kaart is in één oogopslag te zien wat de visie van Sittard-Geleen is op de ruimtelijke ontwikkeling. De kracht van Sittard-Geleen is duidelijk te herleiden: **Sittard-Geleen de ideale combinatie van wonen, werken en leven.** In de kleurtinten zijn duidelijk de woongebieden te zien (roodtinten), die samen met de werkgebieden (paarstinten) liggen in een groene omgeving (groentinten).

Stedelijk centra en Middengebied

Het bebouwd gebied kent twee stedelijke centra naast meerdere, kleinere wijkcentra. Het centrum van Sittard functioneert als ‘ontmoetingscentrum’ met name gericht op winkelen, cultuur, ontmoeten en verblijven. Het centrum van Sittard heeft een sterke uitstraling door de historische binnenstad, de St. Petruskerk en de aanwezigheid van een aantal (internationale) hoofdkantoren. Het centrum van Geleen functioneert als ‘service centrum’ met name gericht op inkopen en dienstverlening. Een derde bijzondere plek binnen het bebouwd gebied is het Middengebied. Het hypermoderne Orbis Medical Park met sportpoli, het voetbalstadion en de in ontwikkeling zijnde Sportzone geven invulling aan ‘Middengebied; gezondheid door zorg en sport’ uit de stadsvisie.

Woongebieden

De aaneengesloten stedelijke woongebieden liggen voornamelijk aan de oostzijde van de spoorlijn Sittard-Maastricht. De zone tussen spoor en Middenteras is het best te omschrijven als een gemengde stedelijke zone, waarin zowel woongebieden, werkgebieden en bijzondere stedelijke functies aanwezig zijn. De dorpen zoals Obbicht, Grevenbicht, Einighausen en Guttecoven liggen als wooneilanden in het coulisselandschap. Born en Limbricht maken ondanks de grote afstand tot de stedelijke woongebieden onderdeel uit van het stedelijk/suburbaan wonen.

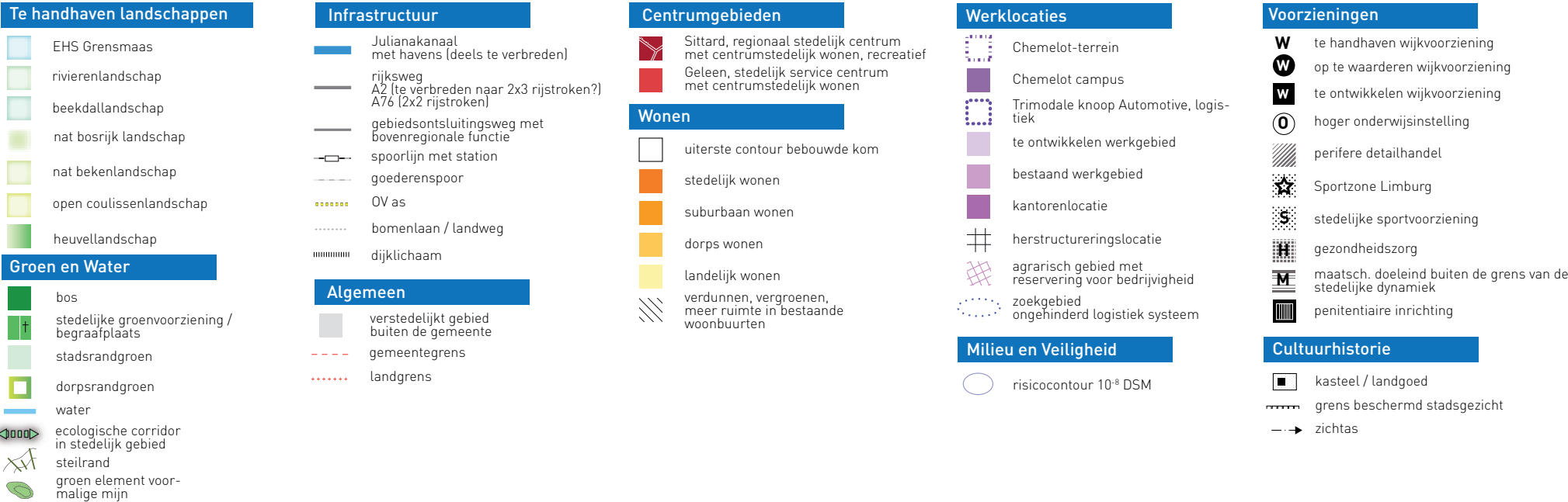
Economische bedrijvigheid

De grootschalige economische zones vinden we ten noorden en oosten van Born, de Noord-Knoop, en ten westen en zuiden van Geleen, Chemelot. Deze zones concentreren zich rond de A2 als hoofdtransportas. In Sittard-Geleen doet zich het unieke feit voor dat, door de smalle tussen de landsgrenzen, de transportassen voor weg, spoor, water en buisleiding dicht bij elkaar liggen. Er ontstaan zo multimodale knooppunten welke met name voor goederenvervoer, economische potentie hebben voor logistieke bedrijven. Een goed voorbeeld is de Noord-Knoop waar de Barge terminal de overslag van water op weg en spoor (en vice versa) mogelijk maakt. Chemelot, met de Research & Business Campus Chemelot, is een groeimotor voor krachtige innovatieve, hoogtechnologische bedrijvigheid in onze regio.

Landschappen en ecologische corridors

Het landschap is de basis voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. De variëteit in landschappen binnen de gemeente is bijzonder en daarom het waard gekoesterd te worden. De gemeente is uniek gelegen op de overgang van verschillende landschapstypen: op de overgang van heuvelland naar Maasterrassenlandschap. Waterlopen, zoals rivieren en beken hebben het reliëfrijke landschap gevormd. Het handhaven en daar waar nodig het verder versterken van het landschap is daarom het uitgangspunt. Op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende (cultuur)landschappen wordt er richting gegeven aan de verdere ontwikkeling. Van belang zijn ook twee ecologische corridors, die vanuit het landschap de stedelijke gebieden doorkruisen.

Structuurvisiekaart

LAGENBENADERING

Lagenbenadering

De structuurvisiekaart is een samenvattende kaart van het ruimtelijk beleid van Sittard-Geleen. De structuurvisiekaart is via de lagenbenadering opgebouwd uit de facetkaarten per beleidsgebied. De lagenbenadering is een methode om de veelheid aan (beleids)gegevens te ordenen. Door het gebruik per laag aan te geven, en vervolgens de lagen over elkaar heen te leggen ontstaat een totaalbeeld. Voor de structuurvisiekaart zijn hier de kernelementen uitgehaald. De lagenbenadering gaat uit van een logische opbouw van het landschap in drie lagen:

Laag 1

De ondergrond: het samenspel van water, bodem, landschap en natuur vormt samen de natuurlijke geleding van het landschap.

Deze laag vormt de natuurlijke basis voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. Onderdeel vormt ook de cultuurhistorie. Kenmerkend voor deze laag is dat veranderingen zich van nature traag (gedurende eeuwen) ontwikkelen. Bij menselijk ingrijpen gaan de veranderingen (met name in het cultuurlandschap) sneller. Dit is het laagdynamische niveau.

Laag 2

De netwerklaag: alle vormen van zichtbare en onzichtbare infrastructuur.

Het systeem van wegen, waterwegen, spoorlijnen en andere verbindingen zoals kabels en leidingen, vormt deze laag. Diverse patronen gaan terug op patronen uit het verleden en hebben hiermee een lange geschiedenis. Veranderingen in deze laag voltrekken zich op de middellange termijn. Dit is het middel-dynamische niveau.

Laag 3

De occupatielaag: de ruimtelijke inrichting.

In deze laag worden thema's als wonen, werken, recreëren en voorzieningen behandeld. Deze laag kenmerkt zich door relatief snelle veranderingen van patronen. Binnen deze laag is de meeste flexibiliteit aanwezig (bebouwing kan op relatief korte termijn vervangen worden, ruimtelijke besluiten kunnen in deze laag het makkelijkst worden herzien). Dit is het hoogdynamische niveau.

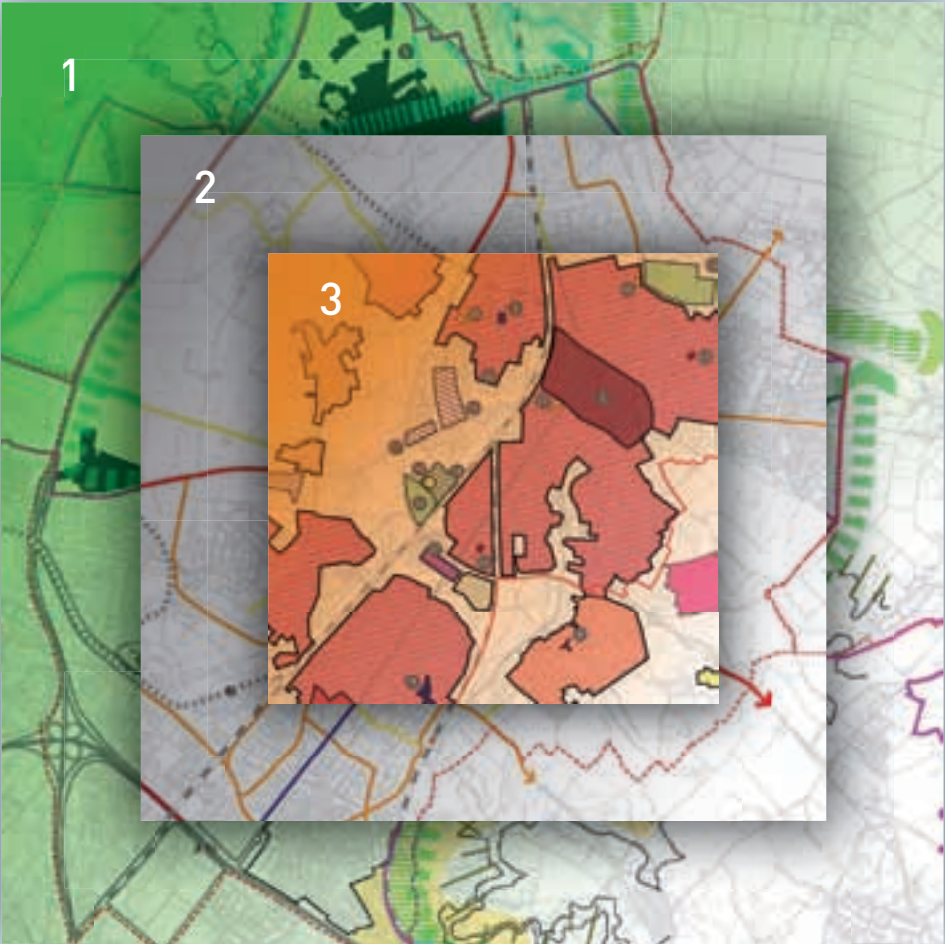
Facetkaarten en beschrijving

Op de facetkaarten staat de huidige situatie, en het beleid per facet in overzicht aangegeven. Met de beschrijving in de tekst geven de facetkaarten een goed overzicht van de huidige situatie en het vigerend beleid op de verschillende beleidsterreinen. In de teksten is verwezen naar de onderliggende beleidsnota's, zodat daarin de details op de verschillende beleidsgebieden terug te lezen zijn.

In de **eerste laag**, de ondergrond, zijn er facetkaarten met beschrijving van de ondergrond, het groen, het water, het erfgoed, de bodemkwaliteit, geluid, lucht en externe veiligheid:

“Sittard-Geleen is een aantrekkelijke stad waar men woont en werkt. Er is duurzaam groen in het buitengebied en in de stad. Het groen verbindt niet alleen de twee voormalige stadsdelen maar verbindt het stedelijke gebied met de dorpen en de dorpen onderling.”

“Sittard-Geleen heeft duurzaam groen en water dat leidt tot een verhoging van de belevingswaarde en de recreatiemogelijkheden in de stad. Bij stedelijke ontwikkelingen en herinrichtingen wordt ingezet op een versterking van de groen- en waterstructuur als voorwaarde voor de stedelijke kwaliteit. Het draagt bij aan een gezond leefklimaat in het stedelijk gebied en vangt de gevolgen op van de klimaatverandering.”

Laag 1: de ondergrond: het samenspel van water, bodem, landschap en natuur vormt samen de natuurlijke geleding van het landschap.

Laag 2: de netwerklaag: alle vormen van zichtbare en onzichtbare infrastructuur.

Laag 3: de occupatielaag: de ruimtelijke inrichting.

“Sittard-Geleen streeft naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem als bron van kennis en cultuurbeleving. Cultuurhistorische relictten worden behouden en geaccentueerd. In samenhang met ruimtelijke inrichting(splannen), geeft de dynamiek van het verleden mede richting aan heden en toekomst.”

“Sittard-Geleen stemt bij het ontwikkelen van ruimtelijk beleid integraal en tijdig af op de kaders van de bodemvervuiling, geluidszones, luchtkwaliteit, en risicozones in verband met externe veiligheid. Beleid wordt in samenhang ontwikkeld.”

In de **tweede laag**, de netwerklaag, zijn er facetkaarten met beschrijving van verkeer en vervoer:

“Sittard-Geleen is een stad met een robuuste infrastructuur. Er is een optimale bereikbaarheid per weg, water en spoor, zowel binnen de stad als met het omliggende gebied.”

In de **derde laag**, de occupatielaag, zijn er facetkaarten met beschrijving van wonen, economie, sociale veiligheid, voorzieningen en recreatie:

“De gemeente Sittard-Geleen is een gemeente waar het kwalitatief goed wonen is en blijft, met een gevarieerd en aantrekkelijk palet aan woonmilieus en waar iedere inwoner zijn/haar wooncarrière kan maken”

“Sittard-Geleen ontwikkelt zich op economisch vlak door tot een aantrekkelijke woon- en werkstad, die functioneert als broedplaats voor innovatie en ondernemerschap op het vlak van industrie, logistiek, sport, gezondheid en het MKB.”

“Sittard-Geleen biedt een veilige woon- en leefomgeving, met maatwerk in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en de aanpak van sociale veiligheid.”

“Sittard-Geleen is een bruisende stad, met een ruim aanbod aan voorzieningen voor alle leeftijden. Kwaliteit gaat hierbij voor nabijheid. Met de Sportzone ontwikkelt Sittard-Geleen zich tot een epicentrum voor topsport en breedtesport.”

“Sittard-Geleen ligt in een aantrekkelijke omgeving om te recreëren. Het landschap is de tuin van de stad. De cultuurhistorische elementen zoals de binnenstad van Sittard versterken de recreatieve beleving.”

Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

De voorliggende structuurvisie is gebaseerd op vigerend beleid. Naar de toekomst toe liggen er verschillende strategische opgaven die uitgewerkt moeten worden. Bijvoorbeeld in het kader van de regiovisie zijn er een aantal ontwikkelopdrachten ingezet, waarvan de resultaten uiteindelijk in een structuurvisie moeten landen. Ook wordt er op verschillende beleidsgebieden nog beleid ontwikkeld wat uiteindelijk in een structuurvisie moet landen. De thema's en opgaven zijn aangeduid in de voorliggende structuurvisie, en kunnen bij een herijking en actualisatie in een volgende fase worden meegenomen.

Uitvoeringsparagraaf

De structuurvisie is het integrale beleidsdocument waarin het gemeentelijk ruimtelijk beleid is neergelegd. De visie geeft aan hoe de gemeente met name op ruimtelijk vlak vorm krijgt en is richtinggevend voor de verdere beleidsontwikkeling de komende jaren. De structuurvisie is het kompas bij het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen, is het kader voor verdere planologische ontwikkelingen en is de basis voor overleg en samenwerking met andere overheden. In de uitvoeringsparagraaf wordt aangegeven

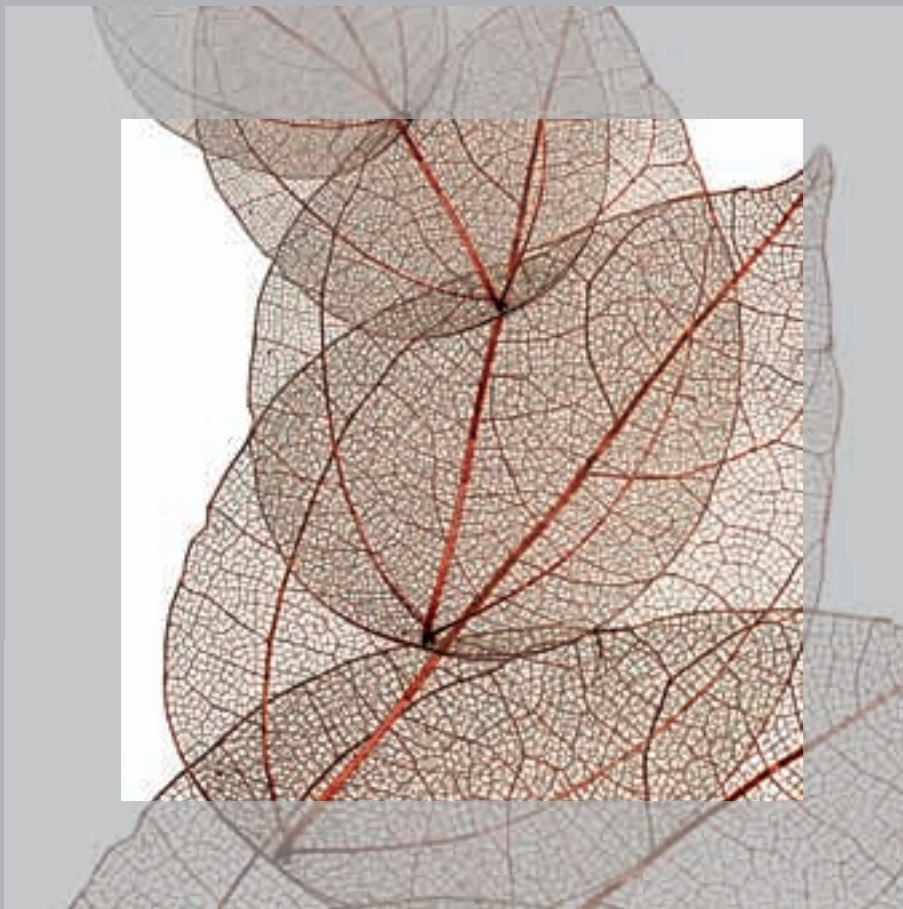
hoe de gemeente de structuurvisie in meer uitvoerende zin zal realiseren.

In de uitvoering zijn een aantal verweven sporen te onderscheiden, die gezamenlijk zorgen voor het tot stand komen van de ontwikkeling, en waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Projecten geven de ontwikkelingen concreet vorm. In de regio wordt breed gewerkt aan integrale gebiedsontwikkeling. Samenhangende besluitvorming en projecten komen bijvoorbeeld tot stand via de gebiedsagenda Limburg en de ontwikkelopdrachten van de regiovisie. Ook de gemeente zelf werkt nog beleidslijnen uit. Met juridische instrumenten als bestemmingsplannen, de wet voorkeursrecht gemeenten en kostenverhaal geeft de gemeente verder richting aan de ontwikkelingen.

Het uitvoeringsprogramma van de structuurvisie is als het ware de strategische agenda voor de toekomst van onze gemeente. Hier vindt u de hoofdlijnen van concrete, fysieke uitvoeringsprojecten waarmee we de ontwikkelingen vanuit de structuurvisie realiseren. Dit hoofdstuk bevat ook de lopende ontwikkelopdrachten om te komen tot besluitvorming over verdere gebiedsgerichte ontwikkeling en het beleid dat de komende periode verder uitgewerkt wordt.

De structuurvisie geeft als bestuurlijk document richting aan de inzet van gemeentelijke juridische bevoegdheden. Op gemeentelijk niveau wordt de structuurvisie vertaald naar juridisch bindende bestemmingsplannen. De structuurvisie vormt ook een basis voor het vestigen van voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg). Op basis van de nieuwe Wro en de nieuwe grondexploitatiewet heeft de gemeente nieuw financieel instrumentarium met mogelijkheden voor het kunnen verhalen van kosten op een ontwikkelende partij. Enerzijds kan de gemeente met ontwikkelende partijen privaatrechtelijk tot overeenstemming komen waar het gaat om het verhalen van kosten. Anderzijds zijn de mogelijkheden voor het publiekrechtelijke spoor nu wettelijk geregeld. Daarmee zijn ook de spelregels duidelijker vastgelegd.

1

INLEIDING

Zicht op Munstergeleen vanaf Daniken

1.1 Sittard-Geleen kort in beeld

Sittard-Geleen vormt, naast Maastricht en Heerlen, een van de drie grote stedelijke clusters in Zuid Limburg. De gemeente ligt in het overgangsgebied tussen Midden-Limburg en het Zuid-Limburgse heuvelland, daar waar Nederland op zijn smalst is. De grenzen met België en Duitsland liggen naast de deur. De gemeente heeft een oppervlakte van 80 km². Er leven circa 95.000 inwoners en daarmee is Sittard-Geleen de 28e gemeente van Nederland.

Economie

Daarnaast is de economie van Sittard-Geleen van belang, niet alleen voor de gemeente zelf maar ook voor zijn verre omgeving. Met bedrijven als DSM, Nedcar, Sabic en Orbis is de gemeente een belangrijk economisch centrum. Sittard-Geleen ligt zeer strategisch binnen de Euregio. Er zijn goede spoor- en wegverbindingen en Born heeft de grootste (overlaad)haven voor de binnenvaart van Nederland. De belangrijkste pijlers van de economie zijn innovatieve fijnchemie, life-science (de R&B-campus), automotive (IPS), logistiek, medische technologie en zorg. Het

Stadshart Geleen

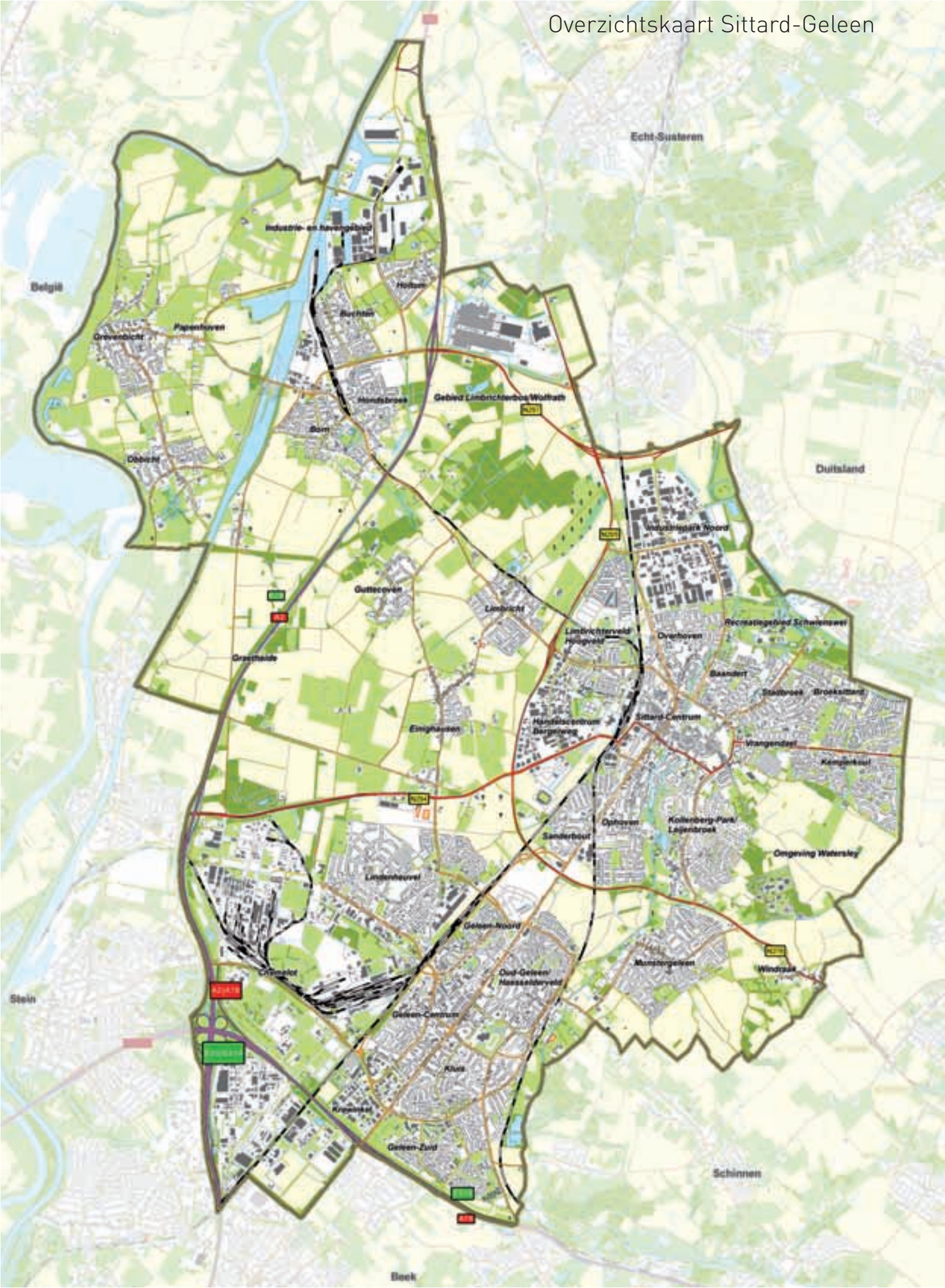
Ideale combinatie wonen, werken en leven

Kenmerkend voor de van oorspong agrarische Westelijke Mijnstreek is de samenstelling van het gebied met de twee hoofdkernen en voormalige dorpen. Sittard was vanouds de stad en is opgebouwd rondom een historisch centrum. Geleen is met de komst van de mijn sterk gegroeid. Opvallend is de ligging in de invloedssfeer van twee grootschalige landschappen: aan de westzijde de rivier de Maas en aan de oostzijde het nationaal landschap heuvelland. De landschappen en de natuur die de stad omgeven en doorvlechten, zijn belangrijke troeven voor de gemeente. Door de gedifferentieerde omgeving biedt de stad veel aan haar bewoners. Stadse en dorpse elementen wisselen elkaar af. Met al deze afwisseling biedt Sittard-Geleen een ideale combinatie van wonen, werken en leven.

bedrijventerrein Chemelot, in eigendom van DSM, ligt in de gemeente Sittard-Geleen. Samen met de steden Maastricht en Heerlen vormt Sittard-Geleen het Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg. Sittard-Geleen heeft de laatste jaren veel geïnvesteerd in het opwaarderen van sportfaciliteiten en de daarbij behorende organisatiestructuur. Daarmee heeft de stad de basis gelegd voor een sportklimaat met kansen voor topsport, o.a. op het gebied van atletiek. Onder de naam Sportzone wordt in Sittard-Geleen een campus ontwikkeld als het epicentrum van topsport en breedtesport in Limburg.

Luchtfoto gemeente Sittard-Geleen 2009

Van meer naar beter

Op het vlak van ruimte en ruimtelijke kwaliteit heeft Sittard-Geleen veel te bieden. Tegelijkertijd zijn er ook knelpunten en bedreigingen. De atlas Nederlandse Gemeenten 2009 (de 50 grootste gemeenten van Nederland op 40 punten vergeleken) deelt Sittard-Geleen in op de 47ste plaats qua woonaantrekkelijkheid en op de 43ste plaats voor wat betreft de sociaal-economische index. Bijzondere aandacht vraagt ook de demografische krimp. Het effect hiervan wordt versterkt door de mondiale economische situatie. In de regiovisie (2009) is hierop al een fundamenteel antwoord gegeven door te kiezen voor “van meer naar beter”. Dit model moet op de middellange en lange termijn leiden tot een stevige economie en een uitstekend vestigingsklimaat in de Westelijke Mijnstreek. Binnen deze structuurvisie is dit dan ook een van de hoofduitgangspunten.

Kasteel Born, kasteelboerderij, voorburcht

Kwaliteit staat hierbij voorop, met als belangrijkste thema’s de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde. Vanuit de structuurvisie vindt de doorvertaling plaats naar beleid, dat zijn uitwerking vindt in concrete plannen en projecten. De komende jaren gaat de gemeente aan de slag met demografische ontwikkelingen. Hoogwaardige nieuwe of vernieuwde milieus, wellicht sterk gethematiseerd en bijvoorbeeld met een mix van functies, bieden kansen tot verbetering van de leefbaarheid in sommige wijken en het

ontwikkelen van specifieke nieuwe gebieden. Daarnaast kan een duidelijkere hechting met de omgeving, het landschap en het inbrengen van hoogwaardige aaneengeschaalde openbare ruimtes een impuls geven aan de gehele gemeente. Duurzame ontwikkeling is hierbij een belangrijk thema. Ook is er aandacht nodig voor de noodzakelijke ruimtelijke ingrepen om de werkgelegenheid op peil te houden en nieuwe economische impulsen te faciliteren. Alleen dan kan een samenhangende, realistische en haalbare visie tot stand komen waarmee Sittard-Geleen op de toekomst is voorbereid.

1.2 Doel van de structuurvisie

Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Vanuit deze wet is de gemeente verplicht om zo spoedig mogelijk voor het gehele grondgebied een structuurvisie op te stellen. De voorliggende structuurvisie is het eerste integraal ruimtelijk plan voor de totale gemeente Sittard-Geleen sinds de herindeling in 2001. Het is een samenvoeging van alle bestaande ruimtelijke ambities en doelen van de gemeente Sittard-Geleen, op basis van het vigerend beleid. De visie is ook gestoeld op hoofdlijnen van nationaal en regionaal beleid dat doorwerkt binnen de gemeente, en op beleid dat is opgesteld samen met andere overheden – zoals de regiovisie Westelijke Mijnstreek. Al met al is een stapel nota’s van zo’n meter hoog samengevat in een integrale visie van ruim honderd pagina’s.

Enkel vigerend beleid

In de voorliggende structuurvisie zijn géén nieuwe beleidsvoorstellen opgenomen. Dit heeft meerdere redenen. Allereerst is het al een aanzienlijke klus om al het bestaande beleid van voor en na de herindeling te integreren tot één integrale ruimtelijke visie voor de totale gemeente. Daarnaast geeft een structuurvisie op basis van vigerend beleid een helder beeld van de lange termijn ambities en doelen.

Dynamisch en continu proces

Deze structuurvisie is daarmee een basisdocument van waaruit een continu proces kan plaatsvinden van bezinning en reflectie op ontwikkelingen in en rond de stad. Anno 2010 is de structuurvisie geen statisch strategisch beleidsdocument dat eens per tien jaar opnieuw wordt opgesteld. Het is een belangrijk instrument dat de strategische ambities en doelen van de gemeente helder heeft in het dynamisch proces van ruimtelijke ontwikkeling. Het herijken van visie en uitvoeringsprogramma kenmerkt zich door een continuïteit in proces, meestal nauw afgestemd op de cycli in de bestuurlijke organisatie. Elke nieuwe coalitieperiode zou de visie herijkt kunnen worden op basis van monitoring en trends.

Visie en uitvoering

De voorliggende structuurvisie bestaat uit een visierapport met een uitvoeringsparagraaf. In de uitvoeringsparagraaf wordt weergegeven hoe de visie tot realisatie komt. Hierin is benoemd met welke projecten de visie wordt gerealiseerd. Daarnaast geeft de uitvoeringsparagraaf een beschrijving van de gewenste manier van verhalen van bovenplanse kosten.

Strategisch en toetsingskader

Het doel van de structuurvisie is dan ook:

- de hoofdlijnen van de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Sittard-Geleen weergeven;
- een overzichtelijk kader bieden voor een consistent ruimtelijk beleid op lokale schaal;
- het gemeentelijk ruimtelijk beleid afstemmen op de opgaven van de provincie Limburg en het Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg;
- uitnodigen tot en stimuleren van passende, gewenste activiteiten en investeringen van bedrijven, instellingen en andere overheden die aansluiten op de weergegeven ambities en ruimtelijke mogelijkheden;
- het kunnen verhalen van kosten die gepaard gaan bij de ontwikkeling van gewenste doelen en projecten.

Zicht op het nieuwe ziekenhuis van Orbis Medisch Centrum

De Geleenbeek

Markt Sittard

De structuurvisie Sittard-Geleen vormt het kader waarbinnen de bestaande ruimtelijke ambities en het bestaande ruimtelijk programma van Sittard-Geleen een plek krijgen. Het plan maakt, door middel van een samenhangend beeld van de meest gewenste ontwikkeling op langere termijn, de lijnen helder voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Hiermee is invulling gegeven aan dit aspect van de bestuurskrachtmonitor.

1.3 Functie, status en procedure van de structuurvisie

Het instrument structuurvisie is vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening, art. 2.1:

Artikel 2.1 Wro (nieuw)

1. De gemeenteraad stelt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het grondgebied van de gemeente of een gedeelte hiervan een structuurvisie vast. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken.
2. De gemeenteraad kan voor aspecten van het gemeentelijk ruimtelijk beleid een structuurvisie vaststellen. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van die aspecten. De structuurvisie gaat tevens in op de wijze waarop de raad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te doen verwezenlijken.
3. De gemeenteraad kan in samenwerking met de raden van aangrenzende gemeenten voor een gebied behorende tot het grondgebied van de betrokken gemeenten een structuurvisie vaststellen.

Functie

De structuurvisie zet de lijnen uit voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Sittard-Geleen en biedt hiermee het kader om in te spelen op te verwachten en onvoorzienne omstandigheden. De structuurvisie streeft naar een optimale gunstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad en het platteland, waarbij realiteit en ambitie in evenwicht zijn. Met de structuurvisie wordt een belangrijke stap gezet naar de ‘ontwikkelingsplanologie’. Een structuurvisie geeft veel minder aan waar functies wel of niet toegestaan zijn; een structuurvisie geeft aan waar en onder welke condities ontwikkelingen mogelijk zijn. De structuurvisie biedt het kader voor bestemmingsplannen, projectbesluiten en voorbereidingsbesluiten.

Status

Met de structuurvisie legt de gemeente haar visie vast. Voor de ontwikkelingen binnen de gemeente is het een bindend instrument. Voor burgers is de structuurvisie niet rechtstreeks bindend (zoals een bestemmingsplan). Wel vormt de structuurvisie het kader voor op te stellen bestemmingsplannen, projectbesluiten en voorbereidingsbesluiten.

Procedure en betrokkenheid van de burgers en maatschappelijke organisaties bij het opstellen van de structuurvisie

De voorliggende structuurvisie is gebaseerd op een integratie van het vigerende ruimtelijke -vaak sectorale- beleid. Ten tijde van het opstellen van dat vigerende beleid is er al afstemming geweest met burgers en maatschappelijke organisaties. Het opstellen van deze eerste structuurvisie Sittard-Geleen heeft daarom de fasen van ontwerp, met de mogelijkheid voor indienen zienswijzen bij inspraak, naar definitief plan doorlopen, en is uiteindelijk door de gemeenteraad vastgesteld.

2

OPGAVEN, WENSEN EN AMBITIES

2.1 Structuurvisie op basis van vigerend beleid

De structuurvisie staat niet los van alle andere plannen die door de gemeente en andere overheden opgesteld worden en zijn. Deze eerste structuurvisie is gemaakt op basis van het vigerend beleid van de gemeente en haar partners. De structuurvisie voor Sittard-Geleen bevat de belangrijkste ruimtelijke hoofdlijnen uit de diverse sectorale en gebiedsnota's en werkt principes en opgaven uit vanuit andere bestuurslagen. De belangrijkste onderliggers voor de structuurvisie zijn respectievelijk de stadsvisie Sittard-Geleen 2016 (2007); de regiovisie (2009); de ontwikkelingsagenda Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg (2008); het Provinciaal Omgevingsplan Limburg POL (2006); en de (Rijks) Nota Ruimte (2005). Deze worden hieronder kort toegelicht. Daarnaast is gebruik gemaakt van een veelheid van gemeentelijk, provinciaal en landelijk sectoraal beleid. Een overzicht hiervan staat in de literatuurverwijzing.

2.2 Stadsvisie 2016

In de stadsvisie 2016 van Sittard-Geleen staat de volgende missie geformuleerd:

Sittard-Geleen wil zich ontwikkelen (transformeren) tot één herkenbare, samenhangende stad, waarin burgers, bedrijven en instellingen actief vorm en inhoud geven aan de stad. Kenmerken van deze ene stad zijn:

- een sterke eigen, stedelijke identiteit
- de menselijke maat
- er wordt voortgebouwd op de unieke kenmerken van de samenhangende delen en de bestaande kleinschalige structuur van buurten en dorpen met ieder hun specifieke eigen identiteit
- innovatief en tegelijkertijd geworteld in een door industriële activiteiten gestempelde traditie
- een hoge kwaliteit van wonen, werken en recreëren
- de bijzondere kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuurwaarden
- een open oog voor de trekkersrol van de stad in de regio Westelijke Mijnstreek en een krachtige complementaire positie in het (eu)regionale netwerk
- een antwoord op de demografische ontwikkeling.

Bestuurscentrum aan het Hub Dassenplein in Sittard

Om de missie te realiseren wordt ingezet op drie strategische doelstellingen:

- Het versterken van de sociale vitaliteit van de stad. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat mensen de stad maken en dat de stad van en voor de mensen is. Participatie, betrokkenheid, cohesie en vitaliteit, gezondheid, zelfstandigheid en veiligheid zijn belangrijke waarden om mensen verantwoordelijk te laten zijn voor de ontwikkeling van de eigen leefomgeving, de stad. De gemeente heeft een belangrijke rol om dit te stimuleren bij de inwoners.
- Het versterken van de stedelijke en regionale functies, waaronder de versterking van het landschap. Sittard-Geleen wil

zich ontwikkelen tot de derde stedelijke pool in Zuid-Limburg. Het klimaat in de stad moet inspirerend, dynamisch en vernieuwend zijn. Cultuur- en sportvernieuwing zijn belangrijke speerpunten. Het landschap is de mal voor stedelijke ontwikkeling, waarbij het landschap de tuin van de stad is en er een versterking van de groenstructuur plaatsvindt in het bebouwde gebied. Bereikbaarheid moet verzekerd blijven.

- Actief inzetten op de transformatie van de economische structuur. Sittard-Geleen wil een "moderne" maakstad zijn met een positief imago, trots op de industriële wortels van de stad en met een positieve houding ten opzichte van

de moderne industrie. Transformatie, innovatie en daardoor verduurzaming van de economische structuur zijn hierbij de belangrijkste trefwoorden. De industriële en logistieke clusters worden stevig verankerd in de regio. De rol van het MKB wordt versterkt en er wordt gezocht naar synergie door samenwerking tussen de industriële en logistieke clusters, met naburige industriële regio's en met het onderwijs. Belasting op het milieu moet worden verminderd door middel van het toepassen van nieuwe technologieën en intensivering van het grondgebruik. Tot slot wordt er extra ingezet op het versterken van de toegang van burgers tot kennis en arbeid.

2.3 Regiovisie

In de regiovisie “Ruimte voor nieuwe generaties” is de visie van de Westelijke Mijnstreek (gemeenten Beek, Schinnen, Sittard-Geleen en Stein) weergegeven voor de uitdagingen waar de regio de komende periode gezamenlijk voor staat. De regio Westelijke Mijnstreek legt hierbij de focus op:

- hoogtechnologische bedrijvigheid als economische motor;
- de transformatie van de woningvoorraad, de versterking van het Zuid-Limburgse landschap en sport als motoren voor het woon- en leefklimaat.

Deze keuze kan de regio maken omdat de basis op orde is en structureel beheersinvesteringen gedaan worden in voorzieningen, de openbare ruimte en veiligheid in dorp, wijk en stad.

Het gangbare economische groeimodel dat uitgaat van een zo hoog mogelijke economische groei en een zo hoog mogelijk consumptief gedrag is geen realistische optie meer voor de regio. De regio geeft met deze visie een fundamenteel antwoord op de demografische krimp en kiest ondubbelzinnig voor ‘Van meer naar beter’.

Ambitie hoogtechnologische bedrijvigheid

Krachtige innovatieve, hoogtechnologische bedrijvigheid in onze regio draagt bij aan een toenemend aandeel van onze regio in het bruto nationaal product en in de privaat en publiek gegenereerde innovatie-inzet. Het internationaal toonaangevende chemiecomplex (onderdeel van het cluster Chematerials & Energy) met de Research & Business Campus Chemelot, is een groeimotor op zich. Het is een katalysator voor het genereren van nieuwe starters, voor de vestiging van nieuwe bedrijven die de economische structuur versterken. Bovendien versterkt het het MKB en draagt het bij in behoud van en in een grotere aantrekkingskracht op jonge goed opgeleide mensen van binnen en buiten de provincie. Het MKB wordt sterker als het zich aansluit bij de kracht van de grote motoren van de hoogtechnologische bedrijvigheid. Het MKB in brede zin kan profiteren van de vergroting van het economisch draagvlak dat ontstaat door de kenniswerkers die zich binden aan de hoogtechnologische bedrijvigheid in de regio. Ook het automotive-cluster en de zorg, als sterke economische factoren in de regio, kunnen zo’n vliegwielfunctie vervullen. In deze sectoren wordt innovatief gewerkt en voorgesorteerd op een toekomst waar hoogwaardige, arbeidsintensieve productie het economisch fundament onder de regio vormt.

Vanuit het gegeven dat er een autonome afname is van de beroepsbevolking, moet vooral in de sectoren met een vliegwielfunctie voldoende gekwalificeerd personeel voorhanden zijn.

De logistieke sector is voorwaardenscheppend voor de ontwikkeling van de industrie. Tegelijkertijd schept deze sector nieuwe bedrijvigheid in de distributie en andere toegevoegde waarde op logistiek vlak.

In 2020 kan zo in Zuid-Limburg (als onderdeel van een brede technologische topregio rond de steden Eindhoven, Leuven, Luik en Aken) een economie draaien die sterk concurrerend is en een duurzaam sterke structuur heeft binnen Europa. Dit draagt er bovendien toe bij dat mensen in onze regio niet alleen een baan kunnen vinden, maar kunnen rekenen op een loopbaancarrière.

Het verwezenlijken van deze economische ambities vraagt om een uitstekend vestigingsklimaat met voldoende, zorgvuldig gebruikte ruimte van goede kwaliteit voor deze sectoren. Een voorwaarde is een goede (inter)nationale bereikbaarheid van de regio. Een belangrijke randvoorwaarde is ook een goed functionerend logistiek knooppunt Zuid-Limburg, met een robuust netwerk van verbindingen (weg, water, rail, bus en lucht) met de mainports (Rotterdam, Antwerpen) en het Europese achterland, een goede samenwerking tussen de (eu)regionale terminals én een efficiënte interne ontsluiting van het logistiek knooppunt.

Ambitie transformatie woningvoorraad

De vraag naar meer woonkwaliteit groeit. Er is de komende jaren meer aandacht nodig voor specifieke woonwensen, zoals huisvesting voor ouderen. Daarnaast zoekt een groeiende groep inwoners een andere en soms een meer excellente woonomgeving. De vraag naar meer ‘groene’ woonmilieus in het stedelijk gebied, door meer licht en lucht in de wijken en buurten te brengen, neemt verder toe. In het versterken van de bestaande woonmilieus ligt de komende jaren de grootste opgave. Zowel het (centrum)stedelijk als het landelijke woonmilieu moeten versterkt worden. De kracht van de (centrum)stedelijke woonmilieus zit vooral in de combinatie van wonen, voorzieningen en stedelijke, culturele functies. De aantrekkingskracht van het landelijke woonmilieu zit in een zeer ruim opgezette, landelijke omgeving en een goede bereikbaarheid naar kwalitatief hoogwaardige voorzieningen. Groeien in woonkwaliteit dus, door te verbeteren en te vernieuwen. Dit met als doel een gezonde woningmarkt waarbij vraag en aanbod, zowel kwalitatief als kwantitatief, in balans is. De aanpak van wijken met urgente leefbaarheidproblemen (fysiek en sociaal) staat daarbij voorop. Deze herstructureringsopgave moet worden uitgevoerd in samenhang met het toekomstbestendig maken van de wijkvoorzieningen en het verbeteren van de positie van de bewoners op de arbeidsmarkt (sociale stijging). De bedreiging van de demografische krimp wordt omgezet in kansen. Dat kan door in gelijke mate kwalitatief slechte woningen te slopen, te renoveren, of duurzaam te herbouwen en goede en duurzame woningen te bouwen die deels beantwoorden aan de vraag binnen de regio en deels van een dusdanige kwaliteit zijn dat ze ook aantrekkelijk zijn voor (jonge) mensen van buiten de provincie.

Ambitie landschap

Landschap is een kwaliteit die mensen op het netvlies hebben als het om Zuid-Limburg en het aangrenzende gebied in België en Duitsland gaat. Onze ambitie: het Limburgse landschap is ook in deze regio tastbaar aanwezig en biedt de inwoners en de bezoekers de mogelijkheid om te recreëren, te wandelen en te fietsen. Dit gaat hand in hand met behoud van cultuurhistorie, de ontwikkeling van de beoogde ecologische structuur, met de groenblauwe verbindingen in oost-westrichting, die Grensmaas en robuuste ecologische verbinding Schinveld-Mook verknopen. Het lange termijn effect levert op dat het aantal bewoners dat actief en met regelmaat gebruik maakt van de recreatiemogelijkheden van het landschap, fors toeneemt. Het lange termijn effect moet ook zijn dat het woon- en leefklimaat die extra kwaliteit bezit, zodat jonge mensen van

buiten de provincie zich willen vestigen in onze regio. De compromisloze keuze voor het landschap leidt tot het principe dat het landschap minimaal dezelfde omvang behoudt en dat woningbouw en bedrijvenontwikkelingen binnen het bestaande bebouwde gebied moeten blijven.

Hier ontwikkelt zich de Sportzone Limburg

Ambitie Sportzone

Sittard-Geleen en de Westelijke Mijnstreek zijn onder de naam Sportzone een epicentrum voor topsport en breedtesport. Vóór 2016 ontstaat hier een topsportklimaat in een brede context, dat naast sportaccommodaties en -beoefening ook onderwijs, huisvesting, leisure, innovatie en ondersteunende services omvat. Dit resulteert in meer topsporters, meer sportparticipatie (toename tot zeventig procent) en een regio die beter geëquipeerd is voor het organiseren van grote evenementen. De beoogde ontwikkeling draagt bij aan het versterken van imago en concurrentiekracht van de regio en daarmee het vestigingsklimaat. Het wordt aantrekkelijk voor jonge werknemers en topsporters om hier te blijven en te komen wonen en werken. Investerings in sport dragen ook bij aan verbetering van de gezondheid van onze inwoners. Als hoogste ambitie, als stip aan de horizon, beoogt Sportzone fysiek en virtueel een bijdrage te leveren aan het naar Nederland halen van de Olympische Spelen in 2028 waarbij Limburg zo mogelijk gastlocatie wordt voor meerdere sporten.

2.4 Ontwikkelingsagenda Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg

2.4.1 Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg

In de (Rijks) Nota Ruimte (2.6) is Zuid-Limburg aangewezen als een “stedelijk netwerk”. Dit netwerk is opgebouwd uit verschillende gebiedsdelen die elk hun eigen krachten hebben. Wezenlijk voor het slagen van deze Zuid-Limburgse agenda is de manier waarop de onderdelen hun krachten weten te bundelen voor Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg als geheel. De ontwikkelingsagenda Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg (2008) is hiervoor opgesteld.

Het stedelijk Netwerk Zuid-Limburg bestaat uit een stedelijk deel met de functie van nationaal economisch kerngebied (gevormd door de stadsregio’s Maastricht, Heerlen/Parkstad en Sittard-Geleen) en Nationaal Landschap Zuid-Limburg, het landelijke kerngebied. Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg is onderdeel van het grensoverschrijdende stedelijke netwerk Maastricht - Aken - Heerlen - Hasselt - Luik (MAHHL).

Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg functioneert als een complete, internationale stad in een wijds landschap, met zeshonderdduizend inwoners. In de Euregio Maas-Rijn, waar Zuid-Limburg ligt, wonen 3,7 miljoen mensen, waarvan de meeste in de regio Aken: 1,7 miljoen, en de provincie Luik: 1 miljoen.

- Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg is binnen deze Euregio Maas-Rijn:
- 1. een complete stad. Weinig steden bieden op zo’n compact gebied samenhangende kwaliteiten op cultureel, commercieel, economisch, landschappelijk en stedelijk gebied. Kenmerkend is dat deze kwaliteiten, van hoog niveau zijn. Het unieke van dit gebied is de pluriformiteit en de samenhangende kwaliteiten als geheel - cultureel, commercieel, economisch, landschappelijk en stedelijk.
 - 2. een internationale stad. Gelegen aan de grenzen van drie landen (België, Nederland en Duitsland), twee culturen (Germaans en Romaans) en drie talen (Frans, Duits en Nederlands).
 - 3. gelegen in een wijds landschap. Het pittoreske en groene Nationaal Landschap, met uitlopers naar Ardennen en Eifel.

Luchtfoto industriegebied DSM - Chemelot

2.4.2 Visie, streefbeelden en kernthema's

Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg heeft als visie, samen met zijn buurregio's, een hoogwaardige en duurzame (Europese) kennis- en verblijfsregio te willen zijn.

Om de visie tastbaarder te maken is zij vertaald in twee streefbeelden te weten

- Innovative Community; die staat voor Europese economische concurrentiekracht en
- Work-Life Balance; waarmee de hoge levensstandaard wordt gedefinieerd. Deze twee begrippen combineren de eigenschappen van Zuid-Limburg met zijn visie.

Aan de streefbeelden zijn zes kernthema's gekoppeld, die worden gebruikt om richting te geven aan het beleid van Zuid-Limburg. De zes kernthema's zijn:

Economische structuurversterking

Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg wil zich als onderdeel van de Eindhoven-Leuven-Aken Triangle (ELAT) onderscheiden als kennisregio binnen Nederland en Europa. Hiertoe moet er geïnvesteerd worden in kennis, innovatie en creativiteit. Om het potentieel te benutten moet geïnvesteerd worden in de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Doel is een duurzame economische structuur, waaronder niet alleen verstaan wordt een goede balans tussen mens, ruimte en milieu, maar ook het vermogen om economische cycli op te vangen. Hiervoor wordt ingezet op krachtige clusters technology & materials (met als thema's slimme materialen (DSM), high tech systems (automotive), solar/innovatieve energie systemen, creatieve industrie) met een campus in Sittard-Geleen (research & development) en Heerlen (energie); en healthcare (met een campus in Maastricht. Orbis Sittard-Geleen zet sterk in op het toepassen van innovatieve patiëntenzorg, met name op het gebied van ICT en logistiek.)

Euregionale bereikbaarheid en mobiliteit

Uitgaande van de ambities van een internationaal concurrerende economie en een internationale gemeenschap zijn goede verbindingen (per openbaar vervoer) over de landsgrenzen heen, noodzakelijk. Het functioneren van Zuid-Limburg hangt mede af van de verbindingen die er op allerlei terreinen worden gelegd met Aken, Luik en Hasselt. Met relatief beperkte investeringen in het grensoverschrijdend openbaar vervoer is groot maatschappelijk voordeel te halen.

De Zuid-Limburgse infrastructuur bestaat uit internationale weg- en spoorverbindingen, een regionale luchthaven, de waterverbinding met de haven van Rotterdam, een multifunctionele terminal, een haven voor bulkgoederen en kwalitatief hoogwaardige bedrijfsterrainen. Hoewel in de ontsluiting van

het gebied de afgelopen jaren fors is geïnvesteerd, is er nog een aantal zwakke plekken: de A2 als poort naar Zuid-Limburg kent geen goed alternatief; de reistijd per intercity naar de Randstad voldoet buiten de spits niet aan het uitgangspunt van maximaal anderhalf maal de reistijd per auto; de onderlinge bereikbaarheid tussen de steden in het netwerk laat te wensen over. Voor het autoverkeer valt dit te herleiden tot afwikkelingsproblemen aan de stadspoorten.

Integrale gebiedsgerichte ontwikkeling

Een aantal ingewikkelde en met elkaar samenhangende ruimtelijke vraagstukken van regionale en nationale betekenis kan worden opgelost door een integrale en gebiedsgerichte benadering te kiezen. Bij die gebiedsontwikkeling gaat het om een allesomvattende aanpak van een beperkt aantal sleutelprojecten die bijdragen aan de duurzame versterking van Zuid-Limburg. Grote projecten worden met elkaar verbonden waardoor het geheel meer is dan de som der delen. De economische doelstellingen van Zuid-Limburg krijgen hiermee ook een ruimtelijke vertaling. Vanuit deze gedachte worden meerdere doelen tegelijkertijd bediend en kunnen financiële middelen van betrokken partners flexibel en breed worden ingezet. De drie hoofdprojecten zijn de A2-zone Maasbracht-Geleen (inclusief Chemelot); Maastricht - Valkenburg: healthcare, wellness en leisure staan centraal; Parkstad Limburg: gerichte blik op nevenontwikkeling van de binnen en buitenring.

Culturele kwaliteit

Culturele kwaliteit bestaat enerzijds uit het culturele erfgoed, en anderzijds uit een contemporair cultuuraanbod. Zuid-Limburg bezit veel mooie en typerende plekken die een belangrijk onderdeel vormen van het culturele erfgoed. Deze plekken zijn erg belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied als geheel en als gevolg daarvan voor een hoogwaardig vestigingsklimaat. Er moet worden geïnvesteerd in die kwaliteiten in de fysieke omgeving die deze identiteit naar boven halen en accentueren. Qua actueel cultuuraanbod moet een aantrekkelijke, innovatieve en ambitieuze regio een duidelijk eigen internationaal profiel en een verrassende culturele programmering van topkwaliteit hebben. Zuid-Limburg moet de bewoners van deze Euregio, samen met Aken en Luik, een in alle opzichten hoogstaande programmering bieden. Een goede samenwerking en afstemming van de stedelijke theaters is hierbij een voorwaarde. Onder de naam "kwaliteitssprong cultuur" is er in Maastricht sprake van een initiatief voor een groot internationaal theater, inclusief concertzaal en een middenzaal, dat het culturele hart zal vormen van een bredere ontwikkeling. Deze versterking van de culturele infrastructuur in Maastricht vormt tevens een onderdeel van het streven van de stad om in 2018 culturele hoofdstad van Europa te zijn.

Nationaal Landschap Zuid-Limburg

De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap zijn gebaseerd op de geomorfologie en het daarop geënte historische gebruikspatroon. Versterking van het landschappelijk raamwerk richt zich vooral op deze historisch gegroeide infrastructuur: vergroting van karakteristieke verschillen tussen dalen en plateaus, accentuering van het dalenpatroon en de vormgeving en inrichting van de hellingen. Inrichtingsmaatregelen zijn: vernatting van dalen, extensivering van agrarisch gebruik in dalen, uitbreiding van natuurlijke begroeiing van hellingen en dalbodems en aanleg van dorpsrandbeplanting. Centraal staat het besef van de waarde van het Nationaal Landschap voor heel Zuid-Limburg. Het landelijk karakter van dit gebied geeft ook het meer stedelijk deel van Zuid-Limburg een onderscheidende kwaliteit met een uitstraling van ‘kwaliteit van leven’. Zo draagt het bij aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat, wat voor de hele regio van belang is. Het Nationaal Landschap als icoon voor Zuid-Limburg verbetert het imago van Zuid-Limburg en versterkt de regionale economie. In dat kader wordt gewerkt aan een inhoudelijke ruimtelijke visie voor (de toekomst van) het gebied.

Stedelijke kwaliteit

De Zuid-Limburgse woonomgeving moet aantrekkelijk zijn en blijven voor jongeren, studenten, voor (jonge) gezinnen, voor ouderen en voor “nieuwkomers”, kortom: voor iedereen! Zij moeten in de Limburgse steden en dorpen hun woon-, werk- en leefdromen kunnen verwezenlijken. Daarvoor moet de infrastructuur alle ruimte bieden. De bevolkingsontwikkelingen geven aanleiding om op een specifieke, vernieuwende manier om te gaan met de regionale fysieke ruimtelijke programmering op het terrein van wonen, werken en recreëren. De behoefte aan woningen verandert de komende jaren. Dit vergt investeringen in woningen die passen bij de woonwensen van nu en morgen. Kwaliteit, duurzaamheid, energiezuinigheid, betaalbaarheid en flexibiliteit van de woningvoorraad staan voorop. Ook moet er een betere afstemming komen tussen vraag en aanbod van voorzieningen in buurten, onder andere op sportgebied. De compleet nieuwe benadering van het woningbouwvraagstuk biedt dit beleidsterrein

een uitstekende gelegenheid om uit te gaan van een nieuw principe: “groei van kwaliteit bij het gelijk houden van het totale volume”.

2.5 Provinciaal Omgevingsplan Limburg

Het Provinciaal Omgevingsplan Limburg biedt een samenhangend overzicht van de provinciale visie op de ontwikkeling van de kwaliteitsregio Limburg. De ambities, de rollen en de werkwijze van een groot aantal beleidsterreinen worden in het plan beschreven en uitgebeeld. Het is zowel Structuurvisie, Streekplan, Waterhuishoudingplan, Milieubeleidplan, als Verkeer en vervoerplan, en bevat de hoofdlijnen van de fysieke onderdelen van het economische, en sociaal-culturele beleid.

De stadsregio Sittard-Geleen is dé industrieregio van Limburg. In de A2-zone Maasbracht-Beek liggen belangrijke hoogtechnologische bedrijven als DSM, Sabic en Nedcar. Innovatieve hoogtechnologische bedrijvigheid (gericht op chematerials & energy, automotive, zorg en luchtvaarttechniek) draagt bij aan een concurrerende en duurzame economische structuur. Het chemiecomplex is een belangrijk drager van de economie in deze regio maar ook voor Limburg als geheel met de Chemelot Campus als groeimotor. Er ligt een uitdaging om door een gebiedsgerichte milieu- en veiligheidsaanpak optimaal ruimte te bieden aan dit cluster op de locatie Chemelot (Graetheide blijft reservelocatie in afwachting van nadere besluitvorming). Een goed logistiek concept is essentieel met het oog op een efficiënte en milieuvriendelijke afwikkeling van de vele goederenstromen in de regio. De barge- en railterminals bij de havens van Born en Stein, en de nog aan te leggen terminal op de Chemelot-site maken hier deel van uit.

Voor de bereikbaarheid van de regio vanuit noordelijke richting is verbreding van de A2 tussen Het Vonderen en Kerensheide noodzakelijk. De realisatie van de N297n zorgt voor een snellere verbinding met Duitsland en een betere verbinding met Parkstad Limburg via de “Selfkantweg”.

Aanpak van de stadscentra van Sittard (Zitterd revisited) en ontwik-

Julianakanaal – sluis Born

keling van het middengebied (woningbouw, stedelijke voorzieningen, ziekenhuis) zijn cruciale projecten met het oog op het verbeteren van de stedelijke structuur. Transformatie van de woningvoorraad is een regionaal speerpunt. Onder de noemer ‘sportzone’ is er de ambitie om een topsportklimaat in een brede context te creëren. Ontwikkeling van de landschapsparken De Graven en Susteren vormt een belangrijke groene tegenhanger voor deze stedelijke ontwikkeling.

2.6 Nota Ruimte

In 2006 is de Nota Ruimte vastgesteld. In deze nota is op hoofdlijnen het nationaal ruimtelijk beleid weergegeven voor de periode tot 2020. Het gaat om de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land. Het bevat de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. De daarbij behorende beleidsdoelen worden als leidraad gepresenteerd. Hoofddoel is om ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies.

Daarnaast zijn er vier algemene doelen:

- versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- borging van de veiligheid.

In de nota zijn een aantal sturingsprincipes opgenomen zoals:

- meer ruimte voor ontwikkeling: van toelatingsplanologie naar ontwikkelingsplanologie;
- meer verantwoordelijkheid bij lokale overheden, “centraal wat moet en decentraal wat kan”. Onderscheid wordt gemaakt tussen ontwikkelingen van nationaal belang (de ruimtelijke hoofdstructuur) en basisgebieden waar de invulling overgelaten wordt aan

provincie en gemeenten;

- het geven van een aantal generieke regels die voor alle betrokken partijen gelden. Dit ter waarborging van de algemene basiskwaliteit, de ondergrens voor alle ruimtelijke plannen.

De Nota Ruimte legt de volgende accenten:

- ontwikkelingsmogelijkheden voor de economie. Het accent op de economie betekent dat investeringen worden gedaan om de internationale concurrentiepositie van Nederland te versterken;
- het waarborgen van waardevolle groengebieden;
- verstedelijking en infrastructuur zoveel mogelijk bundelen in nationale stedelijke netwerken, economische kerngebieden en hoofdverbindingssassen;
- basiskwaliteit voor steden en dorpen en de bereikbaarheid daarvan;
- water beschouwen als een belangrijk structurerend principe voor bestemming, inrichting en gebruik van de ruimte, mede ter anticipatie op gevolgen van klimaatverandering;
- investeren in de kwaliteit van de natuur en de kwalitatieve ontwikkeling van landschap.

Voor Sittard-Geleen zijn onder andere de volgende elementen specifiek aan de orde:

- In de nota wordt gewezen op de noodzaak van stedelijke vernieuwing, van herstructurering en van afspraken tussen steden en randgemeenten. Gestreefd wordt naar bundeling van een groot deel van de verstedelijking, ook in het stedelijk netwerk Zuid-Limburg;
- Sittard-Geleen ligt in een van de dertien economische kerngebieden die prioriteit krijgen in hun ontwikkeling. De gemeente ligt tevens aan de A2 die aangeduid wordt als kennisas, gezien de vele kennisclusters en innovatiecentra;
- Sittard-Geleen is samen met Maastricht en Heerlen aangewezen als 6e Nationaal Stedelijk Netwerk;
- het Heuvelland Zuid-Limburg is in de Nota Ruimte aangewezen als Nationaal landschap. Het is een van waardevolle gebieden waarvoor het rijk een specifieke verantwoordelijkheid heeft. Het gebied behoort daarmee tot de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur;
- De Rijksbufferzones tussen Maastricht en Sittard-Geleen en tussen Parkstad Limburg en Sittard-Geleen krijgen naast de rol als ‘buffer’functie, ook de rol voor recreatiemogelijkheden voor de stedelijke bevolking, met het accent dagrecreatie. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn in deze gebieden mogelijk, mits de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten daardoor niet worden aangetast;
- Ten aanzien van de Maas is in de Planologische Kern Beslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier naast het waarborgen van de veiligheid ook verbetering van de ruimtelijke kwaliteit als doel gesteld. Het rivierengebied is ecologisch en landschappelijk immers van groot belang.

3

KADERS VOOR DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Grensmaas bij Grevenbicht

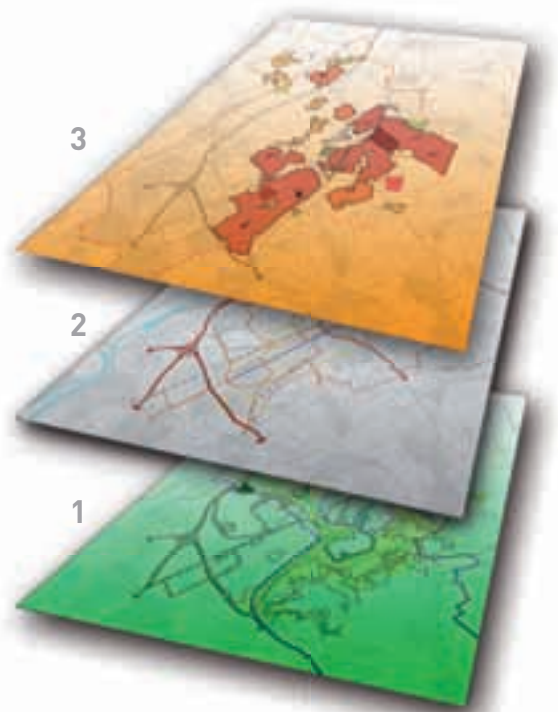
KADERS VOOR DE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt kort de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Sittard-Geleen beschreven. Voor de integratieslag maken we gebruik van de 'drie lagenbenadering'. Deze wordt eerst geïntroduceerd. Na de ontstaansgeschiedenis van de ruimtelijke structuur worden vervolgens in hoofdstuk 4 per laag de hoofdlijnen van beleid geïntegreerd weergegeven. In de hoofdstukken 5 en verder wordt ingegaan op de ruimtelijke uitwerking per laag en per facet.

3.2 De lagenbenadering

De ruimtelijke hoofdstructuur in deze structuurvisie maakt gebruik van de zogeheten lagenbenadering. Deze benadering gaat uit van een logische opbouw van het landschap in drie lagen:

Laag 1

De ondergrond: het samenspel van water, bodem, landschap en natuur vormt samen de natuurlijke geleding van het landschap. Deze laag vormt de natuurlijke basis voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. Onderdeel vormt ook de cultuurhistorie. Kenmerkend voor deze laag is dat veranderingen zich van

nature traag (gedurende eeuwen) ontwikkelen. Bij menselijk ingrijpen gaan de veranderingen (met name in het cultuurlandschap) sneller. Dit is het laagdynamische niveau.

Laag 2

De netwerklaag: alle vormen van zichtbare en onzichtbare infrastructuur. Het systeem van wegen, waterwegen, spoorlijnen en andere verbindingen zoals kabels en leidingen, vormt deze laag. Diverse patronen gaan terug op patronen uit het verleden en hebben hiermee een lange geschiedenis. Veranderingen in deze laag voltrekken zich op de middellange termijn. Dit is het middeldynamische niveau.

Laag 3

De occupatielaag: de ruimtelijke inrichting. In deze laag worden thema's als wonen, werken, recreëren en voorzieningen behandeld. Deze laag kenmerkt zich door relatief snelle veranderingen van patronen. Binnen deze laag is de meeste flexibiliteit aanwezig (bebouwing kan op relatief korte termijn vervangen worden, ruimtelijke besluiten kunnen in deze laag het makkelijkst worden herzien). Dit is het hoogdynamische niveau.

ontwikkeld en welke netwerken er ontstaan zijn. In de volgende paragraaf wordt beschreven hoe in de betreffende periode werd nagedacht over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij blijkt hoe belangrijk het is om hier integraal over na te denken. Met de voorliggende structuurvisie wordt het integraal denken over Sittard-Geleen weer op de kaart gezet.

3.3 Belangrijkste ruimtelijke kenmerken van Sittard Geleen

3.3.1 Ontstaan van de ruimtelijke structuur

Om te komen tot een goede structuurvisie is het van groot belang om naast de huidige situatie ook de ontstaansgeschiedenis te onderzoeken. Dat wat er op dit moment is, vormt altijd de basis voor verdere ontwikkeling.

In onderstaande korte beschrijving wordt de ontstaansgeschiedenis van de gemeente in de laatste twee eeuwen in beeld gebracht, waarbij de nadruk ligt op het ontstaan van de huidige ruimtelijke structuur. Startend vanuit de Tranchotkaart (1805) is in een aantal kaartbeelden gevisualiseerd hoe het occupatiepatroon zich in de loop der tijd heeft

HISTORISCHE ONTWIKKELING

Het grondgebied in kaart gebracht. Het middeleeuwse fundament

Onder leiding van de Franse cartograaf Jean Joseph Tranchot werd omstreeks 1805 het gebied tussen Maas en Rijn, en daarmee ook, voor de eerste maal, het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen, nauwkeurig in kaart gebracht. De op deze kaart weergegeven structuur van het gebied is grotendeels van middeleeuwse herkomst.

De woonkernen die we op de kaart zien, zijn in de middeleeuwen ontstaan en tot ontwikkeling gekomen. Nabijheid van water was noodzakelijk voor het ontstaan van nederzettingen; de oude kernen van de huidige gemeente vinden we dan ook bij verschillende waterstromen. Bij de rivier de Maas ontstonden Obbicht, Papenhoven en Grevenbicht. Aan de grootste beek, de Geleenbeek, ontkiemden Op-Geleen (het huidige Oud-Geleen), Munstergeleen, Leyenbroek, Ophoven, Sittard, Overhoven en Holtum. Tussen beide stromen lag het Graetbos, dat later Graetheide werd.

Bij de vele bronnen en beekjes aan de noord- en oostrand van dit Graetbos ontstonden eveneens woonkernen: Limbricht en Einighausen aan het Limbrichterbeekje, Guttecoven bij het Kattebroekerbeekje en Buchten bij de Reydsgraaf. Born heeft zijn naam waarschijnlijk te danken aan verschillende bronnen die hier lagen. Aan de zuidelijke rand van het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen ontstonden aan de kleine Keutelbeek de woonkernen Krawinkel en Spaans-Neerbeek en helemaal aan de oostelijke zijde ontstond nabij de Rode Beek de nederzetting Broeksittard.

De meeste van bovengenoemde kernen hebben hun eeuwenoude wegenstructuur en karakteristieke gebouwen (kastelen, kerken, watermolens en boerenhoeven) behouden.

Ook de op de Tranchotkaart weergegeven wegen zijn grotendeels van middeleeuwse oorsprong. De locale wegen verbonden woonkernen met elkaar en leidden naar akkerbouw- en weidegronden. Langs de veedrift van het dorp Op-Geleen naar het Graetbos ontstond Lutterade. Toename van de bevolking en de daaraan gekoppelde beweidingsdruk hadden ontbossing tot gevolg. Hierdoor degenereerde in de late middeleeuwen het Graetbos tot een heidegebied dat door de omliggende woonkernen gemeenschappelijk werd gebruikt als weidegebied.

De belangrijkste interlokale verkeerswegen waren de Maas in zuid-noordelijke richting en in oost-westelijke richting een landweg die in de late middeleeuwen de handelsmetropolen Keulen en Antwerpen met elkaar verbond. Sittard, gunstig gelegen aan deze interlokale landweg, ontwikkelde zich tot marktplaats en centrum van de regio. Het was, in tegenstelling tot de andere kernen, niet uitsluitend gericht op de landbouw en veeteelt. Hier concentreerden zich handels- en nijverheidsactiviteiten. Daarnaast had het vestingstadje op het gebied van onderwijs en religie een verzorgende functie voor de omliggende plaatsen.

Nieuwe landsgrenzen, nieuwe verbindingen. Het negentiende eeuwse fundament

In de honderd jaar na de vervaardiging van de Tranchotkaart nam de bevolking sterk toe maar bewoonde nog steeds dezelfde kernen. Zo verdubbelde zich het inwonersaantal van de gemeente Sittard tot ongeveer 6.000, zonder noemenswaardige uitbreidingen. Mede als gevolg van de toenemende bevolkingsdruk werd de gemeenschapelijk grond van de Graetheide opgedeeld tussen de omliggende gemeenten. Delen hiervan kwamen in particuliere handen en werden in cultuur gebracht.

Het feit dat het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen vanaf 1815 onderdeel is gaan uitmaken van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en vanaf 1839 van het Koninkrijk der Nederlanden is sterk bepalend geweest voor de ontwikkeling van de structuur van het gebied. Aan de oostzijde van Sittard lag vanaf 1815 een staatsgrens waardoor het handelsstadje werd afgesloten van het Duitse achterland. Bij de opname in het Koninkrijk der Nederlanden werd de Maas een grensrivier, waardoor de contacten tussen de plaatsen op west- en oostoever van de Maas werden bemoeilijkt. Om de opname van Nederlands-Limburg in het Nederlands staatsverband te bevorderen werd in de jaren 1840 een rijksweg aangelegd van Nijmegen naar Maastricht. De weg werd 250 meter ten westen van de oude kern van Sittard geprojecteerd en liep zuidwaarts tussen de dorpen Op-Geleen, Krawinkel en Lutterade door. De aanleg van de spoorlijn Venlo-Maastricht werd van economisch groot belang geacht. Zowel Sittard als Geleen (Lutterade) werden halteplaatsen aan deze in 1865 geopende verbinding. Met de opening van de spoorlijn Sittard-Herzogenrath in 1896 werd Sittard zelfs een spoorwegknooppunt. De gemeente Geleen kreeg toen bij Op-Geleen een tweede station. Door de goede verbindingen en de ligging aan de grens vestigden verschillende Franse en Duitse kloosterorden, die eind 19de eeuw hun land ontvluchtten wegens antikatholieke wetten, zich in Geleen, maar vooral in Sittard. In de door hen aangelegde grote kloostercomplexen maakten ze zich nuttig op het gebied van de ziel-, zieken- en armenzorg en onderwijs.

Spoorlijn Venlo - Maastricht

Het fundament van het zwarte goud, 1900-1940

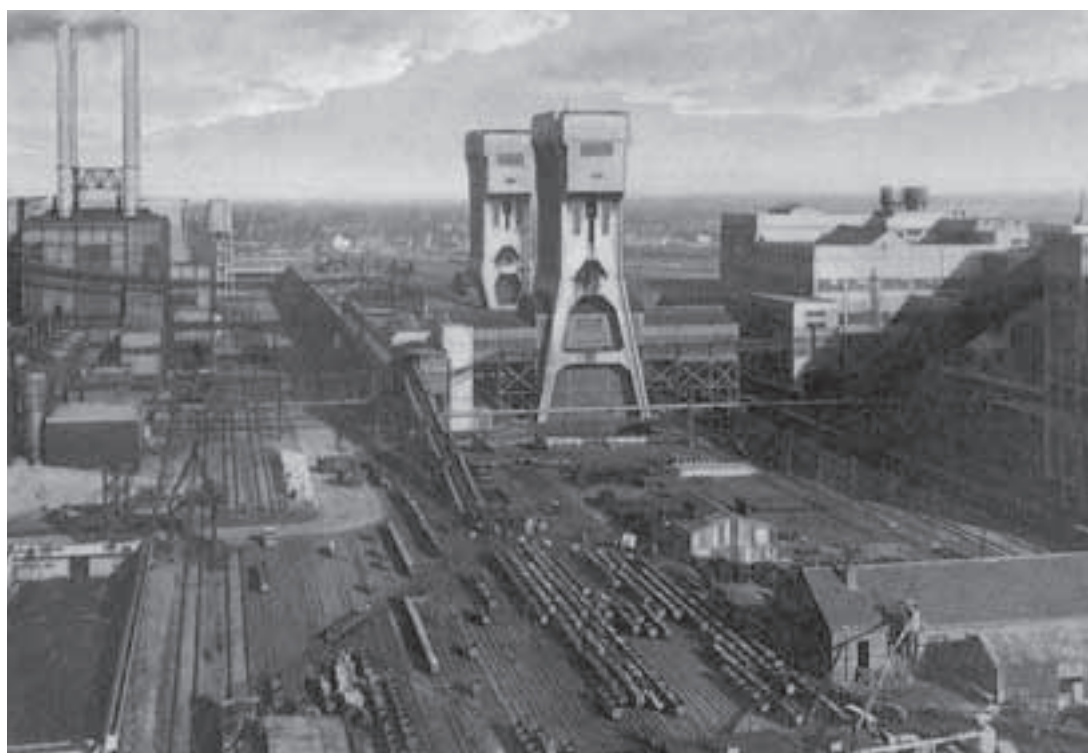
Op zoek naar ontginbare lagen steenkool verrichtte een Duitse firma al in 1901 boringen bij Lutterade. De eerste boortoren van Staatsmijnen verrees hier pas in 1916, drie jaar later werd begonnen met het uitdiepen van een schacht en het duurde nog vier jaar voordat de eerste 2.000 kilo steenkool werd bovengehaald. Op 1 januari 1926 ging de Staatsmijn Maurits officieel in bedrijf. De komst van de mijn en de daaruit voortvloeiende chemische bedrijvigheid van het Stikstofbindingsbedrijf (1929) veranderde het karakter van de samenleving en het landschap grondig. In enkele decennia werd het dunbevolkte landbouwgebied getransformeerd tot een dichtbevolkt industriegebied. In het zuidelijk deel van de Graetheide ontwikkelde zich een groot industrieel complex, thans in beheer bij DSM en Sabic. Op de bestaande bebouwing had de mijn een verwoestende uitwerking: Lutterade en Krawinkel, ten westen van de spoorlijn, verdwenen grotendeels van de kaart. In de eerste decennia van de twintigste eeuw leefden de Sittardse bestuurders in de veronderstelling dat hun stad het centrum zou worden van het nieuwe mijngebied. Om

de verwachte toestroom van arbeiders op te vangen werden op enige afstand van het stadscentrum arbeiderswijken gebouwd in: Ophoven, Overhoven, Stadbroek en Limbrichterveld. Toch zou niet Sittard, maar Geleen zich ontwikkelen tot het hart van de nieuwe mijnstreek. Daar werd tussen de drie belangrijkste dorpskernen (Op-Geleen, Lutterade en Krawinkel) een nieuwe gemeentehuis gebouwd en een geheel nieuw centrum, met brede rechte straten, toegesneden op het moderne verkeer. De vrijwel nog geheel omwalde binnenstad van Sittard met zijn smalle kronkelige straten paste niet in dat beeld. Veel arbeiders vonden huisvesting in het dicht bij de mijn gerealiseerde Geleense tuindorp Lindenheuvel. In 1947 telde het bijna 7.700 inwoners.

De steenkoolwinning in Zuid-Limburg had ook grote invloed op de infrastructuur van de regio. Mede voor de afvoer van steenkool werd in 1925 begonnen met de aanleg van een kanaal langs het slecht bevaarbare deel van de Maas tussen Maastricht en Maasbracht. Op 16 september 1935 opende prinses Juliana dit naar haar genoemde kanaal. Een deel van de arbeiders die werkzaam waren geweest bij de aanleg, 'kanaalluuj',

Koempels in de mijn

Staatsmijn Maurits Geleen

Het gemeentehuis van Geleen in 1922

bleef in de Maasdorpen wonen. Obbicht-Papenhoven en Grevenbicht kwamen tussen de Maas en het Julianakanaal te liggen. Om de isolatie van deze plaatsen enigszins te doorbreken werden bestaande verbindingswegen omgeleid naar bruggen over het kanaal bij Obbicht, Born en Buchten. Aan de oostzijde van het Julianakanaal werd in Buchten, gemeente Born, een haven ingericht voor de overslag van kolen uit treinen op schepen. Hiertoe werd ook het baanvak van een opgeheven tramlijn

tussen Born en Sittard geschikt gemaakt voor kolenvervoer. Er rijden geen zware kolentreinen meer naar de haven aan het Julianakanaal, maar de spoorlijn is tot op de dag van vandaag in gebruik voor het transport van goederen.

Verdere uitbouw, 1940-1980

De dynamische mijngemeente Geleen zou begin jaren 50 het stadje Sittard demografisch overvleugelen. De sterk groeiende bevolking van Geleen vond huisvesting in nieuwbouwwijken die tot aan de gemeentegrenzen reikten: Geleen-Zuid. De oude kern Spaans-Neerbeek werd aan de expansie en vernieuwingsdrift opgeofferd. Op 17 december 1965 kondigde de minister van Economische Zaken, drs. Joop den Uyl, de sluiting van de Limburgse mijnen aan. Negentien maanden later werden de laatste kolen uit de staatsmijn Maurits opgehaald; DSM in Geleen ging zich volledig richten op de chemische industrie. Geleen telde in 1972/73 ca. 37.000 inwoners, maar kreeg daarna te maken met een teruglopend bevolkingsaantal. De binnenstad van Sittard had in de jaren 50 en 60 door de opkomst van sterk groeiende mijn gemeenten, als Hoensbroek, Brunssum en het naburige Geleen, niet alleen veel van haar winkelfunctie verloren, maar ook voor een groot deel haar woonfunctie. Mensen trokken weg uit de binnenstad van Sittard en vestigden zich in nieuwbouwwijken, die

aanleg van de nieuwe (tweede) sluis bij Born begin jaren 60 vorige eeuw. De opening vond plaats op 17 mei 1962.

De A2 ter hoogte van Born en Holtum in 1966 nog zonder de Daf autofabriek. Links, iets onder het midden, Kasteel Wolfrath.

de open ruimte tussen het stadscentrum en de buitendorpen en tussen de buitendorpen onderling opvulden. In deze woonwijken werd tot begin jaren 70 de bevolkingsgroei opgevangen. Daarna lag de grootschalige woningbouw en ook de groei van de bevolking in de gemeente Sittard een tiental jaren stil. Steeds meer mensen vonden nu huisvesting in nieuwbouwwijken van aangrenzende gemeenten als Limbricht en Munstergeleen, die zich tot aantrekkelijke woongemeenten ontwikkelden. Door sanering van de binnenstad en vestiging van grootwinkelbedrijven herstelde Sittard omstreek 1970 haar winkelfunctie in de regio.

De infrastructuur rondom Born werd in deze jaren verder verbeterd. Naast het havencomplex en de goederenspoorlijn kreeg de gemeente ook een toegang tot de autosnelweg A2, die midden jaren zestig werd gerealiseerd. Met de opening van de Daf-fabriek (1968), die een deel van het afvloeiend mijnpersoneel werk moest bieden, ging Born zich profileren als industriegemeente.

Eind jaren zeventig telde Born dubbel zoveel inwoners als zijn landelijke en meer geïsoleerd gelegen buurgemeenten Obbicht-Papenhoven en Grevenbicht.

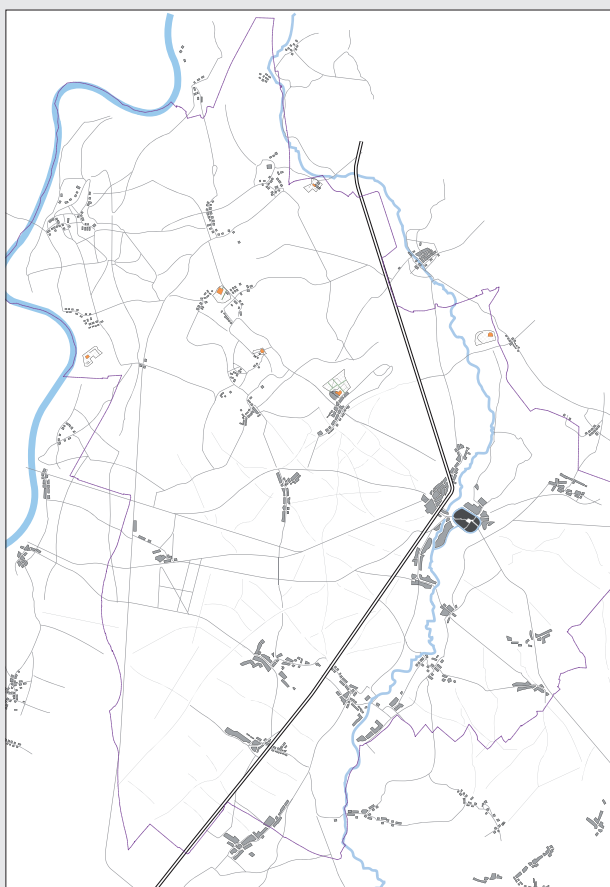
De over de Graetheide geprojecteerde autosnelweg A2 kreeg iets ten zuiden van Geleen een aansluiting op de A76. Deze in west-zuidoostelijke richting georiënteerde autosnelweg aan de zuidgrens van Geleen kreeg later aansluiting op de Duitse A4 naar Aken en Keulen en op de uit België komende E314.

Van herindeling naar herindeling, 1980-2000

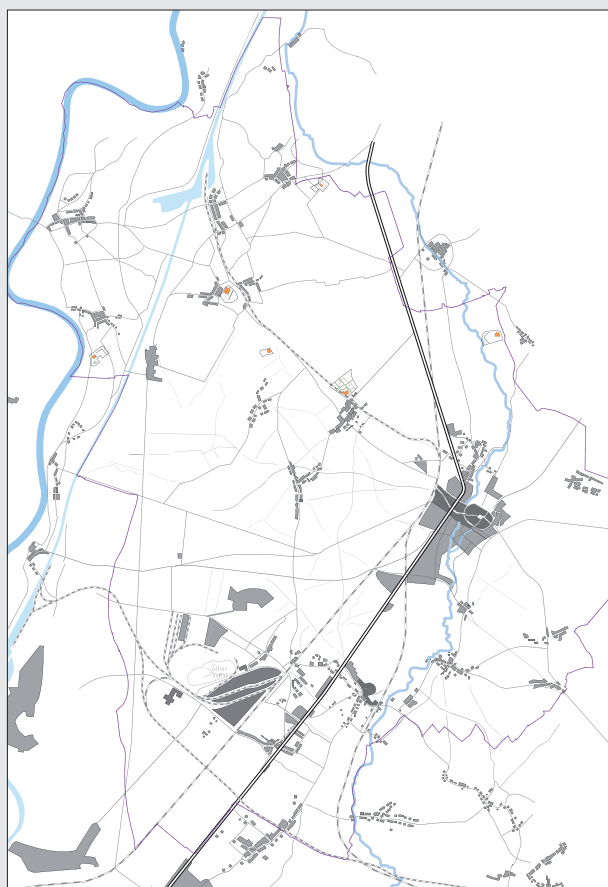
Om de lokale bestuurskracht te vergroten vond in 1982 een gemeentelijke herindeling plaats. Born, Grevenbicht en Obbicht-Papenhoven gingen samen de nieuwe gemeente Born vormen met ca. 13.000 inwoners. Limbricht en Munstergeleen gingen onderdeel uitmaken van de nieuwe gemeente Sittard met ca. 43.500 inwoners. Geleen kreeg het hele DSM-terrein, maar geen vergroting van het aantal inwoners, dat ca. 34.000 bleef.

Aan de vooravond van de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2001, waarbij Sittard, Geleen en Born de nieuwe gemeente Sittard-Geleen gingen vormen, telde Born ca. 14.500, Sittard ca. 50.000 en Geleen nog steeds ca. 34.000 inwoners.

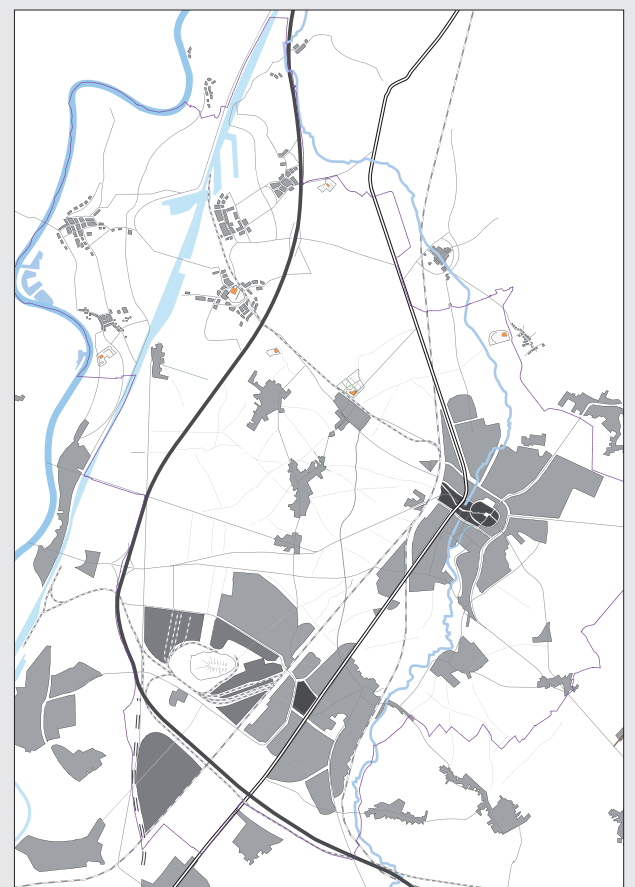
Toch breidde Geleen in deze periode zijn woongebied verder uit in noordelijke richting en maakte verdere plannen in deze richting (De Haese). Munstergeleen oriënteerde zich op Sittard. De bevolkingsaanwas in Sittard werd grotendeels opgevangen in nieuwbouwwijken aan de Duitse grens. Mede door de aanleg van de randweg Hasseltsebaan/Middenweg verdween grotendeels het landelijk karakter tussen Sittard en de dorpskern Limbricht. De dorpskernen Einighausen en Guttecoven wisten hun landelijk karakter te behouden. Born kende met de realisatie van de wijk Hondsbroek een uitbreiding in oostelijk richting.

Beeld circa 1860

Beeld circa 1937

Beeld circa 1965

Een nieuwe stad, 2001-nu

Op 1 januari 2001 werden Born, Geleen en Sittard gefuseerd tot één gemeente, Sittard-Geleen. Er werd ingezet op een herkenbare, samenhangende stad bestaande uit karakteristieke onderdelen waarbij - zo werd in een stadvisie neergelegd - vroegere steden en wijken ieder een specifieke functie in het geheel vervulden. Het centrum van Geleen werd bestempeld als stedelijk servicecentrum en werd onder het toezicht van stedenbouwkundige Kees Rijnboutt vernieuwd. Voor het centrum van Sittard, dat o.m. de functie van 'recreatief winkelen' kreeg toebedeeld, maakte stedenbouwkundige Jo Coenen nieuwe plannen. Oudere plannen om de Rijksweg, die beide centra met elkaar verbindt, opnieuw in te richten werden uitgevoerd. Aan deze Rijkswegboulevard verrees, tussen de genoemde kernen, een ziekenhuis. Om deze verbindingsweg verkeersluw te maken werd in het stadsdeel Geleen een westelijke randweg aangelegd. De infrastructuur rond het haven- en industriegebied in Born werd in oost-westelijke

richting sterk verbeterd door de realisatie van de N297, die aansluit op de Duitse snelweg B56 richting Düsseldorf.

De historisch-geografische structuur

Door de geschetste historisch-geografische ontwikkelingen heeft de gemeente Sittard-Geleen een structuur gekregen waarbij het aan de oost- en westzijde begrensd wordt door staatsgrenzen en het grondgebied doorsneden wordt door noord-zuid gerichte water-, spoor- en wegverbindingen. Aan de noordzijde van het grondgebied en ten zuiden ervan zijn belangrijke oost-west wegverbindingen tot stand gekomen. De industrie concentreert zich in het zuidwestelijk en het noordelijk deel van de gemeente. Aan de oostzijde is sprake van een aaneengesloten stedelijk weefsel. De samengegroeide bebouwing bevat een historisch centrum waarvan de basis is gelegd in de middeleeuwen (Sittard), een centrum waarvan de basis is gelegd in de jaren 1920 (Geleen), en daartussen een centraal gelegen ontwikkellocatie voor gezondheidszorg en sport. Aan

de grenzen van het noordelijk deel van het oorspronkelijk Graetheidegebied en tussen Maas en Julianakanaal hebben oude kernen hun landelijke karakter weten te behouden.

Beeld circa 2004

Beeld circa 2009

Legenda

- (Historisch) centrumgebied
- Bebouwd werkgebied
- Bebouwd woongebied
- Kasteel / landgoed
- Snelweg
- Rijksweg
- Regionale autoweg
- Landweg
- Spoorlijn
- Goederenspoorlijn
- Mauritsmijn
- Maas
- Julianakanaal
- Geleenbeek / Molentak

Jos Klijnen

Stedenbouwkundige schets met duidelijke verbinding tussen Sittard en Geleen.

3.3.2 Ruimtelijke ontwikkelingen en modellen

3.3.2.1 Ruimtelijke modellen van toen tot nu

1932-1965: Jos Klijnen

In het nadenken over de ruimtelijke ontwikkeling van Sittard en Geleen hebben vele mensen een belangrijke rol gespeeld. Bewoners, stadsbestuurders, ondernemers, ambtenaren en anderen hebben allen meegewerkt aan de ontwikkeling van de gemeente. In de afgelopen 150 jaar is er echter één persoon in het bijzonder die in belangrijke perioden grote invloed heeft gehad op het integraal, ruimtelijk nadenken over Sittard en Geleen. Jos Klijnen (1887-1973) was bijna dertig jaar werkzaam als stedenbouwkundige voor de gemeente Sittard (1932-1959). Hij tekende in 1936 het 'Integraal Uitbreidingsplan Sittard'. Daarna werkte hij bijna twintig jaar voor Geleen (1952-1965). In de periode 1952-1959 werkte hij bij beide gemeenten. In deze periode tekende hij aan het 'Uitbreidingsplan Zuid' (1955). Opvallend zijn de plannen uit die tijd voor het cultuurstad. Op de plek die we tegenwoordig kennen als het 'Middengebied' moest een verbindende functie ontstaan voor de, toen nog zelfstandige gemeenten, Sittard en Geleen. De bijbehorende stedenbouwkundige schets toont tevens de eerste aanzet voor de huidige Hasseltsebaan en Middenweg.

Integraal uitbreidingsplan Sittard' (1936)

Op het 'Integraal Uitbreidingsplan Sittard' (1936) is te zien hoe Sittard met name haar woon- gebieden verder richting het oosten wil ontwikkelen. Op dat moment maakt Geleen, door de komst van de mijn een stormachtige ontwikkeling door. De positionering van het stadhuis tussen de vijf dorpskernen heeft grote invloed op de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De groei van de mijn legt de basis voor de latere belangrijke positie van Chemelot in de gemeente.

Het Geleense 'Uitbreidingsplan Zuid (1956) en de uitbreidingsplannen van Sittard (1957) tonen de geplande wijken in zuidelijke en oostelijke richting. Hiermee werd de basis gelegd voor het huidige Geleen-Zuid en Kluis, Baandert, Vrangendaal en Broeksittard. Ook hier blijkt de integrale aanpak. Het kaartbeeld toont een oostelijke ontsluitingsweg tussen Leyenbroek, Kollenberg en Broeksittard en een ontsluitingweg rond Geleen-Zuid, die we nu kennen als Kerenshofweg, Jos Klijnenlaan en Frans Erenslaan. Op beide plannen is de verbinding en relatie met de stadscentra ingetekend.

Uitbreidingsplan Sittard' (1957)

Uitbreidingsplan Zuid' (1955)

2001: Stadvisie

Na de fusie in 2001 wordt er gewerkt aan een Stadvisie. Hierin wordt een gezamenlijke visie beschreven welke de drie gemeenten bindt en gemeenschappelijke doelen stelt. In de Stadvisie komt in zeer beperkte mate de integrale ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente aan bod. Door Coenen en Rijnboutt wordt er alleen een ruimtelijk model geschetst voor het 'stedelijk gebied'. Hierin vormt de Rijksweg de ruimtelijke drager voor drie ontwikkelingsgebieden in de nieuwe fusie gemeente; centrum Sittard, centrum Geleen en het Middengebied. Dit 'ruimtelijke model' is van grote invloed geweest op de ruimtelijke ontwikkeling.

De plannen voor het Stadshart Geleen en Zitterd ReviSited zijn erop gebaseerd. De positionering van het nieuwe ziekenhuis, het park en De Haese sluit aan bij de aanduiding 'Middengebied; gezondheid door zorg en sport' als centraal gelegen ontwikkellocatie. Het is van groot belang de invloed van dit ruimtelijke model te erkennen en daarbij ook te constateren dat een integraal ruimtelijk model ontbreekt voor het buitengebied, Born en de economische ontwikkellocaties (Chemelot en Noord Knoop) langs de A2.

2010: Structuurvisie.

Op basis van de inventarisatie en de historische analyse is er een integraal ruimtelijk model opgesteld voor de gemeente. Het ruimtelijk model is een geabstraheerde weergave van de werkelijkheid. Het stelt ons in staat (be)grip te krijgen op de complexe werkelijkheid. De toelichting in lagen maakt inzichtelijk welke afwegingen er aan het model ten grondslag liggen.

Stedelijk centrum	Groene corridor	Beekdal
Service centrum	Middenterras met grens stedelijk gebied	EHS Grensmaas
Sport en Zorg	Hellingen	Spoorlijn met station

3.3.2.2 Laag 1: de ondergrond

Landschappelijke eenheden

De grootste landschappelijke eenheden liggen aan de randen van de gemeente. Het betreft het Maasdal en het Heuvelland, dat over gaat in het bekenlandschap van de Geleenbeek en de Roode Beek. Het Midenterras ligt hier precies tussen en ligt in het hart van de gemeente. De huidige bebouwing van Sittard-Geleen heeft vrijwel het gehele Midenterras bezet in de vorm van een open cirkel. De opening is gericht op het Maasdal. Kenmerkend voor het Midenterras is het coulisselandschap, met wisselende doorzichten. Dit is omsloten door bebouwing en infrastructuur. De overgangen zijn hard en worden gemarkeerd door infrastructuur zoals de Bergerweg, Westelijke Randweg, N297n en de A2 bij Born. Het Midenterras vormt zodoende een sterk ingeperkte, ruimtelijke eenheid waarvan de landschappelijke kwaliteiten onder druk staan door de nabijheid van het stedelijk gebied. Het Midenterras is door middel van twee belangrijke ecologische verbindingen gekoppeld aan het bekenlandschap en het heuvelland in het oosten.

Omgeving Limbricht met Limbrichterbos

Het landschap aan de noordoostzijde van de gemeente is sterk vervlochten met het bebouwd gebied. De overgangen tussen stad en land vinden geleidelijk plaats. De structuurbepalende landschappelijke eenheden worden gevormd door de Geleenbeek, de hellingen en het plateau van de Kollenberg en het met vele beeklopen 'dooraderde' landschap ten oosten van Born. De Geleenbeek kent als landschappelijke eenheid vele verschijningsvormen. In het zuidoosten vormt het beekdal de rand van Geleen.

Tussen Munstergeleen en Ophoven, tot aan de binnenstad van Sittard is de beek een 'groene vinger' die diep doordringt in het bebouwd gebied. In de binnenstad verdwijnt de Geleenbeek kort onder maaiveld om vervolgens als 'groene vinger' verder te gaan richting Schwienswei. De beek vormt de rand van Sittard-Noord en gaat daarna op in het bekenlandschap.

De Maas bij Obbicht

Het westelijke deel van de gemeente, gelegen tussen het Julianakanaal en de Maas heeft een agrarisch/natuurlijk karakter. Dit deel van de gemeente is het minst verstedelijkt. Open ruimtes, uiterwaarden, de rivier en de dorpen zijn hier beeldbepalend. Door de ligging tussen de dijken van het kanaal en de Maas lijkt het in een kom te liggen en ruimtelijk enigszins los te staan van de rest van de gemeente. Daarom zijn de bruggen over het kanaal ruimtelijk en functioneel gezien zeer belangrijk, het zijn de ankerpunten aan de omgeving.

Noordzuid en oostwest.

Kenmerkend voor de gemeente is een opbouw van de landschappen in noord-zuidrichting. Dit is nog steeds terug te zien in de huidige verschijningsvorm. Niet voor niets zijn de grootste doorgaande verbindingen en stedelijke ontwikkelingen parallel aan elkaar in noord-zuid richting ontstaan. Dit heeft te maken met de landschappelijke ondergronden maar ook met de van nature voorkomende waterverbindingen van beken en de rivier. Dit effect is nog verder versterkt toen Limburg zich via de rijksweg en later de A2 met de rest van Nederland verbond. We zien daarom duidelijke hoofdstructuren in de noord-zuidrichtingen. Oost-Westverbindingen hebben een ondergeschikt karakter.

3.3.2.3 Laag 2: de netwerklaag

Met betrekking tot de netwerken zijn er drie niveaus te onderscheiden; het nationaal niveau, het niveau van het Nationaal Stedelijk Netwerk (NSN) Zuid-Limburg en het lokale niveau. De niveaus bestaan niet naast elkaar, maar zijn met elkaar verweven. In het gebruik van de netwerken is er wel een onderscheid te maken tussen goederen transport en personenvervoer. Om een helder beeld te krijgen worden de netwerken per niveau toegelicht.

Nationaal

De gemeente kent een aantal transportassen die onderdeel zijn van het nationale vervoersnetwerk. In Sittard-Geleen doet zich het unieke feit voor dat, door de smalle tussen de landsgrenzen, de transportassen voor weg, spoor, water en buisleiding dicht bij elkaar liggen. Er ontstaan zo multimodale knooppunten welke met name voor goederenvervoer, economische potentie hebben voor logistieke bedrijven. Een goed voorbeeld is de Noord-Knoop waar de Barge terminal de overslag van water op weg en spoor (en vice versa) mogelijk maakt.

Het is niet toevallig dat de internationale bedrijvigheid (Chemelot, Nedcar) juist gevestigd is rond de multimodale knooppunten van (inter)nationale transportassen. Het nationaal netwerk heeft hierdoor een sterk sturende invloed op het ruimtelijk model voor de gemeente. De economische ontwikkel-

locaties, Chemelot en Noord-Knoop ontwikkelen zich schijnbaar ruimtelijk autonoom ten opzichte van het overige bebouwd gebied van de gemeente. Dit is niet helemaal waar. Er zijn ook andere vestigingsplaatsfactoren die meewegen voor (inter)nationale bedrijvigheid. Een goed woon- en leefklimaat voor de benodigde arbeidskrachten bijvoorbeeld. Hiervoor is een goede ruimtelijke inbedding in de regio en de gemeente van groot belang. De (personenvervoer) netwerken op niveau van het Nationaal Stedelijk Netwerk en het lokale niveau verbinden werken met wonen en leven.

Nationaal Stedelijk Netwerk (NSN) Zuid-Limburg

Op het niveau van de netwerken in Zuid-Limburg zijn voor Sittard-Geleen met name het openbaar vervoer per spoor, autoverkeer per A2 en A76 en de regionale hoofdwegen van belang. De gemeente beschikt over een intercitystation en twee stoptrein stations. In potentie zijn de stedelijke centra goed per spoor ontsloten. De economische ontwikkellocaties zijn per openbaar vervoer veel

structuur richting Noord-Knoop is aanwezig en wordt gebruikt voor goederenvervoer via Limbricht en Born. Hier vindt op dit moment geen personenvervoer plaats. Uit het ruimtelijk model blijkt dat Sittard-Geleen relatief veel spoorinfrastructuur heeft. Door de centrale positionering in het stedelijk gebied kan, indien er op meer plekken en frequenter wordt gehalteerd, het overgrote deel van de wijken voorzien worden van hoogwaardig openbaar vervoer.

Lokaal

Het lokale netwerk wordt gevormd door een fijnmazig patroon van wegen, fietspaden en buslijnen welke aansluiten op de bovenliggende netwerken. Door de drie stations speelt de spoorlijn ook een rol op lokaal niveau. Je kunt binnen Sittard-Geleen de trein nemen van het ene centrum naar het andere. De snelwegen zijn bereikbaar via de 'radiale' wegen Bergerweg-Urmonderbaan, N297n en Rijksweg. Parallel aan de snelwegen zorgen de 'tangentialen' wegen Hasseltsebaan, Middenweg, Windrakerweg voor de regionale bereikbaarheid op lokaal niveau.

A2 ter hoogte van Born

slechter bereikbaar. Chemelot is vanuit de regio via station Geleen Lutterade goed te ontsluiten indien de frequentie hoger zou liggen. De Chemelot Campus is nauwelijks per openbaar vervoer ontsloten, de spoorinfrastructuur is wel aanwezig in de vorm van een goederenspoorlijn. Ook de spoorinfra-

In ruimtelijke zin is er een patroon herkenbaar waarbij de 'radiale' hoofdwegenstructuur gericht is op het stedelijk centrum van Sittard. In Geleen is er vooral sprake van een ring welke de Rijksweg tweemaal kruist.

3.3.2.4 Laag 3: de occupatielaag

Occupatiepatroon

De morfologie (verschijningsvorm en structuur) van het bebouwd gebied wordt omschreven als het occupatiepatroon. In de loop der tijd is er een vrijwel doorlopend bebouwd gebied ontstaan in de vorm van een 'open cirkel' tussen Born, Nedcar, Sittard, Geleen en Chemelot. In een heel abstracte weergave ontstaat 'de magneet' Sittard-Geleen.

De grootschalige economische zones vinden we ten noorden en oosten van Born, de Noord-Knoop, en ten westen en zuiden van Geleen, Chemelot. De aaneengesloten stedelijke woongebieden liggen voornamelijk aan de oostzijde van de spoorlijn Sittard-Maastricht. De zone tussen spoor en Mid-denterras is het best te omschrijven als een gemengde stedelijke zone, waarin zowel woongebieden, werkgebieden en bijzondere stedelijke functies aanwezig zijn. De dorpen zoals Obbicht, Grevenbicht, Einighausen en Guttecoven liggen als wooneilanden in het coulisselandschap. Born en Limbricht maken ondanks de grote afstand tot de stedelijke woongebieden onderdeel uit van het stedelijk/suburbaan wonen.

Het bebouwd gebied kent twee stedelijke centra naast meerdere, kleinere wijkcentra. Het centrum van Geleen functioneert als 'service centrum' met name gericht op inkopen en dienstverlening. Het centrum van Sittard functioneert als 'ontmoetingscentrum' met name gericht op winkelen, cultuur, ontmoeten en verblijven. Het centrum van Sittard heeft een sterke uitstraling door de historische binnenstad, de St. Petrus kerk en de aanwezigheid van een aantal (internationale) hoofdkantoren.

Dijk Grevenbicht

Een derde bijzondere plek binnen het bebouwd gebied is het Middengebied. Het hypermoderne Orbis Medical Park met sportpoli, het voetbalstadion en de Sport-zone ontwikkelingen geven invulling aan 'Middengebied; gezondheid door zorg en sport' uit de stadsvisie.

Het eenduidig definiëren van het occupatiepatroon van Sittard-Geleen is moeilijk. De gemeente kent een grote diversiteit aan patronen en verschillende ontstaans-geschiedenissen. De stad Sittard heeft de langste historie en kent een redelijk heldere concentrische opbouw (bloem) waarbinnen een planmatige groei herkenbaar is. Kenmerkend is een 'radiale' opbouw waarbij enkele groengebieden diep in het stedelijk weefsel doordringen. De routes liepen van

herkenbaar zijn. Alleen in Born is er sprake van structurele planmatige uitbreiding. Het benoemen van de belangrijkste ruimtelijk structurerende lijnen binnen het bebouwd gebied maakt het mogelijk een occupatiepatroon te definiëren. De meest opvallende lijn is de Rijksweg, maar er zijn er meer. Ook de Urmonderbaan/Bergerweg, de Sittarder-/Borner-/Limbrichterweg, de N297n-Randweg-Rijksweg, de Nolenslaan, de Tuddernderweg, de Wehrerweg, Leyenbroekerweg, Spaubeeklaan en de Kampstraat/Burgemeester Lemmensstraat zijn belangrijke structurerende lijnen. Er ontstaat een beeld waarbij binnen een gevarieerd occupatiepatroon de meeste belangrijke lijnen bij elkaar komen in het centrum van Sittard. De lijnen vormen als het ware de ribben van de lobben van de stad. De lobben zijn niet gelijkvormig. De lob rondom de Rijksweg is bijvoorbeeld veel zwaarder dan die van de Tuddernderweg. De lob richting Born bestaan uit een aantal kralen met open ruimte er tussen. Sittard-Geleen als bijzondere lobbenstad is in die zin het meest voor de hand liggende ruimtelijke model.

Het occupatiepatroon van de gemeente is natuurlijk meer divers en gevarieerder dan de bovenstaande beschrijving. In het kader van het ruimtelijke model is de werkelijkheid gereduceerd tot de hoofdlijnen om grip te krijgen op het integrale ruimtelijk beeld.

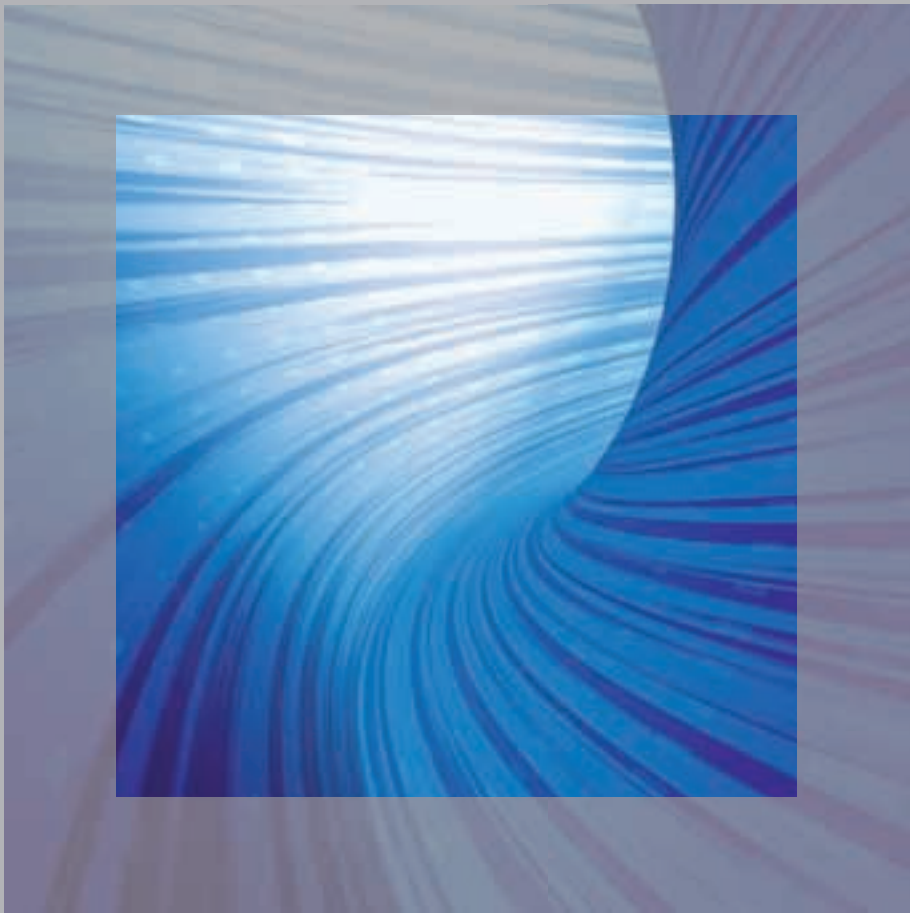
Burgemeester Lemmensstraat in Geleen

oudsher naar de binnenstad. De groei van Geleen is van veel recenter datum en kent een meer grid patroon, waarbinnen naast de oude dorpen de velden planmatig zijn ingevuld. Hierbinnen is een stelsel van wegen ontwikkeld. De dorpen in het buitengebied zijn juist heel organisch gegroeid waarbinnen oorspronkelijke lintdorpen patronen (slingers) nog duidelijk

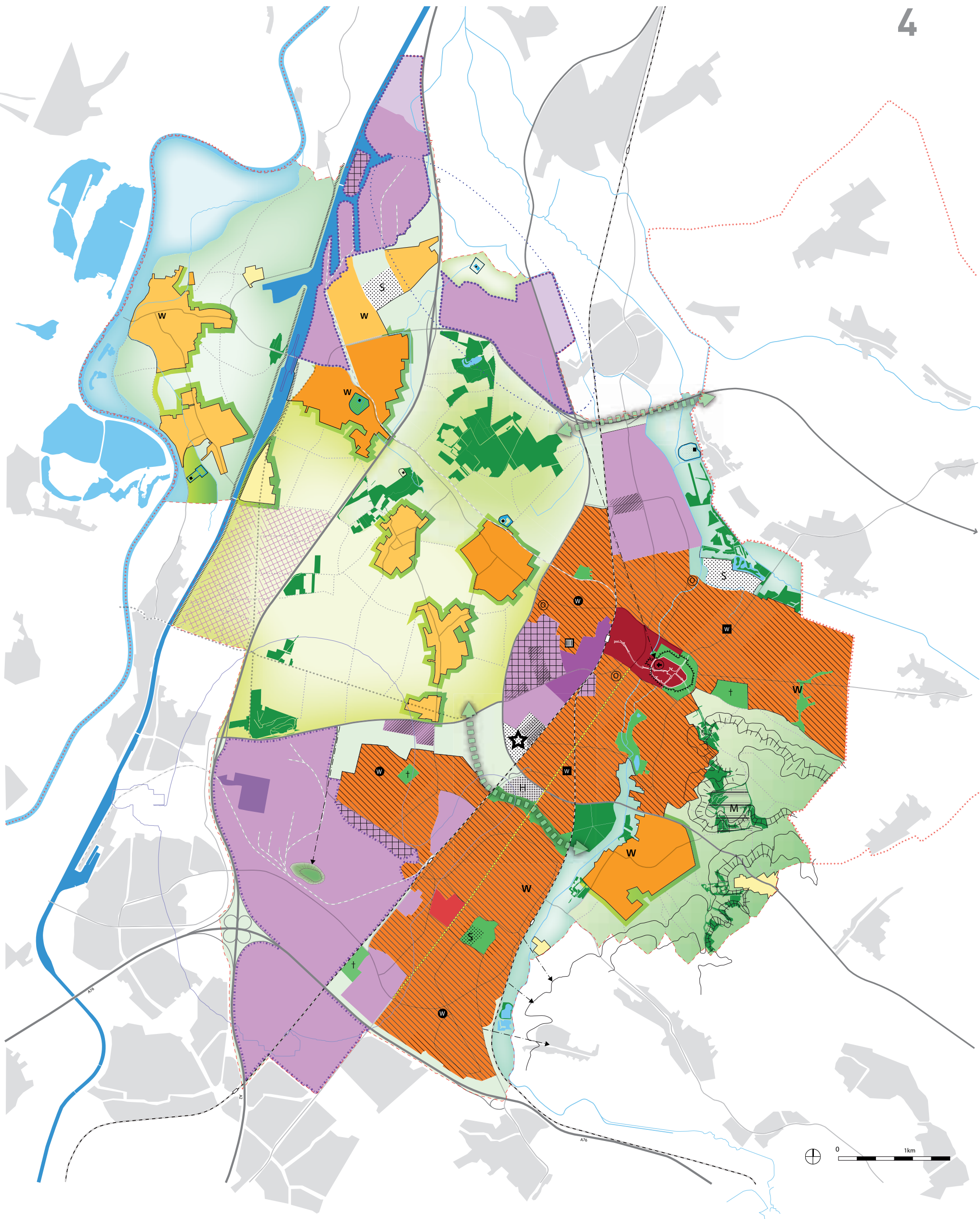

Winston Churchillaan in Sittard

4

VISIE OP DE RUIMTELIJKE STRUCTUUR IN 2020

VISIE OP DE RUIMTELIJKE STRUCTUUR IN 2020

De structuurvisiekaart beschrijft het integrale ruimtelijk beeld van de gemeente Sittard-Geleen. De inventarisatie, historische analyse, het ruimtelijke model en het bestaande beleid zijn samengevoegd tot één ruimtelijk kaartbeeld. De toelichting op de kaart is opgebouwd vanuit de lagenbenadering en beschrijft de legenda eenheden op hoofdlijnen. Een gedetailleerde toelichting op de verschillende beleidsvelden en de inpassing hiervan in de structuurvisie staan beschreven in de volgende hoofdstukken.

4.1 Laag 1: de ondergrond (laag dynamisch)

Te handhaven (cultuur) landschappen
Het landschap is de basis voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. De variëteit in landschappen binnen de gemeente is bijzonder en daarom het waard gekoesterd te worden. De gemeente is uniek gelegen op de overgang van verschillende landschapstypen: op de overgang van heuvelland naar Maasterrassenlandschap. Waterlopen, zoals rivieren en beken hebben het reliëfrijke landschap gevormd. Het handhaven en daar waar nodig het verder versterken van het

landschap is daarom het uitgangspunt. Op basis van de kernkwaliteiten van de verschillende (cultuur) landschappen wordt er richting gegeven aan de verdere ontwikkeling. In de structuurvisiekaart onderscheiden we de volgende te handhaven en te versterken landschappen:

Rivierenlandschap

Een klein deel aan de westzijde van de gemeente bestaat uit rivierenlandschap. Het is onderdeel van de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) van Nederland. Het Grensmaas project voorziet in een verdere versterking en ontwikkeling van natuurwaarden. In het gebied tussen Maasdijk en kanaaldijk ligt de nadruk op agrarisch gebruik en natuurontwikkeling. Ruimtelijk gezien is dit gebied een samenhangende lager gelegen entiteit, ingeklemd tussen de Maasdijk en de kanaaldijk.

Brug over het Julianakanaal

Structuurvisiekaart

EHS Grensmaas

rivierenlandschap

beekdallandschap

nat bosrijk landschap

nat bekenlandschap

open coulissenlandschap

heuvellandschap

Groen en Water

bos

stedelijke groenvoorziening / begraafplaats

stadsrandgroen

dorpsrandgroen

water

ecologische corridor in stedelijk gebied

steilrand

groen element voor-malige mijn

Infrastructuur

Julianakanaal met havens (deels te verbreden)

rijksweg A2 (te verbreden naar 2x3 rijstroken?) A76 (2x2 rijstroken)

gebiedsontsluitingsweg met bovenregionale functie

spoorlijn met station

goederenspoor

OV as

bomenlaan / landweg

dijklichaam

Algemeen

verstedelijkt gebied buiten de gemeente

gemeentegrens

landgrens

Centrumgebieden

Sittard, regionaal stedelijk centrum met centrumstedelijk wonen, recreatief

Geleen, stedelijk service centrum met centrumstedelijk wonen

Wonen

uiterste contour bebouwde kom

stedelijk wonen

suburbaan wonen

dorps wonen

landelijk wonen

verdunnen, vergroenen, meer ruimte in bestaande woonbuurten

Werklocaties

Chemelot-terrein

Chemelot campus

Trimodale knoop Automotive, logistiek

te ontwikkelen werkgebied

bestaand werkgebied

kantorenlocatie

herstructureringslocatie

agrarisch gebied met reservering voor bedrijvigheid

zoekgebied ongehinderd logistiek systeem

Milieu en Veiligheid

risicocontour 10⁻⁸ DSM

Voorzieningen

W

te handhaven wijkvoorziening

W

op te waarderen wijkvoorziening

W

te ontwikkelen wijkvoorziening

O

hoger onderwijsinstelling

perifere detailhandel

Sportzone Limburg

S

stedelijke sportvoorziening

gezondheidszorg

M

maatsch. doeleind buiten de grens van de stedelijke dynamiek

penitentiaire inrichting

Cultuurhistorie

kasteel / landgoed

grens beschermd stadsgezicht

zichtas

Overzicht vanaf Windraak

Beekdalenlandschap

Het beekdalenlandschap van de Geleenbeek en de Roode Beek is beeldbepalend aan de oostzijde van de gemeente. Kenmerkend voor het beekdallandschap is de combinatie van water en groene oevers met af en toe bospercelen. De beekdalen zijn noord-zuid georiënteerd en vormen bij Geleen de groene grens van het stedelijk gebied, aan de rand van de heuvels. In Sittard snijdt het beekdal door de stad heen en maakt ook onderdeel uit van het Stadspark en het stedelijk groen. De beekdalen zijn ecologisch waardevol. Het beekdalenlandschap wordt gehandhaafd en daar waar nodig worden beken hersteld of krijgen zij meer ruimte, ook om te meanderen.

Open coulisselandschap/nat bosrijk landschap

Centraal in de gemeente ligt het Middenteras, met daarop een coulisselandschap met een zeer open karakter. In het noordelijk deel van het terras is dit een nat bosrijk landschap waar het Limbrichterbos een onderdeel van uitmaakt. Dit heeft een unieke positie en is ecologisch zeer waardevol. Kenmerkend voor het coulisselandschap is de afwisseling van open gebieden, bomenlaantjes/landwegen en kleine dorpen. Het uiterlijk van dit cultuurlandschap is historisch gegroeid, en een veelheid aan cultuurhistorische elementen is nog herkenbaar. De verschillende delen van het landschap vormen een samenhangend geheel. Het gebied is grotendeels in gebruik als agrarisch gebied met kleinschalig karakter.

Nat bekenlandschap

Het noordelijke puntje van de gemeente bestaat uit het natte beekdal landschap van de Geleenbeek. Dit is het gebied rondom het kasteel Wolfrath. Het maakt onderdeel uit van landschapspark Susteren.

Heuvellandschap

Aan de oostelijke grens van de gemeente begint het heuvelland. Vanuit het stedelijk gebied is goed de steilrand te zien. Hoogteverschillen binnen de gemeente zijn in het landschap waarneembaar van 30 m.+ N.A.P. in het noorden tot 100 m.+ N.A.P. in de omgeving van de Windraak en Munstergeleen.

Groen en water

Bos

Op de kaart zijn de belangrijkste bossen aangegeven. Zij zijn vaak niet alleen belangrijk voor natuur en landschap, maar het zijn ook ruimtelijke massa's, recreatiegebieden of ze hebben een ecologische waarde. De meeste bosgebieden vinden we in de buurt van Nedcar. Daarnaast zijn er kleinere bospercelen te vinden in de beekdalen en in het heuvelland en coulisselandschap.

Stedelijke groenvoorziening

Een aantal stedelijke groenvoorzieningen is belangrijk voor de gehele gemeente, of voor een groot deel hiervan. Het betreft het Stadspark Sittard, het Burgemeester Damenpark, het Kasteelpark Born, de schootsvelden van de binnenstad van Sittard, het Verbindingspark De Graven in het Middengebied, de Hof van Onthaasting en de Wimmeren. De meest prominente

stedelijke groenvoorziening is het rijksbeschermde Stadspark in Sittard. Dit park werd in het kader van de werkverschaffing aangelegd tussen 1920 en 1927. Het werd in landschapsstijl ontworpen door de bekende tuinarchitect Dirk Tersteegh. Vooral de zorgvuldig ontworpen relatie met het villapark is uniek en van grote waarde.

Stadsrandgroen

Op enkele plekken zijn de randen van de bebouwde kom vormgegeven als stadsrandgroen. Deze randen maken geen deel uit van het buitengebied of de landschappen, maar zijn stedelijke groenvoorzieningen, veelal met een extensieve functie, of ingericht als “kijkgroen”

Dorpsrandgroen

Rondom de dorpen is een zone aangegeven die de overgang maakt van de dorpen naar het buitengebied. Dorpsranden zijn groenvlakken die zijn opgebouwd uit een veelheid aan inrichtingselementen. Ze bezitten een groot aantal functies. De randen vormen de geleidelijke overgang van de achterkanten van een dorp naar het landschap. Ze hebben een kleinschalige karakter en het gebruik

Dorpsrand bij Grevenbicht

van hagen en boomgaarden en zijn vaak ecologisch waardevol. Rondom de dorpen zijn in de afgelopen decennia vaak nieuwbouwwijken gerealiseerd. In een dorpsrand kan de behoefte aan speel- en recreatieve ruimte opgevangen worden.

Ecologische corridors in stedelijk gebied

Deze corridors spelen een belangrijke rol in het ecologisch systeem van hoofdstructuren

Julianakanaal

in noord-zuid richting (staanders) en ecologische verbindingen in oost-west richting. We onderkennen twee ecologische corridors op de structuurvisiekaart. Kenmerkend voor deze corridors is dat ze stedelijke gebieden doorkruisen. Deze corridors sluiten aan op de grotere landschappen, binnen deze landschappen worden de ecologische zones in de toekomst verder vormgegeven als onderdeel van de landschappen.

De groene corridor in het Middengebied heeft naast een belangrijke ecologische functie ook een functie als stedelijke groenvoorziening. De woningen van De Haese Deelplan A en C liggen direct aan het park dat voorziet in een bijzondere omgevingskwaliteit. Ook het Orbis Medical Park is zo ontworpen dat er een directe relatie is met het park. De groene corridor verbindt het heuvelland/beekdal met het middenteras. Het is een droge ecologische verbinding. Juist ten noorden van Sittard is ook een corridor voorzien. Deze verbindt het heuvelland/beekdal met het

middenteras via het Limbrichterbos. Het is een natte en droge ecologische verbinding. Op de kaart is voorts een aantal opvallende ruimtelijke elementen getekend, deze maken onderdeel uit van de ruimtelijke hoofdstructuur van de gemeente. Het betreft de steilrand van het heuvelland, de voormalige mijn te Geleen en de waterlopen. De beken, de rivier en de belangrijkste vijvers staan op de kaart.

4.2 Laag 2: de netwerken (middel dynamisch)

In de netwerklaag zijn de verbindingen weergegeven. Het betreft:

Julianakanaal

Het Julianakanaal is een belangrijke scheepvaartverbinding met Rotterdam, deze voedt ook de havens aan de noordzijde van de gemeente. Het kanaal ten zuiden van de sluis bij Born wordt verbreed.

Ontsluiting

De hoofdweginfrastructuur is opgenomen op de structuurvisiekaart. Het betreft de rijkswegen A2 en A 76 en de gebiedsontsluitingswegen met een bovenregionaal karakter. De rijksweg A2 zal verbreed worden tot 2 maal 3 rijstroken. De bovenregionale wegen zijn de Urmonderbaan, de N295 en de N297.

Op de kaart zijn de spoorwegen aangegeven met stations. Naast de spoorwegen voor personen en goederen vervoer is ook de spoorweg tussen Sittard en Born/trimodale knoop van belang. Dit spoor heeft alleen een functie voor goederenvervoer. Voor het openbaar vervoer is de OV-as belangrijk. Deze beslaat een groot deel van de Rijkswegboulevard.

In ruimtelijke zin valt een reeks van lanen en wegen op. Deze maken onderdeel uit van de ruimtelijke hoofdstructuur van de gemeente. Het zijn beeldbepalende of opvallende, soms ook historische lijnen. Vaak zijn het mooie bomenlanen in het buitengebied of centrale straten van een buurt. Het zijn de plekken die iedereen kent en die belangrijk zijn voor de oriëntatie als men zich door de gemeente beweegt. De meest opvallende lijn is de

Rijkswegboulevard, van oudsher is dit al een lange verbindingroute tussen Sittard en Geleen en verder. Langs deze weg zijn veel stedelijke functies gesitueerd. De Rijkswegboulevard is de centrale as die het gehele stedelijke gebied ruimtelijk met elkaar verbindt. De dijken langs het Julianakanaal vormen ruimtelijke begrenzingen van de er om heen gelegen gebieden en zijn daarom van belang. Het water van het kanaal zelf is niet te zien vanuit de omgeving, behalve in het havengebied.

4.3 Laag 3: de occupatie (hoog-dynamisch)

Centrumgebieden

Er worden twee centrumgebieden onderscheiden:

Sittard centrum, het is een regionaal stedelijk centrum met centrum stedelijk wonen, het heeft ook een recreatieve functie. Naast een mix van functies, met onder andere funshoppen is een sterke culturele component belangrijk.

Met name de binnenstad van Sittard heeft uitstekende potenties om het cultuurhistorisch erfgoed te benutten voor versterking van de binnenstadsfunctie. De historische binnenstad is een beschermd stadsgezicht.

De gemeente waakt dan ook over het culturele erfgoed (incl. archeologische waarden). In Zitterd Revisited (het centrumplan Sittard) wordt daar op ingezet.

De potenties, die de functies in het stedelijk milieu en met name de binnenstad voor het aantrekken van toeristen hebben, zullen worden benut.

Aan de Rijkswegboulevard ligt Geleen centrum, dit is het stedelijke service centrum van de gemeente.

Bereikbaarheid en uitstekende parkeervoorzieningen staan centraal. De functies zijn: dienstverlening (commercieel en niet commercieel), winkels (verzorgend en doelgerichte aankopen) en wonen met accent op het middensegment (in het bijzonder voor ouderen voorzien van het noodzakelijke zorgaanbod). Het betreft centrumstedelijk wonen.

Wonen

De woonkernen zijn met een buitencontour gemarkeerd, dit is de grens tussen het buitengebied en de kernen. Op de structuurvisiekaart zijn de verschillende woonmilieus aangeduid. Het betreft stedelijk wonen in Sittard en Geleen, suburbaan wonen in Munstergeleen, Born en Limbricht en dorps wonen in Grevenbicht, Obbicht, Guttecoven, Buchten, Holtum en Einighausen. Naast de woonkernen zijn er nog enkele gehuchten in het buitengebied die te typeren zijn als landelijke woongebieden. Het betreft Windraak, Graetheide, Rosengarten, Schipperskerk en Daniken.

Voor de stedelijke woongebieden is het beleid om te gaan verdunnen, vergroenen en meer ruimte te bieden binnen de bestaande wijken. Dit betekent herstructurering van woongebieden waarbij extra ruimte komt voor kwaliteit en waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige krimpopgave. Dit beleid is gebaseerd op de 'Regionale Woonmilieuvisie', waarbij als uitgangspunt voor de woningaantallen "één er bij is één er af" geformuleerd is.

Het oude stadshart van Sittard

Logistiek
knooppunt
Holtum Noord

Werkgebieden

De belangrijkste werklocaties van de gemeente zijn aangeduid op de kaart.

Noord-Knoop; bij dit trimodale knooppunt aan de noordzijde van de gemeente ligt de nadruk op automotive en logistiek. Dit gebied concentreert zich rond Born, Holtum en het Julianakanaal met zijn havens en de Barge Terminal. Voor dit gebied is tevens een zoekgebied aangeduid voor het ongehinderd logistiek systeem.

Naast de al bestaande werklocaties zijn er in het noorden ook twee te ontwikkelen werklocaties, Holtum Noord II en III. Het haveneiland in de haven van Born komt in aanmerking voor herstructurering.

Chemelot; het industriegebied aan de zuidkant van de gemeente waar van oorsprong petrochemische bedrijven zijn gevestigd, maar dat zich steeds verder doorontwikkelt tot een cluster van “Chematerials & Energy”. Aan de noordzijde van dit gebied ligt de Campus Chemelot, een groeimotor op zich. Het is een katalysator voor het genereren van nieuwe starters, voor de vestiging van nieuwe bedrijven die de economische structuur versterken. De noordelijke rand van Chemelot rondom de Kampstraat komt in aanmerking voor herstructurering. Rondom Chemelot ligt ook een belangrijke belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen, het betreft de risicocontour 10-8 van DSM.

Kantorenpark; in dit gebied, ten westen van station Sittard, vinden de belangrijkste en grootschalige kantoorontwikkelingen plaats. Hier zijn de kantoren van multinationals als Sabic en DSM gevestigd, maar bijvoorbeeld ook de Media Groep Limburg.

De overige bestaande werkgebieden zoals Bergerweg, Industriepark Noord, Borrekuil en Krawinkel zijn gemengde moderne bedrijvenparken, waar bij Gardenz, het Industriepark Noord en Bergerweg ook een détailhandelszone aanwezig is. Op de kaart is aangegeven welke delen voor herstructurering in aanmerking komen. De ‘IJzeren brug locatie’ staat ook als herstructureringslocatie op de kaart.

Het Graetheidegebied tussen het Julianakanaal en de snelweg A2 is op de kaart aangegeven als agrarisch gebied met reservering voor bedrijvigheid (conform POL). De vigerende bestemming (bestemmingsplan) van het Graetheidegebied is “agrarisch”. Het beleid is dat er buiten de bestaande contouren en de rode contouren uit het POL niet gebouwd wordt. Vanuit het POL is het terrein Graetheide van oudsher bestemd als reservelocatie voor de opvang van de ruimtebehoefte van de chemiesector. Het op (middel)lange termijn mogelijk ontwikkelen van de R&B campus (inclusief hoogtechnologische bedrijvigheid) buiten het Chemelot-terrein, is in de recente POL-actualisatie onderwerp van discussie en besluitvorming

bij de uitwerking van de Regiovisie Westelijke Mijnstreek. Op basis hiervan kan in POL-kader een beslissing genomen worden over de ruimtevraag van het chemiecomplex, waaronder inbegrepen het al dan niet continueren van de reservering Graetheide in de huidige vorm.

Voorzieningen

Rondom het Fortuna stadion wordt het hart van de Sportzone Limburg ontwikkeld. Het streven is een topsportfaciliteit te realiseren, aangevuld met (sport)onderwijs, expertisecentrum, leisure en retail. In dit gebied is ook ruimte voor een grote (XL) supermarkt. In de Sportzone vinden regionale en nationale trainingscentra hun thuishaven. Bij ontwikkeling van een sterk sportief klimaat is niet alleen topsport belangrijk, ook de breedtesport is hiervoor cruciaal. De stedelijke sportvoorzieningen zijn hiervoor van belang. Het betreft het sportcomplex aan de Sportcentrumlaan te Sittard, Glanerbrook te Geleen en ‘t Anker te Buchten. Het investeren in en ondersteunen van gemeenschapshuizen en sportaccommodaties wordt gebaseerd op draagvlak (bezettingsgraad). Dit kan leiden tot opschaling van voorzieningen. Kwaliteit gaat voor nabijheid. Samen met de betrokken partners zoals sportverenigingen en eigenaren van sportaccommodaties wordt vanuit een inhoudelijke visie een vertaalslag gemaakt naar een wenselijk aanbod en een plan om tot dat

aanbod te komen. Ook voor de traditionele welzijnsaccommodaties (gemeenschaps-huizen, jeugd- en jongerenaccommodaties, voorzieningen voor ouderen etc.) is een traject in gang gezet.

Verschillende wijken en dorpen hebben een wijkvoorziening. Deze bestaat minimaal uit een supermarkt, eventueel aangevuld met kleinere winkels, maatschappelijke voorzieningen etc.. Drie van deze voorzieningen worden in de toekomst opgewaardeerd. Het betreft Lindenheuvel/Bloemenmarkt, Zuidhof en Limbrichterveld. Twee nieuwe centra worden ontwikkeld: Molenbeek en Sanderbout. Centrum Born, centrum Grevenbicht, centrum Buchten, Oud Geleen, centrum Munstergeleen en winkelcentrum Kemperkoul zijn te handhaven winkelcentra.

In de gemeente zijn enkele perifere detailhandelslocaties. Op Gardenz zijn zaken geconcentreerd met een woninginrichting, doe-het-zelf en tuinthema. In Handelscentrum Bergerweg en Industriepark Noord zijn twee detailhandelszones aangewezen, waarbinnen grotere winkels zich kunnen vestigen in de branches keukens, sanitair, tegels, ramen en deuren en rolluiken. Het gaat om een gedeelte van de Industriestraat en een gedeelte van de Dr. Nolenslaan. Binnen de detailhandelszone op de Dr. Nolenslaan is ook doe-het-zelf toegestaan. In de nabije regio is in Beek de Makado aanwezig.

Voorts hebben de volgende voorzieningen een uitstraling op regionaal niveau: het ziekenhuis van Orbis, de hogere onderwijsinstellingen en de penitentiaire inrichting de Geerhorst.

De gemeente telt momenteel 34 scholen voor basisonderwijs, 2 scholen voor speciaal basisonderwijs, 2 scholen voor speciaal onderwijs en 3 scholen voor voortgezet onderwijs. Voor het basisonderwijs, het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang is een plan gemaakt om tot het wenselijk aanbod aan ruimtes te komen. Hiermee wordt ingespeeld op de veranderende bevolkingsopbouw. Voor de lange termijn worden hierbinnen nog

varianten onderzocht. Lopende projecten zijn vervangende nieuwbouw voor de Parkschool Limbricht, en de opzet van brede scholen in Sittard-Noord-Oost en Sittard-Zuid. Leeuwenborgh biedt in Sittard MBO-opleidingen. Qua HBO-opleidingen zijn de Hogeschool Zuyd (HEAO, Gedrag & Maatschappij) en Fontys (lerarenopleidingen/pabo) in Sittard gevestigd. Het te bouwen Dobbelsteencomplex, waarin Hogeschool Zuyd, Educatief Centrum Limburg, retail en een aantal culturele instellingen (museum Het Domein, het filmhuis en BiblioNova (bibliotheek)) worden ondergebracht, wordt een voor Nederland uniek project.

Binnen de grens van de stedelijke dynamiek (POLgrens) zijn diverse maatschappelijke voorzieningen gesitueerd die van belang zijn voor de gehele gemeente. Deze voorzieningen worden niet allemaal op de kaart getoond, omdat ze onderdeel uitmaken van de bestaande stedelijke structuur en bebouwde kom. Echter voor Watersley geldt dit niet. Dit is de enige maatschappelijk voorziening van een dergelijke omvang die buiten de grens van de stedelijke dynamiek is gesitueerd, deze heeft daarom een aparte aanduiding gekregen op de kaart. Watersley zal moeten worden herbestemd aangezien de huidige invulling zal worden opgeheven.

Cultuurhistorie

De geschiedenis van de gemeente bepaalt in belangrijke mate het huidige voorkomen van Sittard-Geleen. Blijvende aandacht voor historische gebouwen en monumenten is wezenlijk. Op de kaart zijn het beschermde

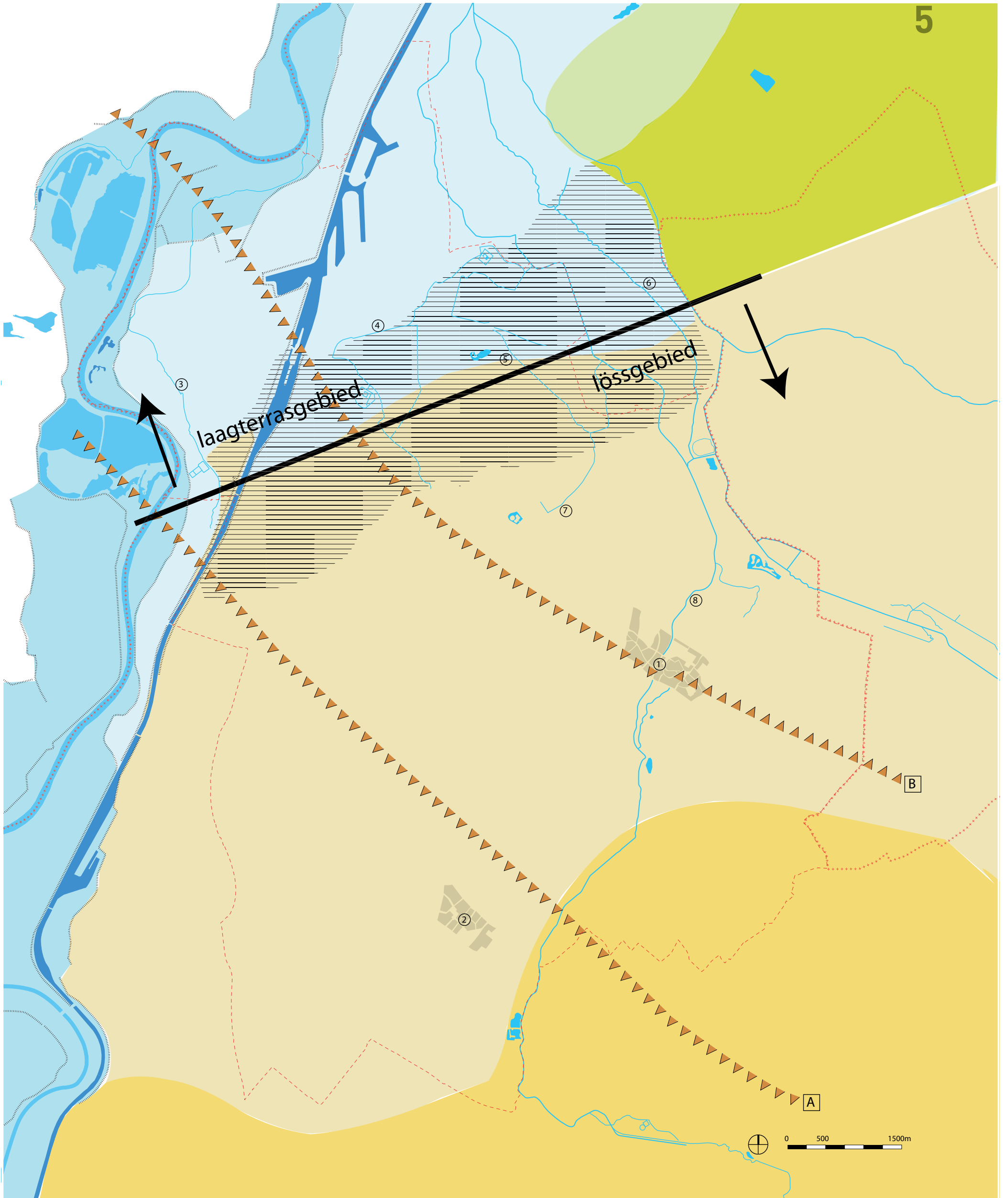
Ouderenactiviteit

stadsgezicht Sittard aangegeven, en de kastelen/landgoederen. Daarnaast zijn enkele karakteristieke (open) zichtassen aangeduid. Het betreft het zicht op de Petruskerk in Sittard vanaf het noordelijk deel van de Rijksweg, het zicht op de voormalige mijnheuvel in Geleen, vanaf de Burgemeester Lemmensstraat en een reeks van vergezichten vanaf de oostgrens van Geleen richting de steilrand en Sweikhuizen.

5

BESCHRIJVING BESTAANDE SITUATIE

5.1 De bestaande situatie van de ondergrond

5.1.1 Reliëf, geomorfologie en bodemgesteldheid

De gemeente is uniek gelegen op de overgang van heuvelland naar Maasterrassen-landschap. De waterlopen, zoals rivieren en beken hebben het reliëfrijke landschap gevormd. Hoogteverschillen binnen de gemeente zijn in het landschap waarneembaar van 30 m + N.A.P. in het noorden tot 100 m + N.A.P. in de omgeving van de Windraak en Munstergeleen. De belangrijkste dalen zijn het dal van de Maas, de Geleenbeek en Rode Beek. Het Geleenbeekdal vormt een deels onbebouwde, groene ader door Sittard en aan de rand van Geleen. Naast de dalen en hellingen treffen we ook vlakke plateaus aan.

Hondskerk bij Munstergeleen

Door de gemeente lopen twee grotere geologische breuken, de Feldbissbreuk en de Heerlerheide breuk. De Feldbissbreuk is als uniek geologisch element aan de oppervlakte waarneembaar (hoogteverschil). Bij beide breuken treedt nog af en toe beweging op, waardoor lokale aardbevingen kunnen ontstaan.

Het gebied ten noorden van de Feldbissbreuk maakt onderdeel uit van de Roerdalslenk, waarin diepliggende grondwaterpakketten aanwezig zijn. Ter bescherming van de (grond)waterkwaliteit voor de openbare drinkwatervoorziening is dit gebied als boringsvrije zone aangewezen (POL). De bescherming is erop gericht dat de kwaliteit van het grondwater zodanig is en blijft dat het middels eenvoudige zuivering geschikt is voor de openbare drinkwatervoorziening. De exacte begrenzing van deze beschermingsgebieden als ook de regels zijn opgenomen in de Provinciale milieuverordening (PMV). Het Middengebied is de enige plek waar de overgang van het Maasdal, via het middenterras naar het hoogterras nog waarneembaar is. In tegenstelling tot de oorspronkelijke nederzettingen is bij 20ste eeuwse stadsuitbreiding vaak weinig rekening gehouden met reliëf, droogdalen of andere landschappelijke kwaliteiten, waardoor deze beschadigd zijn en in enkele gevallen (water) overlast is ontstaan.

Ten zuiden van de lijn Obbicht– Born–Nieuwstadt bestaat de bodem voornamelijk uit betrekkelijk vlakke rivierafzettingen met een dik pakket löss die door erosie zijn versneden. Mede ten gevolge van de waterlopen en het reliëf zijn er verschillende grondsoorten. Door de diversiteit in grondsoort en landschapstypologie zoals de aanwezigheid van hellingen, steilranden, dalwanden en dalbodems, plateaus, drogere en nattere gebieden ontstaan grote verschillen in microklimaat. Dit microklimaat biedt mogelijkheden om de landschappelijke en ecologische kwaliteit te behouden, te versterken of te herstellen met in potentie een hoge belevingswaarde.

Bodemkundige landschappen
Legenda

centrumgebied

① Sittard

② Geleen

gemeentegrens

landsgrens

.....

dijklichaam

Grensmaas

Julianakanaal

beek

③ Kingbeek

④ Hondsebeek

⑤ Bosgraaf

⑥ Rode Beek

⑦ Limbrichterbeek

⑧ Geleenbeek

jonge rivierkleilandschap

oude rivierkleilandschap

oude rivierzandlandschap (lage deel)

oude rivierzandlandschap (hoge deel)

löss plateau-landschap

löss versneden landschap

zandige leem / rivierklei

breuklijn

A

Heerlerheide breuk

B

Feldbiss breuk, ten noorden hiervan bevindt zich het grondwaterbeschermingsgebied Roerdalslenk

5.1.2 Landschap en stedelijk groen

5.1.2.1 Het landschappelijke gebied; de groene mal

De landschappen van Sittard-Geleen liggen als een groene mal om het stedelijke gebied heen, en bieden daarmee een ruimtelijke aanvulling op de dichtheid van de bebouwde gebieden. Het landschappelijke gebied is van grote betekenis voor de ecologie: voor het gebied zelf en als verbingszone tussen diverse ecologische hoofdstructuren. Stedelijke uitbreidingen, ontwikkelingen in de agrarische sector, de verminderde aandacht voor natuur en landschap alsmede het gevoerde waterbeheer hebben er toe bijgedragen dat in de vorige eeuw belangrijke landschappelijke elementen verdwenen of aangepast zijn waardoor de ecologische betekenis van het gebied is afgenomen. De oorspronkelijk

Rivierenland-schap tussen Schipperskerk en Grevenbicht

basis, het gevarieerde landschap, het reliëf, de variatie in grondsoorten, het water en de onderlinge samenhang in een relatief klein gebied, is nog steeds aanwezig waardoor er in feite kansen geboden worden om de ecologische betekenis te herstellen mits een aantal landschappelijke en natuurwaarden wordt hersteld.

Het landschap van de Maasvallei wordt vooral gekenmerkt door de huidige Maas-loop, verlaten meanders van de Maas en vele, al dan niet verlande geulen. Het terrasniveau van Buchten - Grevenbicht wordt doorsneden door beken, die voor een deel in oude Maasmeanders stromen. Waterlopen in de vorm van beek, rivier en kanaal zijn belangrijke landschappelijke elementen. In de gemeente komen nog enkele aantrekkelijke landschapselementen als holle wegen en graften voor. Natuurgebieden komen nog slechts beperkt voor.

Op hellingen langs beeklopen en rivieren is sprake van bebossing. Grotere boscomplexen in de gemeente zijn met name rond Born en NedCar, en op de grens met Schinnen gesitueerd. Deze bosgebieden vormen, samen met andere lijnvormige bosstroken en de noordelijk en oostelijk gelegen bossen in Susteren en Schinnen en langs de Roode Beek een netwerk. Lijnvormige bosstroken komen voor langs grote infrastructuur en industrie (A2, Graetheide, DSM). Ze zijn belangrijk als structurerend, bufferend, visueel afschermend en verbindend ecologisch element.

De Grensmaas vormt een belangrijk ecologisch ontwikkelingsgebied in de regio. In het stedelijk gebied is het Geleenbeekdal en het dal van de Roode Beek aangewezen als ecologische verbingszone en ecologische ontwikkelingszone. Ook de Kingbeek is als een ecologische verbingszone benoemd. Een bijna continue noord-zuid gerichte bebouwingswand sluit het Maasdal in landschappelijk en ecologisch opzicht bijna geheel af van het heuvelland. Tussen Houtum en Maastricht resteren hiertussen vijf doorgangen van beperkte omvang. Sittard-

Noord en het Middengebied vormen in het ecologisch netwerk twee van de dwarsverbindingen tussen de provinciale ecologische structuur (Geleenbeek) en de Europese hoofdstructuur (de Maas).

Stedelijk groen in Sittard

Ook de bebouwing van Sittard-Geleen en Parkstad raken nagenoeg aan elkaar. Er is   n doorgang van enige omvang; het landelijk gebied tussen Munstergeleen en Oirsbeek. Nagenoeg de helft van die doorgang wordt gevormd door de hellingen van het gebied Wintraak/Wanenberg. Via de hellingen van de Kollenberg kan worden aangesloten op het gebied van de Selfkant (de robuuste verbinding Roode Beek). Groot Graetheide vormt het groene hart van de gemeente. De levensaders van dit groene hart worden gevormd door de open doorgangen tussen de bebouwing van Berg, Obbicht, Grevenbicht en Schipperskerk naar de westelijk gelegen Belgische Kempen. In oostelijke richting wordt via het Middengebied en de doorgang Sittard-Noord aanhaling gevonden op de robuuste verbinding langs de Roode Beek.

Landschappelijke eenheden
Legenda

Bermen en oevers langs doorgaande lineaire infrastructurele elementen als waterwegen, verkeerswegen, spoorwegen, leidingstroken en dergelijke hebben een ecologische betekenis als verbindend element in het netwerk. De voornamelijk noord-zuid oriëntatie en het ontbreken van voldoende dwarsverbindingen leiden mede tot een zwakke samenhang.

5.1.2.2 Agrarisch cultuurlandschap

Door de jaren heen heeft de ontwikkeling van woonbebouwing, bedrijfsterreinen, infrastructurele voorzieningen ertoe geleid dat het agrarische, open gebied steeds kleiner wordt. De agrarische sector en het landschap zijn onder druk komen te staan. Het agrarisch gebied vormt binnen de gemeente een aaneengesloten geheel maar draagt nog onvoldoende bij aan de ecologische kwaliteit en -samenhang. Een kleinschalig agrarisch cultuurlandschap heeft een hoge belevingswaarde en vormt een belangrijk element in het landschap. Er is echter vooral sprake van een grootschalige bedrijfsvoering.

5.1.2.3 Stedelijk groen

In het stedelijke gebied komen groene ruimtes in verschillende hoedanigheden voor, de omvang verschilt. (Zie kaart 6.1). Stadsparken ontstijgen het buurt-en wijkniveau

en zijn bedoeld voor alle bewoners van de stad. Er zijn twee officiële stadsparken. Het Burgemeester Damenpark in Geleen ligt vrij geïsoleerd, terwijl het Stadspark in Sittard deel uitmaakt van een groter geheel vanwege zijn directe verbindingen met het buitengebied en zijn ligging in het beekdal. De Schootsvelden, de Hof van Limburg en het Middengebied zijn grotere groenzones in en rond de stad met betekenis voor de hele stad. De Schootsvelden en het oostelijk deel van het Middengebied zijn nog in aanleg. In de aanvankelijk nog kleine dorpen was de noodzaak voor openbaar groen nauwelijks aanwezig; buiten het dorp was immers voldoende groen aanwezig. Bij de uitbreiding van dorpen is nagenoeg geen structurerend groen aangebracht waardoor er in de dorpen vaak zeer beperkt groenvoorzieningen aanwezig zijn en er dus ook een tekort is aan groen en verblijfsruimte.

De bereikbaarheid van het buitengebied vanuit de stad is niet optimaal omdat het aantal doorgangen beperkt is. De vervlechting van de stads- c.q. dorpsrand met het landschap ontbreekt of is in veel gevallen zwak ontwikkeld.

Burgemeester Damenpark Geleen

Stadspark Sittard

5.1.3 Water

5.1.3.1 Water als landschappelijk element

Het water slijt sinds jaar en dag dalen in het landschap en is daarmee medevormer van het landschap van Sittard-Geleen: van droogdalen in de Kollenberg tot en met het Maasdal. De enige rivier in de gemeente is de Maas, die tevens als de westelijke grens van de gemeente fungeert. Het gebied tussen de Maas en het Julianakanaal ligt in het winterbed van de Maas. Bij hoogwater van de Maas treden hier overstromingen op. De gemeente wordt doorkruist door een aantal beken, te weten de Geleenbeek van zuid naar noord en de Roode Beek aan de noord-oostgrens. Daarnaast stromen er nog diverse kleinere beken door de gemeente: Slondt, Limbrichterbeek, Kingbeek, Hondsvencebeek, Reijdsgraaf, Steengrub, Aldenhofgraaf, Lindbeek en Kattebroekerbeek.

De beeklopen zijn soms geheel of gedeeltelijk overkluisd en daardoor niet meer als continue eenheid te herkennen. Met name in het stedelijk gebied hebben ze harde oevers en bodems, waardoor de ecologische en recreatieve waarden gering zijn. Voor sommige beken zijn renaturaliseringsprojecten opgezet en deels uitgevoerd, met name in het buitengebied (Roode beek, Geleenbeek). De Kingbeek heeft zijn eigen karakter en charme in het dorps straatbeeld. Met name in het buitengebied heeft de beek een hoge natuurwaarde.

Het Julianakanaal en de havenbekkens rond Born zijn belangrijke economische motors van de regio en verder. Het Julianakanaal ligt plaatselijk sterk verhoogd in het landschap en vormt ruimtelijk een scheiding in oost-westelijke richting.

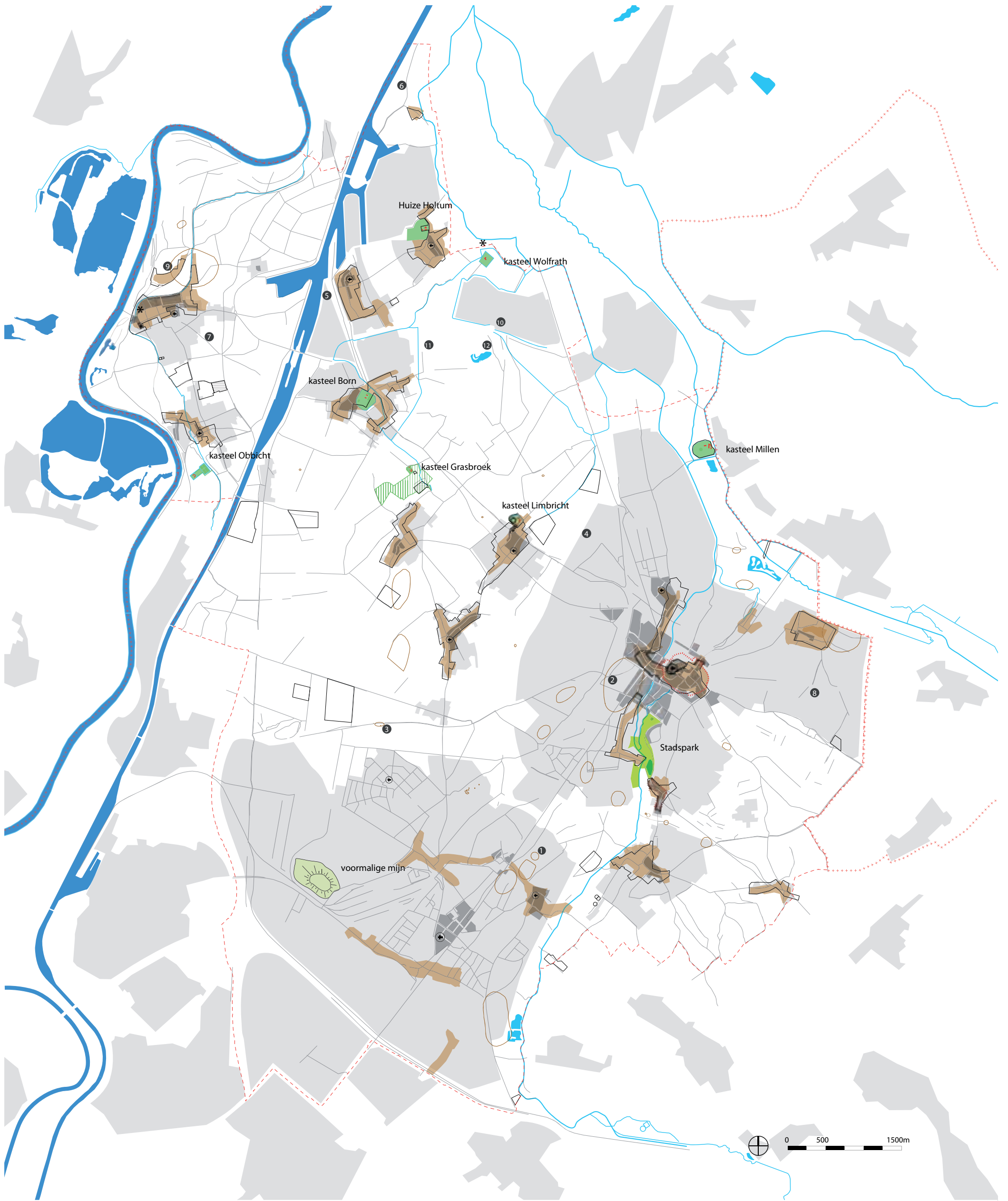
Gracht om Kasteel Limbricht

5.1.3.2 Stedelijk water

De vijvers binnen het stedelijk gebied hebben over het algemeen een recreatieve of esthetische functie. In een uitzonderlijk geval is een vijver ook van ecologische betekenis. Niet alle vijvers zijn in het beheer van de gemeente. Er zijn vijvers met een openbaar karakter die in eigendom en beheer van stichtingen zijn, zoals Stichting Kasteel Limbricht (grachtvijver).

De gemeente heeft verder buffers waarin extra regenwater wordt opgevangen en indien mogelijk geïnfiltreerd. Naast de functie van buffer hebben ze een positieve invloed op de flora en fauna in de directe omgeving.

De gemeente Sittard-Geleen kent problemen in de verwerking van grote hoeveelheden hemelwater. Bij extreme regenbuien kunnen wegen gaan functioneren als beken en ontstaat er wateroverlast. Deze overlast manifesteert zich in economische schade, (verkeers)onveiligheid, verminderde leefbaarheid en verminderde volksgezondheid.

5.1.4 Archeologie en cultuurhistorie

5.1.4.1 Inleiding

Het gebied van Sittard-Geleen kent een rijke bewoningsgeschiedenis vanaf de Steentijd tot de huidige tijd. Een beperkt deel van deze bewoningsgeschiedenis is bekend uit geschriften, het grootste deel wordt verteld door archeologische resten die zich in de bodem van de gemeente bevinden. In de bodem is veel van de oudste culturen bewaard gebleven, in intacte cultuurlagen in de grond. Zichtbaar gebleven aan de oppervlakte zijn vanaf de Romeinse tijd en de middeleeuwen : wegen, kavelstructuren, beeklopen, graften, boerderijen, kastelen, buitenplaatsen, kerken, kloosters, kapellen, molens en gehuchten. In niet-verkavelde gebieden (zoals Hoogveld voor de bebouwing en Lahrhof voor de bebouwing) was tot recentelijk de oude wegenstructuur die terugging tot de middeleeuwen en mogelijk tot de Romeinse tijd nog aanwezig. Post-Middeleeuwse boerderijen en gehuchten staan mogelijk op oudere middeleeuwse voorlopers.

De kaart bevat een selectie van het erfgoed van onze gemeente. De belangrijkste archeologische vindplaatsen en cultuurhistorische elementen zijn weergegeven. Een aantal hiervan zijn van nationaal belang. Op het gebied van de archeologie bevat de kaart de archeologische monumenten, oude bewoningskernen en opgravingsgebieden. Daarnaast zijn een aantal andere belangrijke archeologische vindplaatsen aangegeven.

Op het gebied van de cultuurhistorie bevat de kaart een aantal losse Rijksmonumenten, namelijk een aantal kerken, kastelen, molens en het Stadspark Sittard. Omdat de gemeente meer dan 500 monumenten rijk is, bevat de kaart verder een aantal gebieden met concentraties van waardevolle cultuurhistorische rijks- en gemeentemonumenten. Het Stadshart van Sittard, en Leyenbroek vormen hierbij een beschermd stadsgezicht. Als cultuurhistorische lijnelementen zijn de wegstructuren aangegeven die nog in het terrein zichtbaar zijn. Tot slot is er in de gemeente nog een beschermd natuurmonument aanwezig: Grasbroek. Zichtbaar is dat er verspreid over het gemeentelijk grondgebied archeologische en cultuurhistorische resten aanwezig zijn. Deze resten vertellen de bewoningsgeschiedenis van Sittard-

Geleen. Hierna wordt de oudste bewoningsgeschiedenis in chronologische volgorde verteld. De tekst verwijst regelmatig naar locaties in de gemeente die van archeologisch of historisch belang zijn. Hoofdstuk 3.3.1. geeft een beschrijving van de historische ontwikkeling van ca. de laatste tweehonderd jaar.

5.1.4.2 Oudste bewoningsgeschiedenis en archeologische vindplaatsen

In de **oude en de midden Steentijd** (Paleolithicum en Mesolithicum, ca. 33.000- 5000 BC) voedde de mens zich voornamelijk door middel van jacht, visvangst en het verzamelen van voedsel. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap,

Geleen, Janskamperveld, Romeins grafveld. Dit inheems-Romeinse grafveld is het enige in Nederland dat volledig is opgegraven. Het levert een belangrijke bijdrage aan de kennis van de Romanisering van onze regio.

Erfgoed
Legenda

- verstedelijkt gebied
- gemeentegrens
- landgrens
- rivier / kanaal
- beek

- gebied met waardevolle cultuurhistorische rijks- gemeentemonumenten
- oude kernen (archeologisch monument)
- archeologische monumenten
- archeologische rijksmonumenten
- belangrijke archeologische vindplaats
- cultuurhistorische lijnelementen

- rijks-/gemeentemonument (kerk)
- rijksmonument (molen)
- beschermd natuurmonument
- rijksmonument (kasteel)
- rijksmonument (park)
- grens beschermd stadsgezicht

- belangrijke archeologische plekken
- 1 Geleen-Janskamperveld
 - 2 Sittard-Mgr. Claessenstraat
 - 3 Hof van Limburg
 - 4 Hoogveld
 - 5 Buchten
 - 6 Holtum Noord
 - 7 Grevenbicht
 - 8 Kemperkoul
 - 9 Opstay
 - 10 Holtumerheide
 - 11 Hoensbroek
 - 12 Broekveld

Sittard, Odaparking, Neolitisch kampement
Dit samenspel van aardewerk, bot, vuursteen, natuursteen en brandsporen uit het Neolithicum is door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed gekwalificeerd als van nationaal belang. Het gaat mogelijk om een kampement uit de periode van de Bandkeramiek. Ook in internationaal opzicht is dit een unieke vondst.

en verbleven alleen tijdelijk (dagen of weken) op een verblijfplaats. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt in basiskampen en tijdelijke kampen. Geschikte locaties lagen in de nabijheid van water, zodat optimaal gebruik gemaakt kon worden van de diversiteit aan natuurlijke voedselbronnen, drinkwater, en transportroutes. De vindplaatsen van de jager-verzamelaars. In Sittard-Geleen zijn vooral de kortstondig gebruikte kampementen. De vondsten bestaan uit vuursteenartefacten zoals afslagen, klingen en schrabbers. Vindplaatsen uit deze periode zijn zeldzaam in de gemeente.

In de **late Steentijd** (Neolithicum, ca. 5000-2000 BC) vestigden de eerste boeren zich in Zuid-Limburg, ook wel bekend als de cultuur van de Lineaire Bandkeramiek (5300-4900 BC). Ze worden gezien als migranten uit het oosten, die de landbouw introduceerden in Noordwest-Europa. Deze boerengemeenschappen vestigden zich op de randen van de lössplateaus, nabij beekdalen. Akkerbouwproducten waren de voornaamste voedselbron. Daarnaast was er veeteelt. Een zwaartepunt van de bandkeramische bewoning in Zuid-Limburg lag in de gemeente Sittard-Geleen, tussen de Maas in

het westen, en de Geleenbeek in het oosten. Men woonde doorgaans in gehuchten met vijf tot zeven boerderijen. De doden werden bijgezet in grafvelden. Bekende vindplaatsen zijn Geleen-Janskamperveld **1** en Sittard-Mgr. Claessenstraat **2**.

Na het verdwijnen van de bandkeramiek verschenen er verschillende andere Neolithische culturen. Hiervan zijn bijvoorbeeld bij de 'Hof van Limburg' **3** sporen van bewoning gevonden.

In de **Bronstijd** (2000-800 BC) werd de landbouw structureler, en nam het areaal landbouwgrond geleidelijk toe. Er zijn niet veel vondsten uit deze periode bekend. Onduidelijk is of het gebied ook daadwerkelijk minder druk bezocht is geweest, of dat de bewoningslocaties onvindbaar zijn. Het aardewerk uit die tijd is erg bros, en verweert snel als het aan het oppervlak ligt. Incidenteel worden er wel bronzen bijlen uit deze periode aangetroffen. Uit recent grootschalig onderzoek blijkt dat de vindplaatsen wel te vinden zijn. In Sittard-Hoogveld **4** zijn sporen van bewoning en van begraving aangetroffen.

In de **IJzertijd** (800-12 BC) nam het areaal landbouwgrond en heidevelden verder toe ten koste van het bos. De bewoning kenmerkte zich waarschijnlijk door verspreid in het landschap liggende boerderijen, met daaromheen de akkers. De boerderijen werden geregeld verplaatst omdat nieuwe akkergrond nodig was ('zwervende erven'). Uit deze periode zijn er vondsten van nederzittingsresten, crematies, een vlakgraf en een urnenveld. Verspreid in het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen liggen veel vindplaatsen uit de IJzertijd. Een van de meest aansprekende is het urnengrafveld van Sittard-Hoogveld **4**.

In de **Romeinse tijd** (12 BC-450 AD) begint de periode waaruit naast archeologische bronnen ook geschreven bronnen voorhanden zijn. Er zijn veel vondsten uit deze tijd. In de Romeinse tijd ging de bewoning zich concentreren in kleine gehuchten, die vaak aan de rand van de uitgestrekte akkerare-

Sittard, Kloosterkwartier, Middeleeuwen

Tijdens de ontgraving van de garage voor het Kloosterkwartier zijn twee Middeleeuwse waterputten, horend bij een boerenhoeve buiten de wal gevonden. De goede conservering van één van de putten maakt het mogelijk deze te laten restaureren en terug te plaatsen in het Kloosterkwartier. Op de foto overleg tussen de betrokken partijen.

alen lagen. Ook kwam het landschap nog meer ten dienste van de mens te staan, hetgeen leidde tot een sterke afname van de bossen. In de eerste eeuw AD komt het villalandschap op. Een Romeinse villa was een agrarisch bedrijf, geïntegreerd in de sociale en economische organisatie, met een hoofdgebouw en bijgebouwen, en een areaal grond voor de verbouw van gewassen. De gemeente Sittard-Geleen kent een dichte spreiding van vondsten uit de Romeinse periode. Dit getuigt van de aanwezigheid van Romeinse infrastructuur en van de romanisering van dit gebied. Als bijzondere vondsten mogen een cultusplaats bij Buchten ⁵ en het volledig opgegraven inheemse-romeinse grafveld van Geleen-Janskamperveld ¹ worden genoemd.

De val van het Romeinse Rijk en de komst van de Germanen markeert het begin van de **Vroege Middeleeuwen** (450-1050 AD). Er kwam een sterke bevolkingsafname, en de grootschalige landbouw maakte plaats voor een kleinschalige, op zelfvoorziening gerichte economie. De Germaanse vindplaats van Holtum- Noord ⁶ neemt een bijzonder plaats in binnen de Nederlandse archeologie. De bewoning verschoof geleidelijk van de plateaus naar de beekdalen, in de directe omgeving van waterlopen of bronnen of op iets hogere plekken aan de rand van een dal. Zo dankt het dorp Born haar naam aan de nabijheid van een bron, en liggen de oudste vroegmiddeleeuwse nederzettingen in het Maasdal op oeverwallen van de Maas (Papenhoven en Grevenbicht). Uit de vroege Middeleeuwen is een aantal nederzettingen en enkele grafvelden bekend, zoals bij Grevenbicht ⁷, en in Sittard-Kemperkoul ⁸.

Tussen 1000 en 1300 zijn de grote Zuid-Limburgse plateaugebieden ontbost en in cultuur gebracht. De oudste nederzettingen liggen aan de randen van de plateaus, in de omgeving van droge dalen die in de hellingen zijn ingesneden. Dergelijke dalen vormden een natuurlijke toegangsweg naar het plateau. Ook ontstonden nederzettingen op de grenzen van graslanden in lage dalen die nog regelmatig onder water liepen en hoger gelegen bouwlanden. Aan die grensligging danken veel nederzettingen hun langgerekte vorm, zoals bijvoorbeeld tegenover Papenhoven, waar aan de overzijde van de Kingbeek de rij huizen van het gehucht Opstay ⁹ werd opgetrokken.

Het Graetbos nam aanvankelijk het hele gebied in beslag tussen de veertien dorpen die recht op gebruik van het bos hadden: Buchten, Born, Guttecoven, Limbricht, Sittard, Munstergeleen, Geleen, Beek, Elsloo, Stein, Urmond, Berg aan de Maas (Ob)bicht en Papenhoven. Ook later bleef de bewoning geconcentreerd in de oude dorpen, hoewel deze dorpen door de ontginningen steeds verder van het bosgebied af kwamen te liggen. Aan de veedriften van Limbricht en Geleen naar de Graet werden nieuwe nederzettingen gesticht: Einighausen, Lutterade en Krawinkel. De rechten op de Graetheide gaan volgens een oude traditie terug tot Koning Zwentibold (ca. 900 AD) die het gebied zou hebben geschonken aan de bewoners van de veertien omliggende dorpen.

Geleen, Hof van Limburg, nederzettingssporen uit de IJzertijd. Onderdeel van deze nederzetting is een uitzonderlijk complex van leemkuilen dat zorgvuldig is gedocumenteerd. Bovenin deze kuilen werden veel vondsten gedaan.

In de **Hoge Middeleeuwen** is een groot aantal kastelen gebouwd. Mottekastelen vormden onder andere het centrum van heerlijkheden als Born, Limbricht, en zeer waarschijnlijk ook Sittard. De oudste kern van Sittard bevindt zich aan het Kloosterplein en de Oude Markt. In de 11e eeuw en mogelijk reeds eerder bevond zich op deze plaats een motte met voorburch: het latere “Huis op de Berg”. Sittard krijgt in 1243 stadsrechten. Gunstig gelegen aan een interlokale landweg, ontwikkelde Sittard zich tot markt-

Schets van Sittard rond 1538

De oude kern van Sittard met de stadsomwalling en schootsvelden

plaats en centrum van de regio. Het was, in tegenstelling tot de andere kernen, niet uitsluitend gericht op de landbouw en veeteelt. Hier concentreerden zich handels- en nijverheidsactiviteiten. Daarnaast had het vestingstadje op het gebied van onderwijs en religie een verzorgende functie voor de omliggende plaatsen.

Vanaf de **Late Middeleeuwen** (1300 AD) zijn er nog weinig onontgonnen gebieden over. De laatste bossen kwamen steeds meer onder druk te staan, en degenereerden tot “heide”: struikgewas en open landschap. De goede gronden waren over het algemeen ontgonnen. De belangrijkste uitzonderingen daarop waren de latere Graetheide, en enkele kleine gebieden op de centrale delen van de plateaus. Nog meer dan voorheen concentreert de bewoning zich tussen de voor akkerbouw geschikte gronden en voor veeteelt geschikte weidearealen.

Door de bevolkingsgroei wordt de druk steeds groter en is men genoodzaakt om ook op de plateaus en in onontgonnen heide- en broekgebieden nederzettingen te stichten. In de natte zone ten zuiden van Holtum en Buchten lagen in nog in het begin van de 19e eeuw onontgonnen heide- en broekgebieden, zoals de Holtumerheide ⑩ (ter plaatse van de huidige autofabriek), en het gebied van het latere IJzerenbosch. Gehuchten als Hoensbroek ⑪ (bij Born) en Broekveld ⑫ (ten zuiden van de Holtumerheide) wijzen op relatief jonge ontginningen in dit gebied.

De stad Sittard breidde zich in de middeleeuwen in een aantal fasen uit. De oorspronkelijke nederzetting wordt in de 12e eeuw ovaalvormig uitgebreid, en in de 14e eeuw vergroot tot de huidige omvang van de historische kern. Elke uitbreiding betekende op den duur tevens een uitbreiding van de verdedigingswerken. In 1299 werd er een kapittel gesticht. De immuniteit van dit gebied (Kerkplein en Kloosterplein) heeft ervoor gezorgd dat handel en nijverheid zich buiten dit gebied gingen ontwikkelen. De handelsroute van Vlaanderen naar het Rijnland liep van oudsher door dit hart van de nederzetting, maar werd toen verlegd naar de Limbrichterstraat, de Markt en de Putstraat. Tussen 1676 en 1679 wordt Sittard herhaalde malen geplunderd door het Franse leger, met als dieptepunt het rampjaar 1677 waarin vrijwel de hele stad door de Fransen in brand werden gestoken. De vestingwerken werden toen zo grondig verwoest dat Sittard als vesting afgedaan had. Wel bleven de wallen en de poorten nog bestaan. Omdat de vestingwerken hun functie verloren hadden ontstond in de schootsvelden lintbebouwing langs de historisch toegangswegen Brandstraat, Paardestraat en Putstraat. In de Franse tijd werd het kapittel opgeheven, en konden ook burgers eigendom verwerven in het (oude) kapittelgebied. Een groot deel van de bebouwing rond het Kerkplein en het Kloosterplein stamt uit de 19e en 20e eeuw.

Van de late Middeleeuwen zijn er veel vondsten: graven, kastelen, motten, kerk, kerkhof, nederzettingen.

De politiek-bestuurlijke ontwikkeling

De organisatie van het lokale bestuur verschilde tot de Franse tijd (1794-1814) van plaats tot plaats. Zo kreeg Sittard in 1243 stadsrechten; werd Geleen in 1654 verheven tot graafschap en waren Limbricht en Obbicht-Papenhoven vrije rijksheerlijkheden. Omstreeks het jaar 1000 trokken machtige families steeds meer macht over kleine gebieden naar zich toe. Zij organiseerden daar het bestuur. Door veroveringen en huwelijken breidden ze het gebied waarover ze gezag uitoefenden steeds verder uit. Er ontstond een lappendeken van grotere en kleinere,

De laatste bezitter van het graafschap Geleen; Jean-Baptiste graaf Marchant d'Ansembourg (1782-1854)

machting en minder machtige territoria. Er was een heer van Sittard, een heer van Limbricht, een heer van Born, Geleen enz. In de 13de eeuw ontwikkelden de heren van Valkenburg zich tot de machtigste van onze regio. In 1257 viel Geleen onder de heer van Valkenburg, vanaf 1280 maakte deze heer ook de dienst uit in Sittard en twintig jaar later vielen ook Munstergeleen en Born onder zijn gezag. Valkenburg als lokale grootmacht wist zich echter niet te handhaven tegen de oprukkende grootmachten, Gelre (uit het noorden), Gulik (uit het oosten), Luik (uit het zuiden) en Brabant (uit het westen).

In de 14de eeuw viel Valkenburg uiteen. Geleen kwam terecht bij de hertog van Brabant als onderdeel van de Landen van Overmaas. Dit gebied ging vanaf 1430 deel uitmaken van het Bourgondische-Habsburgse rijk. Onvrede over het vanuit Spanje gevoerde beleid van Filips II leidde tot de Nederlandse opstand o.l.v. de Oranjes. Deze in de vaderlandse geschiedenis als Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) bekend staande strijd liet deze regio niet onberoerd. Zo wees Karel van Bronckhorst, de kasteelheer van de Vrijheerlijkheid Obbicht, Willem van Oranje de plek aan waar deze in de nacht van 5 op 6 oktober 1568 met zijn leger de Maas overstak in een poging de Zuidelijke Nederlanden te bevrijden van de overheersing door de Spaanse troepen. Oranje's veldtocht miste echter zijn doel. In 1632 ondernam Frederik Hendrik een veldtocht langs Maas. Hij nam Maastricht in en de Landen van Overmaas kwamen deels in Staatse handen. De afwikkeling van de Tachtigjarige Oorlog vond in deze regionen pas plaats met de sluiting van het partage-tractaat in 1661-1663, dat de verdeling van de Landen van Overmaas regelde. Geleen kwam, evenals de Zuidelijke Nederlanden, in Spaans-Habsburgse handen. Na de Spaanse opvolgingsoorlog en het daaruit voortvloeiende barriere tractaat (1715) gingen de Zuidelijke Nederlanden en de Spaanse Landen van Overmaas, en dus ook Geleen over in Oostenrijkse handen. Dit bleef zo totdat in 1794 de Franse revolutionaire legers het gebied binnenvielen en het een jaar later inlijfden bij Frankrijk.

Het centrale gezag waaronder het gebied Sittard-Born viel, kende een andere politiek-bestuurlijke ontwikkeling. Sittard en Born belandden door verkoop in 1400 in Gulikse handen. De hertog van Gulik verpandde het gebied tot 1494 aan diverse heren. Vanaf 1494 ging het gebied effectief deel uitmaken van het hertogdom Gulik. Dit bleef zo totdat het in 1794 door Franse troepen werd bezet.

Het Stadszegel van Sittard

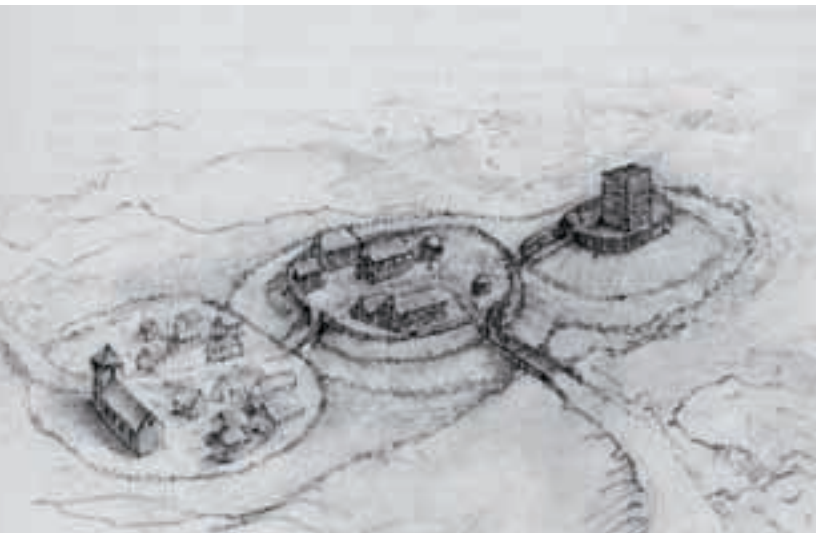
Kroonprins Willem-Alexander onthulde in 1999 het monument van de Overtocht van Willem van Oranje over de Maas in 1568.

Pas in 1801 werd het gebied officieel Frans. Na de Franse tijd maakte het gebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen in de jaren 1815-1830 deel uit van Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (Nederland en België), van 1830-1839 van België en vanaf 1839 van het huidige Koninkrijk der Nederlanden. Pas eind 19de eeuw gingen de inwoners zich 'Nederlandse' voelen.

Met de komst van de Staatsmijn Maurits, officieel van start gegaan op 1 januari 1926, veranderde het karakter van het gebied in korte tijd. Van een landelijk agrarisch gebied rond één kleine provinciestad, Sittard, werd het in enkele decennia een industrieel gebied met twee stedelijke kernen, Sittard en Geleen. Om de kwaliteit van het lokale bestuur te verbeteren ging de Nederlandse regering in de 20ste eeuw over tot het samenvoegen van gemeenten. Onze huidige gemeente Sittard-Geleen bestaat uit acht voormalige zelfstandige gemeenten: Sittard en Geleen; de gemeente Broeksittard die in 1942 bij Sittard werd gevoegd; Limbricht en Munstergeleen die in 1982 bij Sittard zijn heringedeeld; Grevenbicht, Obbicht-Papenhoven en Born, die vanaf 1982 onder de naam Born als één gemeente verder gingen. Vanaf 1 januari 2001 zijn de gemeenten Sittard, Geleen en Born onder één lokaal bestuur gekomen onder de naam gemeente Sittard-Geleen.

5.1.4.3. Cultuurhistorisch erfgoed

De gemeente Sittard-Geleen is rijk aan cultuurhistorisch erfgoed. De lijst van ca. 350 rijks- en ca. 250 gemeentelijke monumenten geeft nog maar een beperkt beeld van deze rijkdom. Om enigszins recht te doen aan de

Sittard 1157 Siter - op helling gelegen plaats

veelzijdigheid worden onderstaand enkele karakteristieke elementen van dit erfgoed benoemd die bepalend zijn voor de identiteit van de gemeente. Ter illustratie worden daarbij enkele monumenten nader belicht.

Sporen van Bandkeramiek

De eerste landbouwers van ons land, de Bandkeramiekers, vestigden zich zo’n 7000 jaar geleden in onze streken. Resten van hun nederzettingen zijn in Sittard en Geleen opgegraven. Ter herinnering aan dit verleden zijn in de bestrating van de Geleense wijk Janskamperveld vindplaatsen van hun sporen aangegeven.

Romeinse aanwezigheid

In de stadsdelen Grevenbicht en Obbicht zijn restanten uit de Romeinse tijd zichtbaar gemaakt in het huidige landschap, onder meer de Romeinse putrand en de Jodenberg, een Romeinse tumulus.

Ook in andere stadsdelen van de gemeente zijn resten van de Romeinse cultuur gevonden maar deze zijn nauwelijks zichtbaar gemaakt.

Stads- en dorpskernen

De oude kernen binnen de gemeente tonen hun verleden in hun veelal middeleeuwse grondplan en de vele karakteristieke gebouwen. De meeste van deze nederzettingen bevinden zich bij waterstromen en hebben oorspronkelijk een lineaire structuur (lintbebouwing). Vele panden binnen de oude kernen hebben de status van rijks- of gemeentelijk monument.

De nederzetting Sittard werd geheel omweld, voorzien van vestingwerken en groeide uit tot het stadje van de regio. De nog bijna volledig omwalde binnenstad van Sittard kreeg in 1972 de status van beschermd stadsgezicht, inclusief de wallen zelf en een gedeelte van de vroegere schootsvelden. Leyenbroek heeft de status van beschermd dorpsgezicht gekregen en onder meer Oud-Geleen, Sjpaorkolonie en Sanderbout staan op de nominatie.

In de 20e eeuw ging de organische groei steeds meer over in planmatige uitbreidingen. Het meest sprekende is de bouw van de nieuwe kern Geleen, tussen de historische dorpen Op-Geleen, Lutterade en Krawinkel. Toen zijn ook wijken ontstaan met een geheel eigen karakter, zoals enerzijds het tuindorp Lindenheuvel en de kolonieën waar de mijnwerkers gehuisvest werden, en anderzijds het villapark in Sittard.

Pieterstraat Geleen omstreeks 1900.

Religieus cultuurerfgoed

De gemeente is rijk aan religieus cultuurerfgoed: kerken, kloosters, kapellen maar ook veldkruisen die her en der in het landschap te vinden zijn.

Een uitbinker is het oude Salviuskerkje van Limbricht. Het oudste gedeelte van dit oorspronkelijk geheel uit maaskeien opgebouwd Romaans zaalkerkje stamt van het einde van de 10e eeuw. De bij de restauratie teruggevonden gewelfschilderingen uit ca. 1300 vormen de oudste en meeste volledige cyclus in Nederland.

Ook de toren van de St.-Martinuskerk in Holtum is in oorsprong 13e-eeuws maar de toren werd in 1887 verhoogd door architect Joh. Kayser die toen ook de romaanse kerk verving door de huidige neogotische kerk, uitgebreid in 1936.

Het oudste deel van de Grote Kerk van Sittard dateert uit het eind van de 14e eeuw. De kerk is een voorbeeld van de Maaslandse gotiek en de in speklagen opgetrokken toren is rond 1500 gebouwd, later door Pierre Cuypers voorzien van de huidige spits. Bijzonder zijn de koorbanken uit ca. 1425.

De toren van de St.-Marcellinus en St.-Petruskerk in Oud-Geleen is ook rond 1500 opgetrokken maar de bijbehorende kerk is in 1862 gesloopt en vervangen door de huidige kerk, uitgebreid in 1957.

De 17e-eeuwse Sint Michielskerk op de Markt in Sittard is een kerkgebouw in Zuid-Nederlandse barok, zeldzaam in Nederland. Omdat de kerk deel uit maakte van het voormalige dominicanenklooster, wordt ze ook wel de “Paterskerk” genoemd. In dezelfde tijd werd door de dominicanessen in de Plakstraat in Sittard het klooster “Agnetenberg” gebouwd. Ook de Hervormde kerk in Sittard dateert van eind 17e eeuw maar de toren is pas in 1860 tot de huidige hoogte opgetrokken. Het 17e-eeuwse “Huis op den Berg” vormt de kern van het vroegere ursulinenklooster dat zich in de tweede helft van de 19e eeuw ontwikkelde tot een omvangrijk complex aan de Oude Markt.

De neogotische Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart in Sittard was de eerste kerk in Nederland die zich ‘basiliek’ mocht noemen. Voor de opvang van de toestromende pelgrims werd aan de overzijde van de straat het Mariapark gebouwd, eveneens een ontwerp van Joh. Kayser, leerling van Pierre Cuypers. In diezelfde tijd werd het 18e-eeuwse landhuis “Watersley” uitgebreid tot een groot kloostercomplex, eveneens een ontwerp van Joh. Kayser. Rond de wisseling van de 19e naar de 20e eeuw werd het voormalige klooster aan de Leyenbroekerweg gebouwd. Uit die tijd dateert ook het “Frans klooster”, het begin van het ziekenhuis van Sittard en – na de sloop

De 17e-eeuwse Sint Michielskerk op de Markt in Sittard

van de latere ziekenhuisgebouwen – tevens het restant. In deze periode is ook de Hervormde kerk van Grevenbicht gebouwd, evenals de bijbehorende pastorie. Voor en na de Tweede Wereldoorlog zijn in Sittard-Geleen veel nieuwe kerken gebouwd. Vermeldenswaard zijn daarbij de kerken en kloosters die ontworpen zijn door Jos Wielders, een architect die openstond voor alle ontwikkelingen van zijn tijd en van wie veel werken de monumentenstatus hebben gekregen.

Naast de kerken en de kloosters telt Sittard-Geleen veel kapellen en veldkruisen. Een bijzondere plaats neemt de in 1675 gebouwde St.-Rosakapel op de Kollenberg in. Langs de weg ernaar toe staan de “Zeven Voetvallen” en ligt de “Hof van Olijven”. Uit dezelfde tijd dateren de St.-Hubertuskapel in Born, gerestaureerd in 1957, en de St.-Janskluis te Geleen, een kapel met een hospitaal, tot 1912 in gebruik geweest als kluizenaarswoning. In Munstergeleen werd in 1954 de schuur van het geboortehuis van de in 2007 heilig verklaarde Pater Karel als devotie kapel ingericht.

Scholen

Het onderwijs is nauw verbonden geweest met de ontwikkeling van de kerken en de

kloosters. De stichting in 1299 van een kapittel aan de Grote Kerk heeft geleid tot een Kapittelschool aan het Kerkplein. Het huidige pand is herbouwd na de stadsbrand van 1677. Het vervolgonderwijs aan jongens werd vanaf het midden van de 17e eeuw gegeven door de dominicanen in hun kloostercomplex aan de Oude Markt terwijl de ursulinen vanaf het midden van de 19e eeuw het onderwijs aan meisjes verzorgden vanuit het ernaast gestichte klooster. Vanaf het begin van de 20e eeuw werd het middelbaar onderwijs gegeven in het Bisschoppelijk College “St. Joseph” aan de Parklaan. In dezelfde tijd werd aan de Rijksweg de Teekenschool gebouwd, tien jaar later gevolgd door de Ambachtsschool. Vanwege hun bouwstijl mogen de voormalige jongensschool “School van Snel” (Amsterdamse school) en de vroegere School voor Maatschappelijk Werk (functionalisme), beide van architect Jos Wielders, niet onvermeld blijven.

Kastelen en vestingwerken

De gemeente telt liefst zeven kastelen terwijl in Sittard nog een belangrijk deel van de vestingwerken bewaard is gebleven. Kasteel Limbricht is gebouwd op een motte (een kunstmatig opgeworpen heuvel). De huidige burcht en de voorburcht zijn in de 17e eeuw opgetrokken. Het tweede kasteel

Pieterstraat Oud Geleen.

Ruïne van Kasteel Born. In 1930 brak er brand uit en ging het kasteel in vlammen op.

van de voormalige gemeente Limbricht is het eind 16e eeuw gebouwde kasteel Grasbroek. De geschiedenis van dit kasteel is nauw verbonden met die van kasteel Born, waarvan het verleden terugreikt tot begin 14e eeuw.

Het in de zeventiende eeuw nieuw gebouwde kasteel Born ging in 1930 in vlammen op. Thans resten van dit gebouwencomplex nog een geconserveerde ruïne en een geres-taureerde voorburcht. Daarnaast zijn in het stadsdeel Born nog aanwezig het 17e-eeuwse kasteel Wolfrath, het in 1780 gebouwde kasteel Obbicht en Huize Holtum met een voorgevel uit 1800.

Sinds een grenscorrectie per 1 januari 2006 ligt kasteel Millen op het grondgebied van de gemeente Sittard-Geleen. Met deze ingreep is de eeuwenoude band tussen dit kasteel en een groot deel van het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen hersteld. Op het terrein van kasteel Millen bevinden zich een motte, een donjon uit de 14e eeuw en het kasteel dat rond 1700 is opgetrokken.

Van de in oorsprong middeleeuwse omwal-ling van Sittard is nog een belangrijk deel bewaard gebleven. Van de vroegere schoots-velden om de stad is een gedeelte weer vrij van bebouwing gemaakt en hier wordt langs de wallen de gracht gereconstrueerd. Toen na de verwoestingen in het rampjaar 1677 de vestingfunctie van Sittard wegviel, werd een deel van de schootsvelden in gebruik genomen als (volks)tuintjes en andere delen als kloostertuin.

Van de drie stadspoorten en de waterpoort resteert niets meer. Wel is nog een deel van Fort Sanderbout bewaard gebleven, een van de weinige voorbeelden in Nederland van een Italiaans bastion.

Van recentere datum zijn de voor de Tweede Wereldoorlog gebouwde kazematten die op een aantal plaatsen zijn blijven staan.

Woonhuizen

De oudste nog bewaard gebleven woningen zijn opgetrokken in vakwerkbouw zoals onder meer de pandjes uit 1593 in de Gruizenstraat te Sittard, het nagenoeg even oude pand Markt 20 in Sittard, de 17e-eeuwse bovenbouw van Städden 6 in Born, het pand Ophoven 3-5 in Sittard en het landarbeiders-huisje aan de Tudderenderweg te Sittard. Daarna ging men over op metselwerk met hardstenen deur- en raamomlijstingen zoals het Jacob Kritzraedthuis uit 1620 in Sittard, het Maaslands dubbelhuis uit 1627 in de Helstraat in Sittard en het Ecrevissehuis uit 1630, eveneens in de Helstraat te Sittard. Maar ook bijzonder zijn het Huis Maes in Oud-Geleen, met een 16e-eeuwse kern, en het Huis Corten of het Drossaardhuis uit het midden van de 18e eeuw aan de Geenstraat te Geleen.

Een aparte categorie vormen de voormalige kapittelhuizen rond het Kloosterplein te Sittard waar ook nog (een gedeelte van) de 17e-eeuwse Tiendschuur van het kapittel staat. Bij veel panden in de Sittardse binnenstad zijn de hardstenen omlijstingen niet meer zichtbaar omdat op een gegeven moment

veel gevels van een pleisterlaag voorzien werden. De daarbij toegepaste decoraties zijn soms zeer uitbundig. Hetzelfde is ook gedaan bij veel gevels in Oud-Geleen maar vooral bij sommige gevels in de kernen langs de Maas kwam men tot uitgebreide composities.

In het interbellum zijn met name in en in de nabijheid van de Mauritslaan in Geleen een groot aantal bijzondere dubbelblokken gere-aliseerd in expressionistische stijl. In Sittard is in die periode het complex Julianaplein en omgeving gebouwd, een complex dat als totaal op de monumentenlijst staat.

Tenslotte zijn de zogenaamde “Oostenrijkse huizen” in Geleen het vermelden waard.

Deze houten prefab woningen zijn na de Tweede Wereldoorlog gebouwd in de wijk Lindenheuvel en in de Strensstraat.

Vakwerk woonhuis in de Gruizenstaat Sittard.

Openbare gebouwen

Vermeldenswaard vanwege hun bouwstijl zijn de voormalige gemeentehuizen van Grevenbicht (1916), Geleen (1922), Buchten (1933) en Munstergeleen (1954).

Hetzelfde geldt voor de postkantoren van Sittard: het op de begane grond zwaar verminkte oude postkantoor uit 1895 en het huidige uit 1935.

De bioscoop “Forum” te Sittard, een ontwerp van Jos Wielders uit 1929, en de vroegere “Cinema Royal” te Geleen uit 1932 staan beide op de monumentenlijst.

Daarnaast zijn er nog vele winkels en hore-cagelegenheden gevestigd in panden die een monumentenstatus hebben gekregen.

Pomphuisje
Sittard

Boerenhoeven

Honderd jaar geleden was het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen een landbouwgebied bij uitstek. Boerderijgebouwen in de oude kernen en grote monumentale carréboerderijen buiten deze kernen getuigen van dit verleden. Ook de nog resterende boerderijcomplexen in de binnenstad van Sittard tonen het agrarisch karakter van dit plattelandsstadje aan.

Van de stadsboerderijen resteert nog de poortvleugel uit het midden van de 17e eeuw van “Den Tempel” en de net buiten de omwalling gelegen, uit de 19e eeuw daterende boerderij Wetzels, aanvankelijk als watermolen in gebruik.

Ook in de oudere kernen zoals Oud-Geleen, Grevenbicht, Buchten, Einighausen en Munstergeleen zijn monumentale boerderijen bewaard gebleven.

Een aparte categorie vormen de zogenaamde ontginningsboerderijen, gebouwd toen de vroegere gemeenschappelijke Graetheide in de 19e eeuw ontgonnen mocht worden.

Een fraai voorbeeld van een grote monumentale carréboerderij, waarvan er meerdere in de gemeente te vinden zijn, is de recent gerestaureerde “Biesenhof”, vlak bij Sweikhuizen, een hofstede die een geschiedenis heeft die teruggaat tot in de 13e eeuw, als bezit van de Ridders van de Duitse Orde te Alden Biesen.

Rond Sittard staan een aantal grote gesloten hoeven zoals de al in 1406 vermelde maar in de huidige vorm uit 1763 daterende “Ophovenerhof”, de “Bergerhof” uit de 17e eeuw, de uit de 18e eeuw daterende maar

later gesplitste “Lahrhof” en de 18e-eeuwse boerderij “Watersleyde”.

Watermolens

Eeuwenlang waren wind- en watermolens belangrijke gebouwen voor de plaatselijke economie. In het verleden waren ze op vele plaatsen in het grondgebied van de huidige gemeente Sittard-Geleen te vinden. De watermolens van Ophoven, Stadbroek en Grevenbicht zijn het beste behouden.

De Ophovenermolen kent een geschiedenis die terug gaat tot begin 15e eeuw. Het huidige, aan de rand van het stadspark gelegen, gebouw dateert uit 1716. In 1998 is het gebouw gerestaureerd. De molen wekt ‘groene stroom’ op. In het gebouw is een restaurant gehuisvest.

De in 1582 gebouwde Stadbroekermolen werd in 1699 en in de tweede helft van de 19e eeuw uitgebreid. Eind vorige eeuw is het molencomplex door restauratie van een dreigende ondergang gered.

De molen van Grevenbicht is een kleine turbinewatermolen gelegen aan de Kingbeek. De monumentale watermolen waarvan de bouwgeschiedenis teruggaat tot 1548, is in 2002 gerestaureerd en heeft thans een woon- en winkelbestemming.

Vermeldenswaard is ook de voormalige dubbele watermolen over de Geleenbeek in Munstergeleen, in oorsprong daterend uit eind 13e eeuw maar in de huidige vorm uit eind 18e eeuw.

Begraafplaatsen en parken

Ook begraafplaatsen behoren tot het cultuurhistorisch erfgoed. Dat geldt met name

voor het Joodse Kerkhof op de Jodenberg, de Romeinse grafheuvel, in Grevenbicht, voor de Hervormde Begraafplaatsen in Sittard en Grevenbicht en voor het Kerkhof in Papenhoven.

Als een van de weinige parken in Nederland is het Stadspark in Sittard beschermd als rijksmonument maar ook het als volkspark aangelegde Burg. Damenpark in Geleen is van cultuurhistorische waarde.

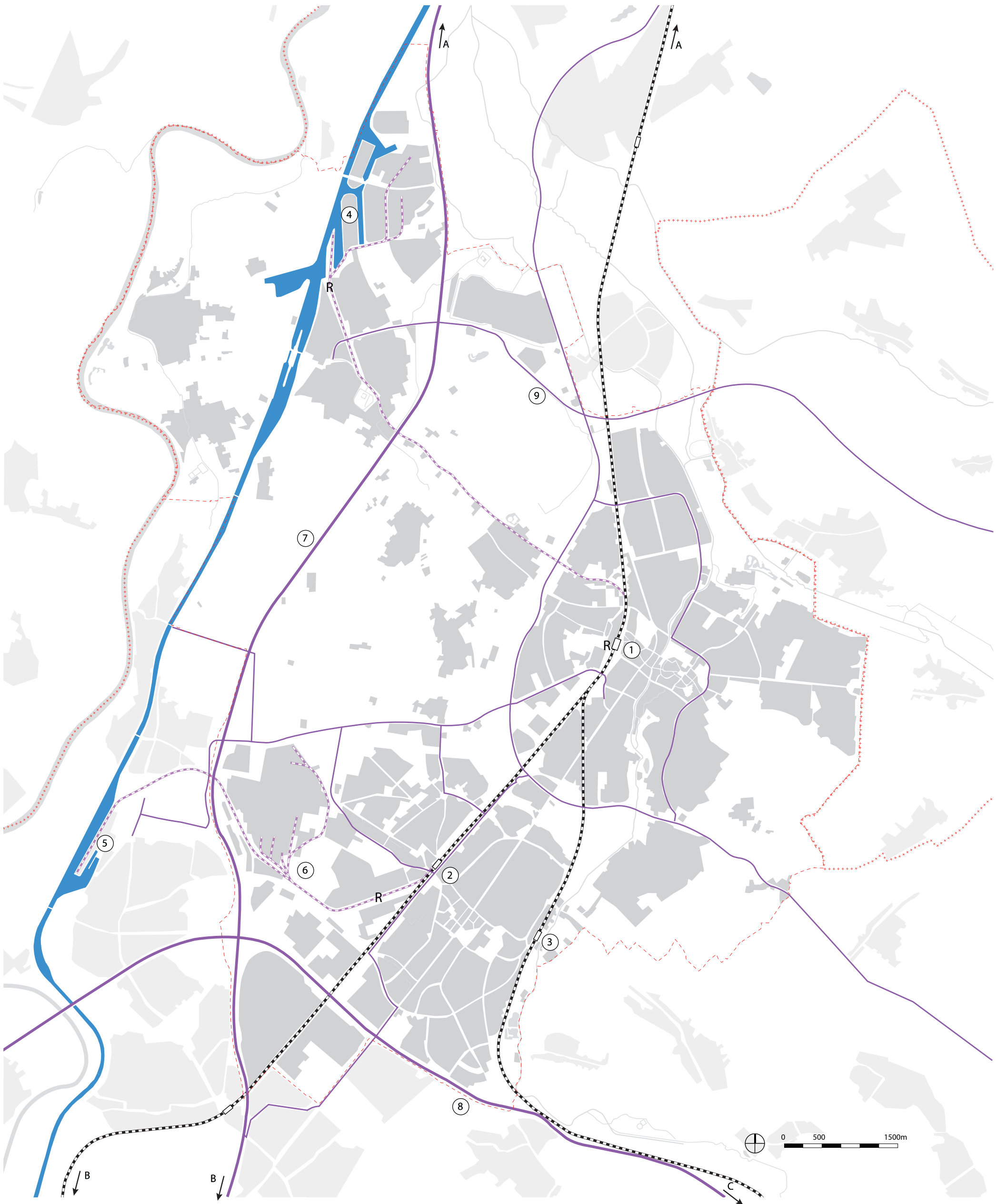
Industrieel erfgoed

Ook de industrialisatie heeft haar monumenten nagelaten binnen de gemeente. Onder andere vinden we in Geleen het in de stijl van de Amsterdamse school opgetrokken hoofdgebouw van de Staatsmijn Maurits. De beeldbepalende koeltorens zijn niet bewaard gebleven maar de constructiewerkplaats en de watertoren hebben inmiddels een monumentenstatus.

Het sluizencomplex in Born, deel uitmakend van het Julianakanaal dat gegraven werd om de steenkool te kunnen afvoeren, staat op de monumentenlijst. Dat geldt ook voor de dubbele spoortunnel in Sittard en de driedubbele Julianatunnel in Geleen. Maar uiteraard zijn kleinere monumenten als de trafohuisjes in Grevenbicht en Geleen en het pomphuisje in Sittard ook getuigen van de industrialisering van de samenleving.

Monumenten en gedenktekens

Een aparte plaats nemen de vele monumenten en gedenktekens in die overal in de gemeente te vinden zijn en uit allerlei periodes dateren en zeer diverse gebeurtenissen gedenken.

5.2 De bestaande situatie van de netwerklaag

5.2.1 Goederenvervoer

Sittard-Geleen vormt door zijn ligging aan het (inter)nationale netwerk van wegen, spoorlijnen (stations en rangeerterreinen) en waterwegen (Julianakanaal en havens), en de nabijheid van Maastricht Aachen Airport, een belangrijk onderdeel van het logistiek knooppunt Zuid-Limburg. Van groot belang hierbij is ook de ligging binnen het euregionale netwerk.

Qua wegvervoer ligt Sittard-Geleen gunstig aan zowel de A2 (noord-zuid as) als aan de A76 (oost-west as). Het gereedkomen van de N297n (Born-Selfkant-B56n) biedt een nieuwe routemogelijkheid tussen België en het Roergebied. Hiermee is het transport naar de Randstad, maar ook naar de Belgische en Duitse regio's gewaarborgd. De zone met name rondom de A2 is een ontwikkelingsas voor industrie en kenniswerk (Chemelot en de trimodale knooppunten Born en Stein). De belangrijkste gebieden voor goederentransport in de stad zijn via een aantal grotere regionale en stedelijke wegen ontsloten.

Het vervoer over spoor maakt gebruik van het spoornetwerk Maastricht-Randstad en Heerlen-Randstad. In Sittard vindt de verbinding plaats tussen beide spoorlijnen.

Vanuit DSM/Chemelot zijn hierop verbindingen aangetakt. Verbindingen hiervan lopen eveneens naar de terminals in Born en Stein t.b.v. overslag voor transport over het water. Het scheepvaartverkeer vindt plaats over het Julianakanaal. Bij de havens van Born en Stein is een trimodale terminal gelegen (scheepvaart, spoor en wegverkeer). De terminal in Born is bereikbaar voor vierlaags containervervaart.

Containerhaven Born

Spoornetwerk Sittard

Goederenvervoer
Legenda

	verstedelijkt gebied		NS spoorlijn met station		richting Eindhoven		Haven Born
	verstedelijkt gebied binnen gemeentegrens		goederenspoor		richting Maastricht		Haven Stein
	water(gang)		rangeerterrein		richting Heerlen		DSM / Chemelot
	gemeentegrens		Kwaliteitsnet goederenvervoer		Station Sittard		A2
	landgrens		handelsvaarroute Julianakanaal		Station Geleen - Lutterade		A76
					Station Geleen - Oost		N297n

5.2.2 Personenvervoer

Voor het personenvervoer zijn zowel de auto, het openbaar vervoer, de fietsverbindingen en als sluitstuk de voetgangersverbindingen relevant.

Sittard-Geleen is via de autowegen A2 en A76 landelijk goed ontsloten. Regionale verkeersassen zorgen voor een goede regionale ontsluiting. Met de Westelijke Randweg bij Geleen, en de Middenweg bij Sittard is er aan de westzijde een snelle randweg rondom de stedelijke kernen. De stedelijke hoofdwegenstructuur wordt in Sittard gevormd door de ring rond het centrum met daaraan de tangenten en de radialen naar de buitenwijken en andere stadsdelen. In Geleen is door de uitbouw van de stad de wegstructuur diffuser. Bij de wegen in de stad is een onderscheid gemaakt qua karakter in de gebiedsontsluitingswegen die zijn ingericht op doorgaand verkeer, en de erftoegangswegen, die in de afgelopen jaren conform het principe van duurzaam veilig zijn ingericht.

Fietspad Rijksweg Boulevard

Middenweg Geleen

Fietstunnel Beumerwald tussen Munstergeleen en Leyenbroek

Auto en fietsverkeer
Legenda

	verstedelijkt gebied		stroomweg		A2	
	verstedelijkt gebied binnen gemeentegrens		regionaal verbindend wegennet		A76	
	water(gang)		gebiedsontsluitingsweg		N297n	
	gemeentegrens		erftoegangsweg		Middenweg	
	landgrens	(wegen op basis van integrale wegategorisering, april 2008)				Urmonderbaan
	recreatief fietsnetwerk (fietsbeleidsplan 2009-2015)					Westelijke Randweg

Parkeren in het stedelijk gebied vindt zowel plaats in woonwijken, als op parkeerplaatsen rond de centra. De laatste jaren is er in het stedelijk gebied een aantal grote parkeergarages aangelegd onder de grond, om parkeren meer van de zichtbare ruimte weg te halen.

Bij het openbaar vervoer zijn zowel de treinverbindingen als de busverbindingen relevant. Treinverbindingen zijn er met de lijn Maastricht-Randstad, met stations in Geleen-Lutterade en Sittard, en met de lijn Heerlen-Randstad, met stations in Geleen-Oost en Sittard. Station Sittard vormt de verbinding tussen beide lijnen. Born is niet aangetakt op het personenspoorwegennet. Qua busverbindingen zijn er verschillende lijndiensten van Veolia, die grote delen van de stad ontsluiten. Het station in Sittard vormt een verbindingspunt tussen het openbaar vervoer per trein en per bus. Het centrale busstation in Geleen ligt aan de Rijksweg. De Rijksweg tussen Sittard en Geleen is ingericht als openbaar vervoeras.

Voor de fietsverbindingen in de stad wordt momenteel gebruik gemaakt van de bestaande wegenstructuur. In de gemeente liggen recreatieve fietsroutes in het kader van het recreatief knooppuntensysteem, en de groenmetropool-fietsroutes. In Grevenbicht beheert de gemeente samen met Dilsen-Stokkem een fiets/voetgangerspontje.

Voetgangersverbindingen zijn met name relevant om het laatste stukje tot de eindbestemming te overbruggen, of bijvoorbeeld in winkelgebieden. Met de inrichting van de ruimte wordt hiermee rekening gehouden. Daarnaast zijn er binnen de gemeente verschillende recreatieve wandelroutes.

Fiets/voetgangerspontje in Grevenbicht

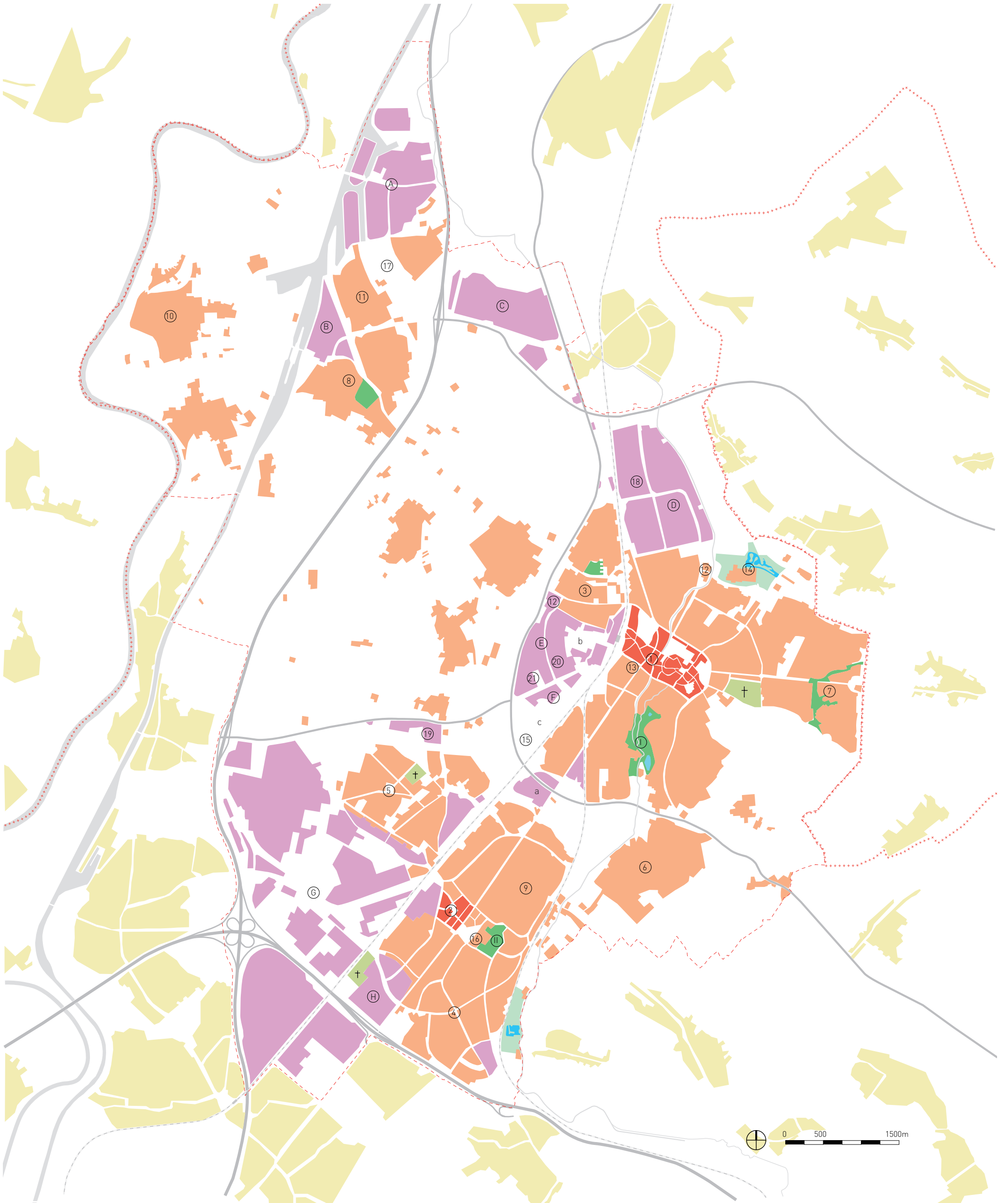
Bushalte aan de Rijksweg Boulevard

Verbindingspunt openbaar vervoer station Sittard

Openbaar vervoer
Legenda

	verstedelijkt gebied		NS spoorlijn met station		richting Eindhoven
	verstedelijkt gebied binnen gemeentegrens		OV - as (Rijkswegboulevard)		richting Maastricht
	water(gang)		buslijn (veolia jan '09)		richting Heerlen
	gemeentegrens				Station Sittard
	landgrens				Station Geleen - Lutterade
					Station Geleen - Oost

5.3 De bestaande situatie van de occupatielaag

5.3.1 Wonen

Het bebouwd gebied kent twee stedelijke centra naast meerdere, kleinere wijken. Het centrum van Geleen functioneert als ‘service centrum’ met name gericht op inkopen en dienstverlening. Het centrum van Sittard functioneert als ‘ontmoetingscentrum’ met name gericht op winkelen, cultuur, ontmoeten en verblijven. Het centrum van Sittard heeft een sterke uitstraling door de historische binnenstad, de St. Petruskerk en de aanwezigheid van een aantal (internationale) hoofdkantoren. Een derde bijzondere plek binnen het bebouwd gebied is het Middengebied. Het hypermoderne ziekenhuis en voetbalstadion geven invulling aan “Middengebied; gezondheid door zorg en sport”. De aaneengesloten stedelijke woongebieden liggen voornamelijk aan de oostzijde van de spoorlijn Sittard-Maastricht. De zone tussen spoor en Middenteras is het best te omschrijven als een gemengde stedelijke zone, waarin zowel woongebieden, werkgebieden

Aldenhof in Born

Nieuwbouw in Molenbeek

en bijzondere stedelijke functies aanwezig zijn. De dorpen zoals Obbicht, Grevenbicht, Einighausen en Guttecoven liggen als woon-eilanden in het coulisselandschap. Born en Limbricht maken ondanks de grote afstand tot de stedelijke woongebieden onderdeel uit van het stedelijk/suburbaan wonen. De grootschalige economische zones vinden we ten noorden en oosten van Born, de Noord-Knoop, en ten westen en zuiden van Geleen, Chemelot.

Bij de kwaliteit van de woon- en leefomgeving bepalen de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte het beeld van de burger. Hierbij spelen voorzieningen zoals speelplekken, honden uitlaatplekken, parkeermogelijkheden, monumenten, parken, water, kunst in de openbare ruimte,

en stedenbouwkundige kwaliteit. Het basis beheersniveau is functioneel en duurzaam.

Siitard-Geleen heeft twee stadsparken, het Burgemeester Damenpark in Geleen en het Stadspark in Sittard. De Schootsvelden, de Hof van Limburg en het Middengebied zijn grotere groenzones in en rond de stad met betekenis voor de hele stad. Een deel van de Schootsvelden is heringericht, en het oostelijk deel van het Middengebied is nog in aanleg.

Stedelijke functies Legenda

	water		werkgebied		park stedelijk niveau		9 Oud Geleen		16 Glanerbrook
	verkeerstructuur		A Holtum Noord		1 Stadspark		10 Grevenbicht		17 't Anker
	spoorlijn		B Sluisweg		11 Burg. Damenpark		11 Buchten		
	gemeentegrens		C Nedcar/IPS		12 begraafplaats				
	landgrens		D Industriepark Noord		13 winkelcentrum				
	centrumgebied		E Handelscentrum Bergerweg		3 Limbrichterveld				
	1 Sittard centrum		F Bedrijvenstad Fortuna		4 Zuidhof		12 hogeschool onderwijs		18 Dr. Nolenslaan (doe het zelf)
	2 Geleen centrum		G Chemelot		5 Lindenheuvel		13 Hogeschool Zuyd		19 Gardenz (doe het zelf, tuin en wonen)
	woongebied		H Krawinkel		6 Munstergeleen		14 Fontys hogescholen		20 Industriestraat
	verstedelijkt gebied buiten gemeente				7 Kemperkoul Born		15 sportlocatie stedelijk/regionaal niveau		21 Autoboulevard
					8				
							14 Sportcentrumlaan		
							15 Sportzone met onderwijs, topsportal, sportretail, met regiofunctie		
									a: gezondheidzorg Orbis
									b: penitentiaire inrichting
									c: Fortuna Sittard stadion

5.3.2 Economie

De gemeente Sittard-Geleen grenst aan zowel België als Duitsland. Naast de twee grote kernen, Sittard en Geleen, bestaat de gemeente uit nog dertien kleinere kernen. De stad ligt in de verstedelijkte zone van Aken, Zuid-Limburg en Luik. Daarnaast is de gemeente gunstig gesitueerd in de Toptechnologische Regio oftewel het gebied in de driehoek Eindhoven, Leuven, Aken.

Productiestraat bij Nedcar in Born

Sittard-Geleen heeft ongeveer 95.000 inwoners. De beroepsbevolking bedraagt circa 42.000 personen. Het aantal arbeidsplaatsen is groter dan de beroepsbevolking. De gemeente telt zo'n 4.600 bedrijven en instellingen, die werk bieden aan circa 45.000 personen. De gemeente heeft een economische structuur met relatief veel banen in de industrie en bouw en een gemiddeld aantal banen in de handel en dienstverlening. De Sittard-Geleense economie wordt gekenmerkt door twee niveaus, internationaal met als pijlers chemie, automotive en logistiek en regionaal/lokaal met als belangrijke pijler het MKB. In het MKB zijn met name de volgende sectoren prominent aanwezig: bouw, detailhandel/horeca, zorg, commerciële dienstverlening en overige diensten.

De belangrijkste werklocaties van de gemeente zijn aangeduid op de kaart, en worden hieronder beschreven.

Noord-Knoop; bij dit trimodale knooppunt aan de noordzijde van de gemeente ligt de nadruk op automotive en logistiek. Dit gebied concentreert zich rond Born, Holtum en het Julianakanaal met zijn havens en de Barge Terminal. Hier liggen de bestaande werklocaties Holtum Noord, Sluisweg, Nedcar en Industriepark Swentibold (IPS).

Chemelot; het industriegebied aan de zuidkant van de gemeente waar van oorsprong petrochemische bedrijven zijn gevestigd, maar dat zich steeds verder doorontwikkelt tot een cluster van "Chematerials & Energy". Aan de noordzijde van dit gebied ligt de Campus

Chemelot, een groeimotor op zich. Het is een katalysator voor het genereren van nieuwe starters, voor de vestiging van nieuw bedrijven die de economische structuur versterken.

Kantorenpark; in dit gebied, ten westen van station Sittard, vinden de belangrijkste en grootschalige kantoorontwikkelingen plaats. Hier zijn de kantoren van multinationals als Sabic en DSM gevestigd, maar bijvoorbeeld ook de Media Groep Limburg.

De **overige** bestaande werkgebieden zoals Bedrijvenstad Fortuna, Handelscentrum Bergerweg, Industriepark Noord, Borrekuil en Krawinkel zijn gemengde moderne bedrijvenparken, waar bij Gardenz, het Industriepark Noord en Bergerweg ook een detailhandelszone aanwezig is.

Bij de profilering en positionering van Sittard-Geleen moet dus een onderscheid worden gemaakt tussen bovenregionale pieken en het versterken van de regionale thuismarkt. Sittard-Geleen wil met de bovenregionale speerpunten (chemie, automotive, logistiek en onderdelen van de zorg) het accent verleggen van traditionele maakindustrie (basiskennis) en logistiek naar kennisintensieve ketens (productie en logistiek). Dat zal dan ook tot uiting moeten komen in nieuwe researchprojecten (gefinancierd via regionale en internationale fondsen), nieuwe werklocaties (Campus en moderne logistieke sites) en het opbouwen en onderhouden van netwerken met bedrijven, kennisinstellingen en organisaties in een ruime regio. De gemeente Sittard-Geleen wil één van de kernspelers zijn voor innovatie in de ruime regio.

Vanuit macroperspectief zijn de economische prestaties van Sittard-Geleen in verhouding tot andere stedelijke regio's redelijk gunstig. De stad kent een bovengemiddelde arbeidsproductiviteit, een hoge groei van de toegevoegde waarde en een licht hogere werkloosheid dan landelijk. Deze relatief gunstige cijfers hangen samen met de hoge kapitaalsintensiteit van de grote industriële concerns. Vanuit regionaal/lokaal perspectief is de ontwikkeling echter minder positief. De stad was de afgelopen jaren qua banengroei de hekkensluiter van de Limburgse steden. De ontwikkeling van de werkgelegenheid de komende jaren vraagt veel aandacht. Enerzijds wordt verwacht dat het werkloosheidspercentage op korte termijn (sterk) zal oplopen, anderzijds is te verwachten, op basis van doorberekening van CBS cijfers, dat het aantal banen in Sittard-Geleen voor de middellange termijn stabiel kan blijven. Daarbij spelen ook de gevolgen van de vergrijzing en de ontgroening, die ertoe kunnen leiden dat vacatures niet ingevuld worden vanwege gebrek aan de juiste arbeidskrachten. Bedrijven zullen dan wellicht steeds meer een beroep moeten doen op arbeidskrachten uit de Euregio.

5.3.3 Sociale veiligheid

Het taakveld veiligheid is grofweg in te delen in een tweetal aandachtsgebieden, nl. fysieke veiligheid en sociale veiligheid. Fysieke veiligheid is de veiligheid die de fysieke omgeving, zoals gebouwen en infrastructuur biedt. Externe veiligheid is hiervan een onderdeel. Sociale veiligheid is de veiligheid die wordt gecreëerd door de sociale omgeving, de medeburgers dus. Het omvat het voorkomen en beheersen van geweld, criminaliteit en overlast.

Er zijn veel factoren die de veiligheidsbeleving (de mate waarin mensen zich in hun woon- en leefomgeving veilig voelen) beïnvloeden. Slechts een deel van deze factoren valt te objectiveren en weer een kleiner deel hiervan is door de gemeente of haar maatschappelijke partners direct te beïnvloeden. Direct of deels direct beïnvloedbaar zijn:

- Kwaliteit van de woonomgeving – inrichting (bv onveilige plekken of veilige fietsroutes naar school) en beheer (bijvoorbeeld zwerfvuil) openbare ruimte
- Aantallen woninginbraken, voertuigcriminaliteit en overige
- Overlast tussen bewoners/botsende leefstijlen
- De aanwezigheid van huiselijk geweld of geweld op straat
- Aanwezigheid van overlast veroorzakende groepen/individen in de openbare ruimte

Een veilige woonomgeving komt primair tot stand op basis van maatwerk in inrichting en beheer van de openbare ruimte aange-

Markt Geleen

vuld met maatwerk op het vlak van sociale veiligheid (voorkomen overlast en criminaliteitsbestrijding) in risicogebieden en ten aanzien van jeugd- en jongeren. Basiskwaliteit veiligheid is het aanwezig zijn van een zekere mate van orde en rust in het publieke domein, alsook het beschermen van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen.

5.3.4 Voorzieningen

5.3.4.1 (Wijk)winkelvoorzieningen

Sittard-Geleen telt twee winkelcentra op regionaal/stedelijk niveau: Sittard-Centrum en Geleen-Centrum. Het centrum van Sittard functioneert als “ontmoetingscentrum” met name gericht op winkelen (funshoppen), cultuur, ontmoeten en verblijven. Het centrum van Geleen functioneert als “servicecentrum” met name gericht op inkopen en dienstverlening. Verschillende wijken en dorpen hebben een wijkvoorziening. Deze bestaat minimaal uit een supermarkt, eventueel aangevuld met kleinere winkels, maatschappelijke voorzieningen etc. In Sit-

Wijkwinkel

tard betreft dit Kemperkoul en Limbrichter-veld; in Geleen zijn dit Zuidhof, Oud Geleen, Munstergeleen en Lindenheuvel; en in Born het wijkwinkelcentrum in Born zelf, Grevenbicht en Buchten.

De winkelcentra in wijken en dorpen worden dagelijks bezocht voor het doen van de dagelijkse boodschappen. Een belangrijke ontwikkeling die zich steeds zichtbaarder manifesteert is dat consumenten steeds meer eisen stellen aan centra die zij bezoeken voor hun dagelijkse boodschappen. De centra zullen daardoor aan een aantal

Foyer Stadsschouwburg Sittard.

basiseisen moeten voldoen om goed te kunnen blijven functioneren.

In de gemeente zijn enkele perifere detailhandelslocaties. Op Gardenz zijn zaken geconcentreerd met een woninginrichting, doe-het-zelf en tuinthema. In Handelscentrum Bergerweg en Industriepark Noord zijn twee detailhandelszones aangewezen, waarbinnen grotere winkels zich kunnen vestigen in de branches keukens, sanitair, tegels, ramen en deuren en rolluiken. Het gaat om een gedeelte van de Industriestraat en een gedeelte van de Dr. Nolenslaan. Binnen de detailhandelszone op de Dr. Nolenslaan is ook doe-het-zelf toegestaan. In de nabije regio is in Beek de Makado aanwezig.

5.3.4.2 Maatschappelijke voorzieningen

De gemeente Sittard-Geleen telt momenteel 34 scholen voor basisonderwijs, verdeeld over 38 locaties. Naast scholen voor regulier primair onderwijs telt de gemeente Sittard-Geleen 2 scholen voor speciaal basisonderwijs en 2 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Er zijn 3 middelbare scholen: het Graaf Huyn College in Geleen (VMBO, HAVO, VWO), het Trevianum (HAVO/VWO) in Sittard, en het DaCapo College (VMBO) met 6 locaties in Sittard, Geleen en Born. Leeuwenborgh biedt op drie locaties in Sittard MBO-opleidingen. Qua HBO-opleidingen zijn de Hogeschool Zuyd (HEAO, Gedrag & Maatschappij) en Fontys (lerarenopleidingen/pabo) in Sittard gevestigd.

In de gemeente is er een uitgebreid en gespreid aanbod van gemeenschapsvoorzieningen. Gemeenschapshuizen, wijkcentra, monofunctionele accommodaties, jeugd- en jongerenaccommodaties, voetbalvelden, tennisparken, binnensportaccommodaties zijn in ruime mate aanwezig. Er zijn echter grote verschillen zichtbaar tussen de accommodaties. Deze verschillen hebben vooral betrekking op kwaliteit, beheersvormen, rol en taakverdeling gemeente, beheersinstellingen en gebruikers en gebruik en bezettingsgraden van de verschillende accommodaties. Het huidige aanbod is te groot voor de behoefte, zeker in de toekomst. Op regionaal niveau is het ultramoderne ziekenhuis van Orbis van belang, evenals de

Museum Het Domein in Sittard

hogere onderwijsinstellingen en de penitentiare inrichting de Geerhorst. Ook zijn er diverse andere zorginstellingen in de stad.

5.3.4.3 Cultuur

De culturele basisinfrastructuur van Sittard-Geleen bestaat uit professionele instellingen en het georganiseerde amateurveld. Verschillende culturele disciplines zijn in deze basisinfrastructuur vertegenwoordigd. Het zwaartepunt van de culturele basisinfrastructuur ligt in Sittard. De culturele basisinfrastructuur van Sittard-Geleen bestaat uit de volgende professionele instellingen: Jeugd- en jongerentheater Het Laagland, Museum Het Domein, Artamuse, BiblioNova, Stadsarchief Sittard-Geleen-Born (wordt Regionaal historisch Centrum) en Stadschouwburg Sittard-Geleen. Op het gebied van klassieke muziek wordt Collegium Ad Mosam hiertoe gerekend. De lokale omroep maakt samen met een culturele activiteiten kalender hiervan ook deel uit. In Geleen (servicecentrum) zijn echter ook diverse vestigingen van culturele instellingen aanwezig: Artamuse en BiblioNova. Ook zijn in Geleen ondersteunende culturele functies én de Hanenhof gevestigd.

Cultureel centrum Hanenhof Geleen

Pelgrimspad het Pieterpad, Kollenberg Sittard

5.3.4.4 Sport

De gemeente Sittard-Geleen beschikt over een uitgebreid en gespreid aanbod van sportvoorzieningen, zoals voetbalvelden, tennisparken, binnensportaccommodaties, zwembaden, een atletiekbaan en een ijsbaan. De meeste sportvoorzieningen hebben een lokaal belang. Sittard-Geleen heeft een viertal sportlocaties met een stedelijke/regionale en bovenregionale uitstraling. Dit zijn Glanerbrook in Geleen (sporthal, zwembad en ijsbaan); het sportcomplex aan de Sportcentrumlaan in Sittard (sporthal, sportvelden en zwembad), 't Anker in Buchten (sporthal, sportvelden en zwembad) en het gebied rondom het Fortunastadion (stadion, atletiekbaan, sportvelden).

Cruiffcourt Craaveld, speelvoorzieningen voor de jeugd

5.3.4.5 Voorzieningen voor de jeugd

Buiten spelen staat onder druk. Kinderen brengen een steeds groter deel van hun tijd, gestimuleerd door de overheid, binnen organisaties door. Terwijl buiten spelen heel belangrijk is, niet alleen voor de ontwikkeling van kinderen tot evenwichtige en gezonde volwassenen maar ook voor leefbaarheid in wijken en buurten. Vaak is het buiten spelen van de kinderen het begin van de sociale contacten in de buurt. Het huidige aantal speelvoorzieningen voor jonge kinderen in het stedelijk gebied is redelijk op peil.

Het toegenomen belang van (sociale) veiligheid in relatie tot leefbaarheid, maakt dat de behoefte aan ontmoetingsmogelijkheden voor de oudere jeugd (12-15 jaar) in de nabije woonomgeving door bijna iedere burger (jong, middelbare leeftijd of oud) wordt uitgesproken.

Jongeren van 12 tot 24 jaar hebben 6 uur vrije tijd per dag (CBS 2003). Ongeveer drie en een half van deze zes uur gaat op aan TV kijken/computeren en contacten met familie & vrienden. Anderhalf uur gaat op aan hobby's zoals sport, cultuur, lezen en spelletjes. Jongeren gaan gemiddeld een half uur per dag uit, natuurlijk geconcentreerd in het weekend. Belangrijk om op te merken is dat de gemiddelde jongere slechts een half uur per dag rondhangt/niks doet en dit ook nog veelal thuis. Slechts een kleiner deel van onze jeugd is hangjongere. De gemiddelde jongere is tevreden tot zeer tevreden over zijn/haar mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding. Locaties en groepen jongeren die overlast veroorzaken zijn bekend.

5.3.5 Recreatie en vrijetijdseconomie

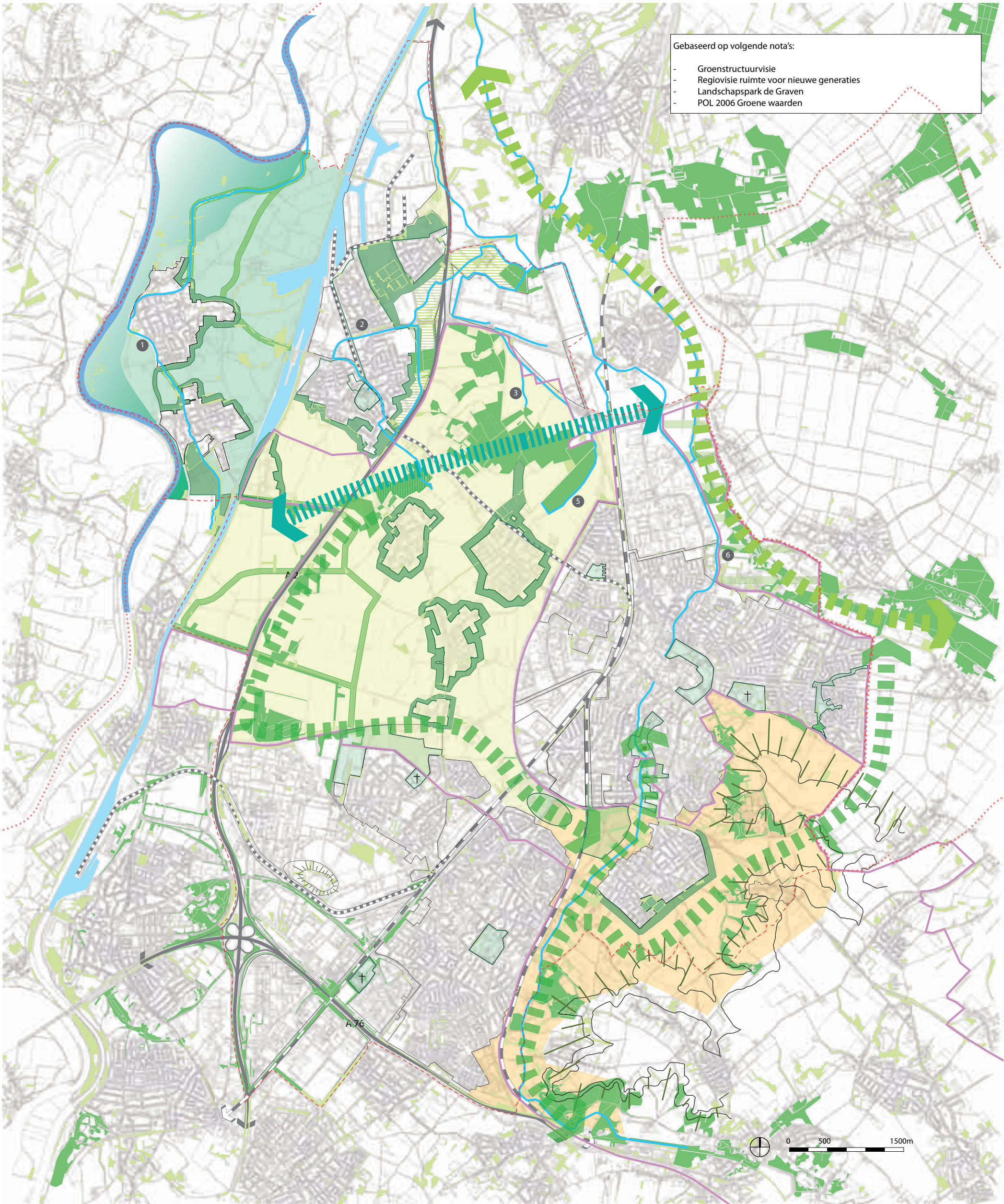
Bij recreatie wordt gedacht aan de burger die in zijn directe leefomgeving, dagelijks, ontspanning zoekt.

Sittard-Geleen en de regio Westelijke Mijnstreek hebben echter ook voor mensen van buitenaf het nodige te bieden. Centraal gelegen in Zuid-Limburg en de Euregio, is sprake van een prachtig, veelzijdig landschap met veel groen en natuurlijke elementen. In het gebied bevinden zich veel monumentale gebouwen (kastelen, kerken, kloosters etc.) die symbool zijn voor een rijke historie. Het gebied is goed bereikbaar zowel met de auto als het openbaar vervoer. Niet ontdekt door massa's toeristen en daardoor lekker rustig. In het gebied zijn doorgaande wandelpaden aanwezig zoals het Pieterpad, het Pelgrims-pad. Verder is er een meer lokale wandelpadenstructuur. In het kader van de Grensmaas wordt het "groene snoer" ontwikkeld. In Euregionaal verband is er de Groenmetropool-route. Voor het bezoek van mensen van buitenaf hanteren we het begrip vrijetijdseconomie.

6

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE ONDERGROND

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE ONDERGROND

6.1 Groen, natuur en landschap

6.1.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen is een aantrekkelijke stad waar men woont en werkt. Er is duurzaam groen in het buitengebied en in de stad. Het groen verbindt niet alleen de twee voormalige stadsdelen maar verbindt het stedelijke gebied met de dorpen en de dorpen onderling.”

Het vigerend beleid op het gebied van groen, natuur en landschap is vanuit de gemeente vooral beschreven in de Stadsvisie, regiovisie, en in de ontwikkelingsvisie Landschapspark de Graven. Vanuit de regio ligt het beleid vast rondom de Grensmaas; de projecten van Landschapspark Susteren, en het POL. De (Provinciale) landschapvisie Zuid-Limburg is hierbij een verdere inspiratiebron. Het concept van “Groene waarden” en de Integrale ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek is gebruikt als onderlegger bij de regiovisie. Op landelijk niveau ligt het beleid vast in de nota Ruimte.

Het beleidsterrein groen, natuur en landschap omvat zowel het groen in het buitengebied (het oorspronkelijke landschap en het cultuurlandschap) als het stedelijk groen (op het niveau van de stad en de wijk). Bewoners van een verstedelijkt gebied zijn voor wat betreft hun dagelijkse behoefte aan ontspanning aangewezen op het buitengebied. Het buitengebied is de tuin van de omringende steden en dorpen.

6.1.2 Het landschappelijk gebied

Het oorspronkelijke landschap waarin de gemeente is gelegen is zeer gevarieerd. Vanuit dat oorspronkelijke landschap heeft zich een cultuurlandschap ontwikkeld dat nog steeds aantrekkelijk genoemd kan worden. Een aantrekkelijk landschap wat betreft beleving maakt van Sittard-Geleen een interessante gemeente om te wonen, te werken en te recreëren.

De westelijke mijnstreek is een dichtbevolkte regio. Door de vele functionaliteiten die naast elkaar een plek moeten krijgen dreigt verrommeling van de ruimte. Een typisch voorbeeld hiervan is de A2 zone. Naast de vele aantrekkelijke plekken kent het buitengebied een aantal minder aantrekkelijke plekken. De aantrekkelijke plekken liggen soms enigszins verscholen terwijl de minder aantrekkelijke plekken prominent aanwezig zijn. Hiermee bepalen ze een deel van het imago van de ruimte. Landschappelijke inpassing van bovengenoemde functionaliteiten verdient de aandacht. Verder zijn ruimtes vaak grootschalig en weinig gestructureerd. Het streven is te komen tot een aantrekkelijk (cultuur)landschap voor wat betreft beleving.

Door de vele functionaliteiten die naast elkaar een plek moeten krijgen staat het oorspronkelijke landschap onder druk. Dat oorspronkelijke landschap en de geomorfologische karakteristieken zijn op veel plekken niet (meer) goed te herkennen of dreigen te worden aangetast. Het vergroten van de herkenbaarheid van het onderliggende

landschap en de geomorfologie is daarom noodzakelijk om dat gevarieerde karakter en dus die aantrekkelijkheid te behouden.

Landschappelijke en cultuurhistorische relictten, zoals holle wegen, historische bebouwing, structuren en wegen vormen bijzondere elementen die bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. Het gaat dan niet alleen om beleving maar ook om herkenbaarheid en cultuurhistorische identiteit. Accentueren en behouden van landschappelijke en cultuurhistorische relictten, zoals holle wegen, historische bebouwing, structuren en wegen wordt dan ook nagestreefd.

Bovenstaande doelstellingen worden gerealiseerd door het buitengebied te ontwikkelen; bestaande landschapselementen te behouden en versterken en waar nodig nieuwe toe te voegen. Door nieuwe bosgebieden, kleinere bosschages, lanen, ruige graslanden erfbeplantingen etc. op de juiste wijze te situeren (in combinatie met de bestaande elementen) ontstaat er een aantrekkelijk landschap met een ecologische meerwaarde. Het laten hermeenderen van rechtgetrokken beeklopen heeft een positief effect op de natuurontwikkeling. Bijzonder aandachtspunt vormen de stads- en dorpsranden. Op die plekken gaat het niet alleen om de landschappelijke inpassing maar deze plekken vormen tevens de recreatieve en ecologische schakel tussen stad en land.

Groen, natuur en landschap Legenda

- Gemeentegrens
- Landgrens
- Snelweg
- Spoorlijn
- Goederen spoorlijn
- Bebouwingsranden

- Groenzones rondom dorpsranden
- Groene hoofdstructuur in landelijk gebied
- Stedelijk natuurgebied / stedelijk park / begraafplaats
- Stadspark Sittard: Rijksmonument
- Bos, bestaand
- Versnipperd bos / boompartijen, bestaand
- Steilrand

- Begrenzing landschapspark de Graven
- Kleinschalige landbouw, natuur en recreatie
- Grootschalige landbouw, natuur en recreatie
- Grensmaaslandschap
- Maas in ecologische hoofdstructuur (natura 2000)
- Uiterwaarden Grensmaas en EHS
- Landschapspark Susteren
- Beschermd natuurmonument Grasbroek

- Droge ecologische verbindingszone
- Natte ecologische verbindingszone
- Natte en droge ecologische verbindingszone
- Kingbeek (ecologische verbinding)
- Hondsbeek
- Bosgraaf
- Rode beek (ecologische verbinding)
- Limbrichterbeek
- Geleenbeek (ecologische verbinding)

De ecologische wisselwerking tussen de stad en het buitengebied, en tussen de diverse gebieden onderling is steeds meer in het nauw gekomen. Ecologische verbindingen worden behouden en waar nodig hersteld en versterkt om te komen tot een ecologische structuur op lokaal niveau. Daarnaast wordt meegewerkt aan de realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Op de kaart staan de belangrijkste ecologische verbindingen aangegeven. In het POL staat een volledig overzicht van de EHS-gebieden en de Provinciale Ontwikkelingsgebieden (POG).

De Grensmaas vormt een belangrijk ecologisch ontwikkelingsgebied in de regio. In het winterbed van de Maas vindt de komende jaren op grote schaal grindwinning plaats, gevolgd door spontane natuurontwikkeling. Hiermee wordt de Europese hoofdstructuur versterkt.

In het stedelijk gebied is het Geleenbeekdal en het dal van de Roode Beek aangewezen als ecologische verbindingszone en ecologische ontwikkelingszone. Ook de Kingbeek is als een ecologische verbindingszone benoemd. Sittard - Noord en het Middengebied vormen in het ecologisch netwerk twee van de dwarsverbindingen tussen de provinciale ecologische structuur (Geleenbeek) en de Europese hoofdstructuur (de Maas). Via de aanleg van een landschapspark in het Middengebied, en de uitwerking van Landschapspark de Graven en Landschapspark Susteren worden de verbindingszones versterkt.

De groene mal met aansluitingen op grensoverschrijdende natuurgebieden biedt volop kansen. Op basis van de Ontwikkelingsvisie Landschapspark de Graven wordt gewerkt aan behoud, uitbreiding en een kwaliteitsverbetering van natuur en landschap. Voor de bossen wordt uitgegaan van de versterking van boscomplexen op hellingen en langs beeklopen ter versterking van het geomorfologisch patroon.

In het kader van landschapspark de Graven zijn de afgelopen 10 jaar diverse projecten uitgevoerd. Voor de periode 2010 tot en met 2013 worden 4 majeure projecten in uitvoering genomen; Absbroekbos, Beekdalen Geleen, Kollenberg en Wintraak-Wanenberg.

Geleenbeek door Stadspark Sittard

Vanuit Landschapspark Susteren zijn er plannen voor een tweetal projecten in de omgeving van Born: Holtum/Buchten en Born-Oost.

6.1.3 Agrarisch cultuurlandschap

Het akkerbouw bedrijf is het meest voorkomende bedrijfstype; het grootste aandeel van de landbouwgrond wordt voor akkerbouw gebruikt. Het zuidoostelijk deel van

Akkerbouw richting Obbicht

Sittard-Geleen kan worden gekenmerkt als een kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. In het noordwestelijke deel is sprake van een grootschalig agrarisch cultuurlandschap.

De landbouw bepaalt voor een groot deel het aanzien van het buitengebied. We spreken daarom van agrarisch cultuurlandschap. De schaalvergroting in de landbouw gaat ten koste van de kwaliteit en identiteit van het buitengebied. Parallel aan dit autonome proces is het aan de overheden er voor te zorgen dat de kwaliteit van het buitengebied behouden blijft en zelfs wordt vergroot. Onder de vlag van Vitaal Platteland wordt hier samen met een groot aantal partijen hard aan gewerkt.

Een aantrekkelijk buitengebied en de ligging dicht bij de stad biedt de stedeling de kans om op korte afstand van zijn woonomgeving te recreëren en biedt de landbouw de mogelijkheid om in te spelen op de behoeften van die stedeling.

6.1.4 Stedelijk groen

De dorpen en steden in Sittard-Geleen hebben zich decennia lang uitgebreid. De ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde omgeving is daarom heel divers. Soms is er sprake van een hoge verdichtingsgraad met grote gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Er is vaak sprake van onvoldoende speelruimte voor de jeugd, weinig functionele groene gebruiksruimte, geen aanhaking aan het buitengebied, onvoldoende ruimte voor de natuur in de stad en een daarbij passend waterbeheer.

Er zijn vele goede voorbeelden van verbetering van de situatie met allerlei grote en kleine projecten. Via het speelruimtebeleid van de afgelopen jaren is er sprake van een structurele aanpak om de speelruimte voor de jeugd in de wijken te verbeteren. In het kader van de stadsdeelplannen wordt in algemene zin gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte. Door de krimpsituatie waarin we ons bevinden kan er in de toekomst sprake zijn van een "vergroening" van de wijken.

6.1.5 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Al in 2006 is er een groenstructuurvisie (Groenstructuurvisie "Stad in het groen") uitgewerkt voor Sittard-Geleen. Vanuit de Raad is aangegeven het wenselijk te vinden deze in combinatie met de structuurvisie vast te stellen. De groenstructuurvisie past goed binnen de totale structuurvisie. Na vaststelling van de structuurvisie zal de groenstructuurvisie separaat worden aangeboden ter vaststelling.

In de groenstructuurvisie wordt de herkenbaarheid en identiteit van stad, wijk en buurt vergroot door stedenbouwkundige structuren en eenheden te benadrukken met groenstructuren. Ook de oriëntatie wordt hierdoor versterkt, en de stedelijke wegenstructuur wordt benadrukt. In de hoofdkaart

De Geleenbeek

De Kingbeek

van de concept Groenstructuurvisie zijn deze structuren herkenbaar neergezet. De Rijksweg Boulevard zorgt voor een fysieke koppeling, een koppeling die zich verder dient te ontwikkelen door middel van het benadrukken van de stedelijke assen (boulevard, water en landschap) met daaraan een koppeling van hoogwaardige verblijfsruimtes waardoor de eenheid en belevingswaarde wordt versterkt. Vanuit een zelfde optiek moet er een verbinding ontstaan vanuit het stedelijk gebied naar de dorpen, waarbij het landschap tevens recreatief wordt ontsloten door middel van een intern en doorgaand netwerk. In dat netwerk worden landschappelijke, ecologische en recreatieve functies gecombineerd.

In de regiovisie zijn op het gebied van landschap een drietal ontwikkelopdrachten uitgezet. Het betreft ten eerste de integrale gebiedsontwikkeling Graetheide en omgeving, die gericht is op samenhangende besluitvorming over de mogelijke ontwikkeling van de R&B-campus Chemelot buiten het Chemelot-terrein; de ontwikkeling van diverse ecologische verbindingen; de ontwikkeling van excellente woonmilieus; het bieden van ruimte voor agrarische functies en functies voor opwekking van duurzame energie; en de verbreding van de A2. Ten tweede betreft het de integrale gebiedsontwikkeling Nedcar e.o., die gericht is op samenhangende besluitvorming over de aanleg van een ongehinderde logistieke verbinding tussen de haven van Born en Nedcar, verder ontwikkeling van de bedrijventerreinen Industriepark Swentibold en Yard; de ontwikkeling van kasteel Wolfrath, kasteel Limbricht, het Limbrichterbos e.o. Tot slot betreft het de uitwerking van Groene Waarden. Deze ontwikkelopdracht is gericht op samenhangende besluitvorming over het uitwerken en selecteren van projecten uit het rapport Groene Waarden die in de komende periode worden uitgevoerd; en de gefaseerde aanleg van zes recreatieve oost-west verbindingen.

6.2 Water

6.2.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen heeft duurzaam groen en water dat leidt tot een verhoging van de belevingswaarde en de recreatiemogelijkheden in de stad. Bij stedelijke ontwikkelingen en herinrichtingen wordt ingezet op een versterking van de groen- en waterstructuur als voorwaarde voor de stedelijke kwaliteit. Het draagt bij aan een gezond leefklimaat in het stedelijk gebied en vangt de gevolgen op van de klimaatverandering.”

Het vigerend beleid op het gebied van water is vanuit de gemeente vooral beschreven in de Stadsvisie, regiovisie, het Duurzaamheidsplan 2008-2016, en het Beleidsplan Stedelijk Watermanagement. Op regionaal niveau zijn de Grensmaasplannen en het POL het belangrijkste beleid.

6.2.2 Water als landschappelijk element

Het water heeft het oorspronkelijke landschap mede gevormd en is een belangrijk element in dat landschap. Met de voorschrijdende verstedelijking is het ook een belangrijk element in de stad geworden. Doel is dan ook de betekenis en zichtbaarheid van het water versterken, als belangrijk structurerend element in stad en landschap samen met het verhogen van de belevingswaarde en ecologische functie van het water.

Vijver in wijk Hoogveld Sittard

Belangrijke ontwikkelingen vinden de komende jaren plaats bij de Grensmaas (vanuit Rijkswaterstaat en Provincie Limburg) en beekverbeteringsprojecten (vanuit het waterschap). Door verruiming van het zomer- en winterbed van de Maas wordt het overstromingsrisico verlaagd, en wordt geanticipeerd op toekomstige hogere afvoeren. De Grensmaas wordt de komende jaren getransformeerd tot een groot natuurgebied waardoor de belangrijke ecologische verbindingfunctie wordt versterkt. In de beekverbeteringsprojecten zoals bij de Geleenbeek worden beken heringericht, zodanig dat extra regenwater kan worden opgevangen. De beken krijgen de ruimte om weer te gaan meanderen.

In het plan Zitterd-ReviSited wordt in de ontwikkeling van de Sittardse binnenstad ook gewerkt aan het water in de grachten. De grachtprofielen worden aangepast, zodat er meer water kan worden vastgehouden.

Het gebied ten noorden van de Feldbissbreuk maakt onderdeel uit van de Roerdalslenk, waarin diepliggende grondwaterpakketten aanwezig zijn (kaart 5.1.1). Ter bescherming van de (grond)waterkwaliteit voor de openbare drinkwatervoorziening is dit gebied als boringsvrije zone aangewezen (POL). De bescherming is erop gericht dat de kwaliteit van het grondwater zodanig is en blijft dat het middels eenvoudige zuivering geschikt is voor de openbare drink-

De Molenbeek Sittard

watervoorziening. De exacte begrenzing van deze beschermingsgebieden als ook de regels zijn opgenomen in de Provinciale milieuverordening (PMV).

De nadrukkelijke aanwezigheid van water betekent ook aandacht voor het tegengaan van erosie, wateroverlast en verdroging, door een integraal en duurzaam waterbeheer.

6.2.3 Stedelijk water

Het KNMI stelt dat Nederland als gevolg van het broeikaseffect warmer is geworden en met meer hevige regenval te maken heeft gekregen. In het rapport 'De toestand van het Klimaat 2008' staat dat het klimaat in Nederland sneller verandert dan verwacht. De zomers worden natter en de onweersbuien heviger. Ook blijft een regenwolk meer dan voorheen hangen op één locatie, waardoor er grote neerslagverschillen kunnen optreden tussen gemeenten. Sittard-Geleen heeft hier inmiddels ervaring mee opgedaan.

Het beleid van Sittard-Geleen is dat het hemelwater dat in het stedelijk gebied valt, binnen vastgestelde grenzen niet tot wateroverlast mag leiden. Onder wateroverlast kan verstaan worden: economische schade, (verkeers)onveiligheid, verminderde leefbaarheid en verminderde volksgezondheid. Wanneer water-op-straat niet tot wateroverlast leidt, is het binnen grenzen acceptabel. De normen hiervoor liggen verankerd in het Beleidsplan Stedelijk Water.

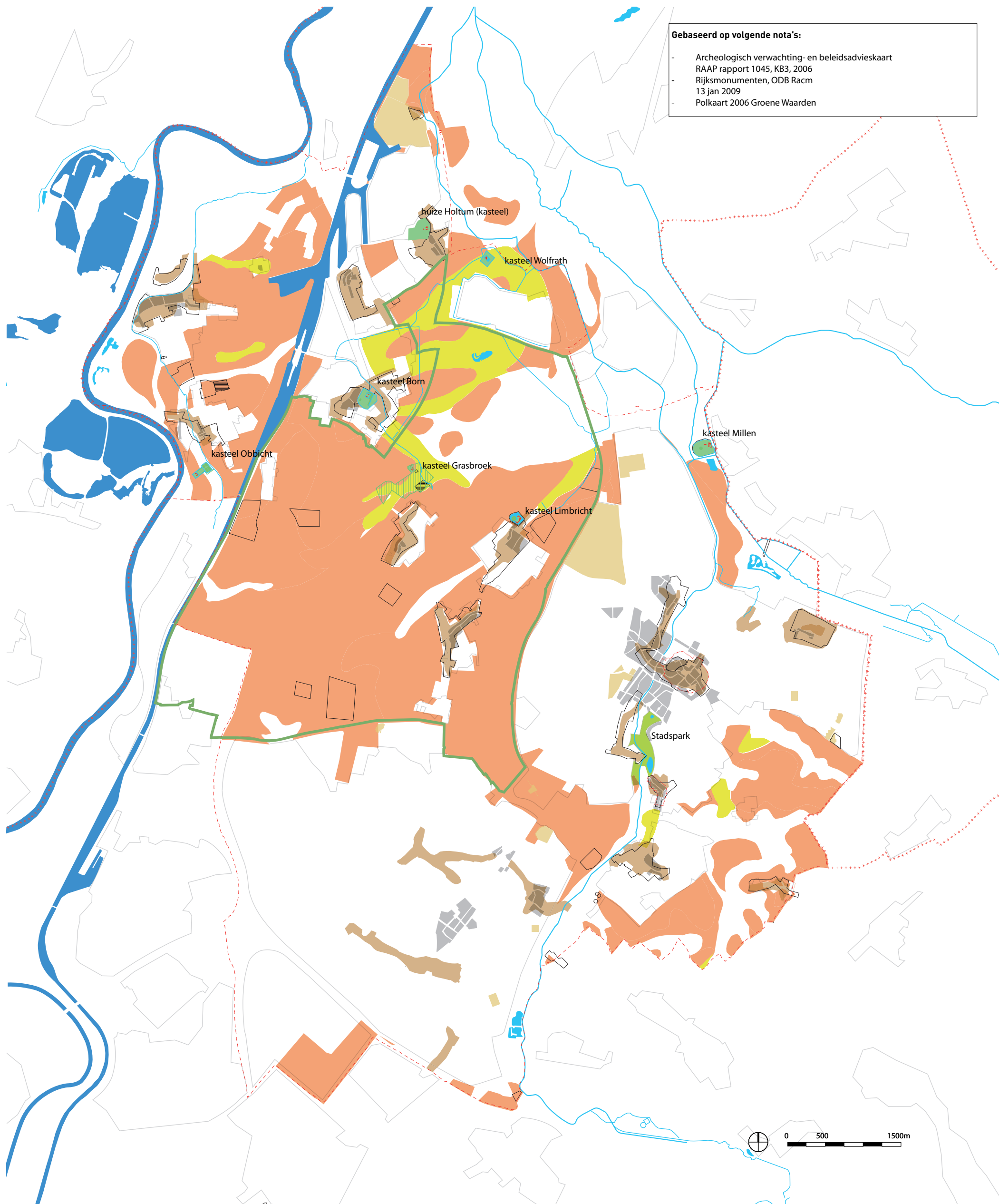
Herstructurering en nieuwbouw dient te worden aangegrepen om te anticiperen op de klimaatsverandering. Ruimte voor water is meer dan ooit nodig om een veilig woon- en werkklimaat te kunnen bieden. Uitgangspunt bij herstructurering en nieuwbouw is hydrologisch neutraal bouwen, hetgeen betekent dat het regenwater ter plekke moet kunnen worden opgevangen. Daarnaast moet de openbare ruimte meer en meer geschikt gemaakt worden om regenwater bij extreme situaties af te kunnen voeren. Dit vergt een intensieve samenwerking van alle beheerders van de openbare ruimte.

Voor alle nieuwbouwlocaties geldt dat het water in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke plannen moet worden meegenomen. Wettelijk is dit vastgelegd door middel van de waterparagraaf in het bestemmingsplan. De gemeente toetst de ruimtelijke plannen met betrekking tot de waterhuishoudkundige aspecten in samentpraak met het waterschap. Naast het hemelwater worden in de watertoets ook het afvalwater, het grondwater en de Kaderrichtlijn Water in de beschouwing meegenomen.

In de wet is ook vastgelegd dat de 'Gemeenten zorg dragen voor het in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort'. Dit betekent dat grondwater een aspect is geworden in het geven van bestemmingen of het wijzigen van bestemmingsplannen.

6.2.4 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

In 2010 wordt door de gemeente een waterplan uitgewerkt. Het is belangrijk dat de huidige wateren in de gemeente de ruimte blijven krijgen. Water draagt immers bij aan belevingswaarde, recreatiemogelijkheden en versterkt stedelijke kwaliteit. Water draagt bij aan een gezond leefklimaat. Daarnaast vangt water in de stad de gevolgen op van de klimaatverandering. Het kalme beekje wordt immers een paar keer per jaar een kolkende stroom water bij hevige regenval. Onder dezelfde omstandigheden komen de droogdalen ook in werking en moeten zij als zodanig kunnen blijven functioneren. De beheerders van de Maas en de beken zijn Rijkswaterstaat en het waterschap Roer en Overmaas. Zij voeren een eigen beleid en visie. Het is van belang hun en de gemeentelijke visie samen te brengen in het Waterplan.

6.3 Archeologie en cultuurhistorie

6.3.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen streeft naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem als bron van kennis en cultuurbeleving. Cultuurhistorische relictten worden behouden en geaccentueerd. In samenhang met ruimtelijke inrichting(splannen), geeft de dynamiek van het verleden mede richting aan heden en toekomst.”

Het vigerend beleid op het gebied van archeologie en cultuurhistorie staat voor de gemeente verwoord in de Nota archeologie 2002, de Archeologische verwachtingen en beleidsadvieskaart, de Verordening Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008 en Subsidieverordening cultuurhistorisch erfgoed 2008, en de welstandsnota Sittard-Geleen. Voor de regio staat het beleid in het POL. Op landelijk niveau is de Monumentenwet van belang.

6.3.2 Behoud erfgoed

Het archeologisch beleid dat de gemeente Sittard-Geleen momenteel toepast staat in het teken van de nieuwe Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ), die op 1 september 2007 van kracht is geworden. Aansluitend bij de ontwikkelingen rondom de implementatie van het Verdrag van Malta wordt onder archeologische monumentenzorg verstaan: het streven naar behoud en beheer van archeo-

logische waarden in de bodem als bron van kennis en cultuurbeleving. De archeologisch meest waardevolle gebieden zijn aangewezen als Archeologisch Monument (Archeologische Monumentenkaart Limburg). Behoud in de huidige staat is vereist, en aantasting dient vermeden te worden. Voor de twee rijksmonumenten geldt de hoogste graad van bescherming. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is hiervoor bevoegd. Voor Sittard-Geleen zijn de zones van de archeologische belang aangegeven op de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart. De belangrijkste eenheden van deze kaart zijn op de kaart overgenomen. De beleidslijn is om het archeologisch erfgoed in situ te bewaren in de zones met een hoge of middelhoge verwachting en ter plaatse van de archeologische vindplaatsen, de oude kernen

en de archeologische monumenten. Bij voorgenomen bodemingrepen zal hier archeologisch vooronderzoek moeten plaatsvinden. Als het niet mogelijk is de archeologische waarden te behouden en het bodemarchief verstoord raakt, moet de veroorzaker de kosten voor zijn rekening nemen die nodig zijn om de archeologische informatie die in de bodem ligt opgeslagen, veilig te stellen. In zones met een lage verwachting hoeft, behoudens uitzonderingen, geen archeologisch vooronderzoek te worden gedaan.

Voor het behoud van monumenten geldt de Monumentenwet. Buiten de Monumentenwet heeft de gemeente de regels betreffende de gebouwde monumenten in 2008 vastgelegd in de gemeentelijk verordeningen: Cultuurhistorie 2008 en Subsidieverordening cultuurhis-

Geleen, Janskamperveld, nederzetting uit de Bandkeramiek
Deze nederzetting uit de Bandkeramiek is volledig opgegraven. In de wijk is een monument opgenomen ter herinnering aan de oudste permanente bewoning in onze regio. Een onderdeel hiervan is een plattegrond van een bandkeramisch huis. (foto Harry Vromen)

Erfgoed Legenda

- verstedelijkt gebied
- landgrens
- gemeentegrens
- rivier / kanaal
- beek

- gebied met waardevolle cultuurhistorische rijks- gemeentemonumenten
- rijksmonument (kasteel)
- rijksmonument (stadspark)
- archeologische monumenten
- archeologische rijksmonumenten
- beschermd natuurmonument

- hoge verwachtingswaarde archeologie
- middelhoge verwachtingswaarde archeologie
- oude kernen (archeologisch monument)
- opgravingsgebieden in oude kernen als aandachtgebied archeologie
- provinciaal aandachtsgebied archeologie (Graetheide)
- (grens) beschermd stadsgezicht

Het stadspark in Sittard werd aangelegd rond 1920 naar een ontwerp van tuinarchitect Dirk Frederik Tersteegh. Het Sittardse park bezit de bijzondere status van monument. In heel Nederland zijn slechts twee monumentale stadsparken te vinden; het Vondelpark in Amsterdam en het Stadspark in Sittard.

torisch erfgoed 2008. Hierin is aangegeven hoe monumenten aange-
wezen kunnen worden, hoe omgegaan dient te worden met behoud
van de monumenten en hoe hiervoor subsidie kan worden aange-
vraagd. De welstandsnota Sittard-Geleen maakt een gebiedsindeling
in welstandsgebieden, die een beschrijving geven van de ruimtelijke
structuur, de cultuurhistorische betekenis, de functies en de archi-
tectonische principes. Bij aanpassingen zoals bouwplannen wordt
hiermee rekening gehouden met de karakteristieken van de locatie, en
de aanwezige monumenten. De gemeente heeft de zorg over ruim 300
rijksmonumenten en ruim 200 gemeentelijke monumenten. Verder is
een aantal beschermde gezichten vastgesteld. Voor een aantal monu-
menten en gezichten loopt de vaststellingsprocedure

Het beleid van de Provincie ten aanzien van het erfgoed staat aan-
gegeven in het POL. De herkenbaarheid van de cultuurhistorische
identiteit geldt hierbij als uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen
in het landelijk en stedelijk gebied (Belvédère gedachte). De archeo-
logie, historische bouwkunst en historische geografie zijn hierbij
drie belangrijke bouwstenen van deze identiteit. Het is gewenst de
hoofdpijnen van en de samenhang tussen cultuurhistorische patronen
in het landschap en de historische landschapselementen te ac-
centueren. Behoud en inpassing van de cultuurhistorische waarden
wordt primair nagestreefd in de gebieden met een cultuurhistorische
betekenis (behoud door ontwikkeling). Dit betreft in elk geval de ge-
bieden (beekdalen, oud-bouwlanden, oude kernen, e.d.) die op basis
van aanwezige waarden op het gebied van archeologie, historische
geografie en historische bouwkunst van nationaal, regionaal en lokaal
belang zijn.

De provincie Limburg heeft in maart 2008 de Graetheide aangewe-
zen als zogenaamd archeologisch aandachtsgebied. Hiermee geeft
de provincie aan dat zij de archeologische waarden in dit gebied
van provinciaal belang achten. De Provincie wil zich voor dit gebied
inzetten voor het behoud van archeologische waarden en voor kwa-
litatief archeologisch onderzoek. Het uitgangspunt hierbij is niet de
bescherming van het gehele aandachtsgebied. Het is immers niet van
te voren bekend welke waarden aanwezig zijn en waar de vindplaat-
sen exact liggen. Basisprincipe voor het beleid is een
hoge kwaliteit van het archeologisch onderzoek. Op
dit moment worden er een wetenschappelijke kader
ontwikkeld waar de onderzoeken in de Graetheide
aan moeten voldoen. De Provincie wil bijdragen
aan het in stand houden van de objecten waarbij
sprake is van monumentale historische bouwkunst.
Daarvoor is een zorgvuldige inpassing van rijks- en
gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden,
beschermde stads- en dorpsgezichten en historische
buitenplaatsen in de toekomstige ruimtelijke ontwik-
kelingen gewenst. Dit geldt evenzeer voor de neder-
zettingsvormen van kernen en gehuchten die in de
loop der tijd nauwelijks of slechts in beperkte mate
aan veranderingen onderhevig zijn geweest.

Kasteel Obbicht

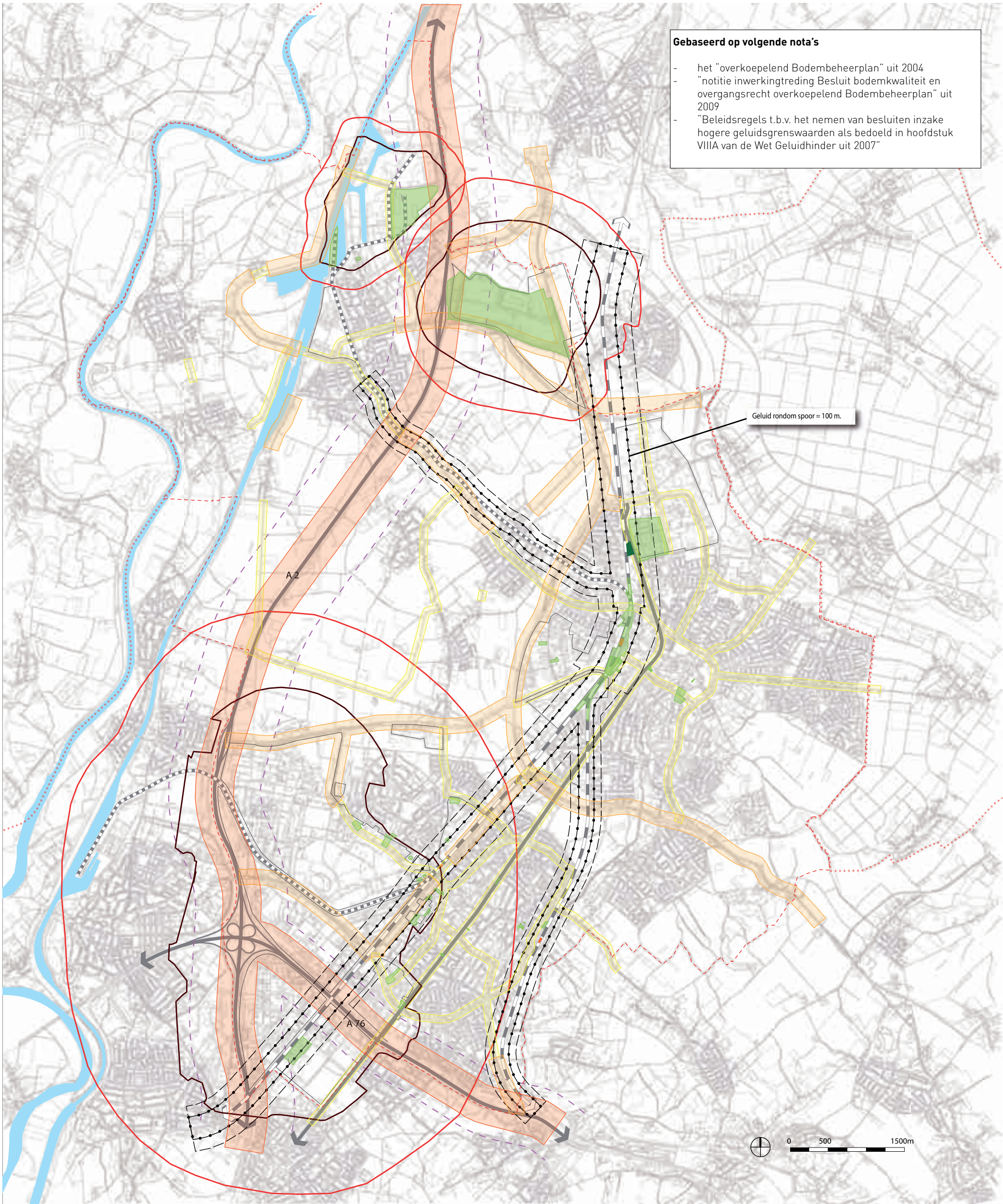
Voormalige loonhal Staatsmijn Maurits

6.3.3 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

De huidige archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart
stamt uit 2004. Momenteel wordt een nieuwe, verbeterde kaart op-
gesteld, waarin een verdere uitwerking van de verwachtingen wordt
gemaakt en aanhangend beleid zal worden geformuleerd.

Voor cultuurhistorie, historische bouwkunst en historische geografie
beschouwt de gemeente momenteel het beleid van de Rijksoverheid,
de Monumentenwet en van de Provincie Limburg conform het POL

als een krachtige richtlijn voor de formulering van het
eigen beleid. Het beleid met betrekking tot ontwikke-
lingen wordt steeds meer toegespitst van objectgericht
naar gebieds- en omgevingsgericht. Het erfgoedbeleid
voor de gemeente wordt momenteel nader uitgewerkt.
Hierbij zal ook een overzicht worden opgenomen van
alle monumenten.

6.4 Bodem, geluid, lucht en externe veiligheid

6.4.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen stemt bij het ontwikkelen van ruimtelijk beleid integraal en tijdig af op de kaders van de bodemvervuiling, geluidszones, luchtkwaliteit, en risicozones in verband met externe veiligheid. Beleid wordt in samenhang ontwikkeld.”

Het vigerend beleid voor bodemvervuiling is voor de gemeente vastgesteld in de nota bodembeheerplan (2004). Op regionaal en landelijk niveau zijn van belang de nota’s “Actief Bodembeheer Limburg”, het Besluit bodemkwaliteit, en het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak van speedlocaties. Voor geluid is het beleid van de gemeente vastgelegd in de Beleidsregels t.b.v. het nemen van besluiten inzake hogere geluidsgrenswaarden als bedoeld in hoofdstuk VIII A van de Wet Geluidhinder. Voor het luchtbeleid is het luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen vastgesteld. Op het gebied van externe veiligheid is het gemeentelijk beleid vastgelegd in de Veiligheidsvisie Spoorzone Sittard-Geleen, en Route gevaarlijke stoffen. Als wettelijke kaders gelden het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen, het Besluit Risico’s zware ongevallen, de circulaire “zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen” uit

1984 alsmede de circulaire ten behoeve van de zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2-, K3-categorie, en de circulaire “nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen.”

6.4.2 Bodem

In grote delen van de gemeente Sittard-Geleen is door diverse, vaak langdurige menselijke activiteiten de bodem in meerdere of mindere mate verontreinigd geraakt. Vooral in het binnenstedelijk gebied van Sittard en Geleen en de oudere delen van de kernen Born, Buchten, Obbicht en Grevenbicht-Papenhoven is de bodem diffuus verontreinigd met zware metalen, PAK en minerale olie. Het buitengebied, met uitzondering van het gebied tussen de Maas en het Julianakanaal, en de nieuwere gebieden zijn relatief schoner. Deze diffuse verontreiniging heeft geleid tot vertraging en zelfs stagnatie van de gewenste maatschappelijke, ruimtelijke en economische ontwikkelingen.

Het overkoepelend bodembeheerplan (2004) heeft betrekking op diffuse bodemverontreiniging in stedelijk/bebouwd gebied, en is een concretisering van het provinciebrede bodembeleid t.a.v. diffuse bodemverontreiniging, geheten “Actief Bodembeheer Limburg” (verder te noemen ABL). Het bodembeheerplan heeft als doelstelling een kader te bieden waarbinnen een oplossing kan worden gevonden voor de problematiek die voortvloeit uit deze grootschalige diffuse bodemverontreiniging in het binnenstedelijk gebied van de gemeente Sittard-Geleen.

In het bodembeheerplan van de gemeente Sittard-Geleen zijn de volgende aspecten vastgelegd:

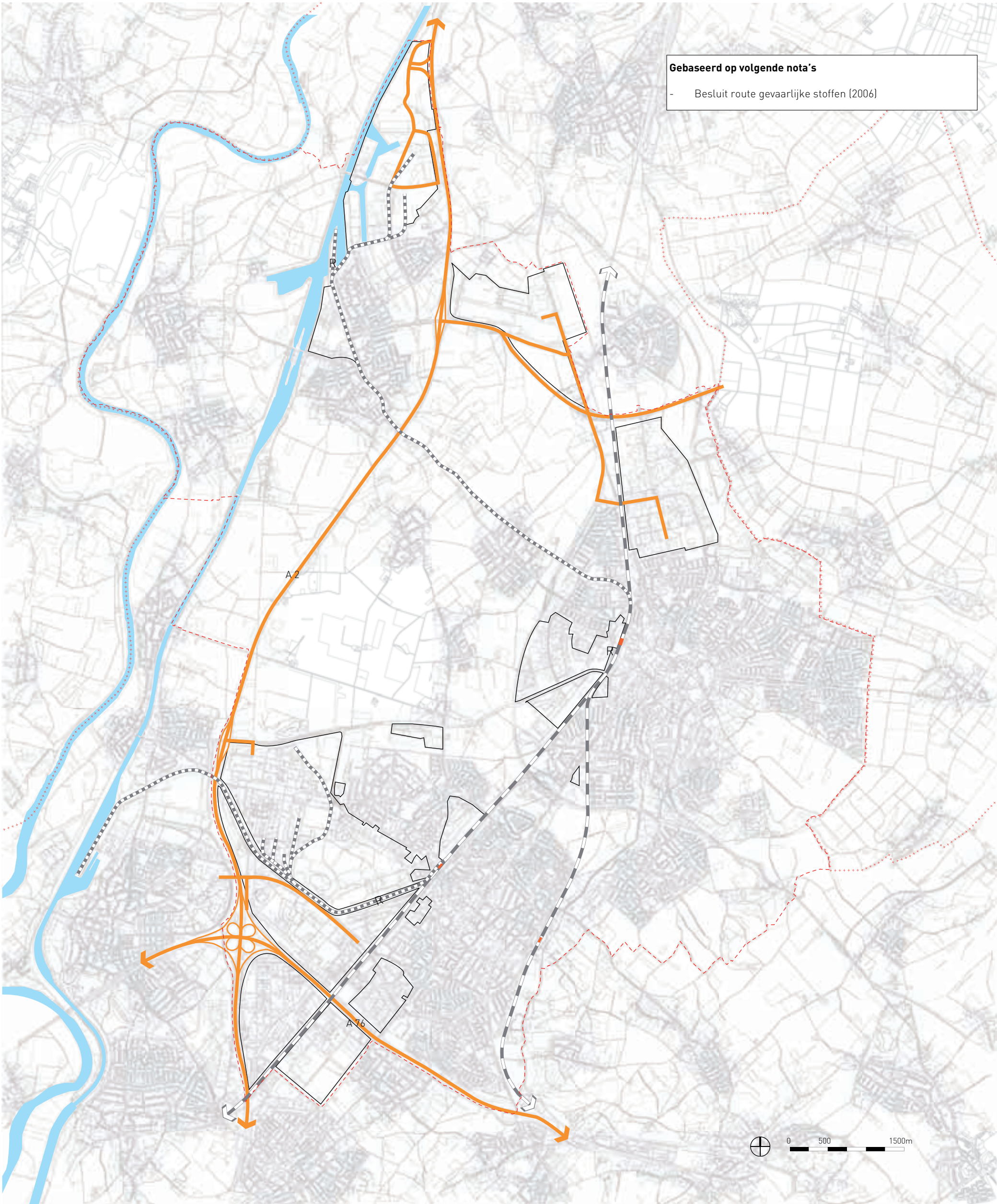
- Het functiespecifieke bodemkwaliteitsbeleid voor het diffuus verontreinigde gebied van de gemeente Sittard-Geleen. Hierbij wordt bodemkwaliteit bekeken in relatie met het ruimtelijk gebruik.
- Het gebiedsgerichte bodemkwaliteitsbeleid voor het diffuus verontreinigde gebied van de gemeente Sittard-Geleen. Hierbij wordt de bodemkwaliteit getoetst aan de gebiedseigen kwaliteit.

- De saneringsdoelstelling van de gemeente Sittard-Geleen, in relatie tot de gebiedseigen kwaliteit en het Aanvaardbaar Risiconiveau (ARN).
- De mogelijkheden voor en de voorwaarden waaronder de licht verontreinigde grond binnen de gemeente kan worden hergebruikt als bodemmateriaal.

Geluid en bodemvervuiling Legenda

Landgrens		Geluid		Bodemvervuiling	
+++++	Landgrens				
—	Gemeentegrens	—	Geluidscontour 50 db	— —	Zones voor geluid langs spoorwegen
—	Snelweg	—	Geluidscontour 55 db	— ● —	Aandachtsgebied voor geluid spoorwegen
—	Spoorlijn	—	50 km weg Aandachtsgebied voor geluid	— — —	Wettelijke geluidscontour A2 (600m) en A76 (400m)
—	Goederen spoorlijn	—	80 km weg Aandachtsgebied voor geluid		
—	Buisleidingdeel	—	80+ km weg Aandachtsgebied voor geluid		
				—	Potentiele speedlocaties, bodemvervuiling

De voorbije jaren hebben op dit vlak landelijk de nodige ontwikkelingen plaatsgevonden. Deze hebben in 2008 geleid tot het van kracht worden van het Besluit bodemkwaliteit. Gesteld kan worden, dat het Besluit bodemkwaliteit in hoge mate aansluit bij de aanpak die voordien plaatsvond met behulp van het provinciale beleid van “Actief bodembeheer Limburg”.

Tot de vaststelling van een vernieuwde bodemkwaliteitskaart, een bodemfunctiekaart en een vernieuwd gemeentelijk bodembeheerplan in de loop van 2010, werkt de gemeente, voor gronden binnen de bebouwde kommen, nog met het overgangsrecht, d.w.z. het recht van het Bouwstoffenbesluit c.q. de Vrijstellingsregeling grondverzet, zoals dat gold vóór de komst van het Besluit bodemkwaliteit.

Voor het buitengebied zijn de regels van het Besluit bodemkwaliteit reeds van toepassing, omdat het bodembeheerplan uit 2004 voor dat gebied niet geldt.

Daarnaast is een trend waarneembaar dat overheden steeds meer inzetten op een verdere integratie van bodembeleid met andere beleidsvelden, het aanpakken van de spoedeisende bodemsaneringen en duurzaam bodembeheer. Rijk, Provincie, gemeenten en waterschappen hebben daartoe in juli 2009 een “convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak van spoedlocaties” afgesloten. In dat convenant gaat het vooral over een drietal aspecten:

- het verwerven van kennis over de risico’s en kansen over het gebruik van de ondergrond (bijv. bij ondergronds bouwen en winning bodemenergie);
- een betere samenhang tussen het water- en bodembeleid, vooral bij gebiedsgericht beheer van grootschalige grondwaterverontreiniging;
- afspraken over een tijdige aanpak van de spoedlocaties (d.w.z. bodemverontreinigingslocaties met humane, ecologische of

verspreidingsrisico’s). Ten aanzien van het thema “spoedlocaties” kan worden opgemerkt, dat thans Sittard-Geleen 38 potentiële spoedlocaties kent, die nader onderzoek vereisen.

6.4.3 Geluid

Op de kaart zijn rondom de bedrijven de wettelijke geluidscontouren (50 dB(A) en 55 dB(A) contour) aangegeven. Binnen de 55 dB(A) contour kunnen in principe geen geluidgevoelige gebouwen gebouwd worden. Rondom het spoor en wegen zijn aandachtsgebieden voor geluid aangegeven, evenals de wettelijke geluidscontouren rond de A2 (600 meter aan weerszijden) en A76 (400 meter aan weerszijden). Zowel de wettelijke contouren als de aandachtsgebieden van wegen zijn afhankelijk van de maximum snelheid ter plaatse. Bij het spoor is dit afhankelijk van de intensiteit van het aantal treinen.

De aandachtsgebieden zijn zo opgesteld dat buiten de aandachtsgebieden het vaak volstaat om conform het bouwbesluit te bouwen om binnen de geluidsnormen te werken. Binnen de aandachtsgebieden zal in elk geval onderzoek moeten plaats vinden welke maatregelen getroffen moeten worden om aan de normen te voldoen. Indien (volledige woning) gebouwd wordt niet conform bestemmingsplan zal reeds binnen de wettelijke contouren het noodzakelijk zijn om akoestisch onderzoek te laten uitvoeren.

Voor een duidelijke, eenduidige en consistente toepassing van de gemeentelijke bevoegdheid, is er het beleidsstuk “Beleidsregels t.b.v. het nemen van besluiten inzake hogere geluidsgrenswaarden als bedoeld in hoofdstuk VIII A van de Wet Geluidhinder” vastgesteld. Daarin is beleidsmatig het kader geschetst voor de toetsing van aanvragen voor de toekenning van hogere geluidsgrenswaarden. Daarnaast speelt een rol de

geluidsanering van te zwaar geluidbelaste woningen (de zgn. A-lijst en rail-lijstwoningen). Vaak is de gemeente verantwoordelijk voor die sanering. Behalve saneringen via gevelmaatregelen, wordt landelijk gezien ook steeds meer ingezet op andere maatregelen, bijv. gebruik van stil asfalt of aanpassing van de verkeersstructuur. In Sittard-Geleen komen thans nog zo’n 1000 woningen voor geluidsanering in aanmerking. Daarvan worden er zo’n 300 in de loop van 2010 gesaneerd. Op basis van landelijk beleid moet de gehele geluidsaneringsoperatie in 2020 zijn afgerond.

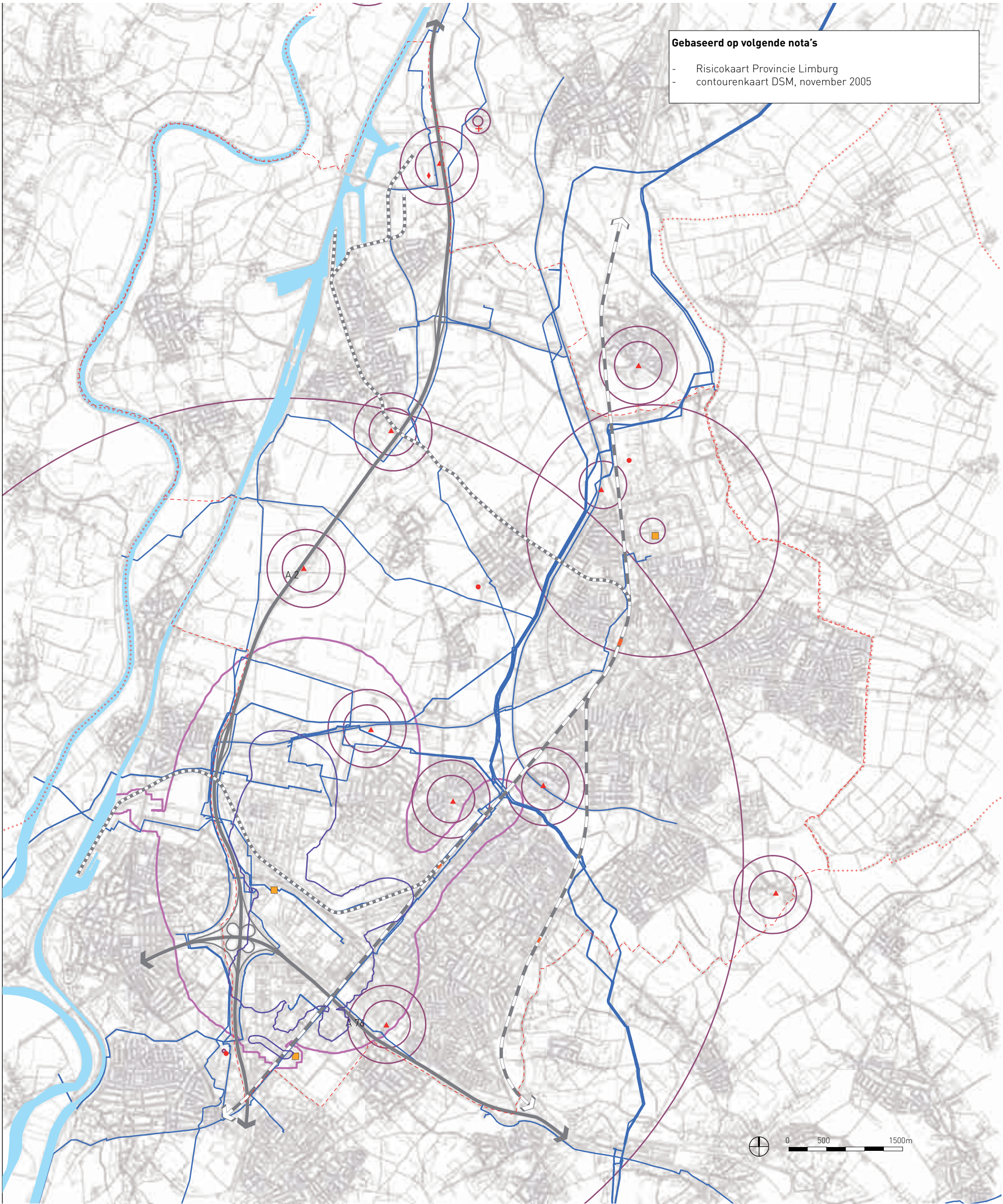
6.4.4 Lucht

In het luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen wordt beschreven hoe de gemeente voldoet aan wet- en regelgeving aangaande luchtkwaliteit, hoe de gemeente de volksgezondheid van haar inwoners wil beschermen en hoe het luchtkwaliteitsplan ingebed wordt en samenhang wordt gecreëerd met bestaand gemeentelijk beleid. Om de stedelijke ontwikkeling niet onnodig te hinderen, moet het aspect luchtkwaliteit doorwerken in diverse gemeentelijke plannen. Omdat luchtkwaliteit in belangrijke mate gekoppeld is aan verkeerslogistiek worden deze items integraal onderzocht. Hiervoor wordt thans een logistieke visie ontwikkeld.

Gevaarlijke stoffen Legenda

-----	Gemeentegrens	—————	Route vervoer gevaarlijke stoffen	=====	Spoorlijn NS, worden ook goederen vervoerd	□	Werklocaties
+++++	Landgrens			=====	Spoorlijn alleen goederen		

6.4.5 Externe veiligheid

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg brengt externe veiligheids- en milieuri-sico's met zich mee. Routing is één van de mogelijkheden om deze risico's te beperken en te beheersen. In het document Route ge-vaarlijke stoffen staat hoe risico's als gevolg van transport van gevaarlijke stoffen over de weg beperkt en beheerst kunnen worden. De wegen waarover vervoer van gevaar-lijke stoffen mag plaatsvinden zijn in 2005 vastgesteld (zie kaart). Dit betekent dat het aspect externe veiligheid altijd moet worden beschouwd bij ruimtelijke besluitvorming van (beperkt) kwetsbare bestemmingen in het invloedgebied van (gerouteerde) wegen. Voor de overige (niet gerouteerde) wegen behoeft geen rekening te worden gehouden met het aspect externe veiligheid voor zover het transport van gevaarlijke stoffen over de weg betreft.

- Voor de overige externe veiligheidsaspec-ten worden de op landelijk niveau geldende regelingen cq. wetten gevolgd, waaronder:
- Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi): hierin zijn grenswaarden gesteld voor (geprojecteerde) kwetsbare objecten en richtwaarden voor (geprojecteerde) be-perkt kwetsbare objecten ten aanzien van de plaatsgebonden risicocontouren.
 - Besluit Risico's zware ongevallen: geeft net als bij het Bevi ruimtelijke beperkingen rondom (veelal zwaardere) inrichtingen. Daarnaast gelden er vanuit de milieu-wetgeving zwaardere eisen aan installaties en veiligheidssystemen;
 - De circulaire 'zonering langs hogedruk

- aardgastransportleidingen" uit 1984 alsmede de circulaire ten behoeve van de zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2-, K3-categorie, van 1991 geeft veiligheidsaf-standen voor transportleidingen.
- Het externe veiligheidsbeleid voor vervoer (weg, water en spoor) van gevaarlijke stof-fen staat in de circulaire "nota Risiconor-mering vervoer gevaarlijke stoffen".

Als gevolg van bovenstaande wetten/rege-lingen kan in brede zin gesteld worden dat veiligheidsrisico's in de integrale besluitvor-ming worden meegenomen. Ten aanzien van het plaatsgebonden risico (PR) is de ambitie om minimaal te berei-ken en te handhaven dat op plaatsen waar geregeld mensen verblijven, de kans dat een onbeschermd persoon zou overlijden ten gevolge van een externe calamiteit, kleiner moet zijn dan 1:1.000.000 per jaar.

Ten aanzien van het groepsrisico is er geen waarde die altijd acceptabel is. Ook bij kleine risico's wordt overwogen of de situatie die risico oplevert, kan worden voorkomen en of er maatregelen kunnen worden genomen om het risico of de gevolgen van een calami-teit te verkleinen. Anderzijds is er ook geen waarde van het groeprisico die op voorhand nooit wordt geaccepteerd. De oriëntatiewaarde voor het groepsrisico wordt alleen gebruikt om aan te geven of er sprake is van een hoog risico (boven de oriëntatiewaarde). Naarmate de potentiële risico's groter zijn wordt ook een grotere inspanning gevraagd om ze te voorkomen of (de gevolgen) te verkleinen. Niet te vermij-

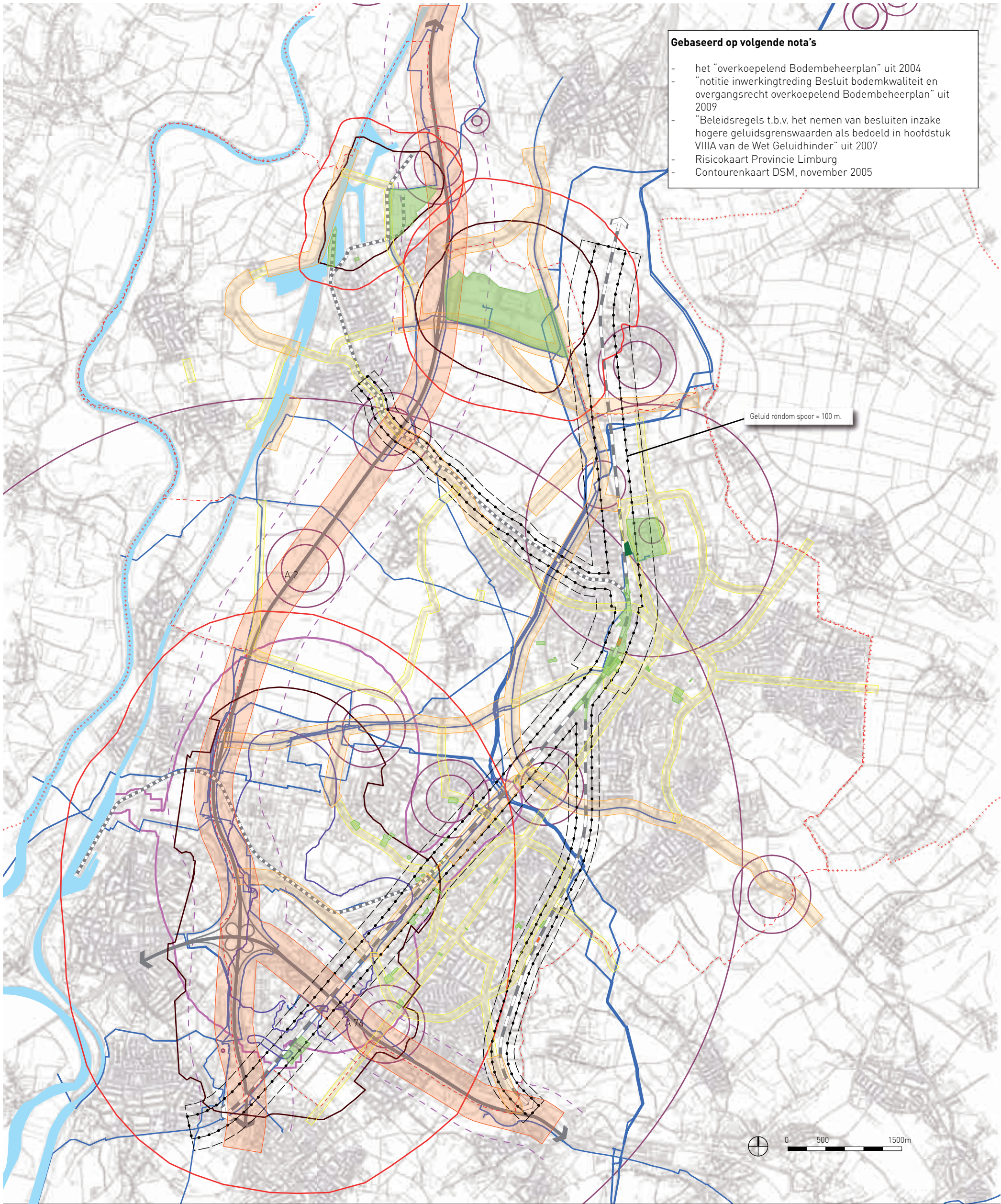
Chemelot

den (groep)restrisico kan acceptabel zijn als het betreffende initiatief grote maatschap-pelijke waarde heeft.

Externe veiligheid

Legenda

+++++	Landgrens	—	Buisleidingdeel	▲	LPG
----	Gemeentegrens	—	Risicocontour 10 ⁻⁶ DSM	●	Opslag
—	Snelweg	—	Risicocontour 10 ⁻⁸ DSM	◆	Ammoniak
—	Spoorlijn	—	Effectafstand 1% letaliteit	+	Overig
—	Goederen spoorlijn			■	BRZO

6.4.6 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Bodem

In de loop van 2010 worden een vernieuwde bodemkwaliteitskaart, een bodemfunctiekaart en een vernieuwd gemeentelijk bodembeheerplan vastgesteld.

Bij het actualiseren van de structuurvisie is het aan te bevelen om ook voor de ondergrond (het ondergronds gebruik) een visie te maken, om het gebruik van de ondergrond aan te sturen.

Geluid

Bij de geluidhinderbestrijding wordt gestreefd naar een zo duurzaam mogelijke aanpak. In samenwerking met de provincie loopt momenteel een Limburg-breed project om te komen tot een model-geluidnota aan de hand waarvan provincie en de gemeenten in Limburg hun geluidbeleid vorm en inhoud kunnen geven. De bedoeling is om deze model-geluidnota in 2010 gereed te hebben, waarna de gemeenten zelf, met behulp van die model-geluidnota, naar eigen behoefte en wensen nadere invulling kunnen geven aan het gemeentelijke geluidbeleid.

Lucht

Omdat luchtkwaliteit in belangrijke mate gekoppeld is aan verkeerslogistiek worden deze items integraal onderzocht. Hiervoor wordt thans een logistieke visie ontwikkeld. Verbetering van de luchtkwaliteit zal in de keuzevorming een cruciale rol spelen. De strategie van de gemeente Sittard-Geleen

is gericht op het oplossen van bestaande knelpunten en op het voorkomen van nieuwe knelpunten.

Externe veiligheid

Nieuwe wet/regelgeving

De regelgeving (wet en richtlijnen) op het gebied van externe veiligheid is sterk in beweging. Zo komt er een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Buisleidingen (verwacht 2010) die de huidige (verouderde) circulaire zal gaan vervangen. Deze AMvB zal regels gaan stellen aan risiconormering en zonering langs buisleidingen, het opnemen van voorschriften in bestemmingsplannen, technische eisen, het aanwijzen van een toezichthouder, melding van incidenten en beschikbaarheid van noodplannen. Omdat de plaatsgebonden risicocontouren (PR 10-6) uit de voor ogen staande AMvB veelal minder groot zijn dan de in het verleden gehanteerde afstanden verwachten wij geen problemen cq. (extra) saneringsgevallen.

Daarnaast is VROM in 2008 begonnen met de voorbereidingen voor een nieuwe structuurvisie buisleidingen. Hierin wordt ruimte aangewezen voor toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen in Nederland. De structuurvisie wordt de opvolger van het Structuurschema buisleidingen uit 1985. Voor onze gemeente zal dit, voor zover nu bekend, geen verandering teweeg brengen (buisleidingstroken zijn reeds in bestemmingsplannen opgenomen).

Ook is de verwachting dat in 2011 het Basisnet van kracht wordt. In het Basisnet

wordt voor alle rijkswegen, hoofdvaarwegen en spoorwegen een risicoplafond, dus hoeveel risico er maximaal mag zijn, vastgesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Daarnaast wordt beschreven welke ruimtelijke ontwikkelingen wel en niet zijn toegestaan in het gebied tot 200 meter vanaf de infrastructuur. Transportbedrijven weten hierdoor hoeveel gevaarlijke stoffen ze maximaal kunnen vervoeren over welke route. Gemeenten weten zo of gebouwen wel of niet in een gebied mogen worden gebouwd en aan welke eisen die gebouwen moeten voldoen. Zo zijn er meerdere partijen die hier baat bij hebben. De definitieve ontwerpen voor Basisnet Water en Weg en een stand van zaken Basisnet Spoor zijn inmiddels aan de Tweede Kamer aangeboden. Naar verwachting zal het definitieve ontwerp voor Basisnet spoor medio 2010 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Basisnet weg

Voor wat betreft het Basisnet weg is thans duidelijk dat er voor onze gemeente (nagenoeg) geen knelpunten zijn. Alleen bij de afritten 47 en 48 aan de Rijksweg A2 (resp. Born en Urmond) geldt een “veiligheidszone” van 17 meter (geen objecten in aanwezig). Bij afrit 2 (Geleen) aan de Rijksweg A76 geldt eveneens een “veiligheidszone” van 14 meter. Bij (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen dient op basis van de lokale situatie een afweging (verantwoording) te worden gemaakt waarom op die locatie wordt gebouwd. Zowel voor de Rijksweg A2 als de Rijksweg A76 geldt (binnen onze gemeen-

Externe veiligheid, geluid en bodemvervuiling Legenda

Landgrens		Geluid		Bodemvervuiling	
+++++	Landgrens				
----	Gemeentegrens	—	Geluidscontour 50 db	— —	Zones voor geluid langs spoorwegen.
—	Snelweg	—	Geluidscontour 55 db	— — —	Aandachtsgebied voor geluid spoorwegen.
— — —	Spoorlijn		50 km weg. Aandachtsgebied voor geluid	—	Risicocontour 10 ⁻⁸ DSM
— — — —	Goederen spoorlijn		80 km weg. Aandachtsgebied voor geluid	—	Risicocontour 10 ⁻⁶ DSM
— — — — —	Buisleidingdeel		80+ km weg. Aandachtsgebied voor geluid	—	Effectafstand 1% letaliteit
				— — —	Wettelijke geluidscontour A2 (600m) en A76 (400m)
					Potentiele speedlocaties, bodemvervuiling.

tegrens) een zogenaamd “Plasbrand-aandachtsgebied” (30 meter). Verder is bekend dat er voor zowel de Rijksweg A2 als de A67 thans geen overschrijding van het groepsrisico is.

Basisnet Water

De vaarwegen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn opgedeeld in drie categorieën (rode, zwarte en groene vaarwegen). Binnen onze gemeentegrens ligt de route Julianakanaal Maasbracht-Maastricht welke als groene vaarweg wordt gekwantificeerd. Dit is een binnenvaartroute waarover weinig gevaarlijke stoffen worden vervoerd en waarvoor geen veiligheidszone geldt.

Basisnet spoor

Onduidelijk is thans wat de plaatsgebonden contour (waarin geen kwetsbare objecten aanwezig mogen zijn) over het spoor zal worden. In onze ruimtelijke plannen zijn wij er al geruime tijd van uitgegaan dat deze minimaal 30 meter zou worden. Het lijkt er op dat deze contour (fors) kleiner zal worden. Wel is bekend dat er voor zowel het baanvak Roermond-Maastricht als Roermond-Heerlen een zogenaamd “Plasbrandaandachtsgebied” (30 meter) geldt.

Nieuw (gemeentelijk) beleid

Als gemeentelijk beleid wordt momenteel uitgewerkt de veiligheidsvisie Chemelot. Deze zal naar verwachting in 2010 worden vastgesteld.

Veiligheidsvisie Chemelot

De veiligheidsvisie beoogt een helder en navolgbaar ruimtelijk risicomanagementbeleid van de ontwikkelingen van de Chemelot site en de ruimte daar buiten. Dit risicomanagementbeleid draagt er minimaal zorg voor dat de externe veiligheid op een verantwoord niveau blijft voor de burgers van de Westelijke Mijnstreek.

De beleidsvisie geeft aan welke uitgangspunten worden voorgestaan om dit doel te realiseren.

De uitgangspunten houden grofweg het volgende in:

- (Nieuwe) ontwikkelingen met de grote

bijdrage aan het groepsrisico komen centraal op de site, en de laagste aan de rand.

- Binnen de locaties Lindenheuvel en Krawinkel worden geen extra woningen of bedrijven gebouwd.
- In Lindenheuvel en Krawinkel wordt het aantal woningen en bedrijven waar mogelijk verminderd.
- Het bestuur is wettelijk verplicht om het groepsrisico te verantwoorden bij elk besluit over ruimtelijke ontwikkelingen binnen het invloedsgebied van de Chemelot site. Om de bestuurlijke last die dit met zich meebrengt te beperken, wordt binnen het formele juridische invloedsgebied een tweede gebied vastgesteld. Dit gebied noemen wij het ‘groepsrisico relevante invloedsgebied’. Ruimtelijke besluiten buiten dit groepsrisico relevante invloedsgebied

Goederentransport over spoor.

worden op formele wijze verantwoord wat betreft het risico. Deze invulling rechtvaardigen wij door het gegeven dat buiten het groepsrisico relevante invloedsgebied geen bijzondere extra veiligheidsmaatregelen nodig zijn omdat het groepsrisico in praktisch opzicht op bestaand niveau zal blijven. Binnen het groepsrisico relevante gebied worden maatregelen in de ruimtelijke sfeer, door een gunstige projectie van objecten ten opzichte van de Chemelot site, in overweging genomen.

Veiligheidsvisie spoorzone

In het beleidsvoorstel is sprake van een aantal zones langs het spoor waaraan verschillende voorwaarden zijn gekoppeld, te weten:

PR-contour

Is normatief en wordt situationeel berekend danwel door het voor ogen staande Basisnet aangegeven. Binnen deze zone gelden de volgende restricties en randvoorwaarden:

- Binnen de contour worden geen beperkt kwetsbare en kwetsbare bestemmingen gerealiseerd.
- Aanwezige kwetsbare bestemmingen dienen te worden gesaneerd.
- Situationeel dient sanering van aanwezige beperkt kwetsbare bestemmingen te worden overwogen.

50 meter zone

Sittard-Geleen onderkent met de 50 meterzone het economische belang van het vervoer met gevaarlijke stoffen maar ook het daaraan verbonden risico. Deze zone omvat ook de zone van de PR-contour met de hierboven genoemde restricties en randvoorwaarden. Buiten de PR-contour én binnen de 50 meter van een vrij baanvak of een emplacement, gelden de volgende restricties en randvoorwaarden:

Chemelot

- Binnen de contour worden geen kwetsbare bestemmingen gerealiseerd.
- In beginsel worden geen beperkt kwetsbare bestemmingen gerealiseerd.
- Waar mogelijk richt zich het sloopbeleid van de gemeente Sittard-Geleen op binnen de zone gelegen kwetsbare en beperkt kwetsbare bestemmingen.

200 meter zone

Deze zone omvat ook de zone van de PR-contour en de 50 meter zone met de hierboven genoemde restricties en randvoorwaarden. Buiten de 50 meter zone én binnen de 200 meter zone van een vrij baanvak of een emplacement, gelden de volgende restricties en randvoorwaarden:

- De realisatie van nieuwe kwetsbare bestemmingen voor groepen mensen met geen dan wel een beperkte mate van zelfredzaamheid dient zoveel mogelijk te worden voorkomen; overige nieuwe kwetsbare bestemmingen worden zover mogelijk van het spoor geprojecteerd en dienen – gelegen binnen 200 meter – te worden voorzien van adequate bouwkundige, effectbeperkende maatregelen.
- Worden in het gebied beperkt kwetsbare bestemmingen gerealiseerd, dan dienen bouwkundige, effectbeperkende voorzieningen te worden geïmplementeerd bij nieuwe ontwikkelingen.
- Het gemeentelijke beleid richt zich op een verplaatsing buiten de 200 meter van kwetsbare bestemmingen met mensen die niet of beperkt zelfredzaamheid zijn.

Invloedsgebied

Deze zone omvat de zone van de PR-contour, de 50 meter zone en de 200 meter zone met de hierboven genoemde restricties en randvoorwaarden. Binnen het effectgebied geldt de volgende randvoorwaarde:

- De gemeente verplicht zich bij de planopzet van nieuwe ontwikkelingen in het effectgebied rekening te houden met infrastructurele maatregelen in de openbare ruimte (waaronder vluchtwegen, opstelplaatsen, blusvoorzieningen) en draagt zorg voor een goede voorlichting op het gebied van rampbestrijding.

De gestelde zoneringen zijn cumulatief. Het invloedsgebied bijvoorbeeld, omvat ook alle andere zones. Voor elke zone geldt dat de restricties en randvoorwaarden van de cumulatieve 'onderliggende' zones gelden, tenzij binnen de desbetreffende zone een zwaardere restrictie of randvoorwaarde geldt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat de randvoorwaarde die geldt in het effectgebied, ook geldt voor de 200 meter, 50 meter en PR-contour zone.

7

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE NETWERKLAAG

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE NETWERKLAAG

7.1 Vigerend beleid verkeer en vervoer

“Sittard-Geleen is een stad met een robuuste infrastructuur. Er is een optimale bereikbaarheid per weg, water en spoor, zowel binnen de stad als met het omringende gebied.”

Voor het vigerend beleid op het gebied van verkeer en vervoer is voor de structuurvisie gebruik gemaakt van de gemeentelijke nota's Gemeentelijke uitwerking Landelijk Actieprogramma Duurzaam Veilig Verkeer (DVV), de Parkeerbeleidsnota 2002-2007 (2004), het Fietsbeleidsplan (2009) en het duurzaamheidsplan (2009). Op regionaal en landelijk niveau zijn vooral de regiovisie, de logistieke visie Zuid-Limburg (ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek), het Provinciaal Verkeers en Vervoers Plan (PVVP), de netwerkanalyse en de Nota Mobiliteit van belang.

7.2 Goederenvervoer

Zowel op rijksniveau, als provinciaal en gemeentelijk niveau wordt ingezet op stimulering van het goederenvervoer in Limburg. Hiertoe wordt er de komende periode een aantal grootschalige projecten uitgevoerd die voor Sittard-Geleen relevant zijn. Het betreft de structurele verbreding van de A2 Maasbracht-Geleen naar 2 x 3 rijstroken (2016) en op korte termijn mobiliteits- en verkeersmanagement en de aanleg van spitsstroken in beide richtingen op het traject Kerensheide – Maasbracht (door Rijkswaterstaat), een fly-over vanaf de A2 richting A76 in de richting Heerlen en verbreding van de A76 naar 3 rijstroken tussen Neerbeek en

Kerensheide. Hiermee moet de congestie op de A2 afnemen, waardoor zowel het goederentransport als het personenverkeer gefaciliteerd wordt. Voor het vervoer over water betreft het de verbreding van het Julianakanaal ten zuiden van de sluis bij Born (door Rijkswaterstaat), waardoor de scheepvaart op het Julianakanaal makkelijker plaats kan vinden (tweebaksduwvaart).

De gemeente zelf investeert in de aanleg van een kadeterrein in de haven van Born.

7.3 Personenvervoer

In het kader van Duurzaam Veilig Verkeer zijn de afgelopen jaren de wegen in de stad heringericht. Dit is gebeurd door uitvoering van een aantal geharmoniseerde maatregelen: categorisering van wegen in een drietal categorieën, verdeling grondgebied in verkeersgebieden en verblijfsgebieden, inrichting verblijfsgebieden tot 30km zones aan de hand van gestandaardiseerde maatregelen, bromfietser op de rijbaan, harmonisatie rotondes, voorrang fietser van rechts. Hiermee is dit belangrijke beleidsthema uitgevoerd. Evaluatie hiervan heeft recent plaats gevonden; de bestuurlijke besluitvorming hierover loopt.

Sittard-Geleen heeft als doel het aantal interne autoverplaatsingen op korte termijn te reduceren, het aandeel fiets en openbaar vervoer in de vervoerswijze keuze te verhogen en het aantal verkeersslachtoffers te reduceren. In de stad zal hiervoor een fietsnetwerk worden gerealiseerd. Verdere maatregelen worden uitgewerkt in het kader van het uitvoeringsplan van het fietsbeleidsplan. In het bestaande beleid wordt voor het centrum en de omliggende schil een visie ten

aanzien van woon- en werkgebieden gegeven en is een visie op het parkeerbeheer omschreven. Het parkeerbeleid levert een bijdrage aan de stedelijke vitaliteit en zorgt voor een optimale benutting van de infrastructuur. Parkeerbeleid speelt een belangrijke rol in de bereikbaarheid, economische ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit van de stad.

7.4 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

De komende jaren is de verwachting dat, hoewel de bevolking in Sittard-Geleen gaat krimpen, er een toenemend autobezit is, een stijging van de automobiliteit is en er een forse toename van vrachtverkeer zal zijn. Luchtkwaliteit, veiligheid en klimaatbeleid zorgen ervoor dat er anders met mobiliteit omgegaan wordt. Het beleid is ernaar om de uitstoot van CO2 en fijnstof tegen te gaan. Er is een ontwikkeling in veiligere, schonere auto's. De brandstofprijzen zullen de komende jaren stijgen, wat er mede toe leidt dat er een ontwikkeling is van alternatieve, schonere brandstoffen. De gemeente maakt zich met de regio sterk voor E-motive.

Fietspad aan de Rijksweg Boulevard.

Rail, water- en wegverkeer Legenda

-----	Gemeentegrens	-----	Gebiedsontsluitingsweg met primaire fietsroute	-----	Rijkswegboulevard - OV-as	-----	Rangeerterrein
+++++	Landgrens	-----	Primaire fietsroute	-----	Spoorlijn	-----	Scheepvaartroute (verbreding Julianakanaal)
-----	Stroomweg (aanpassing A2, verbreding van 2 naar 3 rijstroken)	-----	Op te zetten utilitair primair fietsnetwerk	-----	Spoorlijn alleen goederen	-----	Maas
-----	Gebiedsontsluitingsweg bovenregionale verbindingsweg, primaire fietsroute met fietspaden	-----		-----	Spoorlijn met station	-----	Zoekgebied Ongehinderd Logistiek Systeem

Sluis Born

Goederentransport

De logistieke visie Zuid-Limburg (ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek) zet in op het faciliteren van de groeiende goederenstromen (15 tot 80% groei in tonkilometers tot 2020 volgens de Nota Mobiliteit) in de toekomst, en versterking van de concurrentiepositie van het logistieke knooppunt Zuid-Limburg. Hiervoor is het van groot belang om een strategisch netwerk van vervoersverbindingen te creëren tussen de twee mainports Rotterdam en Antwerpen en het Europese achterland. De ambitie van de regio is om zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik te maken van alle modaliteiten (weg, water, rail, buis en lucht) en te komen tot een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet van middelen. Via de uitvoeringsopdrachten van de regiovisie wordt de komende periode onderzoek gedaan naar een integrale gebiedsontwikkeling bij Nedcar, de verbreding van de A2 met aanliggende verkeersverbeteringen, en een samenhangend logistiek netwerk. Thema's hierbij zijn o.a. een ongehinderde verbinding tussen haven Born en Nedcar (OLS), al dan niet in combinatie met een nieuwe spoor van deze haven gekoppeld aan het hoofdrailnet, een railterminal op het Chemelotterrein, een zuidelijke aansluiting op het hoofdrailnet van de spoorlijn vanuit Stein en het Chemelotterrein.

De provincie geeft aan voor de stadsregionale ontsluiting van Sittard-Geleen de aansluitingen op de N297n te willen verbeteren. Afwikkelingsproblemen worden verwacht vanaf de N297n in relatie tot de N295 in zuidelijke richting (Sittard). De oplossing hiervoor ziet de Provincie in het vergroten van de capaciteit voor de afslaande verkeersbewegingen. Ook willen zij industriepark Noord in Sittard beter ontsluiten. Intentie is om alle aansluitingen van de N 276 ongelijkvloers te maken (Dr. Nolenslaan, Heerlenerweg).

Personenvervoer

Vanuit de gemeente zal de komende periode een gemeentelijk (en regionaal) mobiliteitsplan opgesteld worden, evenals een verkeersmanagementuitvoeringsplan (in het kader van de Netwerkanalyse). Omdat

luchtkwaliteit in belangrijke mate gekoppeld is aan verkeerslogistiek worden deze items integraal onderzocht. Verbetering van de luchtkwaliteit zal in de keuzevorming een cruciale rol spelen. De strategie van de gemeente Sittard-Geleen is gericht op het oplossen van bestaande knelpunten en op het voorkomen van nieuwe knelpunten. Het instellen van milieuzones wordt voorbereid. Met name op de binnenring van Sittard zijn de verkeersintensiteiten hoog. Een van de oorzaken hiervan is dat verkeer vanaf de oostkant van de stad gebruik maakt van de binnenring om naar de snelweg te komen. Naast gevolgen voor de mobiliteit is dit ook van invloed op de luchtkwaliteit. Via dynamisch verkeersmanagement zal worden ingezet op het sterker naar plaats en tijd reguleren van verkeersstromen. Hierbij wordt ook gekeken naar routing. Voor de verkeerscirculatie in het buitengebied is het landbouwverkeer een thema.

Ook zal in regionaal verband een openbaar vervoerplan worden opgesteld. Aandachtspunt is o.a. dat niet alle locaties waar veel gewerkt wordt (Chemelot-campus) met het openbaar vervoer goed ontsloten zijn. In het openbaar vervoerplan zal worden ingezet op een groter aandeel van het openbaar vervoer binnen de Euregio. Thema's hierbij kunnen zijn de introductie van light rail tussen de steden primair in Zuid-Limburg en later de Euregio; een frequente en snelle aansluiting op het HSL-net; stations bij alle belangrijke attractiepunten; een sterk bus-agglonet in deze regio; en P&R/P&W terreinen.

Duurzame ontwikkeling

Compacte steden kennen allen het probleem om de stad bereikbaar te houden en tevens te zorgen dat het leef- en verblijfsmilieu zo min mogelijk wordt belast. Als gevolg van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, zoals een grotere welvaart, een grotere arbeidsparticipatie en een groter autobezit, is het aantal verplaatsingen toegenomen waarmee ook de belasting op het milieu.

De gemeente Sittard-Geleen wil de bereikbaar van de stad garanderen c.q. te

Odaparking Sittard

optimaliseren met in achtneming van de leefbaarheid. De bereikbaarheid wordt geoptimaliseerd door het infrastructurele netwerk te verbeteren (A2/A76, Westelijke Randweg, op termijn de oostelijke ontsluiting deels over Duits grondgebied), het stimuleren van openbaar vervoer, langzaam verkeer en alternatieve vervoersvormen. Met name de inzet van openbaar vervoer moet het mogelijk maken in de stad verkeersluwe zones te creëren.

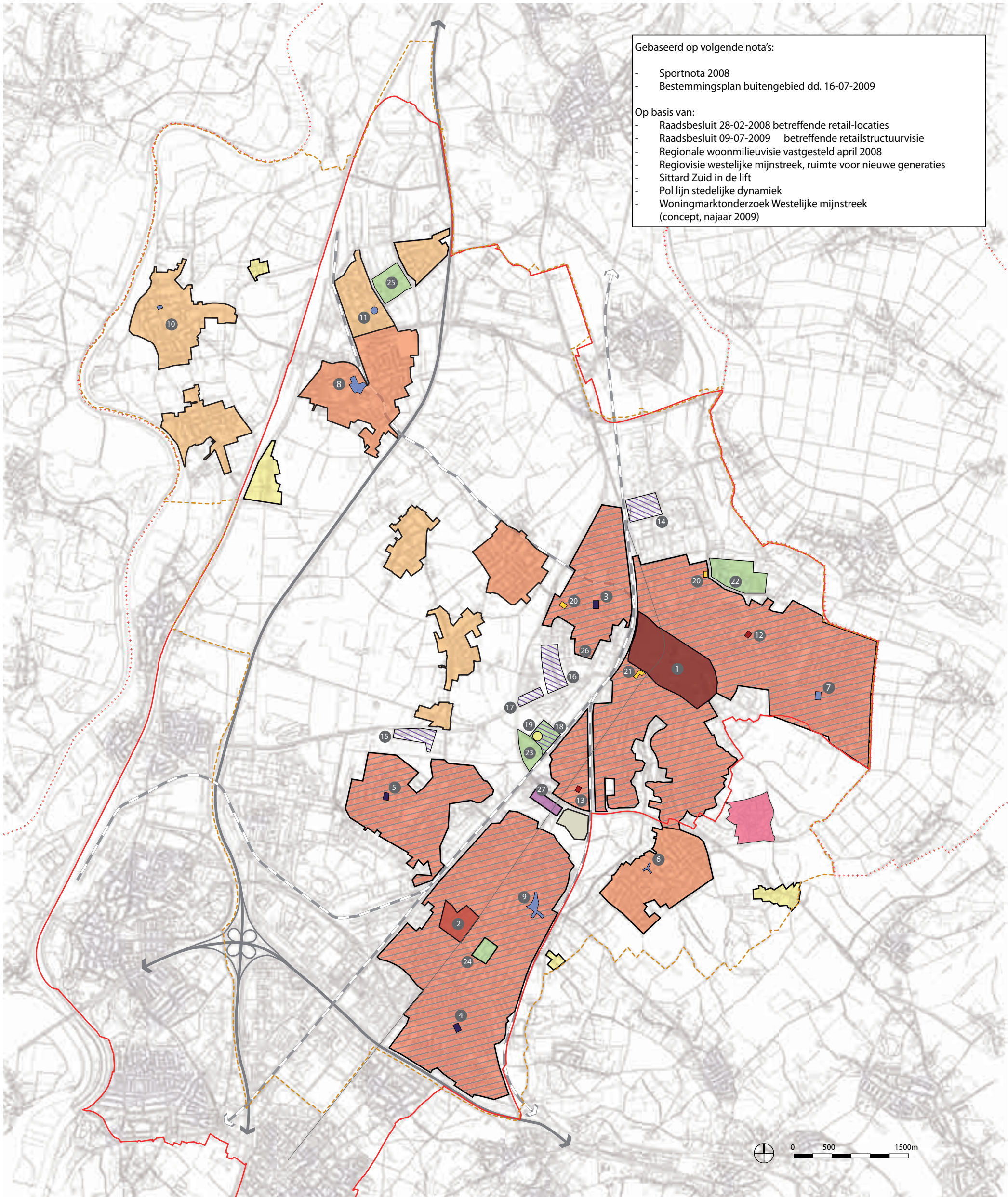
De gemeente heeft de volgende duurzaamheidsdoelen voor de komende jaren:

- In 2010 heeft de gemeente een reductie van de "interne" automobilititeit met 5% bereikt door het stimuleren van alternatieve, duurzame vormen van vervoer i.c. fiets en openbaar vervoer
- In 2010 is de verkeersdoorstroming op het hoofdwegennet verbeterd door ingevoerd dynamisch verkeersmanagement en verkeersregelininstallaties
- In 2010 zijn de maatregelen uit het Luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen (2007) uitgevoerd. Dit betekent een efficiëntere stedelijke distributie, mede op basis van het instellen van milieuzones
- In 2010 zijn er in de gemeente aardgas- en multifuel tankstations gerealiseerd
- In 2015 heeft de gemeente een pilot uitgevoerd met voertuigen aangedreven op waterstof (brandstofcel)

8

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE OCCUPATIELAAG

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING IN DE OCCUPATIELAAG

8.1 Wonen

8.1.1 Vigerend beleid

“De gemeente Sittard-Geleen is een gemeente waar het kwalitatief goed wonen is en blijft, met een gevarieerd en aantrekkelijk palet aan woonmilieus en waar iedere inwoner zijn/haar woon-carrière kan maken”

Voor het vigerend beleid op het gebied van wonen is voor de structuurvisie gebruik gemaakt van de woonmilieuvisie Westelijke Mijnstreek, de regionale woonvisie Westelijke Mijnstreek 2005-2010, de notitie ‘Sturen op krimp, kracht en kwaliteit’ en de regiovisie Westelijke Mijnstreek en daarbinnen in het bijzonder het speerpunt ‘Transformatie woningvoorraad’, het POL en de POL-atlas contouren Zuid Limburg. Ook is gebruik gemaakt van de welstandsnota Sittard-Geleen en het duurzaamheidsplan.

8.1.2 Krimp en de woningmarkt

De regio Westelijke Mijnstreek wordt ook op woongebied de komende jaren nadrukkelijk geconfronteerd met de gevolgen van de bevolkingskrimp. De huidige prognose is dat er tot 2020 enkel gebouwd kan worden indien in dezelfde mate gesloopt wordt (principe

van “één erbij, één eraf”). Vanaf 2020 zal de woningvoorraad af nemen met een netto aantal woningen van ongeveer 250 per jaar. Deze demografische ontwikkelingen maar ook de marktontwikkelingen noodzaken dat Sittard-Geleen de komende jaren gaat sturen op kwaliteit in plaats van kwantiteit. De kwaliteitsslag richt zich op het uit de markt halen, vervangen en aanpassen van die woningen die bouw- dan wel markttechnisch niet meer aan de maat zijn. Gekozen wordt voor woonkwaliteiten die aansluiten bij de huidige en toekomstige behoeften van onze inwoners. De beperkte uitbreidingsbehoefte en de ruimte die ontstaat als gevolg van verdunning van de bestaande woningvoorraad wordt ingezet voor de ontwikkeling van kleinschalige bijzondere/onderscheidende woonmilieus. Hierdoor kunnen nieuwe woonkwaliteiten aan stad en regio worden toegevoegd. Gezien de woonwensen en het woongedrag van mensen en de ambities van Sittard-Geleen zal de beperkte uitbreiding van de woningvoorraad zich met name in het stedelijk gebied concentreren (in de stedelijke woonmilieus). Deze uitbreiding wordt uiteindelijk weer teruggebracht naar het huidige niveau door middel van herstructurering, namelijk sloop en minder aantallen terug bouwen. Herstructurering biedt ook de mogelijkheid om meer kwaliteit toe te voegen, meer aan te sluiten op de kwaliteitswensen van de huidige en toekomstige woonconsument. Daarnaast biedt het kansen om bepaalde ruimtelijke structuren te versterken. Ook in de kleine kernen en dorpen zal de woningvoorraad, zij het op beperktere schaal dan in het stedelijk gebied, moeten meebewegen met deze ontwikkelingen. Daarbij gaat het om het creëren c.q. in stand houden van een toekomstvast woningvoorraad en voorzieningenniveau. Qua woonkwaliteiten zal daarbij nadrukkelijker ingespeeld moeten worden op de ontgroening en vergrijzing, door onder meer het bieden van adequate huisvesting voor starters, ouderen en alleenstaanden. Op de kaart zijn de verschillende woonmilieus voor Sittard-Geleen aangegeven, met de ontwikkelingsrichting conform de woonvisie. Voor het dorps en landelijk wonen zijn hierbij de contouren aangehouden van het bestemmingsplan. Vanuit het POL is de grens van de stedelijke dynamiek aangegeven. Buiten deze grens is in het POL voor Munstergeleen, Obbicht en Grevenbicht ook een rode contour aangegeven. Het beleid van de gemeente geeft een verdere verfijning en inhoud binnen deze grenzen.

Alle betrokken partijen (corporaties, gemeenten, overige marktpartijen en provincie) dienen hun bijdrage te leveren aan een gezamenlijke en regionale aanpak. De Westelijke Mijnstreek wil een goed inzicht hebben in alle plannen en projecten die onderdeel

Wonen en voorzieningen

Legenda

	Centrale stadsvoorzieningen		Winkels / detailhandel		19. Grote supermarkt xl		Pol contour
	1. Sittard centrum, Centrum stedelijk wonen bovenregionaal grootstedelijk winkelcentrum, recreatief		Op te waardenen wijkwinkelcentra		Sport en voorzieningen		stedelijke dynamiek
	2. Geleen centrum, Centrum stedelijk wonen stedelijk service centrum		3. Limbrichtveld		Hogeschool onderwijs		Landgrens
	Wonen		4. Zuidhof		20. Hogeschool Zuyd		Gemeentegrens
	Stedelijk wonen		5. Lindenheuvel		21. Fontys hogescholen		Snelwegen
	Suburbaan wonen		Te handhaven wijkwinkelcentra		Stedelijke regionale sportvoorziening		Spoor
	woningaantal consolideren		6. Munstergeleen		22. Sportcentrumlaan		
	Dorps wonen, dorp blijft binnen contour		7. Kemperkoul		23. Sportzone met onderwijs, topsporthal, sportretail, met regiofunctie		
	woningaantal consolideren		8. Born		24. Glanerbrook		
	Landelijk wonen, bebouwing blijft binnen contour		9. Oud Geleen		25. 't Anker		
	woningaantal consolideren		10. Grevenbicht		26. penitentiare inrichting		
	Verdunnen, vergroenen, meer ruimte in bestaande woonbuurten		11. Buchten		27. Gezondheidszorg		
	De Haese, nog te bebouwen gebied		Te ontwikkelen winkelcentra		Maatschappelijke doeleinden buiten grens stedelijke dynamiek		
			12. Molenbeek				
			13. Slachthuislocatie				
			Perifere detailhandel				
			14. Dr. Nolenslaan (doe het zelf)				
			15. Gardenz (doe het zelf, tuin en wonen)				
			16. Industriestraat				
			17. Autoboulevard				
			18. Sportcampus				

Bloemenmarkt Lindenheuvel

uitmaken van de bestaande plancapaciteit. De regio wil sturen op het omschakelen van een aanbodprogrammering naar een vraagprogrammering. Plannen die passen binnen deze koers moeten vooral doorgaan en wellicht extra gestimuleerd worden. De doorontwikkeling van bestaand instrumentarium en het ontwikkelen van nieuw aanvullende instrumenten ten aanzien van krimp staat tenslotte ook centraal om goed te kunnen anticiperen op de opgaven en knelpunten die er nu liggen en nog zullen komen.

De komende jaren wordt ingezet op de volgende punten:

- Kwaliteit ipv kwantiteit
- Woonbeleid en programmering waarbij sloop en nieuwbouw in evenwicht zijn
- Een duidelijk doelgroepenbeleid bij de herstructurering, met name op het gebied van starters en wonen-welzijn-zorg
- Investeren in centrumstedelijk woonmilieu, verdunnen en vergroenen van de stedelijke woonmilieus
- Kleinschalige nieuwe woonmilieus, mede in relatie tot economische ontwikkelingen (R&B-campus, Sportzone)
- Voldoende sociale huurwoningen voor de aandachtsgroepen
- Transformatie door middel van gebiedsontwikkeling en met inzet van op maat gesneden (krimp)instrumentarium (financieel, ruimtelijk en juridisch). De transformatieopgave wordt gezamenlijk uitgevoerd door partijen die een maatschappelijk en financieel belang hebben op lange termijn

8.1.3 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Vanuit de regiovisie wordt de invulling van de transformatie van de woningvoorraad verder vormgegeven. De welstandsnota Sittard-Geleen geeft een typering van de bestaande woongebieden die een verdere detaillering biedt van de woonmilieus op de kaart. In de verdere uitwerking wordt dit gebruikt om tot maatwerk in de verschillende gebieden te komen. Voor de basiskwaliteit van de leefomgeving wordt een ruimtekaart

ontwikkeld. De ruimtekaart zal op basis van harde gegevens en de effecten van bestaand beleid (bomenplan, speelruimtebeleid etc.) een basisinzicht (in beeld en kaart gebracht) opleveren van buurten. Met dit basisinzicht kan de gemeente (stadsdeelmanagement) samen met partners en inwoners inrichtingsvraagstukken beoordelen en behandelen/oplossen. Er zal extra inzet zijn voor ontmoetingsgelegenheden en contact voor de doelgroepen jongeren en ouderen en daar waar sociale stijging aan de orde is.

Een leefbare openbare ruimte wordt ook gemaakt door de gebruikers ervan. Van de gebruiker vraagt de gemeente om verantwoord om te gaan met de openbare ruimte en vandalisme, dumpen van vuil, milieuvervuilende acties etc. te voorkomen.

Duurzame Ontwikkeling

Mensen stellen meer en meer hoge eisen aan hun woning en directe woonomgeving. De klimaatveranderingen en de eisen aan een gezonde leefomgeving hebben de nodige consequenties voor het ontwerp en inrichting van woningen en wijken. De opwarming van de aarde vraagt om het weren van zonlicht en om extra koeling van woningen en gebouwen. De energierekening van huishoudens zal zonder maatregelen een belangrijk deel van de woonlasten gaan vormen. De opvang en afvoer van overvloedig regenwater vraagt om adequate waterberging- en afvoersystemen. Woningen zullen van een hoge kwaliteit moeten zijn; comfortabel, energiezuinig, veilig, toegankelijk, gezond binnenmilieu (geen geluidhinder, schone bodem en lucht), die duurzaam gebouwd en duurzaam in gebruik moeten zijn (levensloopbestendig).

Duurzaam groen en water verhogen de belevingswaarde en recreatiemogelijkheden in de stad. Daarnaast draagt het bij aan een gezond leefklimaat in een stedelijk gebied en kunnen de gevolgen van klimaatverandering (periodes met meer extreme regenbuien en droogtes) beter opgevangen worden.

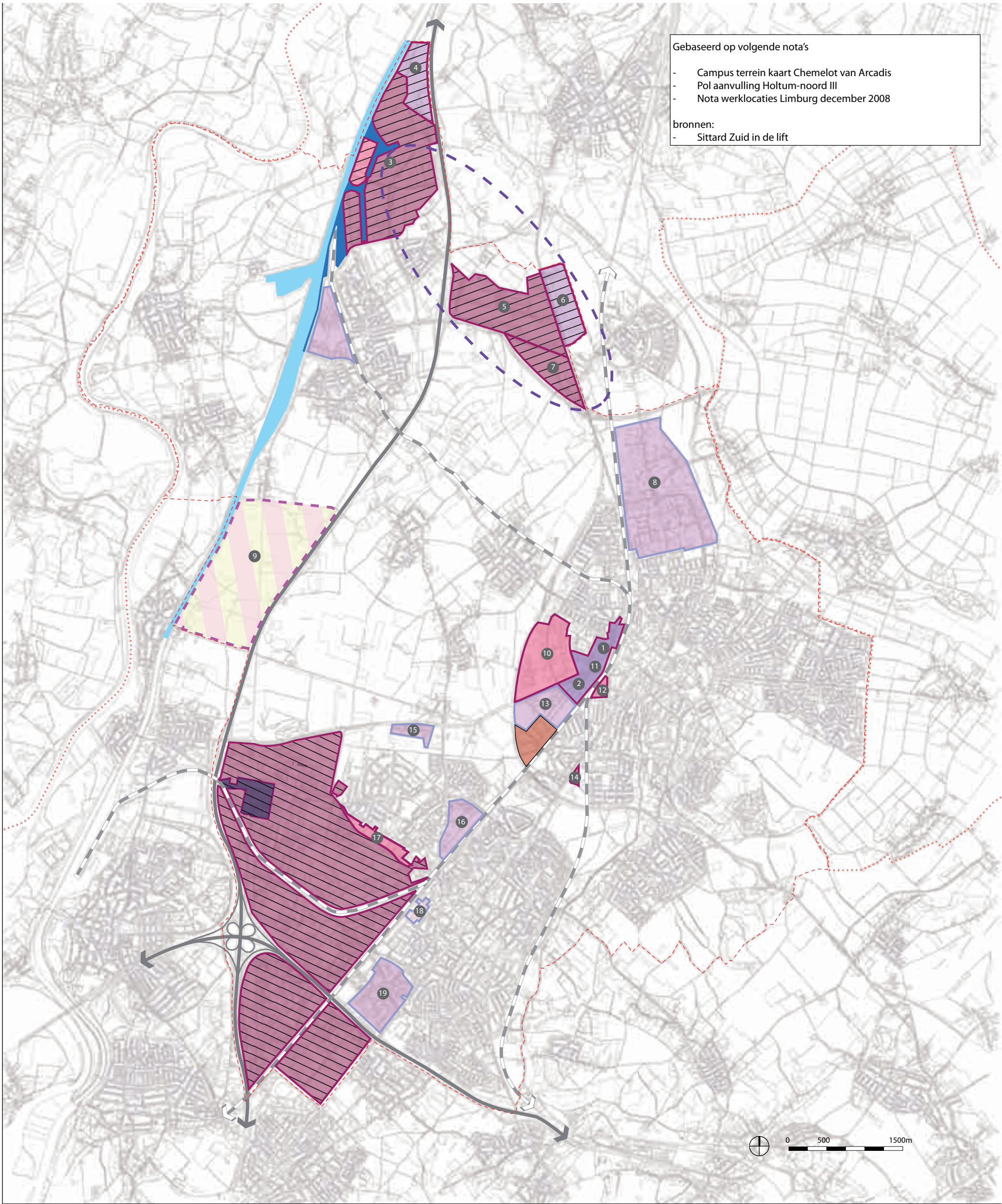
De gemeente Sittard-Geleen wil een levendige stad zijn met een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied. De extra ruimte voor wonen en werken moet zo veel mogelijk worden gevonden in het bestaand gebied. In de stad willen we voldoen aan de wensen en eisen voor een duurzame woon- en leefomgeving-kwaliteit. Overal moet worden voldaan aan de basisnormen voor een schone en veilige woonomgeving. Dit betekent een schone bodem, schone lucht, verminderen van de geluidbelasting en een goed beheer van de openbare ruimte. Bij stedelijke ontwikkelingen en herinrichtingen wordt ingezet op een versterking van de groen- en waterstructuur als voorwaarde voor stedelijke kwaliteit en adaptatie op klimaatveranderingen (wateropvang versus verdroging).

Nieuwbouw in Molenbeek

De gemeente heeft de volgende duurzaamheidsdoelen voor de komende jaren:

- Duurzaamheid is het leidende kwaliteitskenmerk voor de ontwikkeling van toekomstbestendige ruimtelijke plannen.
- Voor alle majeure ontwikkeling- en revitalisatieprojecten worden duurzaamheidsvisies opgesteld op basis waarvan plannen tot uitvoering worden gebracht.
- Vanaf 2008 worden alle bouwplannen getoetst op de milieukwaliteit middels het instrument GPR-gebouw
- In 2010 is per wijk de gewenste milieukwaliteit bepaald en wordt de milieu-optimalisatie gefaseerd in uitvoering genomen.

8.2 Economie

8.2.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen ontwikkelt zich op economisch vlak door tot een aantrekkelijke woon- en werkstad, die functioneert als broedplaats voor innovatie en ondernemerschap op het vlak van industrie, logistiek, sport, gezondheid en het MKB.”

Het economisch beleid vanuit de gemeente is vooral beschreven in de Programma-begroting 2009; Ruimte voor innovatie: Toelichting Economisch Beleid Sittard-Geleen (2008); het Sociaal-economisch ontwikkelingsperspectief Sittard-Geleen 2008-2011; de Horecanota Sittard (1996); het reclame- uitstal en terrassenbeleid (2009); het beleidskader winterserres (2009); de retailstructuurvisies (2008 en 2009) en het duurzaamheidsplan (2009). Op regionaal niveau zijn vooral relevant de Regiovisie, de ontwikkelingsagenda Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg, en het programma werklocaties 2020 Westelijke Mijnstreek.

8.2.2 Werkgebieden

De belangrijkste werklocaties van de gemeente zijn aangeduid op de kaart, en worden hieronder beschreven.

Noord-Knoop; bij dit trimodale knooppunt aan de noordzijde van de gemeente ligt de nadruk op automotive en logistiek. Dit gebied concentreert zich rond Born, Holtum

en het Julianakanaal met zijn havens en de Barge Terminal. Voor dit gebied is tevens een zoekgebied aangeduid voor het ongehinderd logistiek systeem. Naast de al bestaande werklocaties zijn er in het noorden ook twee te ontwikkelen werklocaties, Holtum Noord II en III. Het haveneiland in de haven van Born komt in aanmerking voor herstructurering.

Chemelot; het industriegebied aan de zuidkant van de gemeente waar van oorsprong petrochemische bedrijven zijn gevestigd, maar dat zich steeds verder doorontwikkelt tot een cluster van “Chematerials & Energy”. Aan de noordzijde van dit gebied ligt de Campus Chemelot, een groeimotor op zich. Het is een katalysator voor het genereren van nieuwe starters, voor de vestiging van nieuw bedrijven die de economische struc-

tuur versterken. De noordelijke rand van Chemelot rondom de Kampstraat komt in aanmerking voor herstructurering. Rondom Chemelot ligt ook een belangrijke belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen, het betreft de risicocontour 10-8 van DSM.

Kantorenpark; in dit gebied, ten westen van station Sittard, vinden de belangrijkste een grootschalige kantoorontwikkelingen plaats. Hier zijn de kantoren van multinationals als Sabic en DSM gevestigd, maar bijvoorbeeld ook de Media Groep Limburg.

De overige bestaande werkgebieden zoals Bergerweg, Industriepark Noord, Borrekuil en Krawinkel zijn gemengde moderne bedrijvenparken, waar bij Gardenz, het Industriepark Noord en Bergerweg ook een détailhandelszone aanwezig is. Op de kaart

Hoofdkantoor Sabic

Werklocaties
Legenda

	Chemelot-campus		Bedrijventerrein met een lokaal karakter		Yard		Borrekuil
	Trimodale knoop, logistiek automotive		Herstructureringslocatie		Industriepark Swentibold		Kampstraat
	Chemelot		Agrarisch gebied met reservering voor bedrijvigheid, conform POL (Graetheide)		Industriepark Noord		Groenseykerstraat
	Zoekgebied		Sportcampus met onderwijs, topsporthal, sportretail met regiofunctie		Graetheide		Krawinkel
	Ongehinderd Logistiek Systeem		hoofdkantoor DSM		Handelscentrum Bergerweg		Landgrens
	Kantoorlocatie met een internationale uitstraling		hoofdkantoor Sabic		kantorenpark		Gemeentegrens
	Bedrijventerrein bestaand met een internationale uitstraling		Barge & rail terminal, trimodale knoop		IJzeren brug		Snelwegen
	Bedrijventerrein in ontwikkeling met internationale uitstraling		Holtum Noord		bedrijvenstad Fortuna		Spoor
	Bedrijventerreinen met een regionaal / lokaal karakter		Nedcar		driehoek Rijksweg Zuid		Havens
					Gardenz		Juliana kanaal

is aangegeven welke delen voor herstructurering in aanmerking komen. De ‘IJzeren brug locatie’ staat ook als herstructureringslocatie op de kaart.

Het Graetheidegebied tussen het Julianakanaal en de snelweg A2 is op de kaart aangegeven als agrarisch gebied met reservering voor bedrijvigheid (conform POL). De vigerende bestemming (bestemmingsplan) van het Graetheidegebied is “agrarisch”. Het beleid is dat er buiten de bestaande contouren en de rode contouren uit het POL niet gebouwd wordt. In de Stadsvisie (2016) is vastgesteld dat naar mening van alle betrokken partijen het Graetheidegebied niet meer nodig is voor de vestiging van zware industrie. In de ontwikkelopdracht “integrale gebiedsontwikkeling Graetheide en omgeving” vanuit de regiovisie (8.2.5.) wordt gewerkt aan samenhangende besluitvorming over dit gebied.

8.2.3 Economische versterking door hogere kwaliteit

In de afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de harde economische infrastructuur van onze stad. Voor de komende periode zal het zwaartepunt van het gemeentelijk beleid meer opschuiven in de richting van behoud van de kwaliteit van bedrijventerreinen, de zorg voor voldoende gekwalificeerd personeel en de acquisitie en marketing richt zich op het aantrekken van nieuwe bedrijven en het versterken van de binding met bestaande bedrijven. Via bijvoorbeeld de campusontwikkeling en het Ondernemershuis wordt innovatie gestimuleerd. Het economisch beleid van de huidige programmaperiode is op hoofdlijnen als volgt:

1. Economische structuurversterking door middel van enerzijds verankering en uitbouw van de industrieel-logistieke pijlers, met name de basis- en high chemie en (multimodale) logistiek gericht op Europese distributie. Anderzijds diversificatie van de economische bedrijvigheid door het stimuleren van de economische spin-off op het vlak van Health, care and cure en stimulering van ondernemerschap, meer gerichte acquisitie van nieuwe bedrijven en betere dienstverlening aan bedrijven die willen doorgroeien.
2. Uitbouw van duurzame werkgelegenheid en vergroting van de participatiegraad van de beroepsbevolking, met bijzondere aandacht voor de vacaturevervulling in de strategisch belangrijke economische sectoren; de industrie, de logistiek, de zorg en het MKB. Het daartoe inrichten van een daarop passend netwerk en samenwerking tussen de Ondernemers, Organisaties, Onderwijs en Overheden in dit gebied
3. Verdere optimalisering van de bedrijfsomgeving door versterking van de positie van het MKB:
 - Voortzetting van de revitalisering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.
 - Versterking van de hoofdwinkelstructuur in de centra en de wijken (zie ook 8.4.2.). Momenteel loopt het actieprogramma retailstructuurvisie. Dit is gericht op het vergroten van de

- aantrekkingskracht en economische positie van de stadscentra, wijkwinkelcentra en weekmarkten;
 - Kwaliteitsborging van werklocaties en stadscentra door gezamenlijk beheer;
 - Verbetering van de interne ontsluiting (inclusief dynamisch verkeersmanagement en bewegwijzering) en de externe bereikbaarheid over weg, water en spoor (zie ook 7).
4. Betere profilering van Sittard-Geleen door:
 - Een heldere uitwerking van het profiel als hoogwaardig industrieel-logistiek centrum;
 - Een centrum voor topsport (zie ook 8.4.5.);
 - Benutting van innovatieve concepten in de gezondheid en zorg (zie ook 8.4.3.);
 - Gerichte promotie richting bedrijven, kenniswerkers, studenten, bezoekers en bevolking.
 5. Verdere ontwikkeling van de rol van de gemeente als stimulator en facilitator van initiatieven uit de markt.

8.2.4 Sterke en zwakke elementen, kansen en bedreigingen voor Sittard-Geleen

Voor de gemeente is voor wat betreft economie de volgende korte sterkte-zwakte analyse te geven (Regiovisie):

Sterkten:	Zwakten:
• Sittard-Geleen ligt geografisch gunstig ten aanzien van clusters van kracht in Limburg; • Sterke industrie in combinatie met gemiddelde omvang van diensten en (semi-)overheid; • Heeft een hoge arbeidsproductiviteit en een hoge ontwikkeling van toegevoegde waarde; • Relatief hoge innovatieoutput; • Voldoende beschikbare bedrijventerreinen en goede bereikbaarheid.	• Gelijkblijvend aantal banen maar een lage arbeidsparticipatie, veel mensen in de bijstand en veel arbeidsongeschikten, een gemiddelde werkgelegenheidsfunctie; • Dalende beroepsbevolking met een gemiddeld opleidingsniveau; • Onduidelijk dan wel geen imago.

Naar de toekomst toe, zijn de volgende kansen en bedreigingen van belang:

De gemeente Sittard-Geleen is dé industrieregio van Limburg. Het chemiecluster is een belangrijke drager van de economie in dit gebied, maar ook voor Limburg als geheel. Met de Chemelot Campus wereldwijd als een vooraanstaande speler op het gebied van hightech performance- and biomaterials. Dyneema, de sterkste en lichtste

Chemelot Campus

vezel ter wereld, vond hier zijn oorsprong. Sterk innovatieve sectoren zijn bijvoorbeeld de zorgsector en de automotivesector met flexibele assemblagelijnen en recente initiatieven rond een elektromotor. Tevens biedt de aandacht van DSM voor Life Sciences en Materials Sciences de nodige kansen.

Kansen liggen vooral in de kracht van een kennis intensieve productie-economie, die uitzicht geeft op voldoende banen voor de bevolking op de middellange en lange termijn. Op termijn zullen mede de kansen die de internationale markt biedt, verzilverd moeten worden. Dat betekent dat er stevig ingezet moet worden op een goed vestigingsklimaat. Daarbij behoort ook de ontwikkeling van een goed stedelijk woon- en leefklimaat. Dit vergt afstemming op stedelijk regionaal niveau.

De regionale en internationale kansen worden versterkt door de goede bereikbaarheid van economische en kennisclusters zoals de regio's Eindhoven, Leuven, Luik, Aken en Genk/Hasselt, en door het logistieke netwerk met meerdere multimodale terminals. Sittard-Geleen kan zich ontwikkelen als logistiek knooppunt met multimodale bereikbaarheid en gericht op Europese distributie.

De regio kent een concentratie van internationaal georiënteerde en kennisintensieve bedrijven. De uitbouw van en transformatie naar een stevige kennisindustrie, zal een positief effecten hebben op de regionale economische ontwikkeling.

Ook de uitstekende sportvoorzieningen in de regio bieden kansen, zeker in combinatie met innovaties door bedrijven als DSM (voeding en materialen).

En niet te vergeten de kwaliteit van het Zuid-Limburgse landschap. Bijzondere aandacht vraagt de demografische krimp. Die kan een belemmering vormen voor de gewenste verbetering van de kwaliteit van de woningvoorraad. Het gegeven dat de regio een lage klassering heeft op de lijst van de Atlas Nederlandse Gemeenten is een zorgpunt. Versterkt door de voorziene afname van de beroepsbevolking en door de mondiale economische situatie is het risico reëel dat de kansrijke situatie omslaat in een zorgelijke. Dit omdat investeringen dan achterwege blijven, er onvoldoende gekwalificeerd personeel voor handen is en het vestigingsklimaat te weinig extra kwaliteiten heeft om mensen van buiten de provincie aan de regio te binden. De combinatie van het ontbreken van extra kwaliteiten in het woon- en leefklimaat en de demografische krimp,

maken het urgent dat de regio en gemeente principiële keuzes maakt en daar ook op de lange termijn aan vasthoudt. Ook in tijden van economische recessie. Keuzes die gesteund worden door de economische partners en hen de duidelijkheid geven die nodig is voor investeringen deze regio.

De provincie Limburg heeft de behoefteraming en de daarop gebaseerde planningsopgave voor werklocaties vastgelegd in het Programma Werklocaties 2020 (als uitwerking van het POL 2006). De gemeenten dienen per regio de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de planningsopgave vast te leggen in een uitvoeringsprogramma. De regiogemeenten Westelijke Mijnstreek werken momenteel aan dit uitvoeringsprogramma waarin ook de herstructurering van bedrijventerreinen zal worden opgenomen en zullen dit uitvoeringsprogramma in de loop van 2010 vaststellen.

Holtum Noord

8.2.5 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

In de regiovisie zijn op het gebied van de economische ontwikkeling een zestal ontwikkelopdrachten uitgezet. Het betreft ten eerste de integrale gebiedsontwikkeling Graetheide en omgeving, die gericht is op samenhangende besluitvorming over de mogelijke ontwikkeling van de R&B-campus Chemelot buiten het Chemelot-terrein; de ontwikkeling van diverse ecologische verbindingen; de ontwikkeling van excellente woonmilieus; het bieden van ruimte voor agrarische functies en functies voor opwekking van duurzame energie; en de verbreding van de A2.

Ten tweede betreft het de ontwikkeling van de R&B campus Chemelot, vanuit de ontwikkeling van een businessplan.

Ten derde betreft het de integrale gebiedsontwikkeling Nedcar e.o., die gericht is op samenhangende besluitvorming over de aanleg van een ongehinderde logistieke verbinding tussen de haven van Born en Nedcar, verder ontwikkeling van de bedrijventerreinen Industriepark Swentibold en Yard; de ontwikkeling van kasteel Wolfrath, kasteel Limbricht, het Limbrichterbos e.o. .

De vierde ontwikkelopdracht is de verbreding van de A2, als ruggengraat van de ontwikkelopdrachten die gericht zijn op het speerpunt Hoogtechnologische Bedrijvigheid, en de ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek. Dit betreft samenhangende besluitvorming over de duurzame verbreding van de A2 tussen Vonderen en Kerensheide, en de ruimtelijke vormgeving van de verbrede A2 en de inpassing hiervan in de omgeving.

De vijfde ontwikkelopdracht betreft de integrale gebiedsontwikkeling bij Nedcar, de verbreding van de A2 met aanliggende verkeersverbeteringen, en een samenhangend logistiek netwerk. Thema's hierbij zijn o.a. een ongehinderde verbinding tussen haven Born en Nedcar (OLS), al dan niet in combinatie met een nieuwe spoor van deze haven gekoppeld aan het hoofdrailnet, een railterminal op het Chemelotterrein, een zuidelijke aansluiting op het hoofdrailnet van de spoorlijn vanuit Stein en het Chemelotterrein.

De zesde ontwikkelopdracht ten slotte is ge-

richt op samenhangende besluitvorming over een pakket maatregelen die de beschikbaarheid van arbeidskrachten bevorderen.

Voor Sittard-Geleen zijn de volgende strategische opgaven geformuleerd.

Stimulering differentiatie en innovatiekracht industrie

Met als doelstellingen de ontwikkeling van de Chemelot Campus tot internationaal innovatiecentrum voor materiaaltechnologie inclusief biomedische materialen en de versterking van de concurrentiekracht van Chemelot op de Europese markt. Projecten zijn: uitvoering revitalisering randzones Chemelot, onderzoek naar de verbetering van de multimodale bereikbaarheid van Chemelot, ontwikkeling Chemelot Campus en license to operate.

Versterking vestigingsklimaat automotive

Met als doelstellingen verbetering van de bereikbaarheid van Nedcar, toeleveranciers/after sales. Versterking netwerkvorming en imago Sittard-Geleen als automotive regio inclusief materials. Projecten in dit kader zijn onderzoek naar Ongehinderd Logistiek Systeem haven Born-productielocaties Sittard-Geleen/ Noord, ontwikkeling Industriepark Swentibold (IPS) en Yard en onderzoek naar de versterking relatie automotive netwerk inclusief RWTH (Universiteit Aken) en ATC (materialscomponent).

Versterking logistiek knooppunt en multimodale bereikbaarheid Sittard-Geleen

Met als doelstellingen de versterking van de multimodale bereikbaarheid, ruimte voor Value Added Logistics en European Distribution Center activiteiten en zorg voor voldoende logistiek opgeleid personeel. Lopende projecten zijn uitbreiding haven en waterterminal, verbetering multimodale bereikbaarheid productielocaties, ontwikkeling HN-2 (uitbreiding/herstructurering haven), planvoorbereiding HN-3, ontwikkeling railplatform verladere en ontwikkeling mobiliteitscentrum logistiek.

LIOF Business Center Borrekuil

Stimulering ondernemingsklimaat MKB

Met als doelstellingen duurzame kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen, attractieve centra en wijkwinkelcentra en goede dienstverlening aan ondernemers en starters. Onder regie van de gemeente is een herstructurering- en revitaliseringprogramma voor de meer stedelijke bedrijven-terreinen in uitvoering. De revitalisering van Borrekuil/Kampstraat loopt. De herstructurering van haven(eiland) Born wordt opgepakt voor het creëren van extra hectares "nat" bedrijventerrein.

Daarnaast worden in relatie tot het ondernemingsklimaat de volgende acties ondernomen: invoering parkmanagement/camerabeveiliging, ontwikkeling Bedrijvenstad Fortuna, Plan van aanpak verbetering dienstverleners, terugdringen administratieve lasten en starters ondersteuning inclusief hoogstarters en microkredieten.

Vanuit economie zijn de volgende elementen van beleid die nu niet of onvoldoende aanwezig zijn:

- Beleid aangaande zogenaamde "Wijk-economie", met name daar waar het

mogelijkheden tot het combineren van wonen+werken in een wijk betreft;

- Logistieke visie met aandacht voor logistieke systemen in een stedelijk netwerk;
- Integrale visie en beleid ten aanzien van starters en zzp'ers, met als doel het versterken van het ondernemerschap onder ondernemers. Mogelijk in combinatie met het hierboven genoemde beleid aangaande wijk economie.
- Het in de toekomst succesvol ontwikkelen van economisch beleid, vraagt steeds meer aandacht om integrale en tijdige afstemming met overige beleidsaspecten en daaruit voortvloeiende mogelijke belemmeringen. Onder andere de in de gemeente aanwezige risicozones in verband met externe veiligheid en geluid rond werklocaties en infrastructuur (spoor, vervoersroutes en buizen) kunnen impact hebben op economische gewenste ontwikkelingen.

Duurzame Ontwikkeling

Bedrijvigheid staat aan de basis van onze welvaart. Een sterke economie is een belangrijke voorwaarde voor een duurzaam sociaal klimaat. Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijvigheid levert ook veel werkgelegenheid op.

De gevolgen van een hoge milieubelasting en klimaatverandering bieden kansen voor nieuwe kennisontwikkeling, innovatieve bedrijvigheid en daarmee nieuwe werkgelegenheid. Sittard-Geleen als centrum, als kweekvijver van duurzame producten en technieken (silicium, bioplastics).

De gemeente Sittard-Geleen is bezig met de ontwikkeling van Het Groene Net. Het plan beoogt de oprichting van een "gemeentelijk energiebedrijf" dat zorgdraagt voor de aanleg en exploitatie van een ondergrondse infrastructuur voor de distributie van duurzame energie. De duurzame energie van Het Groene Net is afkomstig van de biomassacentrale BES en van de industriële restwarmte van het industriecomplex Chemelot. Het hoofdtracé bestaat uit de netwerkverbinding Chemelot – biomassacentrale BES – NedCar. Dit energienetwerk doorkruist nagenoeg de gehele gemeente op de noord-zuid as. Dit biedt de mogelijkheid om een groot aantal ontwikkelingslocaties, als ook bestaande en herstructureringslocaties, van duurzame energie te voorzien tegen aanmerkelijk lagere kosten.

Het Groene Net kan voorzien in de warmtebehoefte van 30.000 woningen.

Beoogde aansluitingen zijn Nedcar, Industrierrein Noord, Zitterd-Revisited/Dobbelsteen, Bedrijvenstad Fortuna/Sportzone en Sanderbout. Het project levert een aanzienlijke bijdrage aan de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Door de aanleg van Het Groen Net wordt jaarlijks 25 miljoen m3 aardgas bespaard. Dit levert een CO2 reductie op van 55.000 ton per jaar. Uiteindelijk heeft het project de potentie om te voorzien in de helft van de gemeentelijke energiebehoefte.

Ondernemershuis Sittard

De gemeenten heeft de volgende duurzaamheidsdoelen voor de komende jaren:

- De gemeente stimuleert economische groei in de duurzaamheidsbranche op basis van het Cradle to Cradle (C2C) principe.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door in 2015 100% duurzaam in te kopen en aanbestedingen zo veel als mogelijk te baseren op het C2C-principe
- Op het vlak van duurzaamheid heeft de gemeente als ambitieniveau voorlopend/innovatief te zijn
- De gemeente realiseert een voorbeeldproject op basis van het integraal procesontwerp "Cradle to Cradle".
- Bedrijventerreinen zijn verduurzaamd, waarbij speciale aandacht is besteed aan efficiënt ruimtegebruik, multifunctionaliteit en duurzame energie
- Er zijn 10 bedrijven die duurzaam inkopen
- In 2020 bedraagt het aandeel duurzame energie 20 %.

8.3 Sociale veiligheid

8.3.1 Vigerend beleid

“ Sittard-Geleen biedt een veilige woon- en leefomgeving, met maatwerk in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en de aanpak van sociale veiligheid.”

Het vigerend beleid van de gemeente op het gebied van veiligheid staat verwoord in het integraal veiligheidsplan. Ook neemt de gemeente deel aan het project bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit.

8.3.2 Een veilige leef- en woonomgeving

Een veilige woonomgeving komt primair tot stand op basis van maatwerk in inrichting en beheer van de openbare ruimte aangevuld met maatwerk op het vlak van sociale veiligheid (voorkomen overlast en criminaliteitsbestrijding) in risicogebieden en ten aanzien van jeugd- en jongeren. Basiskwaliteit veiligheid is het aanwezig zijn van een zekere mate van orde en rust in het publieke domein, alsook het beschermen van leven, gezondheid en goederen tegen acute en

dreigende aantastingen. Onveiligheid is alles wat hier inbreuk op maakt. Die inbreuken kunnen feitelijke aantastingen betreffen maar ook gevoelens van onveiligheid zijn. Het veiligheidsbeleid is daarom tweeledig van opzet. Het is zowel gericht op het realiseren van de gewenste basiskwaliteit van samenleven als op het aanpakken van inbreuken op die basiskwaliteit. De veilige leef- en woonomgeving komt tot stand door een goede mix van de diverse schakels in de veiligheidsketen. Deze bestaat uit: Proactie > Preventie > Preparatie > Repressie > Nazorg.

Bij realisatie van basiskwaliteit openbare ruimte is differentiatie aan de orde daar waar het betreft de aanpak van onveilige plekken, onveilige fietsroutes naar school of bijvoorbeeld zwerfvuil openbare ruimte. Het toezicht op de openbare orde d.m.v. inzet stadstoezicht en wijkagenten wordt afgestemd op de specifieke behoefte in wijken en buurten (de mate van problematiek). Daardoor vindt het toezicht op de openbare orde goed gespreid plaats.

Naast basiskwaliteit openbare ruimte/openbare orde is in risicogebieden veelal tijdelijk maatwerk aan de orde betreffende openbare orde of sociale veiligheid. Dit bijvoorbeeld als gevolg van concentratie van achterstandsproblematiek, overlast in de stadscentra of herstructurering. Hier vindt tijdelijk multi-

disciplinair extra inzet plaats, zowel preventief als repressief onder regie van stadsdeelmanagement.

Verder heeft de gemeente in het integraal veiligheidsplan gekozen voor de aanpak van een aantal concrete thema's, nl.:

- overlastgevend gedrag door jongeren;
- drugsverslaafden en daklozen;
- criminaliteit door veelplegers;
- verloedering;
- huiselijk geweld;
- verkeersveiligheid.

8.3.3 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Het integraal veiligheidsplan wordt de komende jaren verder tot uitvoeringsniveau uitgewerkt. Ook neemt de gemeente deel aan het project bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit, om te zorgen dat de 'onderwereld' niet vermengd wordt met de 'bovenwereld'. Uitgangspunt bij alle thema's is dat de gemeente zich opstelt als regisseur van veiligheid en daarmee ook een integrale aanpak bevordert. De (mede)verantwoordelijkheid van burgers wordt echter ook gestimuleerd.

8.4 Voorzieningen

8.4.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen is een bruisende stad, met een ruim aanbod aan voorzieningen voor alle leeftijden. Kwaliteit gaat hierbij voor nabijheid. Met de Sportzone ontwikkelt Sittard-Geleen zich tot een epicentrum voor topsport en breedtesport.”

Het beleid van de gemeente op het gebied van voorzieningen staat vooral beschreven in de nota basiskwaliteit leefomgeving (2008); de retailstructuurvisies (2008 en 2009), het accommodatiebeleid (2008), de Horecainota Sittard (1996); het reclame- uitstal en terrassenbeleid (2009); het beleidskader winterserres (2009); het strategisch huisvestingsplan onderwijs en kindfuncties (2008); de visienota sport en bewegen (2007), en het sportbeleid (2008) en de cultuurnota de kunst van het verleiden (2009). Het beleid voor de regio staat in de regiovisie.

8.4.2 Wijkwinkelvoorzieningen

De stadscentra van Sittard en Geleen bevatten een concentratie van winkelvoorzieningen. Daarnaast wordt op stadsdeelniveau gestreefd naar levensvatbare winkelcentra gericht op de dagelijkse aankopen. Het huidige aanbod is aan de ruime kant. Voor goede kwalitatieve en duurzame winkelcentra in buurten, kernen of dorpen is concentratie noodzakelijk (verzorgingsgebied van 10.000 inwoners). Drie van de winkelvoorzieningen worden in de toekomst opgewaardeerd. Het betreft Lindenheuvel/Bloemenmarkt, Zuidhof en Limbrichterveld. Twee nieuwe centra worden ontwikkeld: Molenbeek en Sanderbout (Slachthuislocatie). Centrum Born, centrum Grevenbicht, centrum Buchten, Oud Geleen, centrum Munstergeleen en winkelcentrum Kemperkoul zijn te handhaven winkelcentra.

In de gemeente zijn enkele perifere detailhandelslocaties. Op Gardenz zijn zaken geconcentreerd met een woninginrichting, doe-het-zelf en tuintheme. In Handelscentrum Bergerweg en Industriepark Noord zijn twee detailhandelszones aangewezen, waarbinnen grotere winkels zich kunnen vestigen in de branches keukens, sanitair, tegels, ramen en deuren en rolluiken. Het gaat om een gedeelte van de Industriestraat en een gedeelte van de Dr. Nolenslaan. Binnen de detailhandelszone op de Dr. Nolenslaan is ook doe-het-zelf toegestaan. In de nabije regio is in Beek de Makado aanwezig.

8.4.3 Maatschappelijke voorzieningen

Regionale voorzieningen

Sittard-Geleen kent een aantal voorzieningen met een uitstraling op regionaal niveau. Qua gezondheidszorg betreft dit het ultramoderne ziekenhuis Orbis. Binnen de grens van de stedelijke dynamiek zijn diverse maatschappelijke voorzieningen gesitueerd die van belang zijn voor de gehele gemeente. Deze voorzieningen worden niet allemaal op de kaart getoond. De locatie Watersley is nu nog bestemd als bijzondere doeleinden. Het college heeft aangegeven dat zij bij een herontwikkeling hechten aan een versterking van de groene kwaliteit en behoud van de cultuurhistorische waarden.

Het speelveld van maatschappelijke voorzieningen is volop in beweging. De afgelopen decennia is er een tendens zichtbaar gericht op de ontwikkeling van multifunctionele accommodaties. Daarnaast is er een tendens zichtbaar dat naast gemeenten ook andere partijen een verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van maatschappelijke voorzieningen. Voorbeelden daarvan zijn woningcorporaties, onderwijsinstellingen en zorginstellingen.

Onderwijs

Voor het primair onderwijs, het peuterspeelzaalwerk, en de kinderopvang is een plan gemaakt om tot het wenselijk aanbod aan ruimtes te komen. Hiermee wordt ingespeeld op de veranderende bevolkingsopbouw. Voor de lange termijn worden hierbinnen nog varianten onderzocht. Lopende projecten zijn vervangende nieuwbouw voor de Parkschool Limbricht, en de opzet onderzoek naar de haalbaarheid van het realiseren van brede scholen in Sittard-Noord-Oost en Sittard-Zuid.

Voor het middelbaar en hoger onderwijs (MBO en HBO) komt er een nauwere verbinding/samenwerking tussen Leeuwenborgh en DaCapo, enerzijds op de Arendstraat (project unilocatie DaCapo) en anderzijds in de Sportzone, waar het onderwijs mede vorm krijgt in een sportzone en –campus. Hiertoe ontwikkelt DaCapo een doorlopende leerweg ‘sport, onderwijs en zorg’. In het

Winkelhart Geleen

project de Dobbelsteen komt een samen-voeging van de Hogeschool Zuyd (HEAO, Gedrag & Maatschappij) en Fontys (Educatieve faculteit). Het te bouwen Dobbelsteen complex, waarin Hogeschool Zuyd, Educatief Centrum Limburg, retail en een aantal culturele instellingen (museum Het Domein (afdeling hedendaagse kunst), het filmhuis en BiblioNova (bibliotheek)) worden ondergebracht, wordt een voor Nederland uniek project.

Gemeenschapsaccommodaties

Gemeenschapsaccommodaties kunnen bijdragen aan de mate waarin de leefbaarheid van de woonomgeving wordt gewaardeerd. Voorwaarde daarbij is dat de accommodatie in een behoefte voorziet die zichtbaar wordt gemaakt door bereik, aantal bezoekers en animo. Met andere woorden er dient een noemenswaardigeduidelijke maatschappelijke functie te herkennen zijn. De gemeente ziet enkel voor die accommodaties een rol voor zichzelf weggelegd. Hierbij wordt ook gekeken naar para-commercialisme (een gemeenschapsaccommodatie moet zodanig geëxploiteerd worden dat er geen oneigenlijke concurrentie met de horeca ontstaat).

Het investeren in en ondersteunen van gemeenschapshuizen en sportaccommodaties wordt gebaseerd op draagvlak (bezettingsgraad). Dit kan leiden tot opschaling van voorzieningen. Kwaliteit gaat voor nabijheid. Samen met de betrokken partners zoals sportverenigingen en eigenaren van sportaccommodaties, wordt vanuit een inhoudelijke visie een vertaalslag gemaakt naar een wenselijk aanbod en een plan om tot dat aanbod te komen.

Voor de traditionele welzijnsaccommodaties (gemeenschapshuizen, jeugd- en jongerenaccommodaties, voorzieningen voor ouderen etc.) is de uitvoering van de vastgestelde het project 'accommodatievisie en meerjarenprogramma welzijnsaccommodaties ter hand genomenin gang gezet.

Patiëntenkamer Orbis Medisch Centrum

Kwetsbare ouderen

De groep ouderen stijgt aanzienlijk in omvang alsook als onderdeel van de totale bevolking. De behoefte aan accommodaties zal in zijn totaliteit afnemen, maar de druk op activiteiten gericht op ouderen zal toene- men. Het toekomstig aanbod aan ontmoetingsaccommodaties zal hierop in dienen te spelen. Programmering en multifunctiona- liteit zijn hierbij van groot belang. Er wordt gestreefd naar de aanwezigheid van mini- maal één ontmoetingsplek (mogelijkheid) voor ouderen per stadsdeel, dorp of samen- stel van kleine kernen.

Leerlingen Graaf Huyn College Geleen

Basisschool Einighausen

8.4.4 Cultuur

De grootste ambitie van Sittard-Geleen op cultureel gebied is om “een eigen smoel te ontwikkelen. Een bruisend, stedelijk cultureel leven kan alleen dan ontstaan als de basisinfrastructuur op het niveau wordt gebracht passend bij het inwoneraantal en de ambities van de gemeente. Het ontwikkelen van een culturele identiteit en het uitgroeien tot een aantrekkelijke gemeente vormen hierbij de leidraad.”

BiblioNova

In het nieuwe cultuurbeleid spelen drie ambities een grote rol:

1. versterking van de basisinfrastructuur
2. versterking van de dynamiek door stedelijke programmering
3. ruimte voor talentontwikkeling.

Sittard-Geleen kan verleiden met het zijn van het innovatief economisch centrum van Limburg, als de ideale combinatie van wonen en werken, als topsportstad en als historische stad. Maar sfeer en dynamiek zijn ook belangrijke items bij de beleving van een stad. En in die beleving neemt cultuur een belangrijke plaats in. Tussen kunst, cultuur, toerisme én economie bestaat een positieve relatie. Cul-

tuur is imagoversterkend en beïnvloedt de mentaliteit van een stad en haar bevolking positief. Cultuur reikt kritisch vermogen aan, zeggingskracht, lef, gevoel voor vorm en inhoud en innovatiekracht.

Cultuur brengt mensen plezier en zet mensen daarnaast aan tot denken, lokt discussie uit en leidt tot het innemen van andere standpunten en posities, prikkelt de nieuwsgierigheid en betrokkenheid, maar zet ook aan tot trots. Cultuur brengt mensen dichter bij elkaar.

Versterking van de basisinfrastructuur

Sittard-Geleen is een stad met bijna 100.000 inwoners en wil bruisen en tintelen en wil een gemeente zijn met een stedelijke beleving. Om deze beleving te kunnen realiseren gaat Gemeente Sittard-Geleen werken aan een eigen culturele smoel, die wordt gedragen door een kwalitatief sterke basisinfrastructuur. De culturele basisinfrastructuur van een gemeente wordt bepaald aan de hand van het inwoneraantal. Hiervoor geldt een algemene landelijke standaard. Of een gemeente hieraan voldoet is aan de gemeente zelf. Uit onderzoek is gebleken dat Sittard-Geleen niet voldoet aan die standaard, maar de gemeente gaat hieraan werken. Dat betekent dat de basisinfrastructuur op orde gebracht gaat worden door in verschillende kunstdisciplines diverse professionele instellingen in de stad te versterken.

Sittard-Geleen kan bruisen door op cultureel gebied een divers aanbod te leveren en dat duidelijk zichtbaar te presenteren, zodat dat het publiek er daadwerkelijk van gebruik van maakt en er van geniet. Een stad wil verleiden, wil een ‘belevenis’ zijn, een stad wil leven. Cultuur bindt mensen, biedt vermaak en heeft een ‘leerfactor’.

De bedoeling van het nieuwe cultuurbeleid is de ontwikkeling van een bloeiend cultureel stedelijk klimaat. Een vernieuwingstraject is tevens een bewustwordingstraject. Het is een proces van een veranderende ‘mindset’; het stimuleren van mensen anders naar bestaande dingen te kijken en open te staan voor het onbekende.

Versterking van de dynamiek: stedelijke programmering

Sittard-Geleen wil bruisen, wil tintelen, wil inspireren en wil verleiden. Sittard-Geleen wil een stad worden met een echte stedelijke beleving.

Een dynamisch stedelijk klimaat kan niet alleen ontstaan door een vestiging van een museum voor hedendaagse kunst, een filmpaleis en een bibliotheek in het nieuwbouwcomplex De Dobbelssteen. Dynamiek wordt door veel meer factoren bepaald dan de geïnstitutionaliseerde cultuur. Dynamiek kan ontstaan door een stedelijke programmering; door het zoeken naar samenhang en samenwerking tussen alle culturele initiatieven (instellingen, activiteiten, tegencultuur, etc.) die een stad rijk is. Samenwerking zou uiteindelijk moeten leiden tot het elkaar inspireren en uitdagen, tot actie/ reactie, tot een bruisend en levendig cultureel klimaat in Sittard-Geleen. Stedelijke programmering is gericht op het tastbaar en zichtbaar maken, het op straat brengen van het al aanwezige culturele potentieel. Stedelijke dynamiek is niet alleen belangrijk voor de kwaliteit van leven, maar is tevens een impuls voor de stedelijke herstructurering.

De regio Westelijke Mijnstreek bestaat uit 160.000 inwoners en het culturele aanbod wil hierop inspelen. Daarnaast is het zo dat in een straal van 100 kilometer zes miljoen mensen wonen; een aantrekkelijk potentieel. Naast een afstemming en eventuele uitbreiding van het aanbod en de programmering in de stad, liggen er ook kansen in een meer intensieve samenwerking tussen de culturele instellingen in de steden van het Stedelijk Netwerk Zuid Limburg en met de aangrenzende Euregio. Beweging, verleiding en beleving daar wil Sittard-Geleen aan werken.

Balletuitvoering Artamuse Sittard

Talentontwikkeling

Talent in brede zin is bedoeld om alle kinderen de kans te geven culturele talenten te ontdekken en te ontplooien. Toptalent heeft betrekking op een selecte groep, die de potentie heeft om zich verder te ontwikkelen binnen een artistieke discipline en misschien bij de internationale top gaat behoren. Deze talenten moeten vanaf jonge leeftijd goed begeleid worden.

Het belang van de amateurkunst als vindplaats en kweekvijver voor artistiek talent is groot. Ieder kind verdient de kans zijn of haar creatieve talent te ontdekken en te ontwikkelen. Daar zijn zowel individuele als maatschappelijke belangen mee gemoeid. Om die belangen te behartigen zijn laagdrempelige voorzieningen nodig, met een aantrekkelijk aanbod aan activiteiten en cursussen. Idealiter is er samenhang tussen schoolprogramma's, het cultuureducatieve aanbod buiten de scholen in de amateurkunstinstituten en de professionele instellingen. Talentontwikkeling vindt plaats in alle mogelijke culturele disciplines als popcultuur, blaasmuziek, kleinkunst, beeldende kunst en vormgeving, foto/film en nieuwe media.

8.4.5 Sport

Rondom het Fortuna stadion wordt het hart van de Sportzone Limburg ontwikkeld. Het streven is een topsportfaciliteit te realiseren, aangevuld met (sport)onderwijs, expertisecentrum, leisure en retail. In dit gebied is ook ruimte voor een grote (XL) supermarkt. Met het realiseren van de Sportcampus wordt Sittard-Geleen interessant voor In de Sportzone vinden regionale en nationale trainingscentra hun thuishaven.

Bij ontwikkeling van een sterk sportief klimaat is niet alleen topsport belangrijk, ook de breedtesport is hiervoor cruciaal. De stedelijke sportvoorzieningen zijn hiervoor van belang. Het betreft het sportcomplex aan de Sportcentrumlaan te Sittard, Glanerbrook te Geleen en 't Anker te Buchten.

Sittard-Geleen wil haar sterke positie op het gebied van sport en bewegen in Limburg verder uitbouwen. Hiertoe wordt extra ingezet op:

- Sportstimulering;
- vitalisering van de sportverenigingen;
- topsport en talentontwikkeling;
- aanpassing en vernieuwing van de fysieke sportinfrastructuur.

De komende jaren zal de gemeente Sittard-Geleen zich vooral richten op sportstimulering bij verschillende doelgroepen zoals jongeren, ouderen en bedrijven die hun werknemers willen stimuleren tot bewegen en sporten. Verenigingen worden goed ondersteund en onderwijsinstellingen worden actief betrokken bij het uitwerken en verder implementeren van een goed sportbeleid.

Daarnaast is er extra aandacht voor de verdere ontwikkeling van topsport en talentontwikkeling

Het huidige niveau van gemeentelijke binnensportvoorzieningen (met name sportgymzalen) wordt gehandhaafd, zolang voorzieningen nodig zijn voor onderwijsgebruik. Met het oog op een efficiënte inzet van de accommodaties wordt het avondgebruik zoveel mogelijk geconcentreerd. Voor voetbalaccommodaties zal gekeken worden naar brede vitale (voetbal-) verenigingen op sportieve centra en vitale voetbalverenigingen op voetbalcomplexen. Een optimale benutting van bestaande complexen, waarbij toekomstbestendigheid, niet alleen van het complex, maar ook van de verenigingen leidend is. Maatwerk is mogelijk bij de concrete uitwerking.

In de openbare ruimte worden sport- en speelvoorzieningen, conform nota jeugdbeleid, gerealiseerd. Verder wordt het fietsroutenetwerk in de stad verbeterd en er zal extra aandacht zijn voor recreatieve ontsluiting bij aanleg/inrichting grootschalige groen/landschapsprojecten. Er zal geïnvesteerd worden in de aanleg van loop/wandelroute per staddeel en in aanleg van mountainbikeroute.

Sfeerimpressie toekomstige Sportzone

Atletiekvereniging Unitas, Sittard

8.4.6 Voorzieningen voor de jeugd

Buiten spelen staat onder druk. Kinderen brengen een steeds groter deel van hun tijd, gestimuleerd door de overheid, binnen organisaties door. Terwijl buiten spelen heel belangrijk is, niet alleen voor de ontwikkeling van kinderen tot evenwichtige en gezonde volwassenen maar ook voor leefbaarheid in wijken en buurten. Vaak is het buiten spelen van de kinderen het begin van de sociale contacten in de buurt. Daar staat tegenover dat de prachtigste speel- en recreatievoorzieningen de leefbaarheid niet bevorderen als er geen draagvlak voor is of als er grote onenigheid over is tussen bewoners. Verder leidt meer speelvoorzieningen veelal niet tot meer buiten spelen.

Het huidige aantal speelvoorzieningen voor jonge kinderen in het stedelijk gebied is redelijk op peil. En gezien de bovenstaande trends (draagvlakproblematiek en meer voorzieningen leidt niet tot meer spelen) is het uitgangspunt dat het aantal speelvoorzieningen in het stedelijk gebied wordt gecontinueerd en slechts marginaal wordt uitgebreid. Hoofdzakelijk enkel in de kleine kernen wordt ingezet wordt op het op niveau brengen van speelvoorzieningen voor jonge kinderen. Een geharmoniseerd speelruimtebeleidsplan en een speelruimte-structuurplan zijn in ontwikkeling.

Vanuit de nota Basiskwaliteit Leefomgeving wordt ingezet op:

- Continueren en op niveau brengen van bestaande aanbod aan speelvoorziening(en) voor jonge kinderen (12-).
- De aanwezigheid van één beheerde aangevuld met onbeheerde ontmoetingsplekken voor de oudere jeugd (12+) per stadsdeel.
- Aanleg van nieuwe voorzieningen wanneer er draagvlak is en verantwoordelijkheid wordt genomen in de buurt, kern of dorp.

Het toegenomen belang van (sociale) veiligheid in relatie tot leefbaarheid, maakt dat de behoefte aan ontmoetingsmogelijkheden voor de oudere jeugd (12-15 jaar) in de nabije woon-omgeving door bijna iedere burger (jong, middelbare leeftijd of oud) wordt uitgesproken.

Locaties en groepen jongeren die overlast veroorzaken zijn bekend. Aanpak van de problemen begint met het in kaart brengen van de overlastsituatie en het in contact treden met de betreffende doelgroep door politie en welzijn. Verwijzing naar voorzieningen is echter moeilijk. Zodra er te veel probleemjongeren in een algemene voorziening aanwezig zijn, blijven de andere jongeren weg waardoor het draagvlak onder deze voorziening wegvalt. Dit blijft een knelpunt waarbij zo veel als mogelijk de risico's en negatieve effecten worden beperkt door de inzet van voldoende randgroepjongerenwerk.

Speeltuin Born

8.4.7 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Voorzieningen

De gemeente Sittard-Geleen heeft door middel van vaststellen van basiskwaliteit leefomgeving uitgangspunten geformuleerd voor een duurzame en toekomstbestendige sociale en fysieke infrastructuur in wijken en buurten. Om te komen tot een nieuwe balans met toekomstbestendige en duurzame voorzieningen is Sittard-Geleen bereid afgewogen keuzes te maken, waarbij het vertrekpunt is: "Kwaliteit gaat voor nabijheid". De uitgangspunten daarbij zijn: een optimale benutting van bestaande complexen, waarbij toekomstbestendigheid - van het complex en de verenigingen - leidend is. De concrete uitwerking en opschaling van voorzieningen wordt maatwerk in overleg met de betrokken partners. Landelijk is er een trend om stedelijke functies ook in wijken te positioneren.

Als onderdeel van het uitvoeringsprogramma retailstructuurvisie zijn de volgende activiteiten in gang gezet: invoering centrummanagement, kwaliteitsimpuls openbare ruimte centrum Sittard, versterking weekmarkten, stimulering van innovatie via het Ondernemingshuis en opstellen van een Integrale Horecanota.

Er wordt een inventarisatie gedaan naar de mogelijkheden van clustervorming van zorg, technologie en gezondheid. Doelstellingen hiervan zijn: preventie via de zorgboulevard, interventie via Orbis Medisch Centrum en therapie middels Centrum Geestelijke Gezondheids Zorg en Centrum Herstel en Revalidatie.

Er wordt gekeken naar een versterking van het woon- en leefklimaat voor bijvoorbeeld kenniswerkers op Chemelot Campus en bedrijven in Sittard-Geleen door het versterken van diverse voorzieningen. Projecten zijn ontwikkeling visie op stedelijk woon- en leefklimaat t.b.v. kenniswerkers, actieplan vrijetijdseconomie, attractieve winkelstad, uitvoering van bijvoorbeeld Zitterd ReviSited en ontwikkeling Sportzone.

Informatiebalie Orbis Medisch Centrum

Cultuur

Bij het op orde brengen van de culturele basisinfrastructuur behoort het versterken van reeds bestaande instellingen als ook het realiseren van nieuwe. Instellingen hebben een accommodatie nodig en bij voorkeur een die voldoet aan de eisen die een specifieke culturele functie stelt. Met het bouwen van De Dobbelsteen, waarin de Hogeschool Zuyd, een nieuwe Educatieve Hogeschool, retail en een aantal culturele instellingen worden ondergebracht, zijn de eerste be-

wordt gecombineerd. In De Dobbelsteen wordt gevestigd: museum Het Domein, afdeling hedendaagse kunst, het filmhuis en BiblioNova (bibliotheek). Het gaat om in totaal 5.000 m2 aan cultuur.

Sport

In de regiovisie is als ontwikkelopdracht aangegeven het concretiseren van het programma Sportzone en het uitwerken van projecten die daarvoor de komende jaren gerealiseerd worden.

Revalidatie

langrijke concrete stappen gezet. De Dobbelsteen is een voor Nederland uniek project waarin cultuur, onderwijs, winkels en wonen

8.5 Recreatie en vrijetijdseconomie

8.5.1 Vigerend beleid

“Sittard-Geleen ligt in een aantrekkelijke omgeving om te recreëren. Het landschap is de tuin van de stad. De cultuurhistorische elementen zoals de binnenstad van Sittard versterken de recreatieve beleving.”

Het beleid van de gemeente op het gebied van toerisme is vooral verwoord in de ontwikkelingsvisie de Graven, en de regiovisie.

8.5.2 Recreatie en vrijetijdseconomie

Het oude stadscentrum van Sittard heeft een grote recreatieve belevingswaarde. Ook andere cultuurhistorische elementen, zoals de landgoederen en kastelen dragen hier aan bij.

De toenemende vergrijzing leidt tot een grotere behoefte aan recreatiemogelijkheden in eigen omgeving. Dit vraagt om een sterk ontwikkeld groennetwerk binnen de gemeentegrenzen met aansluitingen op grensoverstijgende netwerken. Een recreatief netwerk van langzaam verkeer dat plekken met elkaar verbindt ontbreekt.

Recreatie heeft baat bij een aantrekkelijke omgeving. Voor toerisme is een aantrekkelijke omgeving zelfs randvoorwaarde. Wanneer er sprake is van een aantrekkelijke omgeving is het zaak die te ontsluiten. Er is reeds sprake van een recreatieve infrastructuur en het streven is er op gericht deze te versterken. Het huidige netwerk is nog grofmazig en er zijn onvoldoende rustpunten. Fietspaden zijn vaak nog onderdeel van de bestaande wegenstructuur (vrijliggende fietspaden ontbreken nagenoeg) en daardoor weinig aantrekkelijk. Er zijn diverse wandel- en fietsroutes uitgezet, met de daarbij behorende bewegwijzering, maar dit netwerk zal nog verder worden uitgebouwd. Verbetering van de recreatieve infrastructuur is een belangrijk element bij de plannen die voor de verbetering van het buitengebied worden ontwikkeld.

Er worden plannen ontwikkeld voor de realisatie van enkele grote hondenspeelweiden in het buitengebied. Ook zijn er plannen ontwikkeld voor een stadsspeelbos.

Er zijn relatief weinig verblijfsaccommodaties ten opzichte van de mogelijkheden van het gebied en ook te weinig kleinschalige verblijfsvoorzieningen. Initiatieven vanuit het bedrijfsleven dienen te worden afgewacht.

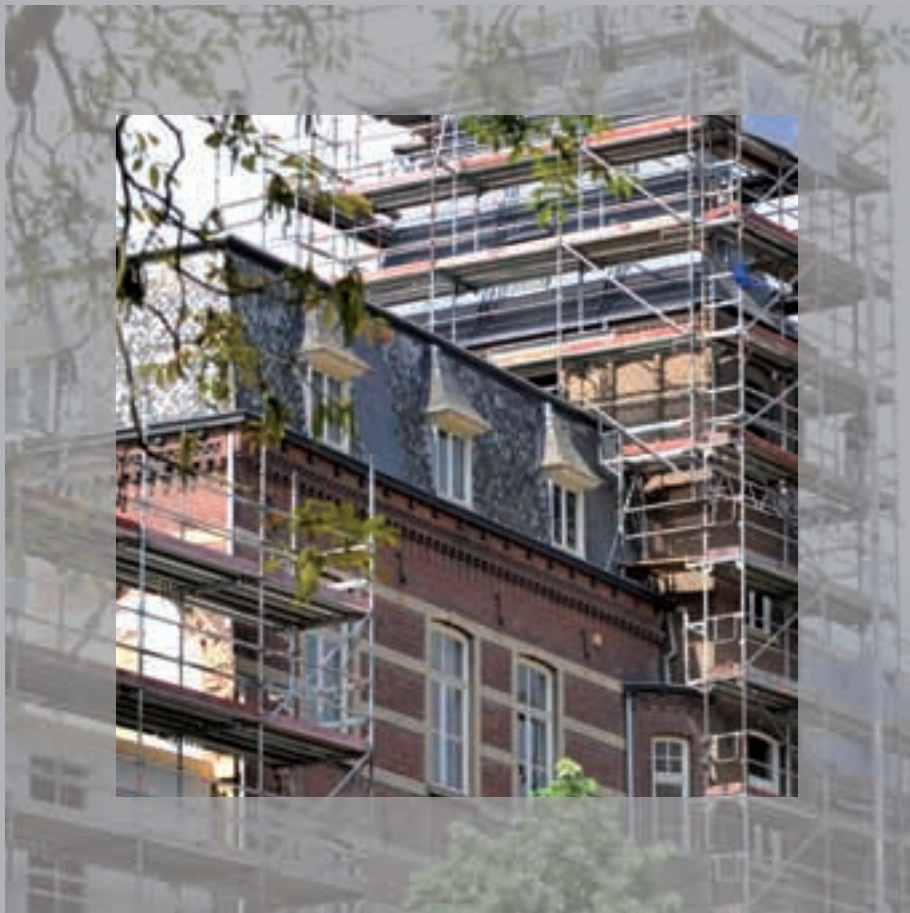

Voor grootschalige dag- en verblijfsrecreatievoorzieningen is geen ruimte. Het buitengebied van Sittard-Geleen is relatief gering. Groot-schalige voorzieningen zouden een grote claim leggen op het buitengebied en dit zou ten koste gaan van de kwaliteit van het landschap.

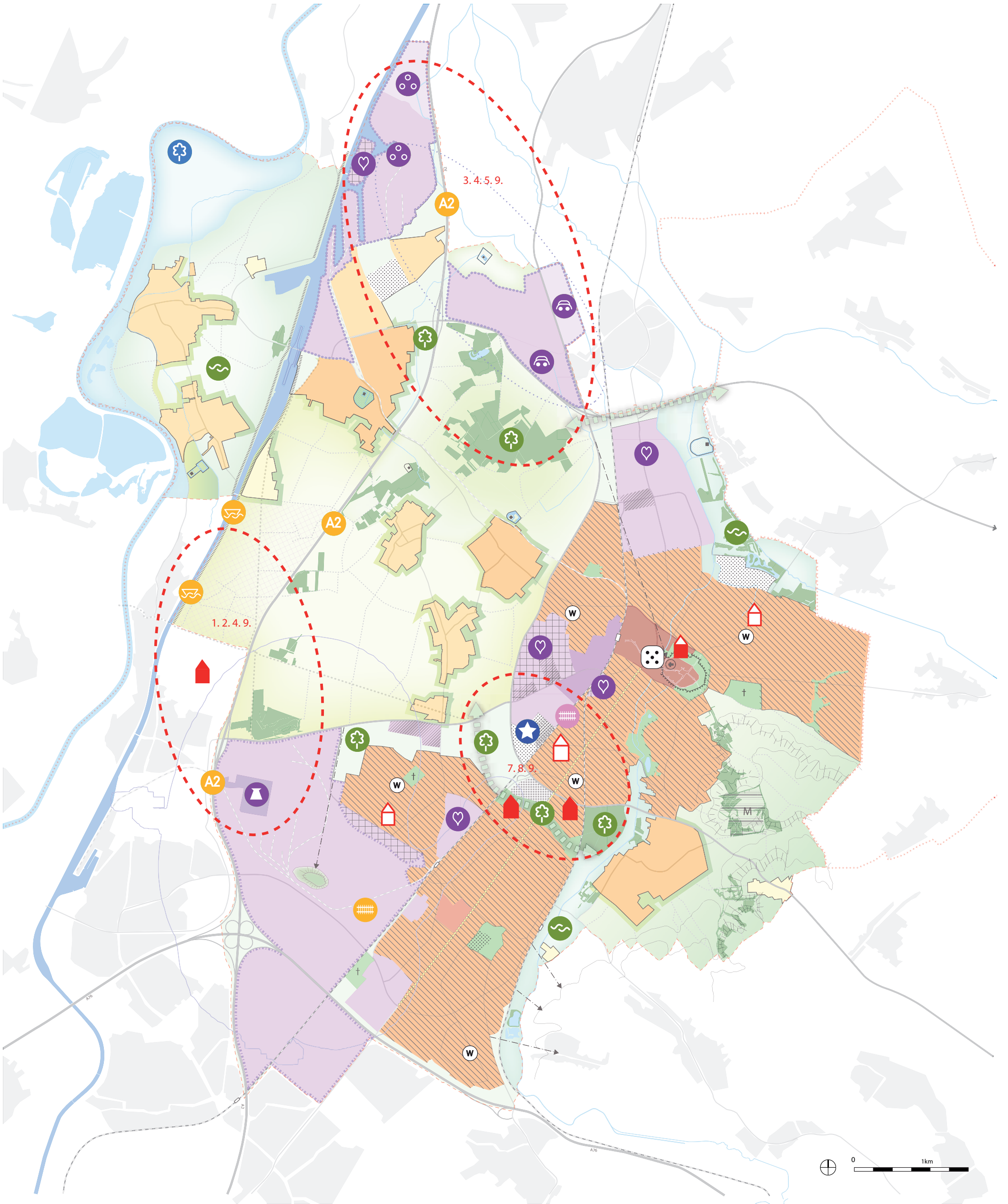
8.5.3 Strategische opgaven en te ontwikkelen beleid

Met de Westelijke Mijnstreek wordt gezamenlijk een Actieplan Vrijetijdseconomie opgezet. Hierin moet het beleid op het gebied van recreatie verder vorm krijgen.

9

UITVOERINGS- PARAGRAAF

9.1 Inleiding

De structuurvisie is het integrale beleidsdocument waarin het gemeentelijk ruimtelijk beleid is neergelegd. De visie geeft aan hoe de gemeente met name op ruimtelijk vlak vorm krijgt en is richtinggevend voor de verdere beleidsontwikkeling de komende jaren. De structuurvisie is het kompas bij het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen, is het kader voor verdere planologische ontwikkelingen en is de basis voor overleg en samenwerking met andere overheden. In deze uitvoeringsparagraaf wordt aangegeven hoe de gemeente de structuurvisie in meer uitvoerende zin zal realiseren..

In de uitvoering zijn een aantal verweven sporen te onderscheiden, die gezamenlijk zorgen voor het tot stand komen van de ontwikkeling, en waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Projecten geven concreet vorm aan de ontwikkelingen. In de regio wordt breed gewerkt aan integrale gebiedsontwikkeling. Samenhangende besluitvorming en projecten komen bijvoorbeeld tot stand via de gebiedsagenda Limburg en de ontwikkelopdrachten van de regiovisie. Ook de gemeente zelf werkt nog beleidslijnen uit. Met juridische instrumenten als bestemmingsplannen, de wet voorkeursrecht gemeenten en kostenverhaal geeft de gemeente verder richting aan de ontwikkelingen.

9.2 Projecten

Zonder compleet te willen zijn, geven we hieronder van een aantal hoofdlijnen van de structuurvisie aan met welke concrete,

fysieke uitvoeringsprojecten we deze realiseren. Op de kaart zijn de grotere hiervan schematisch weergegeven.

Water, groen, natuur en landschap

Het gebied tussen de Grensmaas en het Julianakanaal is het overstromingsgebied (winterbed) van de Maas. De Grensmaas is aangewezen als Europese ecologische hoofdstructuur, en vormt een belangrijk ecologisch ontwikkelingsgebied in de regio. In het winterbed van de Maas vindt de komende jaren op grote schaal grindwinning plaats, gevolgd door spontane natuurontwikkeling. Hiermee wordt het overstromingsrisico aanzienlijk verminderd, en de Europese (ecologische) hoofdstructuur versterkt. Het Geleenbeekdal, het dal van de Rode Beek en de Kingbeek zijn aangewezen als ecologische verbindingszone en ecologische ontwikkelingszone. In de lopende beekverbeteringsprojecten worden de Geleenbeek en de Kingbeek lokaal heringericht, zodanig dat ook extra regenwater kan worden opgevangen. De beken krijgen de ruimte om weer te gaan meanderen.

Sittard - Noord en het Middengebied vormen in het ecologisch netwerk twee van de dwarsverbindingen tussen de provinciale ecologische structuur (Geleenbeek) en de Europese hoofdstructuur (de Maas). Deze verbindingszones worden versterkt door implementatie van de ontwikkelingsvisie Landschapspark de Graven, landschapspark Susteren en Vitaal Platteland. Projecten hierbij zijn de aanleg van het Absbroekbos,

Beekdalen Geleen, Kollenberg en Wintraak-Wanenberg (verbinding tussen Geleenbeekdal en Kollenberg), natuurontwikkeling bij Holtum/Buchten en Born-Oost, de afronding van de Hof van Limburg, de aanleg van een landschapspark in het Middengebied, en de Landgraaf (verbinding tussen Hof van Limburg en Middengebied).

Erfgoed, bodem, geluid, lucht, externe veiligheid.

In alle lopende projecten wordt waar nodig rekening gehouden met de beleidsregels op het gebied van erfgoed, bodem, geluid lucht en externe veiligheid.

Na verder onderzoek van de bodemsaneringlocaties zullen waar nodig maatregelen worden getroffen. Gericht op het verminderen van geluidsoverlast vindt de komende jaren geluidssanering plaats van de A-lijst en rail-lijstwoningen. Vanuit het project spoorzone Sittard zullen maatregelen worden gedefinieerd voor het verbeteren van de externe veiligheid langs Kantorenpark Sittard, Bedrijventerrein Fortuna, Sanderbout en Middengebied.

Mobiliteit

Zowel op rijksniveau, als provinciaal en gemeentelijk niveau wordt ingezet op stimulering van het (goederen)vervoer in Limburg. Hiertoe wordt er de komende periode een aantal grootschalige projecten uitgevoerd die voor Sittard-Geleen relevant zijn. Het betreft de structurele verbreding van de A2 Maasbracht-Geleen naar 2 x 3 rijstroken en

Strategische projecten en ontwikkelingen

Legenda

Natuur en Landschap	Erfgoed en Milieu	Voorzieningen	Economie	Ontwikkelopdracht Regiovisie
beekverbetering	inrichten veilige spoorzone	De Dobbelsteen	Chemelot Campus	1. Gebiedsontwikkeling Graetheide
versterking verbindingszone		versterken winkelstructuur	Automotive IPS en Yard	2. Chemelot Campus
verbindingszone Grensmaas			Trimodaal Knooppunt	3. Gebiedsontwikkeling Nedcar
			revitalisering bedrijventerrein	4. Verbreding A2
Wonen	Mobiliteit	Sport en Recreatie		5. Samenhangend Logistiek Systeem
transformatie woningvoorraad	verbreding A2	Limburg Sportzone		6. Beschikbaarheid arbeidskrachten
stedelijke vernieuwing	verbreding kanaal			7. Sportzone
uitbreiding woningvoorraad	uitbreiding spoorinfra			8. Transformatie woningvoorraad
				9. Groene Waarden

op korte termijn mobiliteits- en verkeersmanagement en de aanleg van spitsstroken in beide richtingen op het traject Kerensheide – Maasbracht, een fly-over vanaf de A2 richting A76 in de richting Heerlen en verbreding van de A76 naar 3 rijstroken tussen Neerbeek en Kerensheide. Hiermee moet de congestie op de A2 afnemen, waardoor zowel het goederentransport als het personenverkeer gefaciliteerd wordt. Voor het vervoer over water betreft het de verbreding van het Julianakanaal ten zuiden van de sluis bij Born, waardoor de scheepvaart op het Julianakanaal makkelijker plaats kan vinden (tweebaksduwvaart). De gemeente zelf investeert in de aanleg van een kadeterrein in de haven van Born. De mogelijkheid wordt onderzocht van een railterminal op het Chemelotterrein, en een zuidelijke aansluiting op het hoofdrailnet van de spoorlijn vanuit Stein en het Chemelotterrein. Ook wordt bekeken hoe Sittard-Oost en Noord (dr. Nolenslaan en Nusterweg) beter ontsloten kunnen worden. Een systeem voor dynamisch verkeersmanagement voor de hoofdwegenstructuur van de stad verbetert de doorstroming in de stad. Dit heeft ook positieve gevolgen voor de luchtkwaliteit. In Sittard wordt de openbare ruimte van het stationsgebied verbeterd. Bij de stedelijke vernieuwing in Zitterd Revisited wordt de infrastructuur passend gemaakt op de nieuwe situatie. Om ervoor te zorgen dat mensen vaker met de fiets gaan, wordt in de

stad een fietsnetwerk aangelegd, waaronder een vrijliggend fietspad aan de Tunnelstraat, en een fietsbrug bij Lutterade (over de Westelijke Randweg). Met het halteplan openbaar vervoer worden de bushaltes opgehoogd, waardoor de bus ook voor minder validen beter toegankelijk wordt.

Wonen- transformatie van de woningvoorraad

Een aantal lopende, grote stedelijke projecten draagt bij aan de stedelijke vernieuwing en transformatie van de woningvoorraad. In de binnenstad van Sittard is dit het project Zitterd Revisited, waarin ca. 400 woningen worden gerealiseerd en de schootsvelden in ere worden hersteld. De historische grachtenstructuur wordt hersteld en de kwaliteit van de Geleenbeek en Molentak versterkt. In Sittard is de wijk Molenbeek (Stadbroek) na rigoureuze sloop inmiddels ver opgebouwd. De herstructurering van TASs (Thienbunder, Achtbunder, Sanderbout en slachthuislocatie) krijgt steeds verder vorm; een deel van de oude woningen is gesloopt. In Geleen staat in Lindenheuvel de tweede fase Burgemeester Lemmensstraat en Kampstraat op de rol. In het stadshart van Geleen, en Geleen-Zuid lopen diverse kleinere projecten. Op kleinere schaal wordt ingezet op wonen boven winkels. In het middengebied wordt nog hard gewerkt aan de voltooiing van de Haese.

De diverse woningcorporaties beheren het

gros van de sociale huurwoningen. Vanuit strategisch voorraadbeheer en de veranderende wensen zijn hierbij de eerste stappen gezet om te komen tot een transformatie van de woningvoorraad. TASs is hierbij een eerste concreet project.

Economie

De revitalisering van de randzones van Chemelot, en de ontwikkeling van de Chemelot Campus dragen bij aan de ontwikkeling van de Chemelot Campus tot internationaal innovatiecentrum voor materiaaltechnologie inclusief biomedische materialen, en de versterking van de concurrentiekracht van Chemelot op de Europese markt.

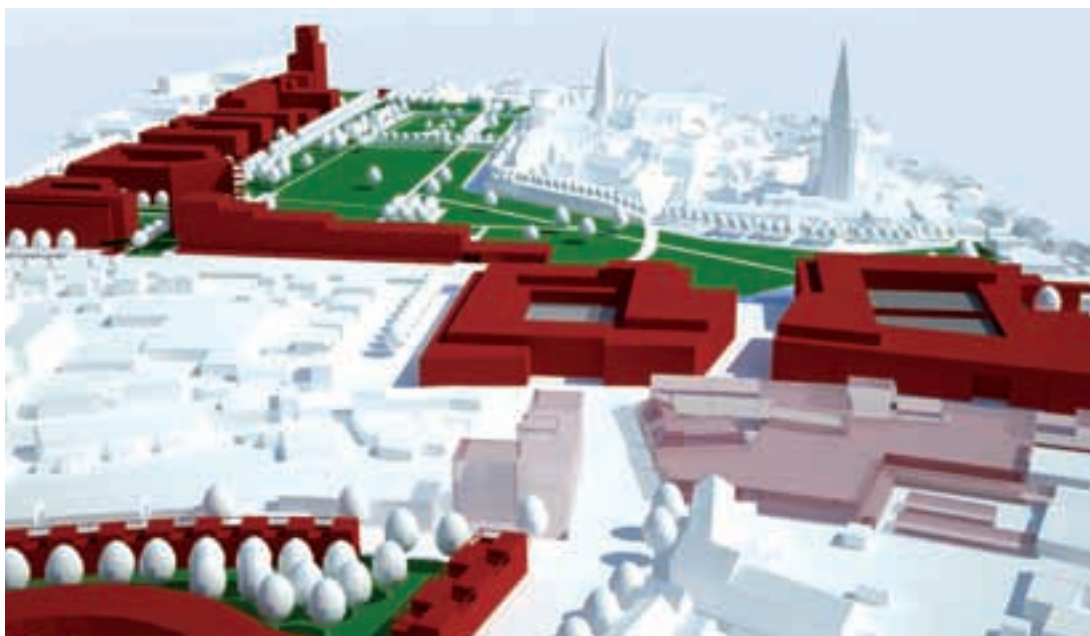
Met de ontwikkeling van het Industriepark Swentibold (IPS) en de Yard wordt concreet bijgedragen aan de versterking van het vestigingsklimaat voor de automotive.

De uitbreiding haven en waterterminal in Born, de verdere ontwikkeling van Holtum Noord-2 (uitbreiding/herstructurering haven), de uitbreiding van Holtum Noord-3, en de ontwikkeling van een railplatform voor de verladers versterken het logistiek knooppunt en de multimodale bereikbaarheid van Sittard-Geleen.

Onder regie van de gemeente is een herstructurering- en revitaliseringprogramma voor de meer stedelijke bedrijventerreinen in uitvoering (IJzeren Brug, Bergerweg, Sittard-Noord, Borrekuil/Kampstraat. De herstructurering van haven(eiland) Born wordt opgepakt voor het creëren van extra hectares “nat” bedrijventerrein.

De ontwikkeling van Gardenz, kantorenpark en bedrijvenstad Fortuna en kantorenpark Stationsgebied loopt. Voor alle bedrijventerreinen wordt parkmanagement, met camerabewaking opgezet. De bedrijventerreinen (en een aantal losse bedrijven) worden in regionaal verband bewegwijzerd. Voor de centra van Geleen en Sittard is er centrummanagement.

De gemeente Sittard-Geleen is bezig met de ontwikkeling van Het Groene Net. Het plan beoogt de oprichting van een nieuw energiebedrijf dat zorgdraagt voor de aanleg en exploitatie van een ondergrondse infrastructuur voor de distributie van duurzame ener-

gie. De duurzame energie van Het Groene Net is afkomstig van de biomassacentrale BES en van de industriële restwarmte van het industriecomplex Chemelot.

Voorzieningen

De stadscentra van Sittard en Geleen bevatten een concentratie van winkelvoorzieningen. Daarnaast wordt op stadsdeelniveau gestreefd naar levensvatbare winkelcentra gericht op de dagelijkse aankopen. Drie van de winkelvoorzieningen worden opgewaard. Het betreft Lindenheuvel/Bloemenmarkt, Zuidhof en Limbrichterveld. Twee nieuwe centra worden ontwikkeld: Molenbeek en Sanderbout (Slachthuislocatie).

De locatie Watersley is nu nog bestemd als bijzondere doeleinden. Watersley moet worden herbestemd aangezien de huidige invulling wordt opgeheven. Het college heeft aangegeven dat zij bij een herontwikkeling hechten aan een versterking van de groene kwaliteit en behoud van de cultuurhistorische waarden.

Voor het basisonderwijs, het peuterspeelzaalwerk, en de kinderopvang is een plan gemaakt om tot het wenselijk aanbod aan ruimtes te komen. Hiermee wordt ingespeeld op de veranderende bevolkingsopbouw. Voor de lange termijn worden hierbinnen nog varianten onderzocht. Lopende projecten zijn vervangende nieuwbouw voor de Parkschool Limbricht, en de opzet van brede scholen in Sittard-Noord-Oost en Sittard-Zuid.

Voor het middelbaar en hoger onderwijs (MBO en HBO) komt er een nauwere verbinding/samenwerking tussen Leeuwenborgh en DaCapo, enerzijds op de Arendstraat (project unilocatie DaCapo) en anderzijds in de Sportzone, waar het onderwijs mede vorm krijgt in een sportzone en –campus. Hiertoe ontwikkelt DaCapo een doorlopende leerweg ‘sport, onderwijs en zorg’. In het project de Dobbelsteen komt een samenvoeging van de Hogeschool Zuyd (HEAO, Gedrag & Maatschappij) en Fontys (Educatieve faculteit). Het te bouwen Dobbelsteen complex, waarin HBO, retail en een aantal culturele instellingen worden ondergebracht, wordt een voor Nederland uniek project.

Voor de traditionele welzijnsaccommodaties (gemeenschapshuizen, jeugd- en jongerenaccommodaties, voorzieningen voor ouderen etc.) is een traject in gang gezet, namelijk het project ‘accommodatievisie en meerjarenprogramma welzijnsaccommodaties’.

Samen met de betrokken partners zoals sportverenigingen en eigenaren van sportaccommodaties, wordt vanuit een inhoudelijke visie een vertaalslag gemaakt naar een wenselijk aanbod en een plan om tot dat aanbod te komen.

Rondom het Fortuna stadion ontwikkelt zich de Sportzone. Het streven is een topsportfaciliteit te realiseren, aangevuld met (sport) onderwijs, expertisecentrum en retail.

Recreatie

In de openbare ruimte worden sport- en speelvoorzieningen gerealiseerd conform de nota jeugdbeleid. Verder wordt het fietsroutenetwerk in de stad verbeterd en er zal extra aandacht zijn voor recreatieve ontsluiting bij aanleg/inrichting grootschalige groen/landschapsprojecten. Er wordt geïnvesteerd in de aanleg van loop/wandelroutes per stadsdeel en een mountainbikeroute.

9.3 Ontwikkelopdrachten regiovisie

In de regiovisie zijn ontwikkelopdrachten uitgezet om te komen tot integrale gebiedsontwikkeling. Ze zijn ook benoemd bij de strategische opgaven van de verschillende thema's.

1. de integrale gebiedsontwikkeling Graetheide en omgeving, die gericht is op samenhangende besluitvorming over de mogelijke ontwikkeling van de R&B-campus Chemelot buiten het Chemelot-terrein; de ontwikkeling van diverse ecologische verbindingen; de ontwikkeling van excellente woonmilieus; het bieden van ruimte voor agrarische functies en functies voor opwekking van duurzame energie; en de verbreding van de A2.
2. de ontwikkeling van de R&B campus Chemelot, vanuit de ontwikkeling van een businessplan.
3. de integrale gebiedsontwikkeling Nedcar e.o., die gericht is op samenhangende besluitvorming over de aanleg van een ongehinderde logistieke verbinding tussen de haven van Born en Nedcar, verder ontwikkeling van de bedrijventerreinen Industriepark Swentibold en Yard; de ontwikkeling van kasteel Wolfrath, kasteel Limbricht, het Limbrichterbos e.o. .
4. de verbreding van de A2, als ruggengraat van de ontwikkelopdrachten die gericht

zijn op het speerpunt Hoogtechnologische Bedrijvigheid, en de ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek. Dit betreft samenhangende besluitvorming over de duurzame verbreding van de A2 tussen Vonderen en Kerensheide, en de ruimtelijke vormgeving van de verbrede A2 en de inpassing hiervan in de omgeving.

5. een samenhangend logistiek netwerk. Thema's hierbij zijn o.a. een ongehinderde verbinding tussen haven Born en Nedcar (OLS), al dan niet in combinatie met een nieuwe spoor van deze haven gekoppeld aan het hoofdrailnet, een railterminal op het Chemelotterrein, een zuidelijke aansluiting op het hoofdrailnet van de spoorlijn vanuit Stein en het Chemelotterrein.
6. samenhangende besluitvorming over een pakket maatregelen die de beschikbaarheid van arbeidskrachten bevorderen.
7. het concretiseren van het programma Sportzone en het uitwerken van projecten die daarvoor de komende jaren gerealiseerd worden.
8. de invulling van de transformatie van de woningvoorraad verder vormgeven.
9. de uitwerking van Groene Waarden. Deze ontwikkelopdracht is gericht op samenhangende besluitvorming over het uitwerken en selecteren van projecten uit het rapport Groene Waarden die in de komende periode worden uitgevoerd; en de gefaseerde aanleg van zes recreatieve oost-west verbindingen.

9.4 Beleidsvoornemens

Naast de uitwerking van de hierboven beschreven gebiedsgerichte ontwikkelopdrachten vanuit de regiovisie, wordt op de volgende gebieden momenteel door de gemeente beleid opgesteld of verder uitgewerkt, dat een ruimtelijke impact heeft.

Water, groen, natuur en landschap

In 2010 wordt door de gemeente een waterplan uitgewerkt. Het is belangrijk dat de

huidige wateren in de gemeente de ruimte blijven krijgen. Water draagt immers bij aan belevingswaarde en recreatiemogelijkheden en versterkt de stedelijke kwaliteit. Water draagt bij aan een gezond leefklimaat. Daarnaast vangt water in de stad de gevolgen op van de klimaatverandering.

Al in 2006 is er een groenstructuurvisie (Groenstructuurvisie "Stad in het groen") uitgewerkt voor Sittard-Geleen. Vanuit de Raad is aangegeven het wenselijk te vinden deze in combinatie met de structuurvisie vast te stellen. De groenstructuurvisie past goed binnen de totale structuurvisie. Na vaststelling van de structuurvisie zal de groenstructuurvisie separaat worden aangeboden ter vaststelling.

Erfgoed

De huidige archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart stamt uit 2004. Momenteel wordt een nieuwe, verbeterde kaart opgesteld, waarin een verdere uitwerking van de verwachtingen wordt gemaakt en aanhangend beleid zal worden geformuleerd. Ook het erfgoedbeleid voor de gemeente wordt momenteel nader uitgewerkt. Hierbij zal ook een overzicht worden opgenomen van alle monumenten.

Bodem, lucht, geluid, externe veiligheid

In de loop van 2010 worden een vernieuwde bodemkwaliteitskaart, een bodemfunctiekaart en een vernieuwd gemeentelijk bodembeheerplan opgesteld.

Het is van belang ook een visie op te stellen voor het ondergronds gebruik, om het gebruik van de ondergrond aan te sturen. Dit is gericht op een betere samenhang tussen het water- en bodembeleid in Sittard-Geleen, en het verwerven van kennis en inzichten in de risico's en kansen van het gebruik, met als doel behoud c.q. versterking van de kwaliteit van de ondergrond.

Omdat luchtkwaliteit in belangrijke mate gekoppeld is aan verkeerslogistiek worden deze items integraal onderzocht. Hiervoor wordt thans een logistieke visie ontwikkeld. Verbetering van de luchtkwaliteit zal in de keuzevorming een cruciale rol spelen. De strategie van de gemeente Sittard-Geleen is gericht op het oplossen van bestaande knelpunten en

op het voorkomen van nieuwe knelpunten. Bij de geluidhinderbestrijding wordt gestreefd naar een zo duurzaam mogelijke aanpak. In samenwerking met de provincie loopt momenteel een Limburg-breed project om te komen tot een model-geluidnota aan de hand waarvan provincie en de gemeenten in Limburg hun geluidbeleid vorm en inhoud kunnen geven. De bedoeling is om deze model-geluidnota in 2010 gereed te hebben, waarna de gemeenten zelf, met behulp van die model-geluidnota, naar eigen behoefte en wensen nadere invulling kunnen geven aan het gemeentelijke geluidbeleid. Op het gebied van externe veiligheid wordt momenteel als gemeentelijk beleid de veiligheidsvisie Chemelot uitgewerkt, evenals de veiligheidsvisie spoorzone. Deze zullen naar verwachting in 2010 worden vastgesteld.

Mobiliteit

Vanuit de gemeente zal de komende periode een gemeentelijk (en regionaal) mobiliteitsplan opgesteld worden, evenals een verkeersmanagementuitvoeringsplan (in het kader van de Netwerkanalyse).

Via dynamisch verkeersmanagement zal worden ingezet op het sterker naar plaats en tijd reguleren van verkeersstromen. Hierbij wordt ook gekeken naar routing. Voor de verkeerscirculatie in het buitengebied is het landbouwverkeer een thema.

Ook zal in regionaal verband een openbaar vervoerplan worden opgesteld. Aandachtspunt is o.a. dat niet alle locaties waar veel gewerkt wordt (Chemelot-campus) met het openbaar vervoer goed ontsloten zijn. In het openbaar vervoerplan zal worden ingezet op een groter aandeel van het openbaar vervoer binnen de Euregio. Thema's hierbij kunnen zijn de introductie van light rail tussen de steden primair in Zuid-limburg en later de Euregio; een frequente en snelle aansluiting op het HSL-net; stations bij alle belangrijke attractiepunten; een sterk bus-agglonet in deze regio; en P&R/P&W terreinen.

Wonen

Vanuit de woonvisie wordt een nieuw woonbeleid en programma opgesteld gebaseerd op de veranderende bevolkingssamenstelling. Hierbij worden de woonmilieus bin-

nen Sittard-Geleen verder gedifferentieerd. Vanuit de regiovisie wordt de transformatie-opgave van de woningvoorraad in regionaal verband vorm gegeven, mogelijk in de vorm van een regionale structuurvisie wonen. Voor de basiskwaliteit van de leefomgeving wordt een ruimtekaart ontwikkeld. Op basis van harde gegevens en de effecten van bestaand beleid (bomenplan, speelruimtebeleid etc.) levert de ruimtekaart een basisinzicht (in beeld en kaart gebracht) op van buurten.

Economie

De provincie Limburg heeft de behoefte-raming en de daarop gebaseerde plannings-opgave voor werklocaties vastgelegd in het Programma Werklocaties 2020 (als uitwerking van het POL 2006). De gemeenten dienen per regio de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de planningsopgave vast te leggen in een uitvoeringsprogramma. De regiogemeenten Westelijke Mijnstreek werken momenteel aan dit uitvoeringsprogramma waarin ook de herstructurering van bedrijventerreinen zal worden opgenomen en zullen dit uitvoeringsprogramma in de loop van 2010 vaststellen. Er wordt gewerkt aan een Integrale Horecanota.

Voorzieningen

Voor het basisonderwijs, het peuterspeelzaalwerk, en de kinderopvang is een plan gemaakt om tot het wenselijk aanbod aan ruimtes te komen. Hiermee wordt ingespeeld op de veranderende bevolkingsopbouw. Voor de lange termijn worden hierbinen nog varianten onderzocht.

Voor de traditionele welzijnsaccommodaties (gemeenschapshuizen, jeugd- en jongerenaccommodaties, voorzieningen voor ouderen etc.) is het project 'accommodatievisie en meerjarenprogramma welzijnsaccommodaties' ingezet.

Sport

Samen met de betrokken partners zoals sportverenigingen en eigenaren van sportaccommodaties, wordt vanuit een inhoudelijke visie een vertaalslag gemaakt naar een wenselijk aanbod en een plan om tot dat aanbod te komen. In regioverband wordt het programma Sportzone geconcretiseerd en projecten die daarvoor de komende jaren gerealiseerd worden uitgewerkt.

Recreatie en vrijetijdseconomie

Met de Westelijke Mijnstreek wordt gezamenlijk een Actieplan Vrijetijdseconomie opgezet. Herin moet het beleid op het gebied van recreatie verder vorm krijgen. In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst Grensmaas is onder meer afgesproken dat de Nederlandse gemeenten langs de Grensmaas het initiatief nemen om samen te onderzoeken hoe het gebied zich recreatief zou kunnen ontwikkelen en wat het project Grensmaas betekent voor de kleine kernen. Doel is nu om te komen tot een Gebiedsvisie Grensmaas voor het gebied vanaf de Grensmaas tot het Julianakanaal.

9.5 Bestemmingsplannen

De structuurvisie geeft als bestuurlijk document richting aan de inzet van gemeentelijke juridische bevoegdheden. Op gemeentelijk niveau wordt de structuurvisie vertaald naar juridisch bindende bestemmingsplannen. Deze structuurvisie dient daarmee als basis voor de structurele herziening en actualisatie van bestemmingsplannen. Deze herziening is reeds ingezet en lopende. De nieuwe Wet ruimtelijke ordening heeft mede tot doel dat er geen verouderde bestemmingsplannen meer bestaan. Elke 10 jaar dient een bestemmingsplan geactualiseerd te worden dan wel via een beheersverorde-

ning verlengd te worden. Met de afronding van de lopende actualisatieslag zal het aantal bestemmingsplannen teruggebracht worden en zullen er geen verouderde bestemmingsplannen meer gelden.

9.6 Wet voorkeursrecht gemeenten

De structuurvisie vormt ook een basis voor het vestigen van voorkeursrecht op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg). De wijze van het vestigen van een Wvg-aanwijzing op grond van de structuurvisie is vergelijkbaar met de wijze waarop die onder de (oude) Wet op de Ruimtelijke Ordening gebaseerd werd op een structuurplan. Een structuurvisie is daarmee een juridisch instrument op basis waarvan een voorkeursrecht gevestigd kan worden.

9.7 Kostenverhaal

Op basis van de nieuwe Wro en de nieuwe grondexploitatiewet heeft de gemeente nieuw financieel instrumentarium met mogelijkheden voor het kunnen verhalen van kosten op een ontwikkelende partij. Enerzijds kan de gemeente met ontwikkelende partijen privaatrechtelijk tot overeenstemming komen waar het gaat om het verhalen van kosten. Anderzijds zijn de mogelijkheden om dit publiekrechtelijk te kunnen afdwingen nu wettelijk geregeld. Daarmee zijn ook de spelregels duidelijker vastgelegd.

De gemeente kan op twee manieren kosten verhalen, op basis van een anterieure overeenkomst (het privaatrechtelijk spoor) of op basis van een exploitatieplan (het publiekrechtelijk spoor). De gemeente kan en moet het publiekrechtelijke spoor volgen als er een ruimtelijk besluit is dat voorziet in nieuwbouw of omvangrijke verbouw met functiewijzigingen. Afhankelijk van de fase waarin een plan zich bevindt kan de gemeente een overeenkomst sluiten dan wel een exploitatieplan vaststellen. We onderscheiden de anterieure fase en de posterieure fase. Scheidslijn is het vaststellen van een bestemmingsplan/projectbesluit inclusief

Grensmaas bij Grevenbicht

exploitatieplan.

In de anterieure fase kan de gemeente met ontwikkelaars onderhandelingen voeren over bijdragen in gemeentelijke kosten en hierover een overeenkomst aangaan, zolang er maar geen bestemmingsplan of projectbesluit is vastgesteld.

Is niet met iedere eigenaar in het plangebied een overeenkomst gesloten, dan is de gemeente verplicht tegelijk met het bestemmingsplan of projectbesluit een exploitatieplan vast te stellen. Hier begint de posterieure fase. Kostenverhaal is dan afdwingbaar doordat een financieel voorschrift verbonden wordt aan de bouwvergunning. Ook in de posterieure fase is het nog mogelijk om met een eigenaar of ontwikkelaar in het gebied een overeenkomst te sluiten. Deze overeenkomst mag inhoudelijk echter niet afwijken van het exploitatieplan. De wetgever stelt wel grenzen aan de verhaalbaarheid van kosten middels het exploitatieplan. Rekening moet worden gehouden met het profijt-, toerekenbaarheid- en proportionaliteitsbeginsel. Tevens kunnen niet meer kosten verhaald worden dan er opbrengsten in het plan zijn.

In de anterieure overeenkomst en het exploitatieplan kan het kostenverhaal betrekking hebben op:

- binnenplanse kosten
- bovenwijkse voorzieningen
- bovenplanse kosten

Daarnaast kan in een anterieure overeenkomst een zogenaamde 'bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen' worden overeengekomen.

Binnenplanse kosten: dit zijn kosten die direct gerelateerd zijn aan het plangebied. Het betreft zowel kosten voor voorzieningen in het plangebied die geheel ten dienste van dit plangebied staan en bijvoorbeeld de kosten van de ruimtelijke procedure en het gemeentelijk apparaat. Alle kostensoorten die de gemeente mag verhalen zijn opgenomen in de kostensoortenlijst, artikel 6.2.4 Bro. De gemeente is wettelijk verplicht deze kosten te verhalen op de realiserende partijen.

Bovenwijkse voorzieningen: dit zijn limitatief in het Bro vastgelegde kosten van voorzieningen buiten of binnen het plangebied, die be-

trekking hebben op meerdere plangebieden/bouwplannen. Het gaat niet om gebiedseigen kosten maar om duidelijk benoemde (meerwijkse) voorzieningen die juist voor meer gebieden functioneel van betekenis zijn. Het gaat om objecten van civiel technische aard, zoals bijvoorbeeld een brug of een rondweg. Er dient een onderbouwing gegeven te worden met motivatie waarom de kosten worden toegerekend aan de planontwikkeling en in welke mate.

Bovenplanse kosten: hierbij worden (naast het verhalen van kosten) vanuit winstgevende planontwikkeling bijdragen gegenereerd om negatieve resultaten op verliesgevende locaties zo veel mogelijk af te kunnen dekken. Dit kan afdwingbaar worden opgenomen in een exploitatieplan, middels fondsvorming. Voorwaarde is dat er wel valide argumenten aanwezig zijn, de ontwikkelingsgebieden aan elkaar gerelateerd zijn en er dus relaties bestaan. Hierbij valt te denken aan verevening tussen twee woningbouwplannen of bedrijventerreinen. De te verhalen kosten moeten benoemd en onderbouwd zijn en voldoen aan de ppt-criteria (profijs, toerekenbaarheid, proportionaliteit).

Bijdrage Ruimtelijke Ontwikkeling: het gaat hier om kosten die gerelateerd zijn aan fysieke, maatschappelijk belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen. Deze ruimtelijke ontwikkelingen hoeven niet plaats te vinden in het desbetreffende exploitatiegebied. Op basis van artikel 6.24 lid 1 van de Wro, kunnen gemeenten in onderhandelingen financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen bedingen. Het gaat hier om een vrijwillige bijdrage voor kosten die niet op de kostensoortenlijst staan. Verhaal kan niet worden afgedwongen en vindt plaats via een anterieure overeenkomst. Het doel hiervan is dat ook vanuit het privaatrechtelijke spoor financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen bedongen kunnen worden.

Kostenverhaal gemeente Sittard-Geleen

De gemeente wenst de binnenplanse kosten en de kosten van bovenwijkse en bovenplanse voorzieningen te verhalen, waar mogelijk middels een anterieure overeenkomst en

anders middels een exploitatieplan. Waar mogelijk zal de gemeente een bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen bedingen. De verdere uitwerking van het te hanteren beleid ten aanzien van kostenverhaal vindt plaats in een Nota kostenverhaal.

Fondsvorming

In de gemeente werd tot voorheen gewerkt met een Fonds Bovenwijken en een Groenfonds. Deze fondsen zijn ingesteld ten behoeve van bovenplanse/bovenwijkse investeringen en ruimtelijke ontwikkelingen. Om onder de Wro gebruik te kunnen maken van een fonds voor bovenplanse/bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen, wordt in deze structuurvisie de grondslag gelegd. De gemeente zal een fonds bovenplanse/bovenwijkse kosten en ruimtelijke ontwikkelingen instellen. Op basis van artikel 6.13 lid 7 Wro dient de structuurvisie aanwijzingen te geven over de bestedingen die ten laste van het fonds komen. De volgende soort bestedingen zullen ten laste worden gebracht van het fonds:

- grijze investeringen: investeringen die nodig zijn ten behoeve van bijvoorbeeld infrastructuur en riolering;
- groene investeringen ter behoud en versterking van landschap, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- blauwe investeringen in relatie tot waterkwaliteit en waterkwantiteit;
- herstructureringsinvesteringen: investeringen in de openbare ruimte die benodigd zijn om bestaande woon- en of werkgebieden te herstructureren.

Van de volgende soort ontwikkelingen zullen bijdragen geleverd worden:

- bouwplannen conform art. 6.2.1 Bro, inclusief dorpsuitbreidingen of andere woningbouwprojecten;
- nieuwe ontwikkelingen rond werklocaties zoals bedrijventerreinen, detailhandelslocaties, winkelcentra en kantoren;
- gebiedsontwikkelingen waarbij transformatie of herstructurering aan de orde is.

Het benoemen en onderbouwen van de te verhalen kosten en het instellen van een fonds, wordt verder uitgewerkt in de Nota

LITERATUURVERWIJZING

- 2020-2040 de 6 ruimtelijke opgaven, VROM, 2008
- Accommodatievisie en –beleid en harmonisatie welzijnsaccommodaties, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Actief Bodembeheer Limburg, Provincie Limburg, 2005
- Alles wijst op Zuid-Limburg (ontwikkelingsagenda Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg) gemeente Sittard-Geleen, Heerlen, Maastricht, Provincie Limburg, 2008
- Atlas Nederlandse Gemeenten, atlas voor gemeenten, 2009
- Basisnota reclame, uitstal en terrassenbeleid, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Beleidskader winterserres, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Beleidsnotitie asbest in de bodem, gemeente Sittard-Geleen, 2004
- Beleidsplan openbare verlichting 2008-2012, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Beleidsplan Stedelijk Watermanagement, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Beleidsregels t.b.v. het nemen van besluiten inzake hogere geluidsgrenswaarden als bedoeld in hoofdstuk VIIIA van de Wet Geluidhinder, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Besluit bodemkwaliteit, VROM, 2008
- Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen, VROM, 2004
- Besluit Risico's zware ongevallen, VROM, 1999
- Besluit Ruimtelijke Ordening, VROM, 2008
- Bestuurskrachtmonitor gemeente Sittard-Geleen; Bestuurskrachtprofiel, Provincie Limburg, 2008
- Circulaire ten behoeve van de zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2-, K3-categorie, VROM, 1991
- Circulaire zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen, VROM, 1984
- Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak van spoedlocaties, o.a. gemeente Sittard-Geleen, Provincie Limburg, 2008
- Cultuur in Sittard-Geleen, de kunst van het verleiden, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- De (sociale) kwaliteit van de woonomgeving doet er toe!, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Duurzaamheidsplan 2008-2016, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Gemeente Geleen 1815-2000, Gemeente Sittard-Geleen, 2002
- Gemeentelijke uitwerking Landelijk Actieprogramma Duurzaam Veilig Verkeer (DVV), gemeente Sittard-Geleen, 2004
- Gemeente Sittard-Geleen; een archeologische verwachtings- en advieskaart, Raap, 2004
- Groene waarden (concept), gebiedscommissie Westelijke Mijnstreek, 2008
- Groenstructuurvisie 'Stad in het groen' (concept), gemeente Sittard-Geleen, 2006
- Horecanota Sittard, gemeente Sittard, 1996
- Integrale ontwikkelingsvisie A2-zone Maasbracht-Beek (concept), Provincie Limburg, gemeente Sittard-Geleen, Rijkswaterstaat, 2009
- Integrale Ontwikkelingsvisie Landschapspark de Graven, stichting Landschapspark de Graven, 1999
- Integraal veiligheidsplan Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Jos Klijnen, Monografieën van Nederlandse stedenbouwkundigen, Kirsten Schipper en Joosje van Geest, Uitgeverij 010 Rotterdam, 1999
- Landschapspark Susteren, gemeente Echt-Susteren
- Landschapvisie Zuid-Limburg, Provincie Limburg, 2007
- Limburg werkt aan de toekomst; Investeringsagenda 2009 t/m 2017, Provincie Limburg, VLG, 2009
- Logistieke visie Westelijke Mijnstreek (Zuid Limburg ontwikkelingsvisie A2 zone Maasbracht- Beek), regiogemeenten, Rijkswaterstaat, Provincie Limburg, 2008
- Luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Lijst rijksmonumenten, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Maandelijkse Monitor Koersvast, Provincie Limburg/E, til, september 2009
- Meer op de fiets in Sittard-Geleen; Fietsbeleidsplan Sittard-Geleen 2009-2015, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Monumentenwet, 1988
- Netwerkanalyse Zuid-Limburg, Tripoolgemeenten, Rijkswaterstaat, Provincie Limburg, 2006
- Nota archeologie 2002, gemeente Sittard-Geleen, 2002
- Nota Mobiliteit , V&W, VROM, 2005
- Nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen, V&W, VROM, 2004
- Nota Ruimte, VROM, 2006
- Notitie inwerkingtrekking Besluit bodemkwaliteit en overgangsrecht overkoepelend Bodembeheerplan, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Overkoepelend bodembeheerplan van de gemeente Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2004
- Parkeerbeleidsnota 2002-2007, gemeente Sittard-Geleen, 2004
- Perifere Detailhandel op Handelsterrein Bergerweg, Industrierpark Noord en Gardenz, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- POL (Provinciaal Omgevingsplan Limburg), Provincie Limburg, 2006
- POL-aanvulling bedrijventerrein Holtum-Noord III (Sittard-Geleen), Provincie Limburg, 2008
- POL-aanvulling nieuwe Wro, Provincie Limburg, 2008
- POL-aanvulling Verstedelijking, gebiedsontwikkeling en kwaliteitsverbetering, Provincie Limburg, 2009
- POL-atlas contouren Zuid Limburg, Provincie Limburg, 2009
- POL-Grensmaas, Provincie Limburg, Rijkswaterstaat, 2007
- POL-uitwerking Programma Werklocaties Limburg 2020, Provincie Limburg, 2008
- Poductbegroting 2009, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Programmabegroting 2009, gemeente Sittard-Geleen, 2009

- Programma werklokaties 2020 Westelijke Mijnstreek, gemeenten Beek, Schinnen, Sittard-Geleen en Stein, Provincie Limburg, 2008
- Provinciale archeologische aandachtsgebieden, Provincie Limburg, 2008
- Provinciaal Verkeers en Vervoers Plan, Provincie Limburg, 2007
- Regionale afstemming wegcategorysering, Provincie Limburg, 2008
- Regionale Woonmilieuvisie Westelijke Mijnstreek “Wonen met kwaliteit in een veranderende markt, gemeenten Westelijke Mijnstreek, 2008
- Regiovisie ‘Ruimte voor nieuwe generaties- een nieuwe visie op de Westelijke Mijnstreek’ , Stuurgroep Regiodialoog Westelijke Mijnstreek, januari 2009
- Retailstructuurvisie, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Route gevaarlijke stoffen, gemeente Sittard-Geleen, 2006
- Ruimte voor innovatie: Toelichting Economisch Beleid Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Sociaal-economisch ontwikkelingsperspectief Sittard-Geleen 2008-2011, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Sportvernieuwing in Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Stadsdeelplannen Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Stadt Sittardt, een grensoverschrijdend verleden, P.B.N. van Luyn, 1993
- Stadsvisie 2012, gemeente Sittard-Geleen, 2002
- Stadsvisie 2016, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Strategisch huisvestingsplan 2008-2020 onderwijs en kindfuncties, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Sturen op krimp, kracht en kwaliteit, gemeente Sittard-Geleen, 2009
- Subsidieverordening Cultuurhistorisch erfgoed Sittard-Geleen 2008, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Uitvoeringsbeleid reclame, uitstal en terrassenbeleid, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Veiligheidsvisie Spoorzone Sittard-Geleen, Sittard-Geleen, concept 2009
- Verkeersstructuur Sittard-Centrum Zuid, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Verordening Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008, gemeente Sittard-Geleen, 2008
- Visienota Sport en Bewegen Sittard-Geleen, gemeente Sittard-Geleen, 2007
- Welstandsnota Sittard-Geleen, gebiedsgerichte welstand, gemeente Sittard-Geleen, 2005
- Werk in uitvoering- een aanzet tot businesscases, Provincie Limburg, gemeente Sittard-Geleen, Rijkswaterstaat, 2008
- Wet Ruimtelijke Ordening, VROM, 2008
- Zitterd Revisited en Verkeer, gemeente Sittard-Geleen, 2005

COLOFON

© 2010, Gemeente Sittard-Geleen

Uitgave	: Gemeente Sittard-Geleen, vastgesteld door de Raad op 10 juni 2010
Projectleiding en hoofdredactie	: Marion Nieuwenhuijzen, gemeente Sittard-Geleen
Stedenbouwkundige integratie	: Pascal Wauben, stadsbouwmeester gemeente Sittard-Geleen
Kopij	: Noël Daemen (DHV), Petra Sala (Urbis bureau voor stadsontwerp), Gemeente Sittard-Geleen afdelingen Ruimtelijke Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling, Economische Zaken, Projecten en Vastgoed, en Beheer Openbare Ruimte, Peter Schulpen (Stadsarchief)
Kaartmateriaal	: Petra Sala (Urbis bureau voor stadsontwerp), Gemeente Sittard-Geleen afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling en team Geo-informatie
Fotografie	: Petra Sala, Marion Aarts, MCM Productions Geleen, H. Vromen, Grensmaas Consortium B.V., Artamuse, centrum voor muziek dans en cultuureducatie, Orbis Medisch en Zorgcentrum, BiblioNova, Peter Caris, Rob Nijpels Fotografie, Jo Laumen, Jo Kostons, Peter Wesche en beeldbank gemeente Sittard-Geleen
Redactie en vormgeving	: Team communicatie, gemeente Sittard-Geleen
Druk	: Centrale Repro gemeente Sittard-Geleen